ایران عرضه
فروشگاه کالاهای دانلودی
IRANARZE.IR

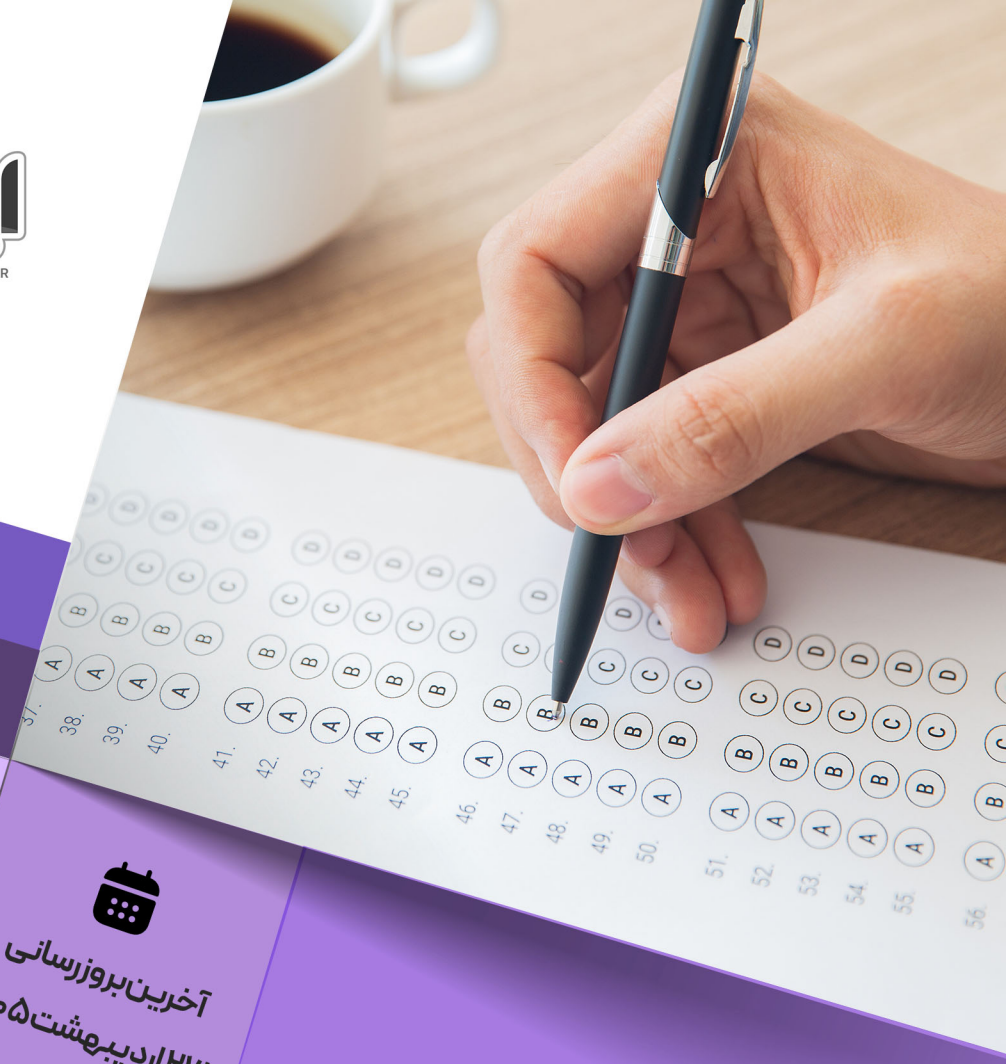

IranArze.ir
@iranarze
@iranarze

کد محصول
ES1912

آخرین بروزرسانی
۲۳ اردیبهشت ۱۴۰۵

سوالات و درسنامه مصاحبه

سردفتری ازدواج و طلاق

- ویژه آمادگی برای مصاحبه و گزینش آزمون سردفتری ازدواج و طلاق
- نسخه رایگان شامل ۲۵۱ صفحه
- برای تهیه نسخه اصلی، حاوی ۴۷۱ صفحه به سایت ایران عرضه مراجعه کنید

انتشار یا استفاده غیر تجاری از این جزوه، بدون حذف لوگوی ایران عرضه "مجاز" می باشد
IRANARZE.IR

لینک های مفید آزمون سردفتری ازدواج و طلاق

خرید این محصول	**سوالات رایگان سردفتری ازدواج و طلاق با پاسخنامه**
خرید سوالات حقوق مدنی	**منابع آزمون**
اخبار آزمون	**شبکه های اجتماعی ایران عرضه** (فایل های رایگان + تخفیفات هفتگی + اخبار)

(برای مشاهده هر بخش روی آن بزنید)

آخرین بروزرسانی های محصول:

۱۴۰۵/۰۲/۲۳ تالیف مجدد محصول

فهرست مطالب

- **فصل اول: درسنامه مصاحبه و گزینش استخدامی**
  - بخش اول: جلسه حضوری مصاحبه و گزینش استخدامی - صفحه ۴
  - بخش دوم: احکام شرعی - صفحه ۸
  - بخش سوم: معارف اسلامی - صفحه ۵۹
  - بخش چهارم: اطلاعات عمومی (شامل جنگ ۱۲ روزه، جنگ رمضان و ...) - صفحه ۷۸
- **فصل دوم: سوالات تشریحی مصاحبه و گزینش استخدامی**
  - بخش اول: احکام شرعی - صفحه ۱۶۶ (۲۴۹ سوال)
  - بخش دوم: معارف اسلامی - صفحه ۲۰۹ (۹۶ سوال)
  - بخش سوم: اطلاعات عمومی (شامل جنگ ۱۲ روزه، جنگ رمضان و ...) - صفحه ۲۵۶ (۱۲۲ سوال)

IRANARZE.IR
فروشگاه کالاهای دانلودی

این فایل، خلاصه ای از جزوه مصاحبه آزمون سردفتری ازدواج و طلاق می باشد. در صورت تمایل برای تهیه نسخه کامل آن، می توانید این محصول را از سایت ایران عرضه خریداری نمایید.

خرید محصول

❖ فصل اول: درسنامه مصاحبه و گزینش استخدامی

➢ بخش اول: جلسه مصاحبه و گزینش استخدامی

پذیرفته‌شدگان محترم آزمون‌های استخدامی، قبولی شما در مرحله آزمون کتبی گواهی بر تعهد، دانش و توانمندی‌های شما در مسیر حرفه‌ای‌تان است. تیم ایران عرضه این موفقیت را صمیمانه به شما تبریک می‌گوید و امیدوار است که در مرحله مصاحبه و گزینش نیز با آرامش و اعتماد به نفس کامل، مهارت‌ها و تجربیات خود را به بهترین نحو به نمایش بگذارید. ما بر این باوریم که با پشتکار و تخصص خود، می‌توانید گامی مؤثر در جهت خدمت به جامعه و یاری رساندن به هم‌میهنان بردارید.
مصاحبه استخدامی گفتگویی بین متقاضی استخدام و نمایندگان کارفرما و یا مسئولین هسته های گزینش است که طی آن، ویژگی های فردی، اجتماعی و حرفه ای متقاضی مورد ارزیابی و سنجش قرار میگیرند و کارفرما بر این اساس در مورد استخدام آن فرد تصمیم گیری میکند. در آزمون های استخدامی پس از اینکه صلاحیت علمی فرد متقاضی، طی آزمون کتبی مورد تایید نسبی قرار گرفت، در مرحله مصاحبه از یک سو معیارهای علمی، مورد ارزیابی دقیق تر قرار میگیرند و از سوی دیگر سایر معیارها که در آزمون کتبی قابل بررسی نبودند مورد سنجش و قضاوت واقع میشوند.
موضوعات مورد سنجش در گزینش و مصاحبه آزمون های استخدامی به چندین بخش تقسیم میشود؛ مثلا گزینش شامل مصاحبه‌های عقیدتی، سیاسی و تحقیقات محلی و میدانی است. مصاحبه هم شامل مباحث روز دنیا و کشور، مطالب حیطه تخصصی شغل مورد پذیرش، روانشناسی، ارتباطی و ... می باشد.
باید توجه داشته باشید که تمامی سوالات مطرح شده در جلسات مصاحبه، محدود به بخشهایی که در بالا مطرح شد نمیشود و احتمالا دارد مسئول گزینش سوالی را مطرح کند که چندین بعد از شما را سنجش کند.
از اولین برداشتهایی که مصاحبه کننده از متقاضی به دست می آورد، مربوط به نشانه های ظاهری متقاضی میباشد. منظور از ظاهر، لباس، حرکات و گفتار متقاضی است. باید توجه داشته باشید که این نشانه ها به دلیل غیرارادی و طبیعی بودن، بیشتر از مطالبی که بیان میکنید، قابل اتکا هستند و تأثیر بالایی در قضاوت ها در مورد شما خواهند داشت.

پوشش

در مورد ظاهر داوطلب، نوع لباس و پوشش باید با فرهنگ کاری و ویژگی‌های شغلی محیط تطابق داشته باشد. پوشش فرد می‌تواند نشانگر شخصیت اجتماعی، حرفه‌ای و ویژگی‌های شخصیتی و اعتقادی او باشد. از طریق لباس و نحوه پوشش، می‌توان به ویژگی‌هایی همچون نظم، سلیقه شخصی، درک تناسبات زیبایی و حتی آگاهی از هنجارهای اجتماعی و اعتقادی

پی برد. به همین دلیل، لباس شما می‌تواند پیش از هر کلمه‌ای که بگویید، اطلاعات زیادی را به مصاحبه‌کننده منتقل کند و در روند مصاحبه تأثیرگذار باشد. به‌طور کلی، بهتر است سطح استاندارد پوشش در محیط کاری خود را مد نظر قرار داده و برای مصاحبه از پوششی اندکی رسمی‌تر استفاده کنید. برای مثال پوشش مناسب برای بانوان میتواند چادر باشد. ولی استفاده از چادر در این مرحله اجباری نمی باشد، اما شرط مهم و اساسی این است که بانوان محترم چه در این مرحله، چه مراحل قبلی و چه مراحل بعدی در حالت کلی در محیط ادارات دولتی به صورت کامل حجاب خود را رعایت نمایند. بنابراین اینکه شما ادری و یا مانتویی هستید در هر دو صورت مهم رعایت کامل حجاب توسط شما است و در صورتی که سوالی در این مورد از شما شد، پیشنهاد میشود با صداقت پاسخ بدهید. برخی از نکات منفی در باب پوشش بانوان متقاضی عبارتند از: بیرون ماند بخشی از مو و یا ریشه مو به سبب عقب بودن مقنعه، مانتوی تنگ و کوتاه و یا اسپرت با رنگ های نامناسب و زننده، کوتاه بودن آستین مانتو، استفاده از شلوار جین یا غیر اداری، ناخن بلند با لاک، آرایش زیاد و قابل تشخیص و ...

در مورد پوشش آقایان در جلسه مصاحبه، همانطور که پیش تر اشاره شد، استفاده از لباس های تنگ و یا کوتاه با رنگ های زننده مناسب نیست و میتوان از کت و شلواری با رنگ خنثی و یا پیراهنی رسمی با شلوار مناسب استفاده کرد و بهتر است از استایل رسمی استفاده شود. ولی لباس رسمی صرفا کت و شلوار نیست. ویژگی بارز لباس های رسمی مرتب بودن و ایجاد ظاهری قابل اعتماد در نظر دیگران است. در مورد داشتن ریش بلند و یا ریش تراشیده نمیشه گفت به صورت کامل مشکل دارد، ولی بهترین حالت، حالت میانه رو است و داشتن ته ریش میتواند گزینه مناسبی باشد.

قبل از شروع جلسه مصاحبه، توصیه می‌شود که حتماً دوش بگیرید. این کار نه تنها باعث می‌شود که ظاهرتان تمیز و مرتب باشد، بلکه به شما احساس تازگی و انرژی می‌دهد. ممکن است ندانید، اما وقتی صحبت می‌کنید و به ویژه وقتی لبخند می‌زنید، مغز طرف مقابل به طور ناخودآگاه به دهان شما توجه می‌کند. بنابراین، حتماً قبل از مصاحبه دوباره مسواک بزنید تا از هرگونه بوی ناخوشایند جلوگیری شود. اگر شما از سیگار استفاده می‌کنید، بهتر است قبل از جلسه هیچ‌گونه سیگاری نکشید؛ زیرا رایحه آن باقی می‌ماند و ممکن است تاثیر منفی بگذارد. استفاده از تکنیک‌هایی مانند اسپری عطر پس از سیگار کشیدن نمی‌تواند بوی سیگار را به طور کامل از بین ببرد. همچنین، اگر به هر دلیلی مانند مشکلات دهان و دندان، دهانتان بوی نامطبوعی دارد، می‌توانید از قرص‌های خوشبوکننده دهان یا اسپری‌های مخصوص استفاده کنید. همچنین توجه داشته باشید که یکی از رایج‌ترین اشتباهات در مصاحبه‌های رسمی، جویدن آدامس است که می‌تواند بی‌احترامی به نظر برسد و تاثیر منفی بگذارد، بنابراین از انجام آن پرهیز کنید.

آداب رفتاری و اجتماعی

زمانی که وارد محل مصاحبه می‌شوید و پیش از آغاز جلسه، ممکن است با افرادی روبرو شوید، فرم‌هایی پر کنید، مدارکی ارائه دهید و با حاضران احوالپرسی نمایید. در همین مراحل اولیه، نحوه نگاه کردن شما، کلمات و اصطلاحاتی که استفاده می‌کنید، طرز راه رفتن، حرکات بدنی، نحوه نشستن یا ایستادن، همه و همه به طور ناخودآگاه یا آگاهانه، تأثیر زیادی بر برداشت‌های مصاحبه‌کننده از شما دارند. نحوه برخورد شما با دیگران، راحتی و صمیمیت شما در ارتباط با آن‌ها، همچنین

رعایت آداب و رفتارهای اجتماعی، همگی نشانه‌هایی از شخصیت شماست. اینکه چگونه هم برای خود و هم برای دیگران احترام قائل می‌شوید، و در هنگام نشستن، ایستادن یا حرکت کردن، حس وقار و تواضع را در خود حفظ می‌کنید، از اهمیت زیادی برخوردار است. علاوه بر این، استفاده از کلمات محترمانه و در عین حال دوستانه، و توانایی حفظ آرامش در مواجهه با محیطی ناآشنا و افراد جدید نیز از جمله عواملی هستند که به طور غیرمستقیم اطلاعاتی را در اختیار مصاحبه‌کننده قرار می‌دهند.

مکالمه (سخن گفتن و گوش دادن)

لحن و صدای شما هنگام صحبت، پیام‌های متعددی به شنونده منتقل می‌کند. اگر آرام و با مکث‌های طولانی صحبت کنید، ممکن است به نظر برسد که اعتمادبه‌نفس کافی ندارید یا حتی قصد پنهان کردن چیزی را دارید. از سوی دیگر، بلند صحبت کردن بیش از حد می‌تواند علاوه بر ایجاد مزاحمت، حس خودخواهی یا تکبر را القا کند. حرف زدن با سرعت پایین نیز شاید نشان‌دهنده‌ی تردید یا کندی در تفکر باشد، در حالی که صحبت خیلی سریع می‌تواند نشانه‌ای از نبود تمرکز و بی‌توجهی به مخاطب باشد. بنابراین، انتخاب یک سرعت متعادل و صدای ملایم، تأثیرگذاری بیشتری خواهد داشت. همچنین، داشتن لهجه محلی اشکالی ندارد، به شرط آنکه پیام شما برای مخاطب کاملاً قابل‌فهم باشد.

گوش دادن یکی از مهارت‌های مهم ارتباطی است که اهمیت ویژه‌ای در تعاملات بین فردی دارد. در یک مصاحبه شغلی، متقاضی باید این توانایی را به خوبی نشان دهد و از قطع کردن صحبت‌های مصاحبه‌کننده خودداری کند. در چنین موقعیتی، فرد باید تعادل را حفظ کرده و هم به درستی به صحبت‌های دیگران گوش دهد و هم در زمان مناسب و مورد نیاز، پاسخ دهد. صحبت کردن باید تنها در مواقع ضروری یا زمانی که از او خواسته می‌شود انجام شود و توضیحات نیز باید دقیق، مرتبط و مختصر باشند. از پرحرفی و ارائه توضیحات اضافی برای تحت تأثیر قرار دادن مصاحبه‌کننده پرهیز شود. در سایر مواقع، داوطلب باید مهارت شنیدن فعال را به کار گیرد و نشان دهد که با دقت به گفته‌های طرف مقابل توجه دارد.

مرحله تحقیقات محلی

این مرحله شامل بررسی اطلاعات از محل سکونت، محل کار قبلی، دانشگاه و گاهی سایر جنبه‌های زندگی شما می‌شود. در این فرآیند، معمولاً دو یا سه نفر از محققین با حضور در محل سکونت یا محل کار پیشین شما، سوالاتی را درباره رفتار و پوشش شما، روابط خانوادگی و سایر موارد از همسایگان، دوستان و آشنایان می‌پرسند. سوالی که اغلب در این مرحله مطرح می‌شود این است که آیا بدگویی از داوطلب در تحقیقات میدانی می‌تواند منجر به رد شدن او شود؟ در این مورد باید گفت که انتخاب یا رد فرد تنها بر اساس نظرات مثبت یا منفی یک نفر صورت نمی‌گیرد. آنچه مهم است، برداشت کلی است که از تحقیقات به دست می‌آید. به عنوان مثال، اگر یکی از همسایگان شما اظهار نظر منفی داشته باشد، محققین از این اطلاعات به عنوان یک سرنخ استفاده کرده و موضوع را بررسی می‌کنند تا صحت یا عدم صحت ادعاها را تایید کنند.

به داوطلبانی که در انتظار مصاحبه هستند توصیه می‌شود که از مسائل روز مرتبط با آن دوره، آگاهی کافی داشته باشند، زیرا احتمال دارد مصاحبه‌گر در این زمینه سؤالاتی مطرح کند یا نظر شما را جویا شود. همچنین، پیشنهاد می‌شود که نسبت

به جدیدترین بیانات رهبر انقلاب در تاریخ نزدیک به مصاحبه اشراف داشته باشید تا در صورت لزوم، بتوانید در پاسخ‌های خود از آن‌ها بهره ببرید.

ایران عرضه
IRANARZE.IR
فروشگاه کالاهای دانلودی

بخش دوم: احکام شرعی

تقلید و ولایت فقیه

ایمان مسلمان به اصول دین باید بر پایه استدلال و دلیل باشد و نمی‌تواند صرفاً از روی تقلید شکل بگیرد. اما در مسائل فقهی غیر ضروری، فرد باید یکی از سه روش را دنبال کند: اول، اگر مجتهد باشد، باید توانایی استنباط احکام از دلایل شرعی را داشته باشد؛ دوم، اگر مجتهد نباشد، باید از مجتهدی که در این زمینه تخصص دارد، تقلید کند و مطابق دستورات او عمل نماید؛ یا سوم، اگر امکان تقلید وجود ندارد، باید به گونه‌ای عمل کند که از روی احتیاط مطمئن شود که وظیفه شرعی خود را به درستی انجام داده است. برای نمونه، اگر گروهی از مجتهدان حکمی را حرام می‌دانند و گروهی دیگر آن را حرام نمی‌دانند، فرد باید از انجام آن پرهیز کند. همچنین اگر در مورد حکم عملی، برخی آن را واجب و برخی دیگر مستحب می‌دانند، باید آن عمل را انجام دهد. در نهایت، برای کسانی که مجتهد نیستند و نمی‌توانند به احتیاط عمل کنند، ضروری است که از مجتهد تقلید نمایند.

مجتهد کیست؟

مجتهد فردی است که با تلاش فراوان و تحمل دشواری‌ها، توانایی علمی لازم برای استخراج و استنباط احکام دینی از منابع و دلایل مرتبط را کسب کرده و می‌تواند احکام شرعی را از منابع آن استخراج نماید.

مکلف کیست؟

کسی که عاقل و بالغ باشد به حد تکلیف رسیده و باید دستورات الهی و احکام اسامی را انجام دهد، به چنین شخصی مکلف میگویند. سن تکلیف در پسران تمام شدن ۱۵ سال قمری و در دختران تمام شدن ۹ سال قمری می باشد.

شناخت مجتهد و اعلم

برای شناسایی مجتهد و اعلم سه راه وجود دارد: اول آنکه فرد خود به یقین برسد، مانند وقتی که از اهل علم باشد و توانایی تشخیص مجتهد و اعلم را داشته باشد. دوم آنکه دو عالم عادل که قادر به تشخیص مجتهد و اعلم هستند، تایید کنند که شخصی مجتهد یا اعلم است، به شرطی که دو عالم عادل دیگر با نظر آنها مخالفت نکنند. سوم آنکه گروهی از اهل علم که توانایی تشخیص مجتهد و اعلم را دارند، تایید کنند که فردی مجتهد یا اعلم است و گفته آنها موجب اطمینان گردد.

تقلید و مرجع تقلید

منظور از تقلید، عمل به دستور مجتهد می باشد. ویژگی‌های مرجع تقلید علاوه بر اجتهاد و مقام علمی شامل شرایطی مانند عقل، بلوغ، عدالت، مرد بودن، حلال‌زاده بودن و شیعه دوازده امامی بودن است. همچنین بر اساس احتیاط واجب، باید زنده و اعلم باشد، به دنیا علاقه نداشته باشد و بر نفس خود تسلط کامل داشته باشد.

مرجع تقلید نیز مجتهدی است که گروهی از شیعیان در مسائل فقهی بر اساس فتوای او عمل کرده و وجوهات شرعی را به او می‌دهند. مرجعیت بالاترین مقام مذهبی در میان شیعیان دوازده امامی محسوب می‌شود. این مقام به صورت انتصابی

تعیین نمی‌شود و معمولاً شیعیان از طریق مشاوره با روحانیان و عالمان دینی افرادی را که شایستگی این مقام را دارند، شناسایی می‌کنند. مهم‌ترین معیار برای رسیدن به این جایگاه، برتری علمی نسبت به دیگر مجتهدان است. پیروان مرجع تقلید به عنوان مقلدین او شناخته می‌شوند. نظرات فقهی مراجع تقلید در کتابی به نام "رساله توضیح المسائل" منتشر می‌شود.

افرادی نیازمند تقلید هستند که مجتهد نباشند و نمیتوانند محتاط باشند و لازم است از مجتهد جامع الشرایط تقلید نمایند.

تقلید از مجتهد از دنیا رفته (میت)

۱- بنابر احتیاط واجب، تقلید از مجتهد مرده ابتدائا جایز نیست. ولی اگر در زمان حیات مجتهدی به فتوایش عمل کرده باشد، میتواند با اجازه مجتهد زنده بر تقلید از او باقی بماند.

۲- بنابر احتیاط، عدول از مرجع تقلید زنده به مرجع تقلید دیگر جایز نیست، مگر اینکه مرجع دوم از مرجع اول اعلم باشد و فتوای او در مساله‌ای مخالف فتوای مجتهد اول باشد.

حکم عمل بدون تقلید

اگر مکلف مدتی اعمالش را بدون تقلید انجام دهد، در هر یک از سه صورت زیر اعمالش صحیح است:

۱- موافق احتیاط باشد.

۲- عملش با فتوای مجتهدی که وظیفه اش در گذشته تقلید از او بوده است، مطابق باشد.

۳- عمل او با فتوای مجتهدی که فعلاً باید از او تقلید کند، مطابق باشد.

اقسام نظریات مجتهد

۱۱- حکم: گاهی مجتهد جامع الشرایط به عنوان ولی فقیه، حکمی صادر میکند. این حکم جنبه حکومتی و اجتماعی دارد و برای اداره جامعه اسلامی لازم الاجراست. تفاوت آن با فتوا در این است که فتوا فقط تکلیف فردی مقلد را روشن میکند، ولی حکم حکومتی جنبه عام و اجتماعی دارد و حتی بر مجتهدان دیگر نیز لازم الاتباع است. به بیان ساده تر، حکم، دستوری است که توسط حاکم شرع (ولی فقیه) در مسائل اجتماعی، سیاسی، حکومتی و قضایی صادر میشود و پیروی از آن بر همگان (حتی مجتهدین دیگر) واجب است. به عنوان مثال میتوان به تحریم تنباکو توسط میرزای شیرازی در زمان ناصرالدین شاه، حکم امام خمینی (ره) مبنی بر حرام بودن احتکار کالاهای اساسی در زمان جنگ.

۲- فتوا: فتوا، نظر و رأی یک مجتهد در مسائل شرعی (عبادی، معاملاتی و...) است که از منابع فقهی (قرآن، سنت، عقل، اجماع) استنباط کرده است. مقلدین هر مرجع تقلید، موظف اند در مسائل شرعی خود به فتوای مرجع خویش عمل کنند. فتوا نظر شخصی مجتهد در یک مسئله کلی است و جنبه حکومتی ندارد. به عنوان نمونه یک مرجع تقلید میتواند فتوا دهد که کشیدن سیگار حرام است، در اینصورت مقلدین او باید از این کار پرهیز کنند، اما مقلدین مراجع دیگری که آن را حرام نمیداند، تکلیف دیگری دارند.

! نکته: تفاوت اصلی حکم و فتوا این است که حکم دستوری حکومتی و لازم الاجرا برای همه است، اما فتوا نظر فقهی یک مرجع است و فقط برای مقلدین خودش لازم الاجرا است.

۳- احتیاط واجب: احتیاط واجب زمانی به کار میرود که مجتهد در یک مسئله به رأی و فتوای قطعی نرسیده است، اما بر اساس ادله، احتیاط را در آن زمینه لازم و ضروری میداند. در این حالت، مقلد دو راه دارد:

- به همان احتیاط عمل کند، یعنی کاری که مجتهد گفته را ترک کند یا انجام دهد.

- در این مسئله خاص، به فتوای یک مجتهد دیگر که بعد از مرجع خودش «اَعلَم» است، مراجعه کند. به این کار «رجوع به غیر» میگویند.

به عنوان مثال اگر مجتهدی بگوید «در این مسئله، احتیاط واجب آن است که مکلف چنین کند.»، مقلد میتواند آن کار را انجام دهد یا برای احتیاط و انجام عمل راحت تر، باید از مجتهد اعلم دیگر (با رعایت شرایط) تقلید کند.

۴- احتیاط مستحب: توضیح: احتیاط مستحب زمانی برقرار است که مجتهد در مسئله ای فتوای خود را صراحتاً اعلام میکند، اما برای رعایت جنبه های معنوی و رسیدن به ثواب بیشتر، انجام یا ترک کاری را به صورت غیرالزامی توصیه میکند. در این حالت، مقلد اجازه رجوع به مجتهد دیگر را ندارد ولی میتواند به فتوای اصلی مرجع خود عمل کند یا برای ثواب بیشتر، احتیاط را رعایت کند. به عنوان مثال مرجع تقلید میگوید «گفتن سه مرتبه (سبحان الله) در تسبیحات اربعه نماز کافی است، اگرچه احتیاط مستحب آن است که سه مرتبه (سبحان الله و الحمدلله و لا اله الا الله و الله اکبر) گفته شود». در اینجا فرد میتواند فقط یک بار تسبیحات اربعه کامل یا سه بار «سبحان الله» را بگوید (زیرا که این فتوای اصلی است)، اما بهتر و پسندیده تر است که به احتیاط عمل کرده و سه بار تسبیحات اربعه کامل را بگویید. عمل نکردن به این احتیاط، نماز فرد را باطل نمیکند.

ولایت فقیه

ولایت فقیه یعنی حکومت فقیه عادل و دین شناس. ولایت فقیه نظریه‌ای در فقه شیعه است که نظام سیاسی مشروع در دوران غیبت امامان معصوم را بیان میکند. نظام جمهوری اسلامی نیز بر اساس این نظریه تأسیس شده است. بر خلاف برخی همچون آیت الله منتظری که نظریه ولایت فقیه را انتخابی (انتخاب از طرف مردم) دانسته اند. ولایت فقیه امری انتصابی است که انتصاب آن از طرف خدا و الهی میباشد که در ادامه دلایل آن را خواهیم آورد.

همچنین ولایت فقیه امری مطلقه است و بر اساس نظریه ولایت مطلقه فقیه لازمه پذیرش حکومت اسلامی، روا داشتن اختیارات مطلق برای فقیه است. فقیه، حاکم علی الاطلاق است و همه اختیارات امام معصوم شیعه را دارا است؛ زیرا ولایت مطلق، به معنای رعایت مصالح عام در سرپرستی جامعه است و چون حوزه حکومت، مصالح عمومی را نیز در بر میگیرد، بدون ولایت مطلق برپایی حکومت اسلامی و اجرای احکام دین ممکن نیست و این اصل که در بازنگری سال ۶۸ نیز به قانون اساسی اضافه گردید بدین جهت است تا سوء تفاهمی پیش نیاید که وظایف رهبری تنها به اصل ۱۱۰ قانون اساسی محدود می گردد.

منظور از ولایت مطلقه، هرگز مطلقه به معنای استبدادی و رها از هر گونه ضابطه و معیار نیست که اگر چنین معنایی برای ولایت فقیه تصور شود، با شرط عدالت در ولایت فقیه سازگار نیست. اساسا چنین معنایی با اساس حکومت در اسلام که به معنای حکومت دین و قانون اسلام است سازگار نبوده، حتی پیامبر و امامان معصوم نیز از چنین ولایت و توسعه اختیاراتی برخوردار نیستند. قرآن کریم حتی برای پیامبر اسلام چنین حقی قائل نیست که بر طبق میل خود و هرگونه که خواست عمل کند تا چه رسد به جانشینان غیر معصوم او که باید امانتدار اسلام و نبوت باشند.

در یک کلام مراد از ولایت مطلقه فقیه این است که ولی فقیه در تأمین مصالح لازم الاستیفای جامعه اسلامی کاملاً مبسوط الید بوده هیچ امری نمی تواند وی را از این مهم منع نماید.

و اما بحث اثبات ولایت فقیه به دو دسته تقسیم میگردد: عقلی و نقلی

دلایل عقلی:

باید توجه داشت که علمای شیعه معتقدند برای اثبات به یک حکم شرعی ممکن است به چهار نوع دلیل استناد کنیم:

۱ـ کتاب ۲ـ سنّت ۳. اجماع ٤ـ عقل.

از نظر علمای شیعه لازم نیست برای اثبات یک حکم شرعی حتماً آیه یا روایتی در دست داشته باشیم بلکه می توان با استفاده از عقل و دلیل عقلی معتبر نیز به حکمی از احکام شریعت اسلام دست یافت و آن را اثبات نمود. بنابراین، از نظر فقهی ارزش استناد به دلیل عقلی برای اثبات ولایت فقیه به هیچ گونه کم تر از ارزش استناد به ادلّه نقلی و آیات و روایات نیست. ما در این جا ابتدا دلیل عقلی و بدنبال آن دلیل نقلی را برای اثبات ولایت فقیه ذکر می کنیم.

مقدمه اول: هر جامعه ای برای تامین نیازها و مصالح فردی و اجتماعی و جلوگیری از هرج و مرج نیاز به حکومت دارد.

مقدمه دوم: حکومت ایده آل و مطلوب ترین شکل آن حکومتی است که در راس آن امام معصوم باشد و جامعه را اداره کند.

مقدمه سوم: وقتی تامین و به دست آوردن یک امر ایده آل میسر نباشد باید نزدیک ترین امر به این ایده آل انتخاب شود (انتخاب بین بد، متوسط، خوب در زمان نبودن عالی - که همانا خوب انتخاب می شود.)(بلا تشبیه)

مقدمه چهارم: نزدیک بودن یک حکومت به حکومت امام معصوم در سه امر نشان داده می شود:

۱- علم به احکام کلی اسلام. (فقاهت)

۲- شایستگی های روحی و اخلاقی به گونه ای که گرفتار هواهای نفسانی و تهدید و تطمیع ها نگردد. (تقوی)

۳- کارایی در مقام مدیریت جامعه که به صفاتی از قبیل درک سیاسی و اجتماعی یا همان بصیرت، آگاهی از مسائل بین الملل، شجاعت در برخورد با دشمنان، تشخیص اولویت ها و .... قابل تحلیل است.

بر اساس این مقدمات نتیجه می گیریم که در زمان غیبت امام معصوم باید شخصی که بیشتر از سایرین دارای این صفات است زعامت و پیشوایی جامعه را عهده دار شود و با قرار گرفتن در راس حکومت ارکان آن را همسو و به سوی کمال مطلوب سوق دهد.

دلیل نقلی

ادله نقلی در این مساله عبارت است از روایاتی که در آن به رجوع مردم به علما برای رفع مشکلات حکومتی همچون قضاوت و اختلافات حقوقی و یا فقها را به عنوان (امناء - خلفا - وارثان) پیامبران و کسانیکه مجاری امور به دست ایشان است معرفی کرده است.

برای اثبات این نقلیات و صحت آن بحث های فراوانی است و برای همین در اینجا به منابعی استناد میگردد که در تشیع تشکیک در صحت آن مجاز نیست و از معتبر ترین منابع روایی مانند:

مقبوله عمربن حنظله، مشهوره ابو خدیجه و توقیع شریف که در پاسخ اسحاق بن شریف صادر شده است.

نکته مهم: این روایات برای زمان حضور معصوم است و به دلیل حساسیت غیبت امام صحت و استناد این کلام ها نه تنها کم نمی شود بلکه ممکن است قوی تر و مهم تر گردد.

احتمال اینکه نصب ولی امر در زمان غیبت به دست مردم سپرده شده باشد گذشته از اینکه کوچک ترین دلیلی برای آن وجود ندارد با توجه به ربوبیت تشریعی نیست و هیچ فقیه شیعه ای آن را حتی به عنوان یک احتمال بیان نکرده است.

۱- روایتی که در بین فقها به "توقیع شریف" مشهور است. این توقیع در کتاب عالم بزرگ شیعه مرحوم شیخ صدوق در کتاب اکمال دین خود آورده است. این توقیع در واقع جواب نامه اسحاق بن یعقوب از طرف حضرت ولی عصر (عج) است. اسحاق در این نامه در سوالی از حضرت مهدی عج درباره حوادث واقعه می پرسد که در زمان غیبت پیش خواهد آمد و وظیفه ما چیست؟ "و اما الحوادث الواقعه فارجعوا فیها الی رواه حدیثنا فی علیکم و انا حجه الله علیهم".

ترجمه: "اما رخدادهایی که پیش می آید، پس به راویان حدیث ما مراجعه کنید زیرا آنان حجت من بر شما هستند و من حجت خدا بر شما هستم."

۲- روایتی که از مقبوله عمربن حنظله است: در این حدیث امام صادق در بیان تکلیف مردم در حل اختلافات و رجوع به یک مرجع صلاحیت دار که حاکم بر مسلمین باشد چنین می فرماید: هرکس از شما که را وی حدیث ما باشد و در حلال و حرام ما بنگرد و صاحب نظر باشد و احکام ما را بشناسد و آن را به عنوان داور بپذیرد. همانا من او را حاکم بر شما قرار دادم. پس هرگاه حکمی کرد و از او قبول نکردند، حکم خدا را سبک شمرده اند و ما را رد کرده اند و آن کس که ما را رد کند خدا را رد کرده است و رد کردن خداوند در حد شرک به اوست.

ضرورت ولایت فقیه

اسلام، دین حنیف و آخرین دین آسمانی، تا روز قیامت باقی خواهد ماند و به عنوان دین حاکمیت و مدیریت امور جامعه شناخته می‌شود. بنابراین، تمام اقشار جامعه اسلامی نیازمند ولی امر و رهبر هستند تا از امت اسلامی در برابر تهدیدات دشمنان اسلام و مسلمانان دفاع کند، از نظام اجتماعی اسلامی محافظت کرده و عدالت را در آن برقرار سازد، همچنین از ظلم و تعدی قدرتمندان بر ضعفا جلوگیری کرده و زمینه‌های پیشرفت و رشد فرهنگی، سیاسی و اجتماعی را فراهم آورد.

ویژگی های ولی فقیه

مهم‌ترین شرایطی که برای ولی فقیه از سوی علما و فقها مورد تایید و اجماع قرار گرفته، به شرح زیر است: بلوغ، عقل، ایمان، عدالت، مرد بودن، مجتهد مطلق بودن، زنده بودن، حلال زاده بودن، اعلمیت، بی‌توجهی به دنیا و مال و ثروت، و داشتن پرهیزکاری و تقوا. این ویژگی‌ها شرایط اساسی برای رهبری هستند. هر فردی که یکی از این شرایط را نداشته باشد، نمی‌تواند مرجع تقلید یا رهبر شود و حق ولایت را به دست نخواهد آورد.

۱- بلوغ: اولین شرط برای رهبری، رسیدن به سن بلوغ است. بنابراین، فردی که هنوز در دوران کودکی است و قبل از بلوغ علمی و فقهی به درجه اجتهاد و استنباط رسیده باشد، نمی‌تواند مرجع تقلید یا رهبر مسلمانان باشد. این شرط تنها در مورد افراد معصوم مطرح نمی‌شود.

۲- عقل: فردی که می‌خواهد به مقام رهبری برسد باید عاقل باشد و توانایی عقلانی لازم را داشته باشد.

۳- ایمان :مرجع تقلید و رهبر باید مسلمان دوازده امامی باشد. تقلید از افراد غیر دوازده امامی صحیح نیست و رهبری آنها نیز پذیرفته نمی‌شود.

۴- عدالت: از دیگر شرایط اساسی برای مرجعیت و رهبری در اسلام، داشتن عدالت است. در مقابل عدالت، فسق قرار دارد؛ یعنی اگر فردی عادل نباشد، فاسق است. البته میان عدالت و فسق حالتی میانه وجود دارد که آن را وثاقت و موثق بودن می‌نامند. بنابراین، برای رهبری و مرجعیت، عدالت ضروری است. فرد عادل کسی است که نه گناه کبیره مرتکب شود و نه بر گناه صغیره اصرار کند.

۵- مرد بودن :یکی از شروط دیگر برای مرجعیت، مرد بودن است. بنابراین، زن مجتهد نمی‌تواند مرجع تقلید شود و در صورت داشتن مقام اجتهاد نیز ولایت نخواهد داشت.

۶- مجتهد مطلق بودن: از شرایط مرجع تقلید و رهبری، مجتهد مطلق بودن است. مجتهد متجزی (کسی که تنها در برخی مسائل فقهی استنباط دارد) نمی‌تواند مرجع تقلید باشد. اما فردی که در مسائل فقهی متعدد قدرت استنباط دارد، می‌تواند مرجع تقلید شود، به شرطی که از او مجتهدی اعلم نباشد که هنوز زنده باشد.

۷- حیات: شرط دیگر برای مرجعیت و زعامت، زنده بودن است. کسی نمی‌تواند از فردی که مرده است تقلید کند. البته اگر مجتهد زنده‌ای اجازه دهد، پیروان می‌توانند تا زمانی که مجتهد زنده‌ای انتخاب کنند، به تقلید از مجتهد فوت شده ادامه دهند. به طور کلی، در مکتب شیعه تقلید از مجتهد زنده اصل است و تقلید از مرده معتبر نیست.

۸- حلال زادگی: حلال زادگی یکی دیگر از شرایط مرجعیت است. فردی که حرام زاده یا زنازاده باشد، نمی‌تواند مرجع تقلید شود، حتی اگر در اجتهاد مقام بالا داشته باشد.

۹- اعلم بودن: تمام علما و فقها اتفاق نظر دارند که مرجع تقلید باید از دیگر مجتهدان، اعلم و افضل باشد.

۱۰- عدم حرص به دنیا: یکی دیگر از شرایط مهم رهبری و مرجعیت این است که فرد نسبت به دنیا و مال و ثروت آن حرص نداشته باشد. او باید از جمع آوری و تلاش برای دستیابی به جاه و مقام دنیوی خودداری کند.

شرایط و صفات رهبری در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

بنابر اصل ۱۰۹ قانون اساسی شرایط رهبر عبارتند از:

۱- صلاحیت علمی و تقوای لازم برای افتا در ابواب مختلف فقه

۲- عدالت و تقوای لازم برای رهبری امت اسلامی

۳- بینش صحیح سیاسی و اجتماعی، تدبیر، شجاعت، مدیریت و قدرت کافی برای رهبری

در صورت تعدد واجدین شرایط فوق، شخصی که دارای بینش فقهی و سیاسی قویتر باشد، مقدم است.

وظایف و اختیارات ولی فقیه در قانون اساسی

وظایف، اختیارات و مسئولیت رهبری، وظایف و اختیارات ولی فقیه براساس اصل ۱۱۰ قانون اساسی عبارتند از:

۱- تعیین سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام.

۲- نظارت بر حسن اجرای سیاست های کلی نظام.

۳- فرمان همه پرسی.

۴- فرماندهی کل نیروهای مسلح.

۵- اعلان جنگ و صلح و بسیج نیروها.

۶- نصب و عزل و قبول استعفاء: الف) فقهای شورای نگهبان. ب) عالی ترین مقام قوه قضائیه. ج) رئیس سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران. د) رئیس ستاد مشترک. ه) فرماندهی کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و) فرماندهان عالی نیروهای نظامی و انتظامی.

۷- حل اختلاف و تنظیم روابط قوای سه گانه.

۸- حل معضلات نظام که از طریق عادی قابل حل نیست از طریق مجمع تشخیص مصلحت نظام.

۹- امضای حکم ریاست جمهوری پس از انتخاب مردم.

۱۰- عزل رئیس جمهور با در نظر گرفتن مصالح کشور پس از حکم دیوان عالی کشور به تخلف وی از وظایف قانونی یا رأی مجلس شورای اسلامی به عدم کفایت وی بر اساس اصل ۸۹.

۱۱- عفو یا تخفیف مجازات محکومین در حدود موازین اسلامی پس از پیشنهاد رئیس قوه قضائیه.

اصول دین

اصول دین، یا به عبارت دیگر، اصول اعتقادی در اسلام، به مجموعه‌ای از مباحث بنیادی گفته می‌شود که پایه و اساس عقاید و ایمان مسلمانان را تشکیل می‌دهند. این اصول برای شناخت صحیح از خدا، جهان، انسان، و اهداف آفرینش ضروری هستند و فهم آنها به مسلمانان کمک می‌کند تا درک صحیحی از دین و جهان داشته باشند. اصول دین معمولاً به پنج بخش تقسیم می‌شوند:

۱- توحید (اعتقاد به یگانگی خدا)

توحید به معنای ایمان به یگانگی و یکتا بودن خداوند است. بر اساس این اصل، مسلمانان باور دارند که خداوند یگانه است و هیچ شریک و همتایی ندارد. توحید نه تنها در معنای «خدا یکی است»، بلکه به این معنی است که هیچ‌چیز در جهان استقلال و قدرتی برابر با خداوند ندارد و همه‌چیز تحت اراده و مشیت اوست. توحید به سه بخش تقسیم می‌شود:

- توحید در ذات: خداوند از نظر ذات، یکتا است و هیچ موجودی مانند او وجود ندارد.
- توحید در صفات: تمام صفات خداوند (مثل علم، قدرت، حکمت) منحصر به اوست و هیچ چیز نمی‌تواند دارای صفاتی مشابه باشد.
- توحید در افعال: تمام افعال و کارهای جهان به اراده و قدرت خداوند وابسته است.

۲- عدل (اعتقاد به عدل الهی)

عدل به معنای اعتقاد به عدالت و انصاف خداوند است. مسلمانان باور دارند که خداوند در همه‌چیز عادل است و هیچ ظلمی در آفرینش و حکمت او وجود ندارد. عدل خداوند به این معنی است که خداوند به هیچ‌وجه ظلم نمی‌کند، نه در حق بندگانش و نه در تنظیم و نظام خلقت. همچنین، خداوند در پاداش و جزاها نیز عادل است و هیچ‌کس بیش از آنچه که سزاوار است، پاداش یا عذاب نمی‌بیند.

۳- نبوت (اعتقاد به پیامبران)

نبوت به معنای باور به پیامبران است که خداوند از میان انسان‌ها پیامبرانی را به‌عنوان واسطه‌ای برای انتقال پیام‌های الهی فرستاده است. مسلمانان به تمامی پیامبران الهی ایمان دارند و حضرت محمد (ص) را آخرین پیامبر می‌دانند. پیامبران وظیفه دارند که مردم را به سوی خداوند دعوت کنند و احکام و دستورات الهی را به آنها برسانند. برخی از ویژگی‌های پیامبران عبارتند از:

- عصمت: پیامبران از گناه و اشتباهات بزرگ محفوظ هستند.
- وحی: پیامبران از طریق وحی، یعنی ارتباط مستقیم با خدا، دستورات الهی را دریافت می‌کنند.

۴- معاد (اعتقاد به زندگی پس از مرگ)

معاد به معنای باور به روز قیامت و زندگی پس از مرگ است. مسلمانان ایمان دارند که پس از مرگ، انسان‌ها دوباره زنده خواهند شد و در روز قیامت، اعمالشان بر اساس عدل الهی مورد حسابرسی قرار می‌گیرد. کسانی که اعمال نیکو انجام داده‌اند، به بهشت می‌روند و کسانی که بدی کرده‌اند، به جهنم خواهند رفت.

۵- امامت (اعتقاد به پیشوایان دینی)

امامت به معنای اعتقاد به پیشوایان دینی است که در مذهب شیعه به‌ویژه اهمیت دارد. مسلمانان شیعه اعتقاد دارند که پس از حضرت محمد (ص)، برای هدایت و رهبری جامعه اسلامی، ائمه‌اطهار (ع) به‌عنوان جانشینان او منصوب شده‌اند. این ائمه به‌عنوان راهنمایان دینی و سیاسی جامعه مسلمین شناخته می‌شوند و از آن‌ها انتظار می‌رود که از نظر علمی، اخلاقی،

و دینی در بالاترین سطح قرار داشته باشند. در مذهب اهل سنت نیز رهبری و پیشوایی در جامعه اسلامی به‌طور کلی به اجماع مسلمانان یا شوری از علما سپرده می‌شود.

فروع دین

فروع دین به مجموعه‌ای از دستورهای عملی و احکام دینی گفته می‌شود که مسلمانان موظف به انجام آن‌ها هستند. این فروع بر اساس اصول دین بنا شده‌اند و در حقیقت، مصداق‌های عملی همان اصول اعتقادی هستند. در فقه اسلامی، فروع دین به طور کلی به موارد زیر تقسیم می‌شود:

۱- خمس

خمس در لغت به معنای یک‌پنجم است و در اصطلاح فقهی، یکی از واجبات مالی مهم در دین اسلام به شمار می‌آید. خمس مبلغی است که فرد واجد شرایط باید از درآمد خود طبق ضوابط خاص، یک‌پنجم آن را بپردازد.

این حکم در چند مورد مشخص جاری است:

۱. مالیات‌های دولتی: هرچند پرداخت مالیات‌ها طبق قوانین جمهوری اسلامی برای افراد مشمول الزامی است، این مالیات‌ها جزو خمس حساب نمی‌شود. به عبارت دیگر، پرداخت مالیات بر اساس مقررات حکومتی باید جداگانه از خمس سالانه پرداخت شود، که خمس باید فقط از درآمد زاید بر هزینه‌های زندگی پرداخت گردد.
۲. درآمد اضافی: اگر فردی از کسب و کار حلال درآمدی به دست آورد که بیشتر از نیاز سالانه او و خانواده‌اش باشد، باید یک‌پنجم این اضافه درآمد را به عنوان خمس به مرجع تقلید خود پرداخت کند تا در امور مربوطه هزینه شود.
۳. احکام عدم پرداخت خمس: اگر مالی که شخص به دست آورده حرام باشد یا خمس آن پرداخت نشده باشد، برخی عبادات مانند نماز با لباس‌هایی که از درآمدی که خمس آن پرداخت نشده تهیه شده باشد، باطل است.

موارد واجب شدن خمس

خمس در موارد زیر واجب است:

۱. درآمد: این شامل مال و ثروتی است که از فعالیت‌های اقتصادی به دست می‌آید، مانند تجارت یا خدمات. در این‌جا منظور از «مؤونه»، هزینه‌هایی است که فرد برای تأمین زندگی خود و خانواده‌اش صرف می‌کند، مانند هزینه‌های خوراک، پوشاک، مسکن، تحصیلات، وسیله نقلیه، مسافرت‌های معمولی، و صدقات.
۲. معدن و گنج: هرگونه استخراج فلزات یا گنج از زیر زمین.
۳. مال حلال مخلوط به حرام: وقتی مال حلالی با مال حرام مخلوط می‌شود، خمس به آن تعلق می‌گیرد.
۴. غنایم جنگی: مال به دست آمده از جنگ‌های مشروع.
۵. جواهرات استخراجی از دریا: جواهرات یا سنگ‌های قیمتی که از دریا یا مکان‌های مشابه به دست می‌آیند.
۶. زمین‌هایی که کافر ذمی از مسلمان می‌خرد: در صورتی که مسلمانان زمین خود را به کافر ذمی بفروشند، خمس به آن تعلق می‌گیرد.

تعیین سال خمسی

۱. برای هر فردی که درآمد شخصی دارد، حتی اگر مقدار آن کم باشد، تعیین سال خمسی واجب است.
۲. سال خمسی به‌طور خودکار و بر اساس زمانی که اولین درآمد در سال بدست می‌آید، آغاز می‌شود. برای مثال، سال خمسی کارگران و کارمندان از اولین روز دریافت حقوق آغاز می‌شود، و برای تجار و کسبه از اولین روز خرید و فروش. همچنین، برای کشاورزان از زمان برداشت محصول.

کسانی که خمس نپرداخته‌اند

افرادی که خمس بر آنها واجب بوده اما تاکنون آن را نپرداخته‌اند و در پرداخت آن توانایی ندارند، نمی‌توانند به‌دلیل دشواری پرداخت، از تکلیف خمس معاف شوند. در چنین شرایطی، پرداخت خمس تا حد امکان واجب است و افراد می‌توانند با توجه به توان مالی خود، به تدریج خمس را بپردازند.

تصرف در اموال بدون پرداخت خمس

۱- فردی که تا پایان سال خمسی خمس مال خود را پرداخت نکرده باشد، نمی‌تواند در آن مال تصرف کند. اگر قبل از پرداخت خمس در آن تصرف کند، ضامن مقدار خمس آن است و در صورتی که مالی که خمس آن پرداخت نشده معامله شود، آن معامله در مقدار خمس فضولی است و باید اجازه ولی امر خمس گرفته شود.
۲- اگر پدر خانواده خود را مستحق پرداخت خمس نمی‌داند، این ادعا کافی است و تحقیق در این‌باره بر فرزند واجب نیست.

استثنائات خمس

۱- ارث و هبه: ارث و هدایای نقدی، حتی اگر قیمت آنها افزایش یابد، خمس ندارند. تنها در صورتی که فرد قصد تجارت یا افزایش قیمت آنها را داشته باشد، پس از فروش باید خمس ارزش افزوده آن را پرداخت کند.
۲- جوایز و پاداش‌ها: همانند هدایا و عیدی‌ها، خمس به جوایز دولتی یا پاداش‌های دیگر تعلق نمی‌گیرد، مگر اینکه این جوایز از درآمد اضافی سالانه باشد که در این صورت بهتر است خمس آن پرداخت شود.
۳- مالی که خمس آن پرداخت شده است: اگر فردی مالی را که خمس آن پرداخت شده، در سال جدید بدون استفاده باقی بگذارد، دوباره خمس به آن تعلق نمی‌گیرد (مثلاً اگر پول خمس داده‌شده در بانک قرض‌الحسنه باشد، نیازی به پرداخت دوباره خمس ندارد).

مصرف خمس

خمس به دو بخش اصلی تقسیم می‌شود:

- سهم امام (ع): این سهم متعلق به امام معصوم هر دوره است که در زمان ما، حضرت صاحب‌الزمان (عج) هستند.
- سهم سادات: این سهم به کسانی که از طرف پدر به حضرت هاشم (جد پیامبر) منتسب هستند تعلق می‌گیرد.

مصرف سهم امام (ع): در دوران غیبت امام زمان (ع)، سهم امام به‌طور کلی در اختیار ولی‌امر مسلمین قرار دارد. ولی‌امر این سهم را در مصارفی که مورد رضایت امام (ع) است، از جمله در جهت مصالح عمومی مسلمین، اداره حوزه‌های علمیه و امور مشابه مصرف می‌کند.

مصرف سهم سادات: سهم سادات نیز مانند سهم امام (ع)، در اختیار ولی‌امر مسلمین قرار دارد. بنابراین، هر فردی که در مال او سهم امام یا سهم سادات باشد، باید آن را به ولی‌امر خمس یا وکیل او تحویل دهد. اگر شخص تمایل دارد که این وجوه را در مصارف خاصی مانند تهیه و توزیع کتاب‌های دینی مفید، ازدواج سادات نیازمند، پرداخت هزینه‌های زندگی (مانند قبض آب و برق) و دیگر امور مشابه مصرف کند، باید ابتدا اجازه ولی‌امر را برای این امور دریافت کند.

شرایط دریافت سهم سادات

برای اینکه فردی سهم سادات دریافت کند، باید شرایط زیر را داشته باشد:

- سیادت (انتساب به خاندان پیامبر (ص) از طریق پدر).
- ایمان (شیعه دوازده امامی بودن).
- فقر (فقیر بودن و نیازمند).
- عدم واجب‌النفقه بودن (نباید فردی که به او خمس تعلق می‌گیرد، تحت تکفل دیگران باشد).
- عدم استفاده از خمس در راه معصیت (مصرف خمس در اموری که برخلاف دین و اصول اسلامی است، مجاز نیست).
- عدم آشکار بودن معصیت (افراد اهل معصیت آشکار نمی‌توانند از سهم سادات استفاده کنند).

نحوه محاسبه و پرداخت خمس

برای محاسبه خمس از اموال، در پایان سال خمسی باید تمامی دارایی‌ها اعم از کالا و پول نقد موجود در آن زمان محاسبه و قیمت‌گذاری شوند. سپس خمس این مقدار پرداخت می‌شود. در سال بعد، مجموع دارایی‌ها را با سرمایه اصلی مقایسه می‌کنند. اگر مبلغ اضافی نسبت به سرمایه اولیه وجود داشته باشد، این مقدار اضافی به‌عنوان سود تلقی شده و خمس آن باید پرداخت شود.

به‌عنوان مثال، اگر فردی ۹۸ رأس گوسفند و مقداری پول نقد داشته و خمس آن را پرداخته است، اما در پایان سال خمسی، مجموع قیمت گوسفندها و پول نقد بیشتر از مجموع قیمت ۹۸ رأس گوسفند و پول نقد اولیه باشد، مقدار اضافه‌شده باید خمس شود.

در محاسبه خمس سرمایه، لازم است که کالاهای غیرنقدی (سرمایه‌های غیرنقدی) نیز قیمت‌گذاری شوند. حتی اگر قیمت‌گذاری دقیقاً ممکن نباشد، باید این کار انجام گیرد. ترک این کار به دلیل مشکل بودن قیمت‌گذاری جایز نیست.

اگر فردی در ابتدای سال خمسی سرمایه‌ای شامل ۹۸ رأس گوسفند و مقداری پول نقد داشته که خمس آن پرداخت شده، اما در پایان سال، مجموع قیمت گوسفندها و موجودی نقدی او بیشتر از مجموع قیمت اولیه گوسفندها و پول نقد باشد، مقدار اضافی که از سرمایه اولیه بیشتر است، خمس آن باید پرداخت شود.

۲- زکات

زکات یکی از واجبات مالی در دین اسلام است که بر اساس آن، مسلمانان باید درصد معینی از برخی اقلام کالا را به‌منظور کمک به فقرا و امور اجتماعی عمومی پرداخت کنند.

زکات به‌طور خاص بر نُه نوع مال واجب می‌شود: گندم، جو، خرما، کشمش، گاو، گوسفند، شتر، طلا و نقره.

اسلام برای هر یک از این اموال حدی مشخص کرده است. زمانی که مقدار هر کدام از این اقلام به حد مشخص‌شده برسد، پرداخت زکات بر آن‌ها واجب می‌شود.

زکات به دو نوع تقسیم می‌شود:

۱- زکات مال: این نوع زکات مربوط به غلات (گندم، جو، خرما و کشمش)، دام‌ها (گاو، گوسفند، شتر) و سکه‌های طلا و نقره است که تحت شرایط خاصی پرداخت می‌شود.

۲- زکات بدن: که همان زکات فطره است و در عید فطر پرداخت می‌شود. در پایان ماه رمضان، هر فردی که درآمدی دارد و هزینه‌های دیگری را نیز می‌پردازد، باید برای خود و افرادی که تحت تکفل او هستند، به اندازه سه کیلو گندم، برنج یا معادل آن به‌صورت نقدی به فقرا بدهد.

۳- امر به معروف و نهی از منکر

امر به معروف و نهی از منکر به معنای دعوت مردم به انجام کارهای خوب و نهی از اعمال بد است. این دستور یکی از واجبات مهم و ضروری در دین اسلام به شمار می‌رود که برای حفظ احکام اسلامی و سلامت جامعه، لازم است. طبق اجماع فقهای اسلام، امر به معروف و نهی از منکر جزو واجبات و ضروریات دین محسوب می‌شود و با رعایت شرایط خاص، تکلیفی عمومی است که به عهده مسلمانان است.

شرایط امر به معروف و نهی از منکر

۱- علم به معروف و منکر: فردی که امر به معروف یا نهی از منکر می‌کند، باید خود نسبت به آن‌چه معروف است و آن‌چه منکر محسوب می‌شود، آگاهی کامل داشته باشد. در غیر این صورت، امر به منکر یا نهی از معروف انجام داده و ممکن است اشتباه کند. برای مثال، اگر فردی ندانسته کسی را از کاری که به اشتباه آن را حرام می‌داند بازدارد، چنین عملی صحیح نخواهد بود.

۲- احتمال تأثیر: فرد باید احتمال دهد که امر یا نهی او تأثیرگذار باشد و منجر به تغییر رفتار فرد مورد نظر شود، حتی اگر تأثیر آن در آینده باشد.

۳- اصرار بر گناه: امر به معروف و نهی از منکر زمانی واجب است که شخص مرتکب گناه به‌طور مداوم و پیوسته بر گناه خود اصرار داشته باشد. اگر فرد بدون نیاز به امر یا نهی خود از گناه دست بردارد، دیگر واجب نیست که شخصی او را باز دارد.

۴- نداشتن مفسده: اگر امر به معروف یا نهی از منکر باعث ضرر جانی، مالی یا آبرو برای فرد یا دیگران شود، باید از آن اجتناب کرد. در این موارد، مکلف باید بین مفسده امر و نهی و ترک آن مقایسه کرده و به آن‌چه که اهمیت بیشتری دارد، عمل کند.

امر به معروف و نهی از منکر تنها زمانی واجب است که شرایط چهارگانه آن رعایت شود. به عنوان مثال، اگر مفسده‌ای در آن وجود داشته باشد، حتی اگر سایر شرایط موجود باشد، این عمل واجب نیست. شرط نیست که امر به معروف یا نهی از منکر حتماً منجر به بی‌آبرویی فرد گناهکار یا کاسته شدن از احترام او شود. در صورتی که شرایط و آداب امر به معروف و نهی از منکر رعایت شود، این امر اگر منجر به بی‌آبرویی فرد شود، اشکالی ندارد.

مراتب امر به معروف و نهی از منکر

در امر به معروف و نهی از منکر، باید ابتدا به مرحله پایین‌تر پرداخته شود و در صورتی که نتیجه‌ای حاصل نشد، به مراحل بالاتر رو آورد.

۱- امر و نهی قلبی: اولین و ساده‌ترین مرحله، امر به معروف و نهی از منکر با قلب است. این به معنی اظهار رضایت قلبی نسبت به معروف و تنفر از منکر است. برای مثال، از طریق رفتارهای غیرکلامی مانند لبخند، نگاه، یا بی‌اعتنایی می‌توان به فرد مورد نظر نشان داد که کاری که انجام می‌دهد، اشتباه است.

۲- امر و نهی زبانی: در این مرحله، باید فرد با گفتار خود از دیگری بخواهد که به کار نیک بپردازد و از گناه دست بکشد. این نیز باید با لحن و درجه‌ای مناسب صورت گیرد و تا زمانی که تأثیر نداشته باشد، نباید به روش‌های شدیدتر روی آورد.

۳- امر و نهی عملی: در صورت عدم تأثیر روش‌های قلبی و زبانی، باید به روش‌های عملی روی آورد. این به معنای استفاده از جبر و قدرت است تا فرد از انجام کار منکر باز ایستد. در زمان حکومت اسلامی، نیروی انتظامی و قوه قضائیه مسئول اجرای این روش‌ها هستند.

۴- جهاد

جهاد به معنای تلاش و مبارزه‌ای است که برای دعوت به اسلام، گسترش آن یا دفاع در برابر تجاوزات دشمن صورت می‌گیرد. جهاد یکی از مهم‌ترین اصول دین اسلام است و وجوب آن جزو ضروریات این دین به شمار می‌رود.

جهاد به طور کلی به دو دسته تقسیم می‌شود: جهاد ابتدایی و جهاد دفاعی.

الف) جهاد ابتدایی :این نوع جهاد به منظور رفع موانع دعوت به اسلام انجام می‌شود. در این حالت، سپاه اسلام بدون آن که دشمن حمله کرده باشد، به جنگ برمی‌خیزد تا مانع از گسترش اسلام و تبلیغ آن در سرزمین‌های دیگر شود. هدف از جهاد ابتدایی نه کشورگشایی، بلکه برداشتن موانع طبیعی برای انتشار اسلام و هدایت انسان‌ها به سوی توحید و عدالت است. این جهاد با هدف مقابله با سلطه قدرت‌های کفر و شرک و جلوگیری از بی‌عدالتی در حق ملت‌ها صورت می‌گیرد.

ب) جهاد دفاعی :این نوع جهاد زمانی است که دشمن به سرزمین‌های مسلمانان حمله کند. جهاد دفاعی به منظور حفاظت از سرزمین، ناموس و مال مسلمانان در برابر تجاوزات دشمن انجام می‌شود. در این حالت، مسلمانان باید از مرزهای خود دفاع کنند تا از تسلط دشمن جلوگیری شود، چه در زمینه‌های نظامی، سیاسی، فرهنگی یا اقتصادی.

الف) جهاد ابتدایی

۱- جهاد ابتدایی منحصر به زمان پیامبر (ص) و امام معصوم (ع) نیست. در شرایط خاص، فقیه جامع‌الشرایط که ولایت امر مسلمین را بر عهده دارد، در صورت تشخیص مصلحت، می‌تواند دستور به جهاد ابتدایی بدهد.

۲- اهل کتاب (یهودیان، مسیحیان، زرتشتیان) تا زمانی که قوانین دولت اسلامی را رعایت کنند و در چارچوب توافقات شرعی رفتار نمایند، از حقوقی مانند حفظ جان، مال و آبرو برخوردار هستند. در این صورت، با آنان مثل افرادی که با دولت اسلامی معاهده دارند، رفتار خواهد شد.

۳- اگر کفار به سرزمین‌های اسلامی حمله کنند و برخی از آنان اسیر شوند، سرنوشت این اسرا به دست حاکم اسلامی است. مسلمانان به تنهایی حق تصمیم‌گیری در مورد اسرا را ندارند و نمی‌توانند آنان را به تملک خود درآورند.

ب) جهاد دفاعی

۱- دفاع از اسلام و مسلمانان واجب است و این تکلیف به اذن والدین بستگی ندارد، اما در عین حال، لازم است انسان تا حد امکان رضایت والدین خود را جلب کند.

۲- اگر دفاع از نفس محترمه ضروری باشد و به‌طور مستقیم و فوری نیاز به دخالت داشته باشد، این عمل جایز است. در چنین شرایطی، حفظ جان انسان محترم از نظر شرعی واجب است. در صورتی که دفاع از نفس محترمه به معنای قتل مهاجم باشد، باید شرایط مختلف آن به دقت بررسی شده و احکام مربوط به آن به‌طور دقیق رعایت شود.

۵- نماز

نماز یکی از مهم‌ترین عبادات در اسلام است که به صورت روزانه و در پنج وقت (صبح، ظهر، عصر، مغرب و عشاء) انجام می‌شود. این عبادت ارتباطی مستقیم و ویژه با خداوند متعال دارد و به عنوان یکی از ارکان دین اسلام شناخته می‌شود. نماز یک عبادت فردی است که در آن مسلمان باید جهت قبله ایستاده و با خواندن اذکار مخصوص (مثل تکبیر، سورهٔ فاتحه و دیگر دعاها)، در حالی که جسم و قلب او توجه به خداوند دارد، از تمامی امور دنیوی فاصله بگیرد. نماز در حقیقت یادآوری و تمرین دائمی برای انسان است تا در هر لحظه از زندگی خود با خداوند ارتباط برقرار کند.

۶- روزه

روزه، یکی دیگر از عبادات مهم در اسلام است که در ماه رمضان انجام می‌شود. در این ماه، مسلمانان از اذان صبح تا اذان مغرب از خوردن و آشامیدن و انجام برخی از کارهای دیگر، خودداری می‌کنند. روزه یک تمرین روحی و جسمی است که هدف آن تقویت اراده، تهذیب نفس و یادآوری نیازمندی‌های فقراست. علاوه بر اجتناب از خوردن و آشامیدن، روزه‌دار باید از گناهانی مانند دروغ، غیبت و نگاه ناپاک نیز پرهیز کند.

۷- حج

حج، یکی از واجبات دینی در اسلام است که بر هر مسلمان بالغ و توانگر (اعم از مرد و زن) که بتواند از نظر مالی و جسمی به این سفر برود، واجب است. این عبادت به سفر مذهبی به مکه مکرمه گفته می‌شود که در ماه ذی الحجه انجام می‌گیرد. حج در اسلام به عنوان یک عبادت بزرگ، با مجموعه‌ای از اعمال و مناسک خاص همراه است. مسلمانان با رفتن به مکه، طواف خانه خدا، ایستادن در عرفات، رمی جمار و سایر اعمال دیگر، به یادآوری وحدت امت اسلامی و برقراری ارتباط مستقیم با خداوند می‌پردازند.

۸- تولی

تولی به معنای "دوستی و محبت" و "پیروی" از ائمه معصومین (ع) و کسانی است که در راه خداوند قدم می‌زنند. به عبارت دیگر، تولی یعنی اینکه فرد مسلمان باید قلباً و عملاً کسانی که در خط خدا و اسلام هستند را دوست بدارد، از آن‌ها پیروی کند و در زندگی روزمره خود از ایشان الگو بگیرد. تولی به معنای اطاعت از ولایت و رهبری اسلامی نیز است. در مذهب شیعه، ولایت و رهبری در دوره غیبت به ولی‌فقیه سپرده شده است. بنابراین، تولی به معنای پذیرش و حمایت از ولی‌فقیه در زمان غیبت امام معصوم نیز یکی از وجوه تولی است.

۹- تبری

تبری در مقابل تولی است و به معنای "بیزاری جستن" و "قطع ارتباط" با کسانی است که دشمنان خدا، پیامبران و اهل بیت (ع) هستند. تبری یعنی فرد مسلمان باید از دشمنان دین اسلام و کسانی که با اهل بیت دشمنی دارند، فاصله بگیرد و در رفتار و گفتار خود نسبت به آن‌ها اظهار بیزاری کند. تبری به مسلمانان کمک می‌کند تا خط مرز خود را از کسانی که در مخالفت با دین و حقیقت هستند، مشخص کنند. تبری موجب حفظ هویت اسلامی، جلوگیری از انحرافات عقیدتی و سیاسی و تقویت اصول عدالت و حقیقت در جامعه می‌شود.

طهارت

اسلام به طهارت و پاکیزگی توجه زیادی دارد. برخی از اعمال و واجبات شرعی تنها زمانی صحیح هستند که با طهارت انجام شوند، و در مقابل، برخی امور از دیدگاه شریعت اسلام ناپاک به شمار می‌آید و باید از آن‌ها در تمام مواقع یا در مواقع خاص پرهیز کرد. در فقه اسلامی علاوه بر تمیزی و پاکیزگی که همواره خواسته‌ای مطلوب است، نوعی شستشو خاص (وضو و غسل) وجود دارد که به آن طهارت گفته می‌شود و گاهی واجب و گاهی مستحب است.

نجاسات و ناپاکی ها عبارتند از:

۱- ادرار انسان و حیوان های حرام گوشت که خون جهنده دارند.

۲- مدفوع انسان و حیوان های حرام گوشت مانند گربه و موش که خون جهنده دارند.

۳- منی انسان و حیوانی که خون جهنده دارد.

۴- مردار حیوانی که خون جهنده دارد، اگر بدون ذبح شرعی بمیرد یا کشته شود، مردار و نجس است.

۵- خون انسان و حیوانی که خون جهنده دارد.

۶- سگی که در خشکی زندگی میکند ولی دریایی آن نجس نمیباشد.

۷- خوکی که در خشکی زندگی میکند، ولی دریایی آن (فک) نجس نمیباشد.

۸- مشروبات مست کننده (بنابر احتیاط واجب).

۹- کفاری که به دین آسمانی پایبند نیستند.

☑ نکته ها:

۱- نجاست ذاتی اهل کتاب (یهود، نصارا، زردشتی‌ها و صابئین) روشن نیست و آنها به طهارت ذاتی محکوم هستند.

۲- خون حیواناتی که خون جهنده ندارند، مانند ماهی و پشه، پاک هستند.

۳- تمام اجزای بدن مردار حیواناتی که خون جهنده ندارند، مانند ماهی، پاک هستند.

۴- فضله پرندگان حرام گوشت (مانند کلاغ و عقاب) نجس نیست.

۵- خون انسان و هر حیوانی که خون جهنده دارد، مانند مرغ و گوسفند، نجس است.

۶- بدن انسان مرده، چه هنوز بدن او سرد نشده باشد و چه کاملاً سرد شده باشد (به جز اجزای بی‌روح مانند ناخن، مو و دندان)، همه نجس است، مگر در مواردی خاص:

- اگر او شهید معرکه باشد

- اگر غسل داده شده و سه غسل کامل بر او انجام شده باشد.

۷- پیروان فرقه گمراه بهائیت به نجاست محکوم هستند.

۸- ادرار و مدفوع حیوانات حلال گوشت، مانند گاو و گوسفند، و همچنین حیواناتی که خون جهنده ندارند، مانند مار و ماهی، پاک هستند.

۹- اگر چیزی که با عین نجس تماس یافته و نجس شده (متنجس اول) با چیزی که پاک است تماس پیدا کند و یکی از آنها تر باشد، آن شیء پاک را نجس می‌کند. همچنین، اگر متنجس دوم (چیزی که از برخورد با متنجس اول نجس شده) با چیزی پاک تماس یابد، طبق احتیاط واجب آن را نجس می‌کند، اما متنجس سوم هیچ چیزی را نجس نمی‌کند.

۱۰- خونی که گاهی در تخم مرغ پیدا می‌شود، نجس نیست، ولی خوردن آن حرام است.

مطهرات و پاک کننده ها عبارتند از:

۱- آب: آب پاک کننده هر گونه حدث و خبثی است؛ به شرط آنکه مطلق باشد و پاک باشد و در اثر شستن نجاسات خود آب متنجس نشود؛ نجس شدن آب به این است که در اثر برخورد با یک نجس یا یک شیء متنجس (نجس شده) متغیر و منفعل شود. لازم به ذکر است که اگر آب قلیل باشد به محض برخورد با نجس یا متنجس، نجس می‌شود و اگر آب کثیر باشد در صورتی که رنگ، بو، یا مزه آن در اثر برخورد با نجس یا متنجس تغییر کند، نجس خواهد شد.

۲- زمین: زمین به شرطی که خودش خشک و پاک باشد، اشیائی مانند کف پا و کف کفش نجس را پاک می‌کند. البته به شرطی که عین نجاست اشیاء مزبور، بواسطه راه رفتن، مالیدن و مانند آن از بین رفته باشد.

۳- آفتاب: هرگاه آفتاب بر زمین، ساختمان، درب، پنجره و آنچه جزء زمین شمرده می‌شود و قابل انتقال نیست و همچنین بر گیاهان و درختان بتابد و آنها را خشک نماید، پاک می‌شوند به شرطی که اشیاء نجس خشک نباشند و محل نجاست مستقیماً بواسطه آفتاب خشک شود و عین نجاست در آنها باقی نماند.

۴- استحاله: یعنی از حالی به حالی دیگر درآمدن (استحاله) و نیز تغییر یک شیء از جنسی به جنس دیگر؛ بنابراین اگر چیز نجس از حالی به حال دیگر تبدیل شد که به صورت چیز پاک درآمد و یا جنس آن به طوری عوض شد که به صورت چیز پاکی درآمد، پاک می‌شود؛ مثل آن که چوب نجس بسوزد و خاکستر گردد و یا شراب به خودی خود یا بواسطه ریختن چیزی مثل سرکه و نمک در آن سرکه شود و یا آب انگوری که به سبب جوش آمدن نجس شده، به قدری بجوشید که دوسوم آن کم شود، در همه این موارد پاک خواهند شد.

۵- انتقال: اگر خونی که نجس است (یعنی خون انسان یا حیوانی که دارای خون جهنده است) به بدن حیوانی که خون جهنده ندارد، منتقل شود و خون آن حیوان حساب گردد، پاک می‌شود؛ که به این امر انتقال گویند. از آنچه گفته شد، معلوم می‌شود که خون نجس که به بدن حیوانی که دارای خون جهنده نیست، منتقل شده، تا زمانی که جزء خون آن حیوان نگشته و هنوز هم گفته می‌شود خون قبلی است، نجس می‌باشد مانند خونی که پشه یا زالو از انسان مکیده و هنوز جذب بدن آن نشده است.

۶- اسلام: فرد کافر با اقرار به شهادتین و به محض مسلمان شدن و پذیرش اسلام، پاک می‌شود و بدن و آب دهان و بینی و عرق او پاک می‌گردد. البته اگر در موقع مسلمان شدن، عین نجاست به همراه وی باشد، حکم خودش را خواهد داشت. نکته دیگر این که عقیده برخی از فقها و غالب فقهای معاصر این است که، تنها کفار غیر کتابی نجس اند و کفار کتابی پاک هستند.

۷- تبعیت: تبعیت آن است که چیز نجس به تبعیت از پاک شدن نجس دیگری، آن هم پاک شود مانند آنکه شراب سرکه شود. که در این صورت ظرف شراب نیز به تبع تبدیل شراب به سرکه و پاک شدن آن، پاک می‌شود؛ یا مثل بچه کافر که به تبع مسلمان شدن والدین وی، او نیز در حکم مسلمان محسوب و پاک می‌شود.

۸- برطرف شدن نجاست: در برخی موارد با برطرف شدن عین نجاست، متنجس پاک می‌گردد. مانند جایی که بدن حیوانی به نجس یا متنجس آلوده شود، با برطرف شدن نجاست، بدن آن حیوان پاک می‌شود.

۹- غایب شدن مسلمان: اگر بدن یا لباس یا سایر اشیائی که در اختیار مسلمان است، نجس شود و آن مسلمان غائب گردد، آن اشیاء پاک است به شرطی که مسلمان یاد شده، عالم و ممیز بوده و از موضوع مطلع شده باشد؛ دیگر این که علم برخلاف این امر، یعنی بقای نجاست نداشته باشیم.

۱۰- استبرای حیوان نجاست خوار: غائط حیوانی که به خوردن نجاست انسان عادت کرده نجس است و اگر بخواهند پاک شود باید استبراء کنند یعنی تا مدتی که بعد از آن مدت دیگر نجاست خوار به آن نگوید نگذارند نجاست بخورد و غذای پاک به آن بدهند و مدت آن به شرح زیر است: شتر ۴۰ روز، گاو ۲۰ روز، گوسفند ۱۰ روز، مرغابی ۵ روز، مرغ ۳ روز.

احکام آب ها

انواع آب به دو دسته مطلق و مضاف تقسیم میشود. آب مضاف به آبی گفته می‌شود که از چیزی استخراج شده باشد، مانند آب هندوانه یا گلاب، یا اینکه با چیزی دیگر مخلوط شده باشد، مثل آبی که به قدری با گل یا مواد مشابه ترکیب می‌شود که دیگر نتوان آن را آب نامید. این نوع آب، به دلیل ویژگی‌های خاص خود، نمی‌تواند چیزی نجس را پاک کند و وضو و غسل با آن باطل است. اما اگر آب مضاف با آب کر یا جاری به گونه‌ای مخلوط شود که دیگر نتوان آن را آب مضاف نامید، در این صورت پاک میشود. آب مطلق، آبی است که به طور کلی تحت عنوان آب شناخته می‌شود و نمی‌توان آن را از حقیقت آب بودن خارج کرد. آب مطلق شامل پنج نوع مختلف است: آب کر، آب قلیل، آب جاری، آب باران و آب چاه.

آب کر: آب کر به آبی گفته می‌شود که در ظرفی با ابعاد سه وجب و نیم در هر یک از طول، عرض و عمق ریخته شود و آن را پر کند. وزن این مقدار آب، در حدود ۳۷۷/۴۱۹ کیلوگرم به اندازه‌گیری متعارف می‌باشد. اگر چیزی نجس، مثل خون، به آب کر اضافه شود و باعث تغییر در بو، رنگ یا طعم آن گردد، آب نجس خواهد شد. اما اگر هیچ‌کدام از این تغییرات اتفاق نیفتد، آب همچنان پاک باقی می‌ماند.

آب قلیل: آب قلیل آبی است که از زمین نجوشد و از کر کمتر باشد. اگر آب قلیل روی چیز نجس بریزد یا چیز نجس به آن برسد نجس میشود. آب قلیلی که به طور سرازیر و بدون فشار به پایین میریزد و قسمت پایین آن با نجاست برخورد میکند؛ درصورتی که، سرازیری آب به گونه‌ای باشد که جریان از بالا به پایین بر آن صدق کند قسمت بالای آن پاک است. آب قلیل اگر به کر یا جاری متصل باشد در حکم کر و جاری است.

آب جاری: آب جاری به آبی اطلاق می‌شود که از دل زمین جوشیده و جریان پیدا می‌کند، مانند آب چشمه و قنات. هرچند آب جاری از نظر مقدار کمتر از آب کر است، اما در صورتی که نجاست به آن برسد و هیچ تغییری در بو، رنگ یا طعم آن ایجاد نشود، همچنان پاک باقی می‌ماند. اما اگر نجاست باعث تغییر در یکی از این ویژگی‌ها یعنی بو، رنگ یا طعم آب شود، آن بخش از آب که دچار تغییر شده، نجس خواهد بود. قسمت‌هایی از آب جاری که به چشمه متصل هستند، حتی اگر مقدارشان کمتر از کر باشد، پاک خواهند بود.

آب باران: آب باران اگر به چیزی که نجس شده است ببارد آن را پاک میکند.

آب چاه: آب چاهی که از زمین می جوشد اگر چه کمتر از کر باشد چنانچه نجاست به آن برسد، تا وقتی که بو یا رنگ و مزه به واسطه نجاست تغییر نکرده پاک است.

روش های پاک شدن اشیای نجس با آب

ظرف	غیر ظرف	
- با آب کر یک مرتبه - با آب قلیل سه مرتبه	به بول نجس شده - با آب کر یک مرتبه - با آب قلیل دو مرتبه	به غیر بول نجس شده - با آب کر یک مرتبه - با آب قلیل یک مرتبه

☑ نکته:

۱- برای پاکسازی اشیای نجس، ابتدا باید خود نجاست از بین برود، سپس باید به همان تعداد که ذکر شده، آن شی را با آب شست.

۲- اگر فرش، لباس و چیزهایی مانند فرش و لباس را که آب را به خود میگیرد و قابل فشردن است، با آب قلیل تطهیر کنند، باید پس از هر بار شستن، آن را فشرد تا آبهای داخل آن بیرون آید یا به گونه ای دیگر آبِ آن گرفته شود و در آب کر و جاری، بنابر احتیاط، باید پس از فروبردن آن در آب فشار و یا تکان بدهند. فشار یا تکان لازم نیست خارج آب باشد، بلکه داخل آب کافی است.

۳- آب جاری و چاه در احکامی که برای تطهیر اشیای نجس بیان شد، مانند آب کر است.

وضو

در وضو شستن صورت و دست ها و نیر مسح جلوی سر و روی پاها واجب است.

چگونگی انجام وضو عبارتند از: ۱- اول درازای صورت را باید از بالای پیشانی، جائی که موی سر بیرون می آید تا آخر چانه شست. ۲- دوم پهنای صورت به مقداری که بین انگشت وسط وشست قرار میگیرد، باید شسته شود. ۳- سوم چنانچه مختصری از این مقدار شسته نشود، وضو باطل است. ۴- چهارم برای آنکه یقین کند این مقدار کاملا شسته شده، باید کمی از اطراف آن را هم بشوید. ۵- پنجم باید صورت را بنابر احتیاط واجب، از پایین به بالا شسته شود، وضو باطل است. ۶- ششم دست ها را باید از مرفق به طرف سر انگستان بشوید. (اول دست راست دوم دست چپ). ۷- هفتم پس از شستن دو دست، باید جلوی سر با تری آب وضو که در دست مانده، مسح شود. ۸- هشتم پس از مسح سر، باید با تری آب وضو که در دست مانده است؛ روی پاها از سر یکی از انگشت ها تا برآمدگی روی پا، مسح شود (اول پای راست دوم پای چپ)

شرایط صحت وضو

۱- پاک بودن آب وضو یعنی آب وضو نباید نجس باشد.

۲- مطلق بودن آب وضو یعنی آب وضو نباید مضاف باشد.

۳- مباح بودن آب وضو یعنی آب وضو نباید غصبی باشد.

۴- مباح بودن ظرف آب وضو.

۵- ظرف آب وضو از جنس نقره و طلا نباشد.

۶- پاک بودن اعضای وضو هنگام شستن و مسح نمودن.

۷- کافی بودن وقت برای وضو و نماز.

۸- داشتن قصد قربت در وضو.

۹- رعایت ترتیب در افعال وضو.

۱۰- پشت سر هم انجام دادن افعال وضو.

۱۱- انجام افعال وضو توسط خود انسان.

۱۲- نبودن مانع در استفاده از آب.

۱۳- نبودن مانع از رسیدن آب در اعضای وضو.

احکام وضو

وظایف کثیرالشک در وضو به شرح زیر میباشد.

کثیرالشک: کسی که امورات وضو (شستن و مسح کردن) و شرایط آن، مانند پاک بودن آب و غصبی نبودن آب، زیاد شک میکند، باید به شک خود اعتنا نکند.

شک در باطل شدن وضو: اگر شخص شک کند که وضوی او باطل شده یا نه؟ بنا را بر این میگذارد که وضوی او باقی است.

شک در وضو گرفتن: کسی که شک دارد وضو گرفته یا نه؟ باید مجدد وضو بگیرد.

شک بعد از نماز در گرفتن وضو: اگر بعد از نماز شک کند که وضو گرفته یا نه؟ نماز او صحیح است. اما برای نمازهای بعد باید وضو بگیرد.

شک در بین نماز و گرفتن وضو: اگر در بین نماز شک کند که وضو گرفته یا نه، نماز او باطل است و باید وضو بگیرد و نماز را بخواند.

شک بعد از نماز در زمان بطلان نماز: اگر بعد از نماز شک کند که وضو او قبل از نماز باطل شده یا پس از آن، نمازی که خوانده صحیح است.

موارد وجوب وضو

۱- برای به جا آوردن نماز (به جز نماز میت)

۲- برای انجام دادن طواف واجب کعبه.

۳- برای رساندن جایی از بدن به نوشته قرآن و اسم خداوند.

۴- اجزای فراموش شده نماز (مانند سجده و تشهد)

۵- مس اسماء انبیا و ائمه معصومین (ع) به احتیاط واجب.

مبطلات وضو

۱- خارج شدن بول و غائط

۲- استحاظه زنان

۳- کارهایی که باید برای آن غسل کرده، مانند جنابت

۴- چیزهایی که عقل را از بین میبرد مانند دیوانگی، مستی و بی هوشی.

۵- خوابیدنی که در اثر آن چشم نبیند و گوش نشود، اگر چشم ببیند و گوش بشنود وضو باطل نمی شود.

وضوی جبیره

چیزی که با آن، زخم و جای شکسته را میبندند و نیز دارویی که روی زخم و مانند آن میگذارند، جبیره نام دارد.

احکام جبیره عبارتند از:

الف) وضوی جبیره روی زخمی که باز است و آب برای آن ضرر ندارد باید به طور معمولی وضو بگیرد. در این صورت:

۱- زخم در صورت، دست یا پاست: اطراف زخم را بشوید و بهتر این است اگر ممک باشد دست تر روی آن بکشد، و اگر ممکن نباشد پارچه پاکی روی ان بگذارد و روی دست بکشد.

۲- زخم جلوی سر یا روی پاهاست و نمیتواند مسح کند در این صورت:

- میتواند پارچه روی آن بگذارد، باید چنین کند و روی آن را مسح کند و بنابر احتیاط واجب تیمم هم بکند.

- نمیتواند پارچه پاک روی آن بگذارد، آن موقع باید به جای وضو تیمم کند و بهتر است یک وضوی بدون مسح هم بگیرد.

ب) وضوی جبیره روی زخمی که بسته است:

۱- می شود روی آن را باز کرد آن موقع:

- زحمت و ضرر ندارد، می باید باز کند و وضو بگیرد.

- زحمت و ضرر دارد و زخم روی صورت و روی دست هاست و اگر دست تر کشیدن ضرر ندارد واجب است روی آن دست تر بکشد.

۲- نمی شود روی آن را باز کند آن موقع:

- جبیره پاک است و رساندن آب به زخم ممکن بوده و زحمت ندارد باید آب را به زخم برساند.

۳- زخم یا جبیره نجس است آن موقع:

- میتواند آن را آب بکشد و رساندن آب ضرر و زحمت ندارد، باید آب بکشد و آب را به زخم برساند.

- آب ضرر دارد و ممکن نیست، باید اطراف زخم را شسته و اگر جبیره پاک است روی آن را مسح کند و اگر نمی شود پارچه پاک گذارده به طوری که جزء جبیره حساب شود، روی آن را مسح کند.

غسل جبیره ای

این غسل مشابه وضوی جبیره‌ای است که در آن باید بر روی جبیره مسح زده شود و بخش‌های بدون پوشش شسته شوند. طبق احتیاط واجب، باید این غسل به صورت ترتیبی انجام گیرد.

تیمم جبیره ای

شخصی که وظیفه‌اش تیمم است، اگر در برخی از نقاط بدنش زخم، دمل یا حتی شکستگی وجود داشته باشد، باید طبق روش وضوی جبیره‌ای، تیمم جبیره‌ای انجام دهد.

غسل

غسل به معنای شستن کامل بدن از سر تا پا با شرایط و روش‌های خاص است. این غسل به دو صورت قابل انجام است:

۱- ترتیبی: در این روش، بدن باید به ترتیب مشخصی شسته شود. ابتدا سر و گردن، سپس نیمه راست بدن و در نهایت نیمه چپ بدن شسته می‌شود. (طبق احتیاط واجب، شستن نیمه راست بدن قبل از نیمه چپ ضروری است).

۲- ارتماسی: در این روش، تمام بدن باید یکباره در آب غوطه‌ور شود به گونه‌ای که آب به تمام قسمت‌های بدن برسد.

☑ نکته:

۱- در صحیح بودن غسل، موالات شرط نیست و همچنین، لازم نیست بدن را از بالا به پایین بشوید.

۲- کسی که چند غسل بر او واجب است، میتواند به نیت همه آنها یک غسل به جا آورد.

۳- کسی که غسل جنابت کرده است، نباید برای نماز وضو بگیرد؛ ولی با غسل های دیگر نمیشود نماز خواند و باید وضو هم بگیرد.

۴- در غسل، هر قسمتی از بدن که قصد شستشو آن را دارید، اگر نجس باشد، باید پیش از غسل آن قسمت با آب شسته شود. اما لازم نیست که تمام بدن قبل از غسل پاک باشد. بنابراین، اگر عضوی پیش از غسل پاک شده باشد، غسل صحیح است. اما اگر عضوی نجس باشد و قبل از غسل فقط با یک شستشو هم پاک و هم غسل شود، غسل باطل خواهد بود.

شک در غسل

۱- شک در انجام غسل (شک دارد که غسل کرده یا نه) :در صورتی که برای عملی نیاز به غسل باشد، باید غسل را انجام دهد، ولی نمازهایی که قبلاً خوانده، صحیح است.

۲- شک در صحت غسل (پس از غسل، شک دارد که غسل صحیح بوده یا نه) :به شک خود توجهی نکند و بر این اساس که غسل صحیح بوده است عمل کند.

۳- شک در شستن قسمتی از اعضای غسل هنگام انجام غسل :اگر هنوز وارد بخش بعدی نشده باشد، باید قسمت مشکوک را بشوید. اما اگر وارد قسمت بعدی شده باشد، نباید به شک خود توجه کند، مگر اینکه هنگام شستن سمت چپ، در شستن قسمتی از سمت راست شک کند؛ در این صورت احتیاط آن است که قسمت مشکوک را بشوید و سپس باقی‌مانده سمت چپ را تکمیل کند.

۴- شک بعد از اتمام غسل در شستن قسمتی از جزء آخر (سمت چپ) :شستن همان مقدار کافی خواهد بود. همچنین، طبق احتیاط واجب، اگر در شستن قسمتی از سمت راست شک داشته باشد، تنها همان قسمت را بشوید.

غسل های واجب

غسل هایی که اصالتا در شرع واجب‌اند عبارتند از: غسل جنابت، غسل حیض، غسل نفاس، غسل استحاضه، و غسل مس انسان مرده(غسل مس میت) و غسل میت. گاهی غسل با نذر، عهد یا قسم نیز واجب می‌شود، مانند کسی که نذر کرده برای زیارت غسل کند. وجوب غسل در این گونه موارد عارضی است نه اصلی.

جنابت

جنب شدن انسان دو عامل دارد. اول جماع کردن و دوم بیرون آمدن منی، چه در خواب و چه در بیداری، چه کم و چه زیاد با شهوت و بی شهوت، اختیار یا بی اختیار.

امور حرام بر جنب شامل پنج مورد میباشد که عبارتند از:

۱- رسیدن قسمتی از بدن به جایی که نام خداوند متعال نوشته شده، و طبق احتیاط واجب، شامل نام پیامبران و امامان (ع) نیز می‌شود.

۲- وارد شدن به مسجد الحرام یا مسجد پیامبر (ص)، حتی اگر از یک درب وارد شده و از درب دیگر خارج شود.

۳- توقف در مساجد دیگر، مگر اینکه از یک درب وارد و از درب دیگر خارج شود یا تنها برای برداشتن چیزی وارد گردد. طبق احتیاط واجب، در حرم امامان (ع) نیز توقف نباید صورت گیرد.

۴- قرار دادن چیزی در مساجد.

۵- خواندن حتی یک حرف از سوره‌های چهارگانه‌ای که سجده واجب دارند (سوره نجم آیه ۶۲، سوره علق آیه ۱۹، سوره سجده (الم تنزیل) آیه ۱۵، سوره فصلت آیه ۳۷).

غسل جنابت به خودی خود مستحب است، اما برای انجام نمازهای واجب و امثال آن، انجام آن ضروری می‌شود. اما برای نماز میت، سجده شکر و سجده‌های واجب قرآن، نیاز به غسل جنابت نیست.

حیض

خون حیض، خونی است که معمولاً هر ماه به مدت چند روز به صورت طبیعی از رحم بانوان خارج می‌شود و در زمان تشکیل نطفه، نقش تغذیه فرزند را ایفا می‌کند.

خونی که دختری پیش از رسیدن به سن ۹ سالگی ببیند، حتی اگر ویژگی‌های حیض را داشته باشد، به عنوان حیض محسوب نمی‌شود. همچنین، لکه‌هایی که خانمی پس از اطمینان از پاکی مشاهده کند، اگر خون نباشد، حکم حیض ندارد. اما اگر این لکه‌ها خون باشند، حتی به صورت لکه‌های زرد رنگ، و از ده روز فراتر نروند، همه آن‌ها حکم حیض را خواهند داشت و تشخیص این موضوع به عهده خود شخص است.

بانوانی که از داروهای ضدبارداری استفاده می‌کنند و در زمان عادت یا خارج از آن لکه‌های خونی می‌بینند، اگر این لکه‌ها شرایط شرعی حیض را نداشته باشند، حکم حیض را ندارند و به عنوان استحاضه تلقی می‌شوند.

خانمی که عادت ماهانه مشخصی دارد، مثلاً هفت روز، و به دلیل استفاده از دستگاه جلوگیری از بارداری هر بار بیش از ده روز خونریزی می‌کند، خونی که در ایام عادت خود می‌بیند، حیض است و خون باقی‌مانده حکم استحاضه خواهد داشت.

در دوران بارداری، اگر خونی که زن می‌بیند شرایط و ویژگی‌های حیض را داشته باشد، یا در زمان عادت اتفاق بیفتد و حداقل سه روز (حتی در باطن) ادامه داشته باشد، این خون حیض است. در غیر این صورت، به عنوان استحاضه شناخته می‌شود.

زمان یائسگی

بانوان سیده بعد از تمام شدن ۶۰ سال قمری یائسه میشوند، یعنی دیگر خون حیض نمی بینند. بانوان غیر سیده بعد از تمام شدن ۵۰ سال قمری یائسه میشوند

مواردی که بر حائض حرام است عبارتند از:

۱- عباداتی که نیازمند وضو، غسل یا تیمم هستند، مانند نماز، در زمان حیض قابل انجام نیستند. اما انجام اعمالی که وضو، غسل یا تیمم برای آن‌ها لازم نیست، مانند نماز میت، اشکالی ندارد.

۲- تمام کارهایی که بر فرد جنب حرام است و در احکام جنابت ذکر شده، در اینجا نیز حرام می‌باشد.

۳- انجام جماع در فرج، هم برای مرد و هم برای زن، در زمان حیض حرام است.

۴- طلاق دادن زن در دوران حیض باطل می‌باشد.

۵- زن در دوران حیض، ملزم به قضا کردن نمازهای یومیه‌ای که در این مدت نخوانده، نیست.

۶- روزه‌های واجب که در ایام حیض گرفته نشده‌اند، باید بعداً قضا شوند.

نفاس (خون زایمان)

از لحظه‌ای که کودک از مادر جدا می‌شود، یعنی زمانی که اولین قسمت بدن نوزاد از شکم مادر خارج می‌شود، هر خونی که مادر ببیند، اگر پیش از ده روز یا در روز دهم متوقف شود، به آن خون نفاس گفته می‌شود و زن در این حالت «نفساء» نامیده می‌شود. تمام اموری که برای زن حائض ممنوع است، برای زن نفساء نیز حرام است.

استحاضه

هر خونی که زن قبل از رسیدن به سن بلوغ یا پس از یائسه شدن، یا به مدت کمتر از سه روز ببیند و این خون مربوط به دمل، زخم یا نفاس نباشد، به عنوان خون استحاضه شناخته می‌شود، هرچند این حکم در این حالت کلی، بدون اشکال نیست. همچنین اگر خونی مشخص نباشد که از دمل یا زخم است، در صورتی که زن زخمی یا دمل نداشته باشد، طبق احتیاط واجب، این خون حکم استحاضه را دارد.

غسل مس میت

اگر کسی بدن یک انسان مرده که سرد شده و غسل میت به آن داده نشده است را لمس کند (یعنی قسمتی از بدن خود را با آن تماس دهد)، باید غسل مس میت انجام دهد (چه در حالت خواب یا بیداری، اختیاری یا غیر اختیاری). همچنین اگر

ناخن یا استخوان فرد با ناخن یا استخوان میت تماس پیدا کند، فرد باید غسل کند. اما در صورتی که شخص حیوان مرده‌ای را لمس کند، غسل بر او واجب نخواهد بود.

احکام محتضر (انسان در حال مرگ)

۱- فرد مسلمانی که در حال احتضار است (چه مرد باشد و چه زن، چه بزرگ باشد و چه کوچک)، باید به پشت خوابانده شود به طوری که کف پاهایش به سمت قبله قرار گیرد.

۲- اگر خواباندن فرد به صورت کامل طبق دستور فوق ممکن نباشد، باید تا حد ممکن از این روش پیروی کرد.

۳- در صورتی که خواباندن او به هیچ وجه ممکن نباشد، باید به احتیاط او را به سمت قبله بنشانند.

۴- اگر نشستن نیز امکان‌پذیر نباشد، باید به احتیاط او را رو به قبله قرار دهند.

۵- رو به قبله کردن محتضر برای هر مسلمان واجب است.

۶- در این خصوص نیازی به اجازه گرفتن از ولی فرد محتضر نیست.

۷- مستحب است که شهادتین، اقرار به دوازده امام (ع) و دیگر اعتقادات صحیح را به فرد محتضر به گونه‌ای بیان کنند که او آن را درک کند.

غسل، کفن، نماز و دفن مسلمان دوازده امامی بر هر فرد مکلف واجب است. اگر برخی از افراد این امور را انجام دهند، انجام آن از دیگران ساقط می‌شود. اما اگر هیچ کسی این وظایف را به جا نیاورد، تمامی مکلفان مرتکب معصیت شده‌اند.

سه غسل واجب میت عبارتند از: ۱- غسل با آبی که با سدر مخلوط باشد. ۲- غسل با آبی که با کافور مخلوط شده باشد. ۳- غسل با آب خالص.

کسی که میت را غسل میدهد باید: مسلمان باشد، عاقل باشد، دوازده امامی باشد، بنابر احتیاط واجب بالغ باشد، عالم به مسائل غسل میت باشد.

کفن از سه قسمت تشکیل می‌شود و این سه تکه برای زن و مرد یکسان است، واجبات کفن مرد و زن عبارتند از :

۱- مِئزَر یا لنگ، باید از ناف تا زانو، همه اطراف بدن را بپوشاند و بهتر است از سینه تا روی پا برسد.

۲- قَمیص یا پیراهن، باید از سرشانه‌ها تا نصف ساق پا، همه اطراف بدن را بپوشاند و بهتر است که تا روی پا برسد.

۳- إزار یا سرتاسری، باید سراسر بدن از سر تا پا را بپوشاند و پهنای آن باید به حدی باشد که یک طرف آن روی طرف دیگر برود. بهتر است درازی آن آنقدر باشد که از طرف سر و پاهای میت بسته شود.

کفن واجباتی دارد و مستحباتی. فرق بین کفن مرد و زن در مقدار مستحبات آن است که شامل عمامه برای میت مرد و مقنعه، لفافه دوم و سوم برای میت زن می باشد. استفاده از لفافه سوم از دیگر مستحبات در کفن زنانه است که با کفن مردانه متفاوت می باشد و در کفن میت مرد به استفاده از آن سفارش نشده است.

تیمم

به طور کلی دو نوع تیمم وجود دارد. تیممی که به جای وضو انجام می‌شود. (تیمم بدل از وضو)، تیممی که به جای غسل انجام می‌شود. (تیمم بدل از غسل).

مراحل انجام تیمم عبارتند از:

۱- نیت کند که تیمم را به جای وضو یا غسل انجام می‌دهد.

۲- کف هر دو دست را به‌طور همزمان بر سطحی که تیمم بر آن صحیح است، بزند.

۳- کف هر دو دست را بر تمام پیشانی و دو طرف آن بکشد، به‌گونه‌ای که از محل رویش مو تا ابروها و بالای بینی را پوشش دهد. همچنین، طبق احتیاط واجب، دست‌ها باید روی ابروها نیز کشیده شوند.

۴- کف دست چپ را بر تمام پشت دست راست بکشد و سپس کف دست راست را بر تمام پشت دست چپ بکشد.

مواردی که تیمم بر آن ها صحیح است عبارتند از: خاک، ریگ، تیمم بر هر آنچه از زمین محسوب میشود مثل سنگ، کلوخ، آجر و ...، تیمم بر روی سیمان و موزاییک نیز صحیح است، هرچند بهتر است (طبق احتیاط مستحب) از تیمم بر سیمان و موزاییک خودداری شود.

در تیمم، پیشانی، کف دست‌ها و پشت آن‌ها باید پاک باشند. مستحب است که فرد پیش از تیمم، انگشتر خود را از دست خارج کند. اگر تیمم به جای غسل جنابت باشد، نیازی به گرفتن وضو برای نماز نیست. اما اگر تیمم به جای سایر غسل‌ها انجام شود، وضو گرفتن واجب است. در صورتی که وضو ممکن نباشد، باید تیمم جداگانه‌ای نیز به جای وضو انجام دهد.

➢ نماز

نماز مهم‌ترین عبادت دینی است که در صورت پذیرش درگاه الهی، سایر عبادات نیز پذیرفته می‌شوند و اگر نماز قبول نشود، دیگر اعمال نیز مورد پذیرش قرار نمی‌گیرند. همان‌طور که اگر انسان پنج بار در روز خود را در نهر آبی بشوید، چرک‌های بدنش پاک می‌شود، نمازهای پنجگانه نیز روح و جسم انسان را پاک می‌کنند. سزاوار است که انسان نماز را در اول وقت به جا آورد و کسی که نماز را کوچک بشمارد و آن را بی‌ارزش بداند، همانند کسی است که اصلاً نماز نمی‌خواند. پیامبر اکرم (ص) فرمودند: "کسی که به نماز اهمیت ندهد و آن را سبک بشمارد، سزاوار عذاب آخرت است".

نمازهای واجب و مستحب

نمازهای واجب	نمازهای هر روز (یومیه)
	نماز آیات، که در هنگام پدید آمدن خورشید و ماه گرفتگی و زلزله و امثال آنها خوانده میشود.
	نماز طواف خانه خدا
	نماز میت، که بر مسلمانی که از دنیا رفته خوانده میشود.
	نماز قضای پدر (و بنابر احتیاط واجب مادر) که بر پسر بزرگتر واجب است.

	نمازی که به واسطه نذر و عهد و قسم یا به واسطه اجاره واجب شده است.

☑ **نکته:**

۱- پس از طواف خانه کعبه و در نزد مقام ابراهیم (ع)، واجب است دو رکعت نماز طواف، همانند نماز صبح، خوانده شود. در هر دو رکعت، بعد از حمد، خواندن هر سوره‌ای غیر از سوره‌های سجده‌دار، جایز است.

۲- پس از غسل، حنوط و تکفین، واجب است که بر میّت مسلمان نماز گزارده شود. برای نماز میّت، وضو و پاک بودن بدن و لباس نمازگزار و همچنین حلال بودن لباس، ضروری نیست. نماز میّت فاقد رکوع و سجده است و فقط شامل نیت و پنج تکبیر می‌شود که در خلال آن‌ها دعا و صلوات وارد شده است.

۳- بر پسر بزرگتر واجب است که نمازهایی را که از پدر و مادرش فوت شده‌اند، پس از مرگ آن‌ها به جا آورد. منظور از پسر بزرگتر، بزرگترین پسری است که پس از مرگ پدر و مادر هنوز زنده باشد.

۴- اگر کسی برای به جا آوردن نمازهای فوت شده میّت اجیر شود یا برای انجام نمازی نذر و عهد کرده باشد، یا قسم خورده باشد (با رعایت شرایط مندرج در توضیح‌المسائل مراجع)، در این صورت واجب است آن‌ها را به جا آورد. تعداد نمازها بستگی به این دارد که هنگام اجاره، نذر، عهد یا قسم، چند نماز و چند رکعت در نظر گرفته شده است.

واجبات نماز

واجبات نماز شامل یازده مورد است که برخی از آن‌ها رکن (جزء اصلی) و برخی غیررکن (جزء غیر اصلی) هستند. ارکان نماز اجزای اساسی به شمار می‌آیند و اگر یکی از آن‌ها به‌درستی انجام نشود یا افزوده شود، حتی اگر به‌سبب فراموشی باشد، نماز باطل می‌شود. انجام سایر واجبات (غیررکنی) نیز ضروری است. در صورتی که به‌طور عمدی کم یا زیاد شوند، نماز باطل می‌شود، اما اگر به‌طور سهوی تغییراتی در آن‌ها ایجاد شود، نماز صحیح خواهد بود. برای مثال، قرائت.

رکن	نیت، تکبیره الاحرام، قیام، رکوع، دو سجده
غیر رکن	قرائت، ذکر، تشهد، سلام، ترتیب، موالات

قیام

قیام در نماز به معنای ایستادن به‌طور مستقیم و با کمر راست است. در هنگام قیام، فرد باید ایستاده باشد و بدن باید از حالت خمیدگی خارج باشد. این حالت در قسمت‌هایی از نماز، به‌ویژه در رکعت‌های اول و دوم و در هر رکعت پس از رکوع، انجام می‌شود.

در آغاز نماز زمانی که نمازگزار نیت کرده و سپس تکبیر می‌گوید، قیام ابتدایی انجام می‌شود که فرد باید در این حالت بایستد و دست‌ها را در کنار بدن یا روی سینه بگذارد. پس از رکوع در هر رکعت، قیام مجدد باید انجام شود. در این حالت، نمازگزار باید از حالت رکوع خارج شده و دوباره ایستاده و به حالت قیام درآید.

ویژگی های قیام شامل موارد زیر میباشد:

- فرد باید در قیام کمر خود را صاف نگه دارد.

- سر باید در امتداد بدن و در خط افقی باشد.
- نمازگزار نباید در قیام بیش از حد خم شود و باید ایستاده و در حالت مستقیم قرار بگیرد.
- در قیام، فرد باید با آرامش و توجه به نماز ایستاده باشد.

قیام در نماز معمولاً در مکان‌هایی خاص انجام می‌شود که برای هر رکعت و مرحله از نماز تعیین شده است. به‌طور خاص، در نمازهای یومیه (نمازهای روزانه)، قیام در آغاز نماز، بعد از رکوع، و در برخی از مواقع دیگر انجام می‌شود.

در قیام، فرد باید توجه کامل به خداوند داشته باشد و از افکار غیر ضروری دوری کند. در قیام، باید اذکار به‌درستی و با توجه خوانده شود و توجه کامل به آن داشته باشد. قیام در نماز نه تنها یک حرکت فیزیکی است، بلکه نشانه‌ای از احترام و عبودیت انسان در برابر خداوند است. ایستادن در نماز نشان‌دهنده تواضع و تسلیم کامل فرد در برابر قدرت و عظمت خداوند است. در حقیقت، قیام در نماز به‌عنوان نمادی از نزدیکی و ارتباط خاص با خداوند محسوب می‌شود.

در صورتی که فرد به‌دلیل عذر شرعی (مانند بیماری) قادر به قیام نباشد، می‌تواند نماز را به‌صورت نشسته یا حتی خوابیده بخواند، البته این تغییر در شرایط خاص است. در نمازهای مستحبی، قیام ممکن است اختیاری باشد، اما در نمازهای واجب، قیام به‌طور دقیق و کامل ضروری است.

حالات مختلف قیام

قیام اصلی (اولیه): این قیام در شروع نماز و هنگام ایستادن برای شروع عبادت انجام می‌شود.

قیام پس از رکوع: این قیام پس از هر رکعت از نماز و بعد از انجام رکوع صورت می‌گیرد و به معنای بازگشت به ایستادن پس از خم شدن است.

قیام برای قرائت: در هنگام قرائت سوره‌ها در نماز، فرد باید در حالت قیام قرار گیرد.

قرائت

در رکعت سوم و چهارم، نماز باید آهسته خوانده شود؛

ولی حکم حمد و سوره در رکعت اول و دوم نماز به شرح زیر می باشد:

نماز ظهر و عصر: مرد و زن باید آهسته بخوانند.

نماز مغرب، عشا و صبح: مرد باید بلند بخواند، زن اگر نامحرم صدای او را نمی شنود میتواند بلند بخواند و اگر می شند، بهتر است آهسته بخواند.

رکوع

رکوع نه تنها یک حرکت فیزیکی است، بلکه دارای ابعاد روحی و معنوی عمیقی نیز است. در هنگام رکوع، نمازگزار به‌طور نمادین در برابر خداوند به پایین خم می‌شود تا نشانه‌ای از تواضع، عبودیت و پذیرش قدرت بی‌پایان خداوند باشد. این عمل نشان‌دهنده این است که فرد تمام وجود خود را در اختیار خداوند قرار داده و در برابر عظمت و جلال او تسلیم است.

اگر شخصی رکوع را فراموش کند و پیش از آن که به سجده اول برسد، به یاد بیاورد، باید ایستاده و سپس به رکوع برود. در این حالت، صرف بازگشت به رکوع از حالت خمیدگی کافی نیست و اگر تنها به همین اندازه عمل کند، نماز او باطل خواهد بود.

بعد از رکوع، ایستادن ضروری است. نمازگزار باید پس از اتمام ذکر رکوع، به طور کامل بایستد و زمانی که بدن او به حالت آرامش رسید، به سجده برود. در صورتی که عمدی پیش از ایستادن کامل یا قبل از آرام گرفتن بدن به سجده برود، نماز او باطل خواهد شد.

اگر فرد پیش از وارد شدن به سجده دوم متوجه شود که رکوع را فراموش کرده است، باید دوباره ایستاده و سپس رکوع کند و بعد از آن دو سجده را به‌جا آورد و نماز را کامل کند. پس از پایان نماز، به احتیاط مستحب، باید دو سجده سهو برای جبران فراموشی رکوع انجام دهد.

سجود

سجود به معنای قرار دادن پیشانی، دست‌ها، زانوها و انگشتان پا بر زمین است. این عمل در نماز به‌طور نمادین نمایانگر تسلیم و عبادت کامل فرد در برابر خداوند است. سجده به‌عنوان پایین‌ترین حالت فیزیکی نماز، نشان‌دهنده بالاترین درجه از فروتنی و انکسار در برابر خالق است.

در یک رکعت، انجام دو سجده مجموعاً به‌عنوان «رکن» نماز محسوب می‌شود؛ به این معنا که اگر به‌طور عمدی یا حتی به دلیل فراموشی، هر دو سجده ترک شود یا دو سجده اضافی به آن افزوده گردد، نماز باطل خواهد شد.

اگر نمازگزار روی سطحی نرم مانند تشک سجده کند که ابتدا بدن در آن حالت ثابت نمی‌ماند و پس از مدتی آرام می‌گیرد، این موضوع مشکلی ایجاد نمی‌کند.

هر سطح یا شیئی که برای سجده به آن تکیه می‌شود باید پاک باشد، اما اگر سطح سجده (مثلاً فرش) نجس باشد یا یک طرف آن نجس بوده و پیشانی بر طرف دیگر آن قرار گیرد، این عمل ایرادی ندارد.

در صورتی که در حین نماز، سطحی که بر آن نمازگزار سجده می‌کند گم شود و شیء مناسبی برای سجده در دسترس نباشد، چنانچه وقت نماز برای ادامه خواندن باقی باشد، باید نماز را قطع کرده و شروع کند. اما اگر وقت کم باشد و لباس نمازگزار از جنس پنبه یا کتان باشد یا چیزی مشابه آن در دسترس باشد، باید بر آن سجده کند؛ در غیر این صورت، به احتیاط واجب، بر پشت دست خود سجده نماید.

تشهد

تشهد به معنای شهادت دادن یا گواهی دادن است. در نماز، فرد مسلمان در حالی که در حالت نشسته قرار دارد، با گفتن عباراتی مشخص (که به آن "تشهد" گفته می‌شود) شهادت می‌دهد به یگانگی خداوند و رسالت پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله وسلم). تشهد در نماز دو بار صورت می‌گیرد: یکبار در رکعت دوم و یکبار در رکعت چهارم نمازهای واجب مانند نماز ظهر، عصر، عشاء و در رکعت آخر نمازهای واجب مانند نماز مغرب.

اگر نمازگزار برای رکعت سوم برخیزد و پیش از رکوع متوجه شود که تشهد را نخوانده است، باید بلافاصله بنشیند، تشهد را بخواند، سپس دوباره بایستد و تمام اذکار مربوط به آن رکعت را به جا آورد و نماز را ادامه دهد. پس از پایان نماز، به دلیل ایستادن اضافی، باید دو سجده سهو انجام دهد، طبق احتیاط مستحب.

اما اگر نمازگزار بعد از رکوع یا در هنگام رکوع رکعت سوم متوجه فراموشی تشهد شود، باید نماز را به اتمام رسانده و پس از سلام نماز، برای جبران فراموشی تشهد دو سجده سهو انجام دهد. بر اساس احتیاط واجب، قبل از انجام سجده سهو، باید تشهد فراموش شده را قضا کرده و به جا آورد.

ترتیب

ترتیب در نماز به معنای رعایت زمانی خاص برای انجام افعال و اذکار نماز است. نمازگزار باید از یک عمل به عمل دیگر به‌طور مرتب و بدون تغییر یا افراط و تفریط عبور کند. ترتیب صحیح، فاصله زمانی معقولی میان افعال و اذکار ایجاد می‌کند که این امر در نهایت باعث صحت نماز می‌شود.

نماز باید به ترتیب خاصی انجام شود: ابتدا تکبیرةالاحرام، سپس قرائت، بعد رکوع، سپس سجده، و در رکعت دوم بعد از سجده باید تشهد خوانده شود و در رکعت آخر نیز پس از تشهد، سلام داده می‌شود.

اگر نمازگزار یکی از ارکان نماز را فراموش کند و سپس رکن بعدی را به جا آورد، مانند آنکه قبل از رکوع دو سجده انجام دهد، نماز او باطل خواهد شد.

اگر نمازگزار یک رکن را فراموش کند و چیزی که بعد از آن است ولی رکن نیست به جا آورد، مانند آنکه پیش از انجام سجده، تشهد بخواند، باید ابتدا رکن فراموش‌شده را به جا آورد و سپس دوباره آنچه را که به اشتباه پیش از آن گفته شده است، تکرار کند.

اگر چیزی که رکن نیست فراموش شود و رکن بعد از آن به درستی انجام شود، مانند فراموش کردن حمد و سپس انجام رکوع، نماز صحیح خواهد بود.

موالات

موالات در لغت به معنای پیوستگی و تداوم است. در فقه نماز، موالات به این معناست که افعال و اذکار نماز به‌طور متوالی و بدون فاصله زیاد انجام شوند. برای مثال، بین قیام و رکوع، یا بین رکوع و سجده نباید وقفه طولانی بیفتد.

اگر نمازگزار در اثر فراموشی موالات را رعایت نکند، ممکن است لازم باشد که سجده سهو انجام دهد. سجده سهو برای جبران اشتباهات و فراموشی‌هایی است که در افعال و اذکار نماز رخ می‌دهد، ولی در این مورد باید توجه داشت که فقط در صورت فراموشی جزئی و اشتباهاتی که بر صحت نماز تأثیر نمی‌گذارند، سجده سهو واجب می‌شود.

در نمازهایی که چند رکعت دارند (مثل نمازهای واجب پنج‌گانه)، هر رکعت باید به‌طور پیوسته و بدون فاصله زیاد از رکعت قبلی ادامه یابد. برای مثال، اگر فردی در بین رکعت‌های نماز وقفه طولانی ایجاد کند (مثلاً بیش از مقدار طبیعی منتظر بماند)، نماز او باطل خواهد شد.

ارکان نماز به همراه معنی

تکبیره الاحرام	اللّهُ أَكْبَرُ	خدا بزرگتر است
قیام (حمد و سوره)	«بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ» «الْحَمْدُ لِلّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ» «الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ» «مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ» «إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ» «اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ» «صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَ لَا الضَّالِّينَ» ------ «بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ» «قُل هُوَ اَللَّهُ أَحَدٌ» «اَللَّهُ اَلصَّمَدُ» «لَم يَلِد وَلَم يُولَد» «وَلَم يَكُن لَّهُ ۥ كُفُوًا أَحَدُ»	به نام خداوند بخشنده مهربان. ستایش مخصوص خداوندی است که پروردگار جهانیان است. بخشنده مهربان. مالک روز جزا. فقط تو را عبادت می‌کنیم و تنها از تو یاری می‌جوییم. ما را به راه راست هدایت کن. راه کسانی که به آنها نعمت داده‌ای، نه راه کسانی که بر آنها غضب کرده‌ای و نه گمراهان. --------- به نام خداوند بخشنده مهربان. بگو اوست خدای یگانه. خدای صمد [ثابت متعالی]. [کسی را] نزاده و زاده نشده است. و هیچ کس او را همتا نیست.
رکوع	«سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ و بِالحَمدِه»	پروردگار بزرگ من از هر عیب و نقصی پاک و منزه است. و من مشغول ستایش او هستم.
سجود	«سُبْحٰانَ رَبِّيَ الْاَعْلىٰ وَبِحَمْدِهِ:	پروردگار من که از همه کس بالاتر می‌باشد از هر عیب و نقصی پاک و منزه است. و من مشغول ستایش او هستم.
تشهد	«اَشْهَدُ اَنْ لا اِلهَ إلاَّ اللّهُ وَحْدَهُ لا شَريكَ لَهُ» «وَ اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ»	ستایش مخصوص پروردگار است و شهادت می‌دهم که خدائی سزاوار پرستش نیست مگر خدائی که یگانه است و شریک ندارد. شهادت می‌دهم که محمد| بنده خدا و فرستاده اوست.
سلام	«اَلسَّلامُ عَلَيْكَ اَيُّهَا النَّبِيُّ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكاتُهُ» «اَلسَّلامُ عَلَيْنا وَ عَلى عِبادِ اللّهِ الصّالِحينَ» «السَّلامُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكاتُهُ:	سلام بر تو ای پیغمبر و رحمت و برکات خدا بر تو باد. سلام از خداوند عالم بر ما نمازگزاران و نمام بندگان خوب او. سلام و رحمت و برکات خداوند بر شما مومنین باد.

شرایط نماز

شرایط لباس نمازگزار	۱- پاک باشد. ۲- غصبی نباشد. ۳- از اجزای مردار نباشد. ۴- از حیوان حرام گوشت نباشد. ۵- لباس مرد از طلا نباشد و طلا همراه نداشته باشد. ۶- لباس مرد از ابریشم خالص نباشد.
شرایط مکان نمازگزار	۱- مباح باشد. (غصبی نباشد) ۲- بی حرکت باشد. ۳- از جاهایی نباشد که توقف در آن حرام است. ۴- جلوتر از امام نایستد. ۵- محل سجده نمارگزار پاک باشد. ۶- میان زن و مرد در حال نماز بنابر احتیاط واجب حداقل یک وجب فاصله باشد. ۷- مسطح باشد.

احکام قبله

قبله در زبان عربی به معنای «جهت» یا «سمت» است و در اصطلاح فقهی به معنای سمت و جهت خانه کعبه در مکه است که مسلمانان در هنگام نماز باید به آن رو کنند. در نماز، یکی از ارکان اساسی و واجب، رکوع، سجده، قیام و دیگر افعال نماز است که باید به سمت قبله انجام شود. رو به قبله بودن، از مهم‌ترین شرایط صحت نماز است و اگر نمازگزار در هنگام نماز از قبله منحرف شود، نماز او باطل خواهد شد.

مبطلات نماز

مبطلات نماز به مجموعه‌ای از اعمال و کارهایی گفته می‌شود که در صورتی که در نماز انجام شوند، نماز را باطل می‌کنند. این مبطلات شامل کارهایی هستند که از نظر فقهی با ویژگی‌های نماز سازگار نبوده و موجب باطل شدن آن می‌شوند. در اینجا توضیحاتی در مورد مبطلات نماز آورده شده است.

- از بین رفتن هر یک از شرایط ضروری نماز، مانند پوشش واجب یا غصبی نبودن مکان نماز.
- باطل شدن وضو، غسل یا تیمم.
- روگرداندن از قبله به صورت عمدی
- سخن گفتن عمدی، حتی اگر تنها یک کلمه باشد.

- قرار دادن دست‌ها به صورت تکتف (روی هم گذاشتن دست‌ها در جلوی بدن) به شیوه‌ای که برخی فرق اسلامی انجام می‌دهند.
- گفتن «آمین» بعد از سوره حمد.
- خندیدن عمدی و با صدا.
- گریه کردن
- به هم خوردن صورت نماز، مانند کف زدن.
- خوردن و آشامیدن
- شک در رکعت‌های نماز، مانند شک در تعداد رکعت‌های نماز دو رکعتی یا سه رکعتی.
- تغییر در ارکان نماز، مانند کم و زیاد کردن رکوع.

شکیات نماز

شکیات نماز ۲۳ مورد است که در سه دسته قرار میگیرند: شک های باطل، شک هایی که نباید به آن اعتنا کرد و شک های صحیح.

شک های باطل عبارتند از:

۱. شک در تعداد رکعت‌های نماز دو رکعتی، مانند نماز صبح یا نماز مسافر. با این حال، شک در تعداد رکعت‌های نماز احتیاطی دو رکعتی، موجب باطل شدن نماز نمی‌شود.
۲. شک در رکعت‌های نماز سه رکعتی، مانند نماز مغرب.
۳. شک در نماز چهار رکعتی، هنگامی که شک در تعداد رکعت‌ها به این صورت باشد که فرد نمی‌داند آیا یک رکعت خوانده یا سه رکعت.
۴. شک در نماز چهار رکعتی پیش از پایان سجده دوم، در حالی که فرد شک دارد که آیا دو رکعت خوانده یا سه رکعت.
۵. شک بین دو رکعت و پنج رکعت یا بیشتر از پنج رکعت.
۶. شک بین سه رکعت و شش رکعت یا بیشتر از شش رکعت.
۷. شک بین چهار رکعت و شش رکعت یا بیشتر از شش رکعت.
۸. شک در تعداد رکعت‌های نماز، وقتی فرد اصلاً نمی‌داند چند رکعت از نماز را خوانده است.

شک هایی که اعتبار ندارد عبارتند از:

۱. شک پس از انجام عمل، مانند شک در خواندن حمد و سوره پس از وارد شدن به رکوع.
۲. شک بعد از سلام دادن در پایان نماز.
۳. شک پس از گذشتن وقت نماز.
۴. شک کثیرالشک، به معنای فردی که مرتباً در نماز شک می‌کند.

۵. شک در نماز امام و مأموم.

۶. شک در نمازهای مستحبی.

شک در عدد رکعتهای نمازهای چهار رکعتی در ۹ صورت صحیح است:

۱. شک بین دو رکعت و سه رکعت پس از برداشتن سر از سجده دوم.

۲. شک بین دو رکعت و چهار رکعت پس از برداشتن سر از سجده دوم.

۳. شک بین دو رکعت، سه رکعت و چهار رکعت پس از برداشتن سر از سجده دوم.

۴. شک بین چهار رکعت و پنج رکعت پس از برداشتن سر از سجده دوم.

۵. شک بین سه رکعت و چهار رکعت در هر نقطه از نماز.

۶. شک بین چهار رکعت و پنج رکعت در حال ایستاده.

۷. شک بین سه رکعت و پنج رکعت در حال ایستاده.

۸. شک بین سه رکعت، چهار رکعت و پنج رکعت در حال ایستاده.

۹. شک بین پنج رکعت و شش رکعت در حال ایستاده.

سجده سهو

سجده سهو، که دو سجده پس از اتمام نماز واجب است، برای جبران برخی اشتباهات در نماز به‌جا آورده می‌شود. این سجده‌ها پس از اتمام نماز و در فاصله زمانی مشخص انجام می‌گیرد و پس از سجده دوم، تشهد و سلام لازم است. ذکر در سجده سهو با ذکرهای سجده‌های معمول نماز تفاوت دارد. در سجده سهو یکی از ذکرهای زیر باید خوانده شود:

- «بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ، اَلسَّلامُ عَلَیکَ اَیهَا النَّبِی وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَکاتُهُ»
- «بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ، اَللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ و آلِ مُحَمَّدٍ»
- «بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ صَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ»

این ذکرها به صورت ویژه برای جبران اشتباهاتی که ممکن است در نماز رخ دهد، استفاده می‌شود. به عنوان مثال، حرف زدن غیر عمدی در نماز، فراموش کردن یک سجده، یا گفتن کلمه‌ای که در نماز نباید گفته شود، از جمله مواردی است که موجب واجب شدن سجده سهو می‌گردد.

نمازهای یومیه

نمازهای یومیه یا روزانه به نمازهایی که در طول روز خوانده میشود، اطلاق میگردد.

اقسام نمازهای روزانه عبارتند از:

۱. **نماز صبح (۲ رکعت):** نزدیک اذان صبح از طرف مشرق سفیده ای رو به بالا حرکت میکند که آن را فجر اول گویند. موقعی که آن سفیده پهن شد فجر دوم و اول وقت نماز صبح است و آخر وقت نماز صبح موقعی است که آفتاب بیرون می آید.

۲. **نماز ظهر (۴ رکعت):** وقت مخصوص نماز ظهر از اول ظهر تا وقتی که از ظهر به اندازه خواندن نماز ظهر بگذرد، می باشد.

۳. **نماز عصر (۴ رکعت):** زمان مخصوص نماز عصر وقتی است که به اندازه خواندن نماز عصر، زمان به مغرب مانده باشد.

۴. **نماز مغرب (۳ رکعت):** زمان نماز مغرب موقعی است که سرخی طرف مشرق که بعد از غروب آفتاب پیدا می شود از بین برود و وقت مخصوص نماز مغرب از اول مغرب تا وقتی که از مغرب به اندازه خواندن سه رکعت نماز بگذرد. ما بین وقت مخصوص مغرب و عشاء وقت مشترک است.

۵. **نماز عشاء (۴ رکعت):** وقت نماز عشاء موقعی است که به اندازه خواندن نماز عشاء به نصف شب مانده باشد. (مشترک) ما بین وقت مخصوص مغرب و عشاء.

نماز احتیاط

وقتی که نماز احتیاط واجب می‌شود، مانند شک بین سه و چهار رکعت، نمازگزار باید پس از سلام نماز، بدون اینکه ترتیب نماز را به هم بزند یا عملی که نماز را باطل می‌کند، انجام دهد، برخیزد و بدون اذان و اقامه تکبیر بگوید و نماز احتیاط را به‌جا آورد. تعداد رکعت‌های نماز احتیاط که به دلیل شک در رکعت‌های نماز به‌جا آورده می‌شود، بستگی به تعداد رکعت‌های کمبود احتمالی دارد. به‌عنوان مثال، در شک بین دو رکعت و چهار رکعت، دو رکعت نماز احتیاط واجب است و در شک بین سه رکعت و چهار رکعت، یک رکعت نماز احتیاط لازم است. این نماز می‌تواند ایستاده یا نشسته باشد.

تفاوت نماز احتیاط با سایر نمازها عبارتند از:

- نیت نماز احتیاط باید در دل انجام شود و نیازی به بیان آن نیست.
- در نماز احتیاط سوره و قنوت وجود ندارد، حتی اگر نماز دو رکعتی باشد.
- در نماز احتیاط، حمد باید به‌طور آهسته خوانده شود (بنابر احتیاط واجب).

نماز جمعه

نماز جمعه که در روزهای جمعه به‌جای نماز ظهر خوانده می‌شود، در زمان غیبت امام (عج) به‌صورت واجب تخییری است. به این معنی که فرد مکلف می‌تواند بین ادای نماز جمعه و نماز ظهر انتخاب کند. اما در زمان حاضر که حکومت اسلامی در ایران برقرار است، بهتر است که حتی المقدور نماز جمعه ترک نشود.

معنای واجب تخییری این است که فرد می‌تواند در روز جمعه، به‌جای نماز ظهر، نماز جمعه را بخواند، یا نماز ظهر را به‌جا آورد، و این انتخاب به عهده فرد است.

شرایط نماز جمعه عبارتند از:

- برگزاری به‌صورت جماعت
- حداقل پنج نفر باید حضور داشته باشند که شامل یک امام و چهار مأموم می‌شود.

- رعایت شرایط نماز جماعت، از جمله اتصال صفوف.
- فاصله مکانی بین دو محل نماز جمعه باید حداقل یک فرسخ باشد. (یک فرسخ تقریباً معادل ۵۱۲۵ متر است.)

وقت نماز جمعه از شروع زوال خورشید (شروع وقت نماز ظهر) آغاز می‌شود. بر اساس احتیاط واجب، باید نماز جمعه را از اوایل وقت نماز ظهر به تأخیر نیاندازند. نماز جمعه دو رکعت دارد، مشابه نماز صبح. اما تفاوت آن با نمازهای معمولی این است که دو خطبه توسط امام جمعه قبل از شروع نماز ایراد می‌شود. بر اساس احتیاط، قرائت نماز جمعه باید با صدای بلند انجام شود. همچنین مستحب است که در رکعت اول سوره «جمعه» و در رکعت دوم سوره «منافقون» خوانده شود. دو قنوت نیز مستحب است: یکی در رکعت اول قبل از رکوع و دیگری در رکعت دوم پس از رکوع.

محتوی خطبه‌ها عبارتند از:

- حمد و ثنا خداوند.
- صلوات بر پیامبر و آل او.
- سفارش به تقوا.
- خواندن سوره‌هایی مانند «قل هو الله» یا «قل اعوذ برب الناس» در هر خطبه.
- استغفار برای خود و مؤمنین در خطبه دوم (بر اساس احتیاط واجب).

در نماز جمعه خطبه اول شامل پنج بخش است. خطبه دوم شامل شش بخش است. امام جمعه باید خطبه‌ها را در حالی که ایستاده است بخواند، و در بین دو خطبه، مدتی نشسته باشد تا از لحاظ فقهی صحیح باشد. همچنین صدای خود را تا حد ممکن به نمازگزاران برساند و در آن‌ها وعظ و ارشاد کند تا مردم به‌خوبی متوجه مطالب شوند.

نماز مسافر

در سفر، نمازهای چهار رکعتی باید با شرایط خاصی که ذکر خواهد شد، به‌صورت قصر (دو رکعتی) خوانده شود. وجوب قصر فقط در مورد نمازهای چهار رکعتی مانند نمازهای ظهر، عصر و عشاء است و نماز صبح و مغرب تحت هیچ شرایطی قصر نمی‌شوند.

شرایط نماز مسافر

مسافر برای انجام نماز قصر در نمازهای چهار رکعتی باید هشت شرط را رعایت کند:

۱. مسافت شرعی سفر: سفر باید به اندازه مسافت شرعی باشد، یعنی مجموع رفت و برگشت یا رفت و برگشت به مقصد باید حداقل هشت فرسخ (حدود ۵۱۲۵ متر) باشد، مشروط به اینکه فاصله سفر کمتر از چهار فرسخ نباشد.
۲. قصد سفر از ابتدا:مسافر باید از ابتدای سفر قصد پیمودن مسافت شرعی (هشت فرسخ) را داشته باشد. بنابراین، اگر ابتدا قصد پیمودن مسافت کمتری را داشته و سپس تصمیم بگیرد به مقصدی برود که فاصله آن با مکان اولیه کمتر از مسافت شرعی است، ولی از منزل تا مقصد به اندازه مسافت شرعی باشد، باید نماز خود را تمام بخواند.

۳. عدم تغییر قصد در مسیر: در صورتی که مسافر در میانه راه از قصد خود مبنی بر پیمودن مسافت شرعی منصرف شود یا دچار تردید گردد، حکم سفر برای او برقرار نمی‌شود. اگر پیش از طی چهار فرسخ تغییر نیت دهد، باید نمازهای شکسته‌ای که پس از خروج از حد ترخص (مکان شرعی) خوانده است، به‌طور کامل در خارج از وقت قضای آن دوباره بخواند.

۴. عدم قصد عبور از وطن: مسافر نباید از ابتدای سفر یا در حین سفر قصد کند که پیش از رسیدن به مسافت شرعی از وطن خود عبور کند یا در جایی به مدت ده روز یا بیشتر اقامت کند.

۵. جواز شرعی سفر: سفر باید از نظر شرعی جایز باشد. اگر سفر به دلیل معصیت یا هدف حرام باشد، مانند فرار از جنگ یا سفر برای ارتکاب جرم، حکم سفر را ندارد و نماز باید به‌طور کامل خوانده شود.

۶. عدم بودن در وضعیت خانهٔ دوش: مسافر نباید از افرادی باشد که محل زندگی ثابتی ندارند، مانند برخی از صحراگردان‌ها که در بیابان‌ها حرکت کرده و هر جا آب و چراگاه پیدا کنند، اقامت می‌کنند.

۷. مسافرت شغلی نباشد: اگر مسافر شغل خود را مسافرت قرار داده باشد، مانند باربرها، رانندگان و ملوانان، یا کسانی که سفر برایشان شغل اصلی است، حکم قصر را نخواهد داشت و باید نماز را به‌طور کامل بخوانند.

۸. رسیدن به حد ترخص: حد ترخص مکانی است که در آنجا اذان متعارف بدون بلندگو از شهر شنیده نشود. مسافر باید به این مکان برسد تا حکم قصر برای او برقرار شود.

نماز آیات

نماز آیات در چهار موقعیت خاص واجب می‌شود:

۱. کسوف خورشید: حتی اگر مقدار کمی از آن گرفته شود.

۲. خسوف ماه: حتی اگر بخشی از آن گرفته شود.

۳. زلزله

۴. هر حادثه غیرعادی آسمانی: که باعث ترس و وحشت بیشتر مردم شود، مانند بادهای سیاه و سرخ و صاعقه.

توجه:

در غیر از کسوف، خسوف و زلزله، حادثه باید باعث ترس و وحشت عمومی شود. حوادثی که فقط برخی افراد را می‌ترساند یا ترس‌آور نیستند، موجب وجوب نماز آیات نخواهند بود. همچنین، این حکم مختص افرادی است که در مکان وقوع حادثه حضور دارند.

وقت نماز آیات

۱. زمان وجوب نماز آیات در خورشید و ماه گرفتگی از لحظه‌ای است که خورشید یا ماه شروع به گرفتگی می‌کنند. بر اساس احتیاط واجب، نماز آیات نباید به قدری تأخیر بیفتد که خورشید یا ماه شروع به باز شدن کنند.

۲. اگر مکلف نماز آیات را تا زمانی که خورشید یا ماه در حال باز شدن است تأخیر بیاندازد، باید نماز را به قصد قربت (بدون قصد اداء یا قضا) بخواند. ولی اگر نماز آیات را تا بعد از باز شدن کامل خورشید یا ماه به تأخیر انداخت، باید نماز را به نیّت قضا بخواند.

۳. در مواقعی که حوادثی مانند زلزله، رعد و برق (که مدت زمان آنها کوتاه است) رخ می‌دهند، طبق احتیاط واجب، باید نماز آیات فوراً به جا آورده شود. در صورتی که تأخیر بیاندازد، باید آن را تا پایان عمر بدون قصد اداء یا قضا (به قصد ما فی الذمه) ادا کند.

۴. اگر فرد از گرفتگی خورشید یا ماه مطلع نشود و پس از باز شدن متوجه شود، در صورتی که گرفتگی کامل بوده، باید نماز آیات را قضا کند. اما اگر فقط بخشی از آن گرفته بوده، قضای نماز آیات بر او واجب نیست.

۵. اگر فرد در زمان خورشید یا ماه گرفتگی مطلع شده ولی به دلیل فراموشی نماز آیات را نخوانده باشد، باید قضای آن را بخواند، حتی اگر تمام گرفتگی رخ نداده باشد.

۶. اگر فرد در زمان وقوع سایر حوادث (غیر از کسوف و خسوف) مطلع نشود و پس از حادثه متوجه شود، طبق احتیاط واجب باید نماز آیات را به جا آورد.

کیفیت ادای نماز آیات

نماز آیات دو رکعت دارد که هر رکعت شامل پنج رکوع و دو سجده است و به دو صورت مختلف می‌توان آن را ادا کرد:

۱. صورت اول: در این روش، پس از نیت و تکبیر احرام، حمد و سوره خوانده شده و به رکوع می‌رود. سپس پس از بلند شدن از رکوع، دوباره حمد و سوره خوانده می‌شود و این کار تا پنج رکوع انجام می‌شود. سپس به سجده می‌رود و دو سجده انجام می‌دهد. پس از آن برای رکعت دوم قیام کرده و مشابه رکعت اول عمل می‌کند و پس از اتمام نماز، تشهد خوانده و سلام می‌دهد.

۲. صورت دوم: در این روش، پس از نیت و تکبیر احرام، حمد و قسمتی از سوره (چه یک آیه، چه بیشتر یا کمتر) خوانده می‌شود و به رکوع می‌رود. سپس پس از رکوع، بدون خواندن حمد، قسمت دیگری از همان سوره خوانده می‌شود و به رکوع می‌رود. این روش ادامه می‌یابد تا رکوع پنجم انجام شود. پس از آن، به سجده رفته و پس از اتمام دو سجده، برای رکعت دوم قیام کرده و مشابه رکعت اول عمل می‌کند تا تشهد خوانده و سلام دهد.

نماز عید فطر و عید قربان

نماز عید فطر و قربانی در زمان غیبت کبری (عصر حاضر) واجب نیست، بلکه تنها مستحب است.

نماز عید فطر و قربانی از دو رکعت تشکیل شده است:

رکعت اول: بعد از خواندن حمد و سوره، باید پنج تکبیر گفته شود. پس از هر تکبیر یک قنوت خوانده می‌شود و پس از قنوت پنجم، تکبیر دیگری گفته شده و به رکوع می‌رود. پس از رکوع، دو سجده به جا آورده می‌شود.

رکعت دوم: چهار تکبیر گفته می‌شود و بعد از هر تکبیر یک قنوت خوانده می‌شود. پس از تکبیر پنجم، به رکوع رفته و بعد از آن، دو سجده به جا آورده می‌شود. سپس تشهد خوانده شده و سلام داده می‌شود.

احکام نماز عید

۱. **خواندن قنوت‌ها:** خواندن قنوت‌ها در نماز عید می‌تواند کوتاه یا طولانی باشد، و هیچ اشکالی ندارد و موجب باطل شدن نماز نمی‌شود. با این حال، تغییر در تعداد قنوت‌ها (کم یا زیاد کردن آنها) جایز نیست.
۲. **اقامه نماز عید:** نماز عید اقامه ندارد. اگر امام جماعت برای نماز عید اقامه به جا آورد، تاثیری بر صحت نماز او و مأمومین نخواهد داشت.
۳. **نمایندگان ولی فقیه:** نمایندگان ولی فقیه که از طرف ایشان مجاز به اقامه نماز عید هستند، و همچنین ائمه جمعه منصوب از سوی ولی فقیه، می‌توانند نماز عید را در عصر غیبت امام (عجل الله تعالی فرجه الشریف) به صورت جماعت برگزار کنند.
۴. **قضای نماز عید:** نماز عید قابل قضا نیست.
۵. **تکرار نماز جماعت:** تکرار نماز جماعت به دلیل حضور مأمومین دیگر در نماز عید صحیح نمی‌باشد و موجب اشکال است.

نماز جماعت

نماز جماعت از مهم‌ترین مستحبات و بزرگ‌ترین شعایر اسلامی است و حداقل با حضور دو نفر (یک امام و یک مأموم) برگزار می‌شود. اگر امام جماعت بدون قصد امامت نماز بخواند، نماز او صحیح است و مأمومین می‌توانند به او اقتدا کنند. به عبارت دیگر، در تحقق جماعت، تنها کافی است که مأموم نیت اقتداء داشته باشد و نیازی به نیت امامت برای امام جماعت نیست. هرچند که برای امام، به منظور کسب فضیلت نماز جماعت، نیت امامت و جماعت ضروری است.

شرایط نماز جماعت

۱. نبودن حائل بین امام و مأموم.
۲. جای ایستادن امام نباید از مأموم بالاتر باشد.
۳. عدم فاصله میان امام و مأموم.
۴. مأموم نباید جلوتر از امام ایستاده باشد.

برخی احکام نماز جماعت

۱. **قرائت حمد و سوره:** در نمازهای ظهر و عصر، خواندن حمد و سوره برای مأموم طبق احتیاط واجب جایز نیست. همچنین، در نماز مغرب و عشاء، اگر مأموم بخواهد حمد و سوره امام جماعت را بشنود، هرچند که نتواند کلمات آن را تشخیص دهد، نباید حمد و سوره را بخواند.

۲. **خواندن حمد و سوره در نماز صبح:** اگر مأموم در نماز صبح به رکوع امام جماعت برسد و نتواند حمد و سوره امام را بشنود، طبق احتیاط واجب نباید حمد و سوره را بخواند. اما اگر صدای امام را نشنود، مستحب است که حمد و سوره را آهسته بخواند و اگر به طور سهوی آن را بلند بخواند، اشکالی ندارد.

۳. **همزمانی اعمال:** مأموم باید اعمال نماز را همزمان با امام یا کمی بعد از امام به جا آورد. اگر عمدی از امام جماعت جلو بیفتد یا مدت زیادی بعد از او عمل کند (به گونه‌ای که نتواند او را دنبال کند)، نماز او فرادی محسوب می‌شود.

۴. **اقتدا به اهل سنت:** برای حفظ وحدت، اقتدا به نماز اهل سنت در برخی شرایط جایز است.

احکام دیر رسیدن به نماز جماعت

اگر مأموم به رکوع امام جماعت نرسد، باید در رکعت بعدی به او اقتدا کند و اگر تنها به رکوع امام برسد، آن رکعت برای او حساب می‌شود.

حالات مختلف برای پیوستن به نماز جماعت

رکعت اول: اگر مأموم به نماز جماعت بپیوندد، باید اعمال را با امام جماعت انجام دهد.

رکعت دوم:

- در بین قرائت: مأموم حمد و سوره را نمی‌خواند و سایر اعمال را با امام جماعت به جا می‌آورد.
- در رکوع: مأموم رکوع را با امام جماعت به جا می‌آورد و بقیه اعمال را مطابق با امام انجام می‌دهد.

اگر مأموم در رکعت دوم به امام جماعت برسد که در رکعت سوم است، او باید در رکعت دوم حمد و سوره را خود بخواند و بعد از رکوع، در رکعت سوم با امام جماعت همگام شود.

رکعت سوم:

- در بین قرائت: اگر مأموم به امام جماعت برسد و فرصت کافی برای خواندن حمد و سوره یا فقط حمد داشته باشد، می‌تواند به امام اقتدا کند. در این صورت باید حمد و سوره بخواند و اگر امام به رکوع رفت، فقط حمد را بخواند. اما اگر مأموم بداند که فرصت کافی ندارد، باید صبر کند تا امام به رکوع برسد و سپس به او اقتدا کند.
- در رکوع: اگر مأموم در حال رکوع به امام جماعت برسد، رکوع را با امام به جا می‌آورد و نیاز به خواندن حمد و سوره برای آن رکعت ندارد. بقیه اعمال نماز را همانطور که گفته شد، با امام جماعت انجام می‌دهد.

رکعت چهارم

- در بین قرائت: حکم اقتداء در رکعت چهارم همانند حکم رکعت سوم است. وقتی امام جماعت در رکعت آخر برای تشهد و سلام می‌نشیند، مأموم باید به صورت نیم‌خیز بنشیند تا تشهد و سلام امام تمام شود و سپس برخیزد و بقیه نماز را خود به تنهایی ادامه دهد.
- در رکوع: اگر مأموم به رکوع امام در رکعت چهارم برسد، باید رکوع و سجده‌ها را با امام جماعت به جا آورد و سایر اعمال نماز را طبق قواعد پیشین انجام دهد.

مستحبات نماز

نماز به‌عنوان مهم‌ترین عمل عبادی در دین اسلام، علاوه بر واجبات، دارای مستحبات بسیاری است که رعایت آن‌ها به افزایش پاداش و برکت نماز کمک می‌کند.

۱- اذان و اقامه: گفتن اذان و اقامه قبل از نماز، به‌ویژه در نمازهای جماعت، از مستحبات مؤکد است. اذان شامل فراخوانی عمومی برای حضور در نماز است، درحالی‌که اقامه نشانه آغاز نماز می‌باشد.

۲- قنوت قبل از تکبیره‌الاحرام: در برخی از موارد، مستحب است قبل از تکبیره‌الاحرام قنوت خوانده شود.

۳- گفتن ذکرهای مستحب رکوع: ذکر رکوع، واجب است، اما مستحب است که به‌جای یک بار گفتن «سبحان ربی العظیم و بحمده»، سه بار یا بیشتر گفته شود.

۴- گفتن ذکرهای مستحب سجده: ذکر سجده به‌صورت «سبحان ربی الاعلی و بحمده» واجب است، اما مستحب است که سه بار یا بیشتر گفته شود.

۵- قنوت: قنوت یکی از مستحبات مؤکد نماز است که بهتر است در آن دعاهای مختلف از قرآن یا روایات خوانده شود؛ مانند: «ربّنا آتنا فی الدنیا حسنة و فی الآخرة حسنة و قنا عذاب النار.» مستحب است در هنگام قنوت، دست‌ها را به‌صورت باز و کف آن‌ها به سمت آسمان قرار دهند.

۶- تسبیحات حضرت زهرا (س): یکی از مستحبات بسیار مؤکد پس از نماز، گفتن تسبیحات حضرت زهرا (س) است: ۳۴ بار اللّه‌اکبر - ۳۳ بار الحمدلله - ۳۳ بار سبحان‌اللّه.

روزه

روزه آن است که انسان برای انجام فرمان خداوند عالم از اذان صبح تا مغرب، از چیزهایی که روزه را باطل میکند، خودداری نماید. روزه بر چهار حالت است. روزه واجب مثل روزه ماه مبارک رمضان، روزه مستحب مثل روزه ماه رجب، روزه مکروه مثل روزه روز عرفه و روزه حرام مثل روزه عید فطر.

روزه های واجب	روزه ماه مبارک رمضان
	روزه قضا
	روزه کفاره
	روزه روز سوم از ایام اعتکاف
	روز بدل از قربانی در حج تمتع
	روزه مستحبی که به واسطه نذر و عهد و قسم واجب شده است.
	روزه قضای پدر که بر پسر بزرگ واجب است.

مبطلات روزه

مبطلات روزه، اعمالی هستند که اگر فرد روزه‌دار از اذان صبح تا اذان مغرب مرتکب آن‌ها شود، روزه‌اش باطل می‌شود. این موارد از دیدگاه فقهی تعریف‌شده و شامل اعمالی هستند که عمدتاً یا باعث شکستن حالت روزه می‌شوند یا با روح و ماهیت روزه که خودداری از برخی لذات جسمانی است، در تضادند. در ادامه، این مبطلات را به‌صورت کامل و جامع توضیح می‌دهیم:

۱- خوردن و آشامیدن

خوردن و آشامیدن عمدی از اصلی‌ترین مبطلات روزه است. حتی اگر مقدار کمی غذا یا آب مصرف شود، روزه باطل می‌شود. خوردن یا آشامیدن سهوی (به‌صورت غیرعمدی) روزه را باطل نمی‌کند. اگر فردی بدون توجه به روزه بودن چیزی بخورد یا بنوشد و سپس متوجه شود، روزه او صحیح است.

بلعیدن باقی‌مانده غذا یا آب دهان در صورتی که غیرعمدی باشد، مبطل روزه نیست.

مکیدن هسته میوه یا جویدن ناخودآگاه مواد غذایی، اگر منجر به بلعیدن شود، مبطل روزه است.

۲- جماع

نزدیکی جنسی (حتی در حد دخول کم) در روزه‌داری از مبطلات قطعی روزه است. جماع، چه با انزال و چه بدون انزال، موجب باطل شدن روزه می‌شود. حتی اگر یکی از طرفین روزه نباشد، روزه فردی که روزه‌دار است باطل خواهد شد. اگر جماع عمدی باشد، علاوه بر قضا، کفاره (معمولاً روزه ۶۰ روز یا اطعام ۶۰ فقیر) نیز بر فرد واجب می‌شود.

۳- استمناء

استمناء به معنای انجام کاری است که موجب انزال عمدی منی شود، خواه با فکر، نگاه یا لمس باشد. اگر انزال منی بدون اختیار و به‌صورت غیرعمدی باشد (مثلاً در خواب)، روزه باطل نمی‌شود. نگاه یا فکر کردن به مسائل جنسی اگر منجر به انزال شود و عمدی باشد، روزه را باطل می‌کند. خودداری از هرگونه تحریک نفس در ماه رمضان تأکید شده است. اگر استمناء به‌صورت عمدی باشد، قضا و کفاره بر فرد واجب می‌شود.

۴- دروغ بستن به خدا، پیامبر (ص) و ائمه (ع)

اگر فرد روزه‌دار به‌صورت عمدی، دروغی به خداوند، پیامبر اکرم (ص) یا ائمه معصومین (ع) نسبت دهد، روزه‌اش باطل می‌شود. این دروغ می‌تواند به‌صورت گفتاری، نوشتاری یا حتی اشاره باشد. حتی نقل قول اشتباه به عمد، مبطل روزه است. جهت جبران فرد باید از دروغ توبه کرده و علاوه بر قضا، کفاره‌ای برای این گناه بزرگ در نظر بگیرد.

۵- فروبردن عمدی غبار غلیظ یا دود

اگر فرد روزه‌دار به‌صورت عمدی غبار غلیظ، دود یا بخار غلیظ را وارد حلق کند، روزه او باطل می‌شود. اگر فرد از روی اختیار در مکانی پر از دود یا غبار قرار بگیرد و به‌صورت عمدی آن را فرو ببرد، روزه باطل می‌شود. موارد غیرعمدی، مانند ورود غبار ناشی از باد یا فعالیت‌های طبیعی، باعث بطلان روزه نمی‌شود. دود سیگار و قلیان نیز مشمول این حکم است و مصرف آن‌ها در حال روزه حرام و مبطل روزه است.

۶- فروبردن عمدی مایعات یا مواد غذایی از راه بینی

فروبردن عمدی آب، غذا یا سایر مایعات از طریق بینی به حلق باعث بطلان روزه می‌شود. برخی افراد ممکن است هنگام وضو یا استنشاق آب (مثلاً برای رفع خشکی بینی) دچار اشتباه شوند. اگر این کار عمدی نباشد، روزه صحیح است. استنشاق بوهای خوشایند، مانند عطر، باعث بطلان روزه نمی‌شود.

۷- باقی ماندن بر جنابت تا اذان صبح

اگر فردی جنب باشد و عمداً تا اذان صبح غسل نکند، روزه او باطل است. اگر فرد قبل از اذان صبح بیدار شود و فرصت کافی برای غسل داشته باشد اما عمداً این کار را انجام ندهد، روزه او باطل می‌شود. اگر به علت فراموشی یا خواب غسل نکند، روزه او صحیح است، اما بهتر است فوراً غسل کند. اگر زن در حال حیض یا نفاس باشد و عمداً قبل از اذان صبح غسل نکند، روزه او نیز باطل است.

۸- قی کردن (استفراغ عمدی)

اگر فرد روزه‌دار به عمد استفراغ کند، روزه‌اش باطل می‌شود. اگر استفراغ غیرعمدی باشد (مثلاً به علت بیماری یا حالت تهوع)، روزه باطل نمی‌شود. فروبردن عمدی مواد غذایی یا آب بعد از استفراغ باعث بطلان روزه می‌شود. اگر فرد عمداً چیزی را بخورد که موجب استفراغ شود، نیز روزه باطل خواهد شد.

۹- تزریق مواد مغذی به بدن

تزریق آمپول‌های مغذی که بدن را تقویت می‌کنند (مانند سرم غذایی)، از مبطلات روزه است. تزریق آمپول‌های دارویی که صرفاً برای درمان استفاده می‌شوند (غیرمغذی)، مبطل روزه نیستند. فتوای برخی از مراجع ممکن است در این زمینه متفاوت باشد، بنابراین لازم است به مرجع تقلید خود مراجعه کنید.

۱۰- اماله با مواد مایع

استفاده از اماله با مایعات، چه برای درمان و چه برای مقاصد دیگر، موجب بطلان روزه می‌شود. اگر اماله با مواد جامد باشد، روزه باطل نمی‌شود. مصرف شیاف دارویی نیز ممکن است تحت شرایطی موجب بطلان روزه شود؛ لازم است به نظر مرجع تقلید توجه شود.

۱۱- فروبردن سر در آب (اختلاف‌نظر بین مراجع)

برخی از مراجع، فروبردن کامل سر در آب را مبطل روزه می‌دانند، اما برخی دیگر این مورد را مبطل روزه نمی‌دانند. بهتر است در این زمینه به فتوای مرجع تقلید خود رجوع کنید.

۱۲- بی‌هوشی عمدی

اگر کسی به عمد خود را بی‌هوش کند (مثلاً با مصرف دارو)، روزه او باطل می‌شود. اگر بی‌هوشی غیرعمدی باشد یا پس از اذان صبح رخ دهد، روزه صحیح است.

یوم الشک آخر شعبان

روزی را که انسان شک دارد آخر شعبان است، یا اول رمضان، واجب نیست روزه بگیرد. اگر شخص بخواهد روزه بگیرد، نمی تواند نیت روزه رمضان کند. ولی اگر نیت روزه قضا و مانند آن بنماید، چنان چه بعد معلوم شود رمضان بوده، از رمضان حساب میشود. در صورتی که در روز یوم الشک فرد به نیت روزه قضا یا روزه مستحبی و مانند آن روزه بگیرد و در بین روزه بفهمد که ماه رمضان است، باید نیت روزه رمضان کند.

کفاره افطار عمدی روزه رمضان

هرگاه فردی در ماه مبارک رمضان عمداً و با اختیار، بدون داشتن عذر شرعی، یکی از اعمالی که روزه را باطل می‌کند انجام دهد، علاوه بر آن که روزه‌اش باطل می‌شود و باید قضای آن را به جا آورد، کفاره نیز بر او واجب می‌گردد. این حکم در هر صورت جاری است، چه شخص هنگام انجام عمل با وجوب کفاره آگاه باشد و چه نباشد.

اگر فردی به دلیل ناآگاهی از حکم شرعی، عملی را انجام دهد که موجب باطل شدن روزه شود، مانند این‌که نداند فرو بردن سر در آب باعث بطلان روزه می‌شود و آن را انجام دهد، روزه‌اش باطل است و باید آن را قضا کند، اما کفاره‌ای بر او واجب نیست.

در صورتی که به دلیلی باطل کردن روزه برای او مجاز یا واجب شود، مانند زمانی که او را مجبور به انجام عملی کنند که روزه را باطل می‌کند، یا برای نجات جان غریقی ناچار شود خود را در آب بیندازد، کفاره‌ای بر او واجب نیست، اما باید قضای آن روز را به جا آورد.

اگر چیزی از درون بدن روزه‌دار به دهان او بازگردد، نباید آن را دوباره ببلعد. در صورتی که عمداً این کار را انجام دهد، هم قضا و هم کفاره بر او واجب خواهد شد.

در صورت برقراری رابطه جنسی در روز، روزه هر دو نفر باطل می‌شود و هر دو باید علاوه بر قضای آن روز، کفاره نیز بپردازند.

کفاره افطار عمدی روزه ماه مبارک رمضان در شرع اسلام یکی از سه چیز است:

۱- آزاد کردن یک برده ۲- دو ماه (شصت روز) روزه گرفتن ۳- شصت فقیر را غذا دادن

احکام کفاره

- اگر فردی عمداً روزه‌اش را باطل کند و پس از آن به سفر برود، کفاره از او ساقط نخواهد شد و همچنان بر عهده او باقی می‌ماند.
- شخصی که کفاره بر او واجب شده است، لازم نیست فوراً آن را بپردازد، اما نباید آن‌قدر تأخیر کند که به کوتاهی یا بی‌توجهی تعبیر شود.
- اگر پرداخت کفاره چندین سال به تأخیر بیفتد، چیزی به مقدار آن اضافه نمی‌شود و همان میزان اولیه کافی خواهد بود.

- فردی که در روز ماه رمضان نیت روزه نمی‌کند یا به‌دلیل ریاکاری روزه می‌گیرد اما هیچ‌یک از اعمال باطل‌کننده روزه را انجام نمی‌دهد، تنها باید قضای آن روز را به جا آورد و کفاره‌ای بر او واجب نیست.
- اگر کسی روزه قضای ماه رمضان را گرفته باشد، اجازه ندارد پس از اذان ظهر روزه را عمداً باطل کند. در صورت انجام چنین عملی، پرداخت کفاره بر او واجب است. کفاره این عمل شامل اطعام ده فقیر است و اگر توانایی آن را نداشته باشد، باید سه روز روزه بگیرد.

احکام قضای روزه

- اگر فردی در ایام رمضان به‌مدت یک یا چند روز دچار بی‌هوشی یا اغما شده و سپس فوت کند، لازم نیست قضای روزهای روزه‌اش را به جا آورد.
- زنانی که به‌دلیل عادت ماهیانه یا زایمان در ماه رمضان روزه نگرفته‌اند، باید پس از اتمام رمضان آن روزها را قضا کنند.
- فردی که روزه قضای رمضان را می‌گیرد می‌تواند روزه‌اش را پیش از ظهر افطار کند، مشروط به اینکه زمان برای قضا کردن روزه‌ها کافی باشد. در صورتی که زمان محدود باشد (یعنی فقط تا ماه رمضان بعدی فرصت داشته باشد)، احتیاط آن است که روزه را حتی پیش از ظهر باطل نکند.
- اگر به‌خاطر بیماری فرد نتواند روزه‌های ماه رمضان را بگیرد و بیماری او تا ماه رمضان سال بعد ادامه یابد، نیازی به قضا کردن روزه‌های آن سال ندارد.
- اگر پدر یا مادر به‌دلیل عذری غیر از سفر نتوانسته‌اند روزه‌های خود را بگیرند و با وجود توانایی برای قضای آن‌ها، هیچ‌گاه این کار را نکرده‌اند، بر پسر بزرگ آن‌ها واجب است که پس از مرگشان، روزه‌های قضا را خودش یا با اجیر گرفتن به جا آورد.
- روزه‌هایی که پدر یا مادر به‌طور عمدی نگرفته‌اند، طبق احتیاط واجب باید توسط پسر بزرگ آن‌ها، شخصاً یا از طریق اجیر، قضا شود.

احکام روزه مسافر

فرد مسافر باید نمازهای ۴ رکعتی را در سفر ۲ رکعتی بخواند و نباید روزه بگیرد. اما مسافری که نماز خود را تمام می خواند (مثل کسی که شغل او مسافرت یا سفر است) باید در سفر روزه بگیرد.

سفر در ماه مبارک رمضان برای فرار از روزه کراهت دارد ولی در حالت کل مسافرت در ماه مبارک رمضان اشکالی ندارد. مسافر می تواند برای خواستن حاجت، سه روز در مدینه طیبه روزه مستحبی بگیرد.

کسی که نمیداند روزه مسافر باطل است، اگر در سفر روزه بگیرد چنانچه در بین روز، مسئله را بفهمد روزه اش باطل می شود. اما اگر تا مغرب مساله را نفهمد، روزه اش صحیح است.

اگر روزه دار بعد از ظهر مسافرت کند، باید روزه خود را تمام کند. فرد اگر پیش از ظهر سفر کند وقتی که به حد ترخص برسد باید روزه خود را باطل کند و اگر پیش از آن روزه را باطل کند بنابر احتیاط کفاره نیز بر او واجب است.

اگر مسافر پیش از ظهر به وطن برسد یا به جایی برسد که میخواهد ۱۰ روز در آنجا بماند، چنانچه کاری که روزه را باطل میکند انجام نداده باید آن روز را روزه بگیرد. ولی اگر انجام داده روزه آن بر او واجب نیست.

اگر مسافر بعد از ظهر به وطن برسد یا به جایی برسد که میخواهد ۱۰ روز در آن جا بماند، نباید آن روز را روزه بگیرد.

عدم وجوب روزه

برای برخی از افراد روزه گرفتن واجب نیست که شامل موارد زیر میشود:

۱. کسی که به واسطه پیری نمی تواند روزه بگیرد، روزه بر او واجب نیست. ولی باید برای هر روز یک مدّ که تقریبا ده سیر است گندم، جو یا مانند آن به فقیری بدهد.
۲. کسی که در اثر پیری روزه نگرفته است، اگر بعد از ماه رمضان بتواند روزه بگیرد، بنابر احتیاط واجب، باید قضای روزهایی را که نگرفته است، به جا آورد.
۳. اگر انسان بیماری دارد که زیاد تشنه میشود و نمیتواند تشنگی را تحمل کند یا تحمل آن برای او مشقت دارد:

الف) روزه بر او واجب نیست ولی در صورت دوم که نمیتواند تشنگی را تحمل کند باید برای هر روز یک مدّ گندم، جو یا مانند این ها به فقیری بدهد.

ب) احتیاط واجب آن است که در صورتی که تحمل تشنگی برای او مشقت دارد، بیشتر مقداری که ناچار است، آب نیاشامد، و اگر بتواند روزه بگیرد، بنابر احتیاط واجب باید روزهایی را که نگرفته است قضا نماید.

۴. خانمی که زمان زایمان او نزدیک است و روزه برای خودش و یا حملش ضرر دارد، باید برای هر روز یک مدّ طعام یعنی گندم یا جو به فقیری بدهد و نیز اگر روزه برای خودش ضرر دارد.

۵. خانمی که بچه شیر میدهد و شیر او کم است، اگر روزه برای بچه و مادر ضرر دارد، باید هر روز یک مد طعام به فقیر بدهد.

راه های ثابت شدن اول ماه	دیدن ماه توسط خود شخص
	عده ای که از گفته آنان یقین پیدا میشود، بگویند ماه را دیده ایم.
	شهادت دو فرد عادل
	حکم حاکم شرع
	گذشتن سی روز از اول ماه قبل

➢ سایر احکام شرعی

احکام معاملات، ربا، رشوه، قمار، قرض و وام

۱- معاملات

معاملات انواع مختلفی دارند که در اینجا به طور مختصر برخی از احکام آن را بیان می‌کنیم:

الف) خرید و فروش عین نجس: معامله بعضی از نجاسات، مانند شراب، قطعاً حرام و باطل است. اما این‌طور نیست که هر معامله‌ای که با چیزی نجس انجام شود، حرام باشد یا در صورت نجس بودن یک کالا، معامله آن باطل گردد. خرید و فروش خون انسان هیچ‌گونه اشکالی ندارد. همچنین، اگر خون حیوان دارای منفعت حلال باشد، اشکالی ندارد، اما اگر منفعت آن حرام باشد، مانند خوردن یا نوشیدن، حرام است. خرید و فروش سگ‌های نگهبان، سگ‌های گله و سگ‌های شکاری جایز است، اما در سایر موارد این کار جایز نیست.

ب) ترقه و مواد قابل انفجار: استفاده از ترقه و مواد قابل انفجار و همچنین ساخت، خرید و فروش آن‌ها در صورتی که موجب اذیت و آزار دیگران شود، اسراف به حساب آید یا خلاف قوانین جمهوری اسلامی ایران باشد، جایز نیست.

ج) خرید و فروش اجناس قاچاق: خرید و فروش اجناس قاچاق مغایر با قوانین جمهوری اسلامی ایران است و جایز نیست. انتقال و صادرات گوسفند و سایر حیوانات به کشورهای خارجی از طریق مسیرهای غیرقانونی، مخالف مقررات دولت اسلامی و از نظر شرعی ممنوع است.

د) فروش آرد یارانه‌ای: فروش آرد یارانه‌ای که از طرف دولت به نانوایی‌ها داده می‌شود، در صورتی که نانوایان مجاز به فروش آن نباشند، جایز نیست و خرید آن نیز از سوی مردم صحیح نمی‌باشد.

۲- رشوه

رشوه به مال یا شبه مالی گفته می‌شود که در ازای انجام یا ترک کاری داده می‌شود. به عنوان مثال، گاهی برای صدور حکم یا کسب مقام رشوه داده می‌شود و گاهی برای سکوت و عدم فاش کردن حقیقت. به عبارت دیگر، رشوه نوعی معاوضه است که در ازای انجام یا ترک کاری صورت می‌گیرد. رشوه در قضاوت، هم برای رشوه‌دهنده (راشی) و هم برای رشوه‌گیرنده (مرتشی) حرام است. اگر رشوه‌دهنده در وضعیت اضطرار باشد، دادن رشوه برای او به عنوان یک حکم ثانوی حرام نیست، به طور مثال اگر تنها با دادن رشوه بتواند به حق خود دست یابد، در این صورت دادن رشوه جایز است، اما برای گیرنده همچنان جایز نیست.

۳- قمار

بازی با هر چیزی که جزو آلات قمار باشد یا در آن شرط‌بندی انجام شود، به هیچ عنوان جایز نیست. اما بازی با وسایلی که جزء آلات قمار نیستند، اگر بدون شرط‌بندی باشد، مشکلی ندارد. تماشای بازی قمار دیگران اگر منجر به فساد یا تایید عملی آن گردد، جایز نیست. همچنین حضور اختیاری در مجالس قمار نیز حرام است. در صورتی که در یک مسابقه پول از بازیکنان گرفته شود و جایزه به برنده از مال خود برگزارکنندگان داده شود، مشکلی ندارد. اما اگر پول از بازیکنان گرفته شود و قرار

باشد که به برنده پرداخت شود، قمار محسوب می‌شود و حرام است. بازی با آلات قمار مانند پاسور و مشابه آن در کامپیوتر، اگر دو نفر باشند، حکم بازی با آلات قمار را دارد، اما اگر فردی به تنهایی بازی کند و هیچ فساد یا مفسده‌ای در پی نداشته باشد، جایز است. اگر فردی تشخیص دهد که در حال حاضر شطرنج از آلات قمار محسوب نمی‌شود، بازی با آن بدون شرط‌بندی اشکالی ندارد. همچنین آموزش شطرنج در چنین شرایطی نیز جایز است.

۴- قرض و وام و ربا

سوال: گرفتن کارمزد در صندوق‌های قرض‌الحسنه چه حکمی دارد؟

کارمزد برای پوشش هزینه‌های جاری صندوق‌ها، از جمله هزینه‌های آب، برق و حقوق کارکنان، گرفته می‌شود. بنابراین، مسئولان صندوق باید کارمزد را به گونه‌ای محاسبه کنند که فقط هزینه‌های جاری را پوشش دهد. اگر مبلغی اضافی حاصل شد، مصرف آن بستگی به نظر مسئولان صندوق دارد.

سوال: آیا معاملات بانک‌های جمهوری اسلامی ایران صحیح است؟

به طور کلی، معاملات بانکی که مطابق با قوانین مجلس شورای اسلامی و تایید شورای نگهبان انجام می‌شوند، صحیح و مشروع هستند. بنابراین، اگر خرید مسکن و مشابه آن با استفاده از پول قرضی بانک‌ها انجام شود و آن قرض تحت عنوان عقود شرعی باشد، هیچ اشکالی ندارد. اما اگر قرض به صورت ربوی باشد، هرچند حکم تکلیفی آن حرام است، اما از نظر وضعی، قرض صحیح است و ملک قرض‌گیرنده می‌شود.

سوال: آیا بهره‌ای که بانک‌ها در مقابل وام‌های اعطایی برای خرید مسکن یا امور کشاورزی می‌گیرند، حلال است؟

اگر بانک‌ها این وام‌ها را به عنوان قرض اعطا کرده باشند، دریافت بهره از آن‌ها حرام است. اما اگر بانک‌ها این وام‌ها را در قالب عقود شرعی مانند مضاربه یا مشارکت به افراد بدهند، دریافت سود از این معاملات جایز است.

سوال: آیا جایز است قرضی که بانک برای استفاده خاصی به شخصی داده است، در امور دیگر مصرف شود؟

اگر بانک شرط کرده باشد که قرض صرفاً برای یک کار خاص مصرف شود، تخلف از این شرط جایز نیست. همچنین اگر قرض داده شده در قالب مضاربه یا شراکت باشد، شخص حق ندارد آن را در غیر از کاری که بانک برای آن پول را داده است، مصرف کند.

سوال: سپرده‌های بلندمدت که سود به آن‌ها تعلق می‌گیرد، چه حکمی دارند؟

سپرده‌گذاری در بانک‌ها با قصد استفاده در معاملات حلال و همچنین سود حاصل از آن، هیچ اشکالی ندارد.

سوال: آیا صحیح است که بانک‌ها برای مقابله با تورم، سود اضافی به سپرده‌گذاران بدهند؟

اگر سود بانک‌ها ناشی از به‌کارگیری صحیح سپرده‌ها در عقود شرعی باشد و نه ربا، این سود مشروع است و مشکلی ندارد. در این صورت، سود بانک به عنوان عوض کاهش قدرت خرید سپرده‌ها در نظر گرفته نمی‌شود بلکه به عنوان سود قانونی از معامله‌ای شرعی محسوب می‌شود.

احکام آراستگی (محاسن، موی سر، عطر، پوشش و ...)

محاسن:

۱- تراشیدن ریش: تراشیدن ریش به‌طور کلی حرام است و احتیاط این است که آثار فسق نیز بر آن مترتب باشد.

۲- تراشیدن موهای صورت: اگر مقدار موهایی که به عنوان ریش شناخته می‌شود، تراشیده شود، بنابر احتیاط حرام است. اما تراشیدن قسمت‌هایی از صورت که به‌طور معمول عنوان "ریش" بر آن صدق نمی‌کند، اشکال ندارد.

۳- بلندی و کوتاهی ریش: طول ریش هیچ حد مشخصی ندارد. مهم این است که عرفاً ریش به حساب بیاید. اما اگر طول ریش بیش از اندازه دست باشد، بهتر است از آن پرهیز شود.

۴- تراشیدن موهای چانه: در صورتی که فقط موهای چانه باقی بماند و بقیه ریش تراشیده شود، حکم تراشیدن تمام ریش را دارد.

۵- سبیل: تراشیدن سبیل یا بلند کردن آن اشکالی ندارد، مگر اینکه سبیل آن‌قدر بلند شود که در هنگام خوردن یا آشامیدن با غذا یا آب برخورد کند که در این صورت مکروه است.

موی سر

سوال: تقلید از مدهای غربی برای کوتاه کردن موها چه حکمی دارد؟

حرمت این عمل بستگی به این دارد که آیا این کار منجر به شباهت به دشمنان اسلام یا ترویج فرهنگ آن‌ها می‌شود یا خیر. این مسأله بسته به زمان، مکان و افراد ممکن است متفاوت باشد و محدود به غرب نیست.

عطر حاوی الکل

سوال: آیا نماز در لباس معطر به عطرهای حاوی الکل صحیح است؟

اگر اطمینان به نجاست عطر نداشته باشیم، نماز در چنین لباسی هیچ اشکالی ندارد.

پوشش

۱- انگشتر طلا: برای مردان، استفاده از انگشتر طلا در هر شرایطی جایز نیست و نماز با آن، بنابر احتیاط واجب، باطل است.

۲- پوشیدن طلا: پوشیدن هر نوع طلا، حتی اگر به قصد زینت نباشد و از دید دیگران مخفی باشد، برای مردان حرام است.

۳- طلا سفید: اگر طلا سفید، همان طلا زردی باشد که رنگ آن با افزودن مواد دیگر تغییر کرده، حرام است. ولی اگر مقدار طلا آن‌قدر کم باشد که عرفاً طلا به حساب نیاید، مانعی ندارد. پلاتین نیز هیچ اشکالی ندارد.

۴- لباس شهرت: پوشیدن لباسی که توجه مردم را جلب کند و فرد را برجسته سازد، به عنوان لباس شهرت محسوب می‌شود و پوشیدن آن اشکال دارد.

۵- لباس‌های تولید شده توسط دولت‌های استعماری: پوشیدن این لباس‌ها به خودی خود اشکالی ندارد، اما اگر موجب ترویج فرهنگ غیر اسلامی یا تقویت اقتصاد دشمنان اسلام شود، جایز نیست.

۶- پوشیدن لباس‌های مخصوص غیر مسلمانان: پوشیدن پوشش‌هایی که مختص غیر مسلمانان است، به‌ویژه اگر موجب ترویج فرهنگ منحط غربی شود، جایز نیست.

احکام نگاه

- نگاه به عورتین (آلت تناسلی) حرام است.
- نگاه به سایر قسمت‌های بدن بدون قصد لذت، اگر به صورت معمولی باشد، مجاز است.
- نگاه به تصویر غیر محرم نیز بسته به شرایط ممکن است حرام باشد.
- نگاه به صورت و دست‌ها تا مچ از زن مسلمان که حجاب کامل دارد، در صورتی که بدون زینت و لذت باشد، جایز است. اما اگر زن حجاب نداشته باشد، نگاه به او جایز نیست.
- نگاه به عکس زن نامحرم اگر بدون لذت و خوف گناه باشد، اشکالی ندارد. با این حال، نگاه به تصاویر زن نامحرم که از تلویزیون پخش می‌شود، بنابر احتیاط واجب باید پرهیز شود.
- دست دادن یا تماس بدنی با زن نامحرم، حتی اگر اهل کتاب باشد، حرام است.

سوال: آیا ارتباط با نامحرم از طریق صحبت یا شوخی در فضای مجازی حرام است؟

به‌طور کلی، اگر این ارتباط منجر به مفسده شود یا احتمال وقوع گناه در آن باشد، جایز نیست.

موسیقی و غنا

هر نوع موسیقی که به نظر عرفی، مناسب مجالس خوش‌گذرانی، عیش و نوش، گناه و فسق باشد، حرام محسوب می‌شود. این حکم شامل تمامی انواع موسیقی‌ها می‌شود، چه کلاسیک باشد، چه غیرکلاسیک؛ چه ایجاد هیجان کند و چه صرفاً حالت غم یا افسردگی به شنونده منتقل کند. موسیقی لهو و مطرب به موسیقی‌ای گفته می‌شود که به دلیل ویژگی‌های خاصش، انسان را از مسیر خداوند و اخلاقیات دور کرده و او را به سمت فساد و بی‌دینی سوق دهد. در این مورد، تشخیص بر عهده عرف است.

غنا به صدای انسانی اطلاق می‌شود که با نغمه‌های خوشایند و طرب‌انگیز همراه است و مخصوص مجالس لهو و گناه می‌باشد. خواندن این نوع آواز و شنیدن آن حرام است. استفاده از آلات موسیقی مانند دف، طبل، سنتور و سایر سازها در زمینه نواختن موسیقی‌های لهو و مطرب برای مجالس گناه، به طور کلی حرام است. خواندن به صورت غنا و گوش دادن به آن نیز مطلقاً حرام است؛ چه خواننده مرد باشد یا زن، چه به صورت مستقیم باشد یا از طریق نوار و همراه با آلات موسیقی یا بدون آن. حتی اگر تنها در خانه و بدون تأثیرات منفی شنیده شود، باز هم حرام است.

اگر افراد تشخیص دهند که موسیقی پخش‌شده از رادیو یا تلویزیون از نوع موسیقی مطرب و مناسب مجالس لهو و گناه است یا فیلمی که از تلویزیون پخش می‌شود حاوی فساد و مفسده است، دیدن و شنیدن آن‌ها برایشان جایز نیست. صرف پخش این برنامه‌ها از رسانه‌های عمومی، دلیل بر جواز آن‌ها نیست.

نکات مهم در خصوص موسیقی

الف) خداوند تنها کارهایی را حرام کرده است که بیشترین فساد را برای انسان دارد. بنابراین، نمی‌توان گفت که هر کاری که حرام نباشد، هیچ ضرر یا فساد ندارد. نواختن و شنیدن موسیقی به طور کلی مضر است و گرچه نوع مطرب آن بیشترین فساد را دارد، تنها همین نوع از موسیقی حرام است.

ب) در زمان پیامبر اسلام و اهل بیت (علیهم‌السلام)، آلات موسیقی غالباً توسط افراد فاسد و اهل گناه استفاده می‌شد و هیچ‌گاه هیچ یک از ائمه به نوعی از موسیقی مدح یا اشاره نکرده‌اند.

ج) فقیهان و مرزبانان دینی از گذشته تا به امروز هیچ‌گاه نواختن موسیقی را کار پسندیده‌ای ندانسته‌اند و هیچ‌گاه مسلمانان را به این عمل تشویق نکرده اند. در نتیجه، نواختن و شنیدن هر نوع موسیقی به طور کلی مضر و فسادآور است. بنابراین، بهتر است حتی موسیقی حلال را نیز ترک کنیم تا از عواقب ناخوشایند آن دور بمانیم. توجه داشته باشیم که برخلاف ادعای برخی، موسیقی نمی‌تواند انسان را به خداوند نزدیک کند یا در مسیر سیر و سلوک معنوی قرار دهد.

رقص

رقصی که موجب تحریک شهوت یا انجام عمل حرام شود، یا به نوعی باعث فساد یا همراه با موسیقی حرام باشد، حرام است. تفاوتی میان رقص در مجالس عروسی یا غیر آن وجود ندارد. اگر شرکت در مجلس رقص، تأیید کار حرام دیگران باشد یا موجب ارتکاب گناه شود، شرکت در آن جایز نیست و ترک آن به عنوان نهی از منکر واجب است. در رقص حرام فرقی میان زن و مرد نیست و همین‌طور تفاوتی ندارد که رقص در برابر محرم باشد یا نامحرم. اگر رقص زن برای شوهرش یا برعکس بدون ارتکاب عمل حرام باشد، اشکالی ندارد.

کف زدن در جشن‌ها و مراسم‌ها به شیوه متعارف، برای تبریک یا تأیید، اشکالی ندارد. با این حال، بهتر است فضاهای دینی، به ویژه مراسم‌هایی که در مساجد، حسینیه‌ها و نمازخانه‌ها برگزار می‌شود، با ذکر صلوات و تکبیر پر شود تا انسان از ثواب این ذکرها بهره‌مند شود.

ماهواره

برنامه‌هایی که از ماهواره‌های غربی پخش می‌شوند یا برنامه‌هایی که از تلویزیون‌های دولتی کشورهای همسایه پخش می‌شود، عموماً حاوی افکار گمراه‌کننده، تحریف حقایق، لهو و فساد است. این برنامه‌ها معمولاً موجب گمراهی و فساد می‌شود و مشاهده آن‌ها جایز نیست. دستگاه آنتن ماهواره به عنوان وسیله‌ای برای دریافت برنامه‌های تلویزیونی که شامل هم برنامه‌های حلال و هم برنامه‌های حرام است، حکم وسیله مشترک را دارد. خرید، فروش یا نگهداری آن برای استفاده در امور حرام جایز نیست. البته در صورتی که فرد اطمینان داشته باشد که از آن برای اهداف حلال استفاده خواهد کرد و نصب آن در خانه منجر به فساد نمی‌شود، در این صورت نگهداری آن جایز است. اما باید توجه داشت که اگر قانونی در این زمینه وجود داشته باشد، باید آن را رعایت کرد.

➢ بخش سوم: معارف اسلامی

➢ تاریخ اسلام، امامان و انبیاء

پیش از ظهور اسلام، شبه‌جزیره عربستان به لحاظ سیاسی، اجتماعی و مذهبی شرایط خاصی داشت:

سیاسی: عربستان فاقد حکومت مرکزی بود و بیشتر به صورت قبیله‌ای اداره می‌شد. هر قبیله به رهبری یک رئیس قبیله اداره می‌شد و قبایل بر سر منابع آب، چراگاه‌ها و مسائل ناموسی با یکدیگر درگیر می‌شدند.

اجتماعی: جامعه عربی به دو دسته اصلی تقسیم می‌شد، بدوی‌ها (کوچ‌نشینان) و شهرنشینان. شهرهایی چون مکه و یثرب (مدینه) مراکز تجاری و اجتماعی مهمی بودند.

اقتصادی: اقتصاد عمدتاً مبتنی بر تجارت، دامداری و کاروان‌های تجاری بود. قریش، قبیله‌ای قدرتمند، کنترل تجارت مکه و کعبه را در دست داشت.

مذهبی: مردم عربستان عمدتاً بت‌پرست بودند و قبایل مختلف، خدایان و بت‌های خاص خود را داشتند. کعبه در مکه محل نگهداری بت‌ها بود و به عنوان مرکز زیارتی و عبادی مورد توجه قرار می‌گرفت. در کنار بت‌پرستی، یهودیان و مسیحیان نیز در بخش‌هایی از عربستان ساکن بودند.

تولد و زندگی حضرت محمد (ص)

حضرت محمد (ص) در سال ۵۷۰ میلادی (عام‌الفیل) در شهر مکه به دنیا آمد. او از خاندان بنی‌هاشم، قبیله قریش بود. پدر او عبدالله پیش از تولد محمد (ص) درگذشت و مادرش آمنه نیز در کودکی او را از دست داد. محمد توسط پدربزرگش عبدالمطلب و سپس عمویش ابوطالب بزرگ شد. محمد به صداقت و امانت‌داری شهرت داشت و به او لقب «محمد امین» داده شد. او در سن ۲۵ سالگی با حضرت خدیجه (س)، زنی ثروتمند و محترم، ازدواج کرد.

در سن ۴۰ سالگی، حضرت محمد (ص) در غار حراء، طی تجربه‌ای روحانی نخستین وحی را از سوی جبرئیل دریافت کرد. نخستین آیات نازل شده، از سوره علق بود: «اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ...». پیامبر (ص) ابتدا به طور مخفیانه دعوت به توحید را آغاز کرد. اولین کسانی که به او ایمان آوردند، حضرت خدیجه (س)، حضرت علی (ع) و ابوبکر بودند. پس از سه سال، دعوت عمومی آغاز شد و محمد (ص) به مردم مکه، توحید، نفی بت‌پرستی و اخلاق اسلامی را تبلیغ کرد. مخالفت سرسختانه سران قریش با این دعوت منجر به آزار و اذیت مسلمانان شد.

هجرت به مدینه و تأسیس حکومت اسلامی

با افزایش فشارها در مکه، پیامبر (ص) به دستور خداوند، در سال ۶۲۲ میلادی به یثرب (مدینه) هجرت کرد. این هجرت سرآغاز تاریخ هجری قمری است. پیش از هجرت، نمایندگان یثرب با پیامبر (ص) در عقبه پیمان بسته بودند که از او حمایت کنند. یثرب بعدها به «مدینةالنبی» یا مدینه معروف شد. پیامبر (ص) در مدینه، اولین حکومت اسلامی را تأسیس کرد و «میثاق مدینه» را به عنوان قانون اساسی تدوین کرد که روابط میان مسلمانان، یهودیان و دیگر گروه‌ها را مشخص می‌کرد.

پیامبر (ص) در مدینه با چالش‌های نظامی از سوی قریش و دیگر قبایل روبه‌رو شد. مهم‌ترین جنگ‌ها عبارت‌اند از:

- جنگ بدر (۶۲۴ م): اولین پیروزی مسلمانان بر قریش.
- جنگ احد (۶۲۵ م): قریش در این جنگ به پیروزی رسید، اما مسلمانان نیز قدرت خود را نشان دادند.
- جنگ خندق (۶۲۷ م): مسلمانان با ایجاد خندقی در اطراف مدینه، توانستند محاصره قریش را بشکنند.
- فتح مکه (۶۳۰ م): پس از پیمان صلح حدیبیه و نقض آن از سوی قریش، مسلمانان به مکه حمله کردند و این شهر بدون درگیری به دست پیامبر (ص) افتاد. بت‌های کعبه تخریب شدند و مکه به مرکز توحید تبدیل شد.

سال دوم هجرت: غزوه بدر (پیکار فرقان) که با پیروزی یاران پیامبر (ص) همراه بود. تعداد مشرکان حدود ۹۰۰ نفر و مسلمانان حدود ۳۰۰ نفر بود.

سال سوم هجرت: غزوه احد، مشرکان با سپاهی بالغ بر ۳۰۰۰ نفر به سمت مدینه آمدندو در این جنگ مشرکان به موفقیت نسبی دست یافتند. در این جنگ حمزه عمومی گزرامی پیامبر به شهادت رسیدند. لقب سیدالشهدا تا قبل از واقعه عاشورا برای حمزه به کار می رفت.

سال ششم هجرت: پیامبر (ص) به منظور انجام مراسم حج به سمت مکه حرکت کردند. مشرکان لبتدا مانع ورود پیامبر شدندو اما بین پیامبر (ص) و مشرکین مکه (پسمان صلح حدیبیه) بسته شد. قرآن کریم از این پیمان به نام فتح المبین (پیروزی آشکار برای اسلام) یاد می کند. قبل از صلح حدیبیه بیعت رضوان (بیعت شجره) بین صحابه و رسول خدا (ص) انجام شد.

سال هشتم هجرت: در این سال با توجه به پیمان شکنی (صلح حدیبیه) مشرکان مکه، پیامبر (ص) با سپاهی ۱۰ هزار نفری و به صورت مسالمت آمیزی مکه را فتح نمودو پیامبر (ص) با فتح مکه، فرمان عفو عمومی صادر کرد. لذا اهالی مکه به طلقاء (بخشوده شدگان) معروف شدند. این روز (یوم الرحمه) نیز نامیده میشود.

سال دهم هجرت: با نزول سوره برائت (توبه) ورد مشرکان به خانه کعبه و مسجدالحرام ممنوع شد. حضرت رسول (ص) در بازگشت ازآخرین سفر حج (حجه الوداع) در حلی به نام غدیر خم سخنرانی کردند و حضرت علی (ع) را به جانشینی خود انتخاب کردند.

سال یازدهم هجرت: پیامبر (ص) قبل از رحلت فرمودند: کاغذ و دوات بیاورید تا برای شما چیزی بنویسم، گمراه نشوید که به حدیث قرطاس (لوح و دوات) مشهور است. حضرت رسول (ص) پس از ۲۳ سال پیامبری ۱۳ سال در مکه (دعوت مکی) و ۱۰ سال در مدینه (دعوت مدنی) در ۲۸ صفر سال ۱۱ هجری و در سن ۶۳ سالگی رحلت نمودند.

دوران بعد از پیامبر اسلام (ص) و حاکمیت امامان اهل‌بیت (ع)

پس از رحلت پیامبر اسلام حضرت محمد صلی‌الله‌علیه‌وآله، دوران جدیدی در تاریخ اسلام آغاز شد. این دوران، که به نوعی با اختلافات سیاسی و مذهبی همراه بود، شامل تحولات عظیمی در جهان اسلام شد. به‌ویژه در مورد حاکمیت امامان اهل‌بیت (ع)، که به‌عنوان پیشوایان حقیقی مسلمانان شناخته می‌شوند، اتفاقات تاریخی بسیار مهمی رخ داد. این تحولات و چالش‌ها تا دوران غیبت امام دوازدهم (ع) و حتی پس از آن، در تاریخ تشیع و تاریخ جهان اسلام تأثیرات زیادی گذاشته است.

۱- خلافت حضرت علی (ع) - ۱۱ هجری تا ۴۰ هجری

پس از وفات پیامبر اسلام، مسأله خلافت به مسئله‌ای اصلی تبدیل شد. پیامبر اسلام در هنگام رحلت خود، به‌طور خاص در واقعه غدیر خم، حضرت علی (ع) را به‌عنوان امام و پیشوای مسلمین معرفی کرده بود، اما پس از رحلت پیامبر، اختلافات شدیدی در میان مسلمانان درباره جانشینی پیامبر پدید آمد.

پس از اینکه ابوبکر به خلافت رسید، حضرت علی (ع) در ابتدا از بیعت با او خودداری کرد و بر اساس نظر بسیاری از مفسران شیعه و اهل سنت، حضرت علی در کنار خانه‌اش نشست و مخالفت خود را با روند بیعت با ابوبکر اعلام کرد. اما به‌واسطه احترام به جایگاه اسلامی، حضرت علی (ع) در بسیاری از مسائل سیاسی و نظامی مشارکت کرد.

جنگ‌های مهم دوران خلافت حضرت علی (ع)

- جنگ جمل (۳۶ هجری): جنگ جمل، که به‌عنوان یکی از اولین جنگ‌ها در دوران خلافت حضرت علی (ع) شناخته می‌شود، در پی تحریک برخی از صحابه برجسته مانند طلحه، زبیر و عایشه علیه حضرت علی (ع) رخ داد. این جنگ، که در منطقه جمل در نزدیکی بصره اتفاق افتاد، باعث تقسیم در میان مسلمانان شد.
- جنگ صفین (۳۷ هجری): جنگ صفین در منطقه صفین، میان حضرت علی (ع) و معاویه بن ابی‌سفیان، فرمانده شام، درگرفت. این جنگ به‌دلیل اختلافات سیاسی و دینی، به‌ویژه در مورد مشروعیت خلافت، و در نهایت با داوری میان دو طرف به پایان رسید، که خود باعث ایجاد بحران‌های جدید در جهان اسلام شد.
- فتنه‌های داخلی و شهادت حضرت علی (ع): در نهایت، حضرت علی (ع) در سال ۴۰ هجری به‌دست یک خوارج به نام عبدالرحمن بن ملجم به شهادت رسید. شهادت حضرت علی (ع) ضربه‌ای سنگین به جامعه مسلمانان وارد کرد، چراکه امام علی (ع) به‌عنوان امام واقعی، در مدیریت جامعه اسلامی و حفظ اصول الهی نقش اساسی داشت.

۲- دوران خلافت یزید و قیام عاشورا - ۶۱ هجری

پس از شهادت حضرت علی (ع)، خلافت به معاویه بن ابی‌سفیان رسید. پس از مرگ معاویه، یزید بن معاویه به‌عنوان خلیفه اسلامی انتخاب شد، که این امر باعث بروز اختلافات جدی در جامعه مسلمانان شد.

یکی از مهم‌ترین وقایع تاریخ اسلام که تأثیر عمیقی بر تاریخ تشیع و کل اسلام گذاشت، قیام عاشورا بود. امام حسین (ع)، فرزند حضرت علی (ع)، با هدف اصلاحات دینی و مقابله با فساد حکومتی یزید، قیام عاشورا را در کربلا آغاز کرد. امام حسین (ع) به‌ویژه پس از دریافت نامه‌ها و درخواست‌های مردم کوفه برای مبارزه با یزید، عزم خود را جزم کرد و به‌سوی کوفه حرکت کرد.

در کربلا، امام حسین (ع) و یاران وفادارش در برابر سپاه یزید مقاومت کردند و در نهایت در روز عاشورا، امام حسین (ع) و تمام یارانش به شهادت رسیدند. قیام عاشورا نه تنها یک نبرد نظامی بود، بلکه جهاد با ظلم و فساد بود که پیام‌های اخلاقی، دینی و اجتماعی فراوانی به جامعه مسلمانان داد.

۳- دوران امامان بعد از امام حسین (ع)

امام سجاد (ع)

امام سجاد (ع)، فرزند امام حسین (ع)، بعد از قیام عاشورا و فاجعه کربلا به‌عنوان امام چهارم شیعیان شناخته شد. ایشان در دوران امامت خود، به‌ویژه از طریق دعاها و موعظه‌های خود، تأثیر زیادی بر جامعه اسلامی گذاشتند. یکی از مهم‌ترین آثار امام سجاد (ع) کتاب "صحیفه سجادیه" است که مجموعه‌ای از دعاها و نیایش‌هاست و به‌عنوان یکی از منابع مهم مذهبی در تاریخ اسلام شناخته می‌شود.

امام محمد باقر (ع)

امام محمد باقر (ع)، امام پنجم شیعیان، نقش مهمی در توسعه علم و دانش اسلامی ایفا کرد. ایشان بنیان‌گذار مکتب فقهی اهل‌بیت (ع) بودند و از بزرگ‌ترین مفسران قرآن و فقه‌دانان عصر خود به‌شمار می‌رفتند. در دوران امام باقر (ع)، مسائل مختلف اجتماعی، سیاسی و دینی مورد توجه قرار گرفت و بسیاری از علومی که بعدها در تمدن اسلامی به‌طور گسترده به کار گرفته شد، از همین دوران آغاز شد.

امام جعفر صادق (ع)

امام جعفر صادق (ع)، امام ششم شیعیان، به‌عنوان یکی از برجسته‌ترین شخصیت‌های تاریخ اسلام شناخته می‌شود. ایشان علاوه بر علم فقه، در زمینه‌های دیگر علوم مانند شیمی و فیزیک نیز شاگردان زیادی تربیت کردند و این در زمانی بود که دستگاه خلافت عباسی تلاش می‌کرد علم و دانش اسلامی را در مسیر خاص خود قرار دهد.

۴- دوران غیبت امام دوازدهم (ع)

در نهایت، امام دوازدهم شیعیان، امام محمد بن حسن (ع) یا امام مهدی (عج) در سال ۲۶۰ هجری غیبت خود را آغاز کردند. غیبت امام مهدی (عج) به دو بخش تقسیم می‌شود: غیبت صغری (که در آن امام از طریق نمایندگان خود به مردم پاسخ می‌داد) و غیبت کبری (که در آن امام به‌طور کامل از مردم غایب است و هیچ نماینده‌ای برای او تعیین نشده است). غیبت امام مهدی (عج) باعث شد تا شیعیان به‌ویژه در دوره‌های مختلف، با مشکلات و بحران‌های بسیاری مواجه شوند. با این حال، بسیاری از شیعیان به اعتقاد به ظهور نهایی امام مهدی ادامه داده‌اند و برای اصلاحات دینی و جهانی او دعا کرده‌اند.

اطلاعات تکمیلی معصومان

نام	پدر	مادر	تاریخ ولادت	تاریخ وفات	القاب	تعداد فرزندان	نحوه رحلت	قاتل	محل دفن
حضرت محمد	عبدالله بن عبدالمطلب	آمنه بنت وهب	۱۲ ربیع‌الاول سال ۵۷۰ میلادی	۲۸ صفر سال ۱۱ هجری	رسول‌الله، مصطفی، امین، خاتم‌الأنبیا	۷ فرزند	بیماری در مدینه	-	مسجد النبی، مدینه
امام علی	ابوطالب بن عبدالمطلب	فاطمه بنت اسد	۱۳ رجب سال ۶۰۰ میلادی	۲۱ رمضان سال ۴۰ هجری	امیرالمؤمنین، علوی، ولی‌الله	۹ فرزند	ضربت شمشیر ابن ملجم در کوفه	ابن ملجم (از خوارج)	نجف، عراق
حضرت فاطمه	حضرت محمد	حضرت خدیجه	۲۰ جمادی‌الثانی سال ۶۱۵ میلادی	۳ جمادی‌الاول سال ۱۱ هجری	زهرا، سیدة نساء العالمین، بتول	۲ فرزند	فشارهای جسمی و روحی (پس از وفات پیامبر)	-	بقیع، مدینه (محل دقیق مشخص نیست)
امام حسن	حضرت علی	حضرت فاطمه	۱۵ رمضان سال ۶۲۵ میلادی	۷ صفر سال ۵۰ هجری	سید شباب اهل الجنة، مجتبی	۲ فرزند	مسمومیت توسط همسرش جعده	جعده بنت اشعث	بقیع، مدینه
امام حسین	حضرت علی	حضرت فاطمه	۳ شعبان سال ۶۲۶ میلادی	۱۰ محرم سال ۶۱ هجری	سید الشهداء، زکی، ریحانه رسول‌الله	۲ فرزند	شهادت در کربلا (عاشورا)	یزید بن معاویه و لشکریانش	کربلا، عراق
حضرت زینب	حضرت علی	حضرت فاطمه	۵ جمادی‌الاول سال ۶۲۷ میلادی	۱۵ رجب سال ۶۲ هجری	عقیلة بنی هاشم، ام‌الفضل	۲ فرزند	فشارهای روحی و شکنجه‌های پس از کربلا	-	دمشق، سوریه
امام زین العابدین	حضرت حسین	حضرت شَحْنة	۵ شعبان سال ۶۵۸ میلادی	۲۵ محرم سال ۹۵ هجری	زین العابدین، امام سجاد	۱۵ فرزند	مسمومیت (توسط هشام بن عبدالملک)	هشام بن عبدالملک	بقیع، مدینه
امام محمدباقر	حضرت علی زین العابدین	فاطمه بنت امام حسن	۵۷ هجری	۷ ذوالحجه سال ۱۱۴ هجری	باقرالعلوم	۳ فرزند	مسمومیت (توسط منصور دوانیقی)	منصور دوانیقی	بقیع، مدینه
امام جعفرصادق	حضرت محمد باقر	ام‌فروه	۱۷ ربیع‌الاول سال ۷۰۲ میلادی	۲۵ شوال سال ۷۶۵ میلادی	صادق‌الائمه	۷ فرزند	مسمومیت (توسط	منصور دوانیقی	بقیع، مدینه

							منصور دوانیقی)		
امام موسی کاظم	حضرت جعفر صادق	حمیده	۷ صفر سال ۷۴۵ میلادی	۲۵ رجب سال ۷۹۹ میلادی	کاظم، باب الحوائج	۷ فرزند	مسمومیت (توسط هارون الرشید)	هارون الرشید	کاظمین، بغداد
امام علی نقی	حضرت موسی کاظم	سمانه	۱۵ ذوالحجه سال ۸۲۸ میلادی	۳ رجب سال ۸۶۸ میلادی	هادی، نقی	۶ فرزند	مسمومیت (توسط متوکل عباسی)	متوکل عباسی	سامرا، عراق
امام حسن عسگری	حضرت علی نقی	سوسن	۸ ربیع‌الاول سال ۸۷۴ میلادی	۸ ربیع‌الاول سال ۸۷۴ میلادی	عسگری، الزکی	۱ فرزند	مسمومیت (توسط معتز عباسی)	معتز عباسی	سامرا، عراق
حضرت مهدی	حضرت حسن عسگری	نرجس	۱۵ شعبان سال ۸۶۸ میلادی	غیبت بزرگ از سال ۲۶۰ هجری	امام مهدی، امام عجل‌الله تعالی فرجه	-	-	-	سامرا، عراق

انبیا

در تاریخ اسلام و به ویژه در قرآن، به تعداد زیادی از پیامبران اشاره شده است. در برخی روایات تعداد کلی پیامبران به بیش از ۱۲۴,۰۰۰ نفر ذکر شده است، اما در قرآن از ۲۵ پیامبر نام برده شده است. برخی از این پیامبران کتاب آسمانی و معجزات ویژه‌ای داشتند. در اینجا به توضیح انبیا اولوالعزم و برخی از ویژگی‌های آن‌ها می‌پردازیم.

پیامبران اولوالعزم

پیامبران اولوالعزم به پیامبرانی اطلاق می‌شود که در مقابل سختی‌ها و مقاومت‌های شدید مردم، با عزم و اراده‌ای قوی به دعوت خود ادامه دادند. در قرآن و روایات، این پیامبران به دلیل ایستادگی و شجاعت در برابر مشکلات و فراز و نشیب‌های دعوت خود، "اولوالعزم" نامیده شده‌اند. تعداد این پیامبران به پنج نفر می‌رسد که عبارتند از: حضرت نوح (ع)، حضرت ابراهیم (ع)، حضرت موسی (ع)، حضرت عیسی (ع)، حضرت محمد (ص).

۱- حضرت نوح (ع)

کتاب آسمانی: قرآن به کتاب خاصی برای حضرت نوح اشاره نکرده است، اما برخی منابع می‌گویند که حضرت نوح کتابی به نام «صحف نوح» داشت.

معجزات: مهم‌ترین معجزه حضرت نوح، کشتی سازی و نجات گروهی از مؤمنان از طوفانی بود که به فرمان خدا برای هلاک قومش آمد. این طوفان عظیم تمام کسانی را که به نوح ایمان نیاوردند غرق کرد.

دعوت و مقاومت: حضرت نوح سال‌ها در برابر قوم خود ایستاد و آنها را به توحید و پرستش خدای یگانه دعوت کرد، ولی بیشتر آنها به او ایمان نیاوردند.

۲- حضرت ابراهیم (ع)

کتاب آسمانی: حضرت ابراهیم یکی از پیامبرانی بود که به او صحف ابراهیم داده شد. این صحف شامل اصول توحید و دستورات دینی بود.

معجزات: مهم‌ترین معجزه حضرت ابراهیم نجات از آتش بود. زمانی که ابراهیم علیه‌السلام به فرمان نمرود به آتش افکنده شد، به معجزه الهی از سوختن نجات یافت.

دعوت و مقاومت: حضرت ابراهیم همچنین با مخالفت‌های شدیدی از سوی قوم خود (که بت‌پرست بودند) مواجه بود. او با پسرش اسماعیل، پایه‌گذار حاکمیت توحید و عبادت خداوند در منطقه شد.

۳- حضرت موسی (ع)

کتاب آسمانی: حضرت موسی (ع) به تورات (که در قرآن به آن اشاره شده) مبعوث شد.

معجزات: معجزات حضرت موسی بسیار زیاد بودند. از جمله مهم‌ترین معجزات او: عصای موسی که به فرمان خدا به مار تبدیل می‌شد. شکافتن دریای سرخ برای عبور بنی‌اسرائیل از آن. بارش من و سلوی (غذای آسمانی) برای قوم بنی‌اسرائیل. آوردن دست بی‌عیب که در قرآن آمده است.

دعوت و مقاومت: حضرت موسی با فرعون که از بزرگ‌ترین طاغوت‌های تاریخ بود، مبارزه کرد. فرعون از پذیرش پیام خداوند خودداری می‌کرد و موسی به همراه بنی‌اسرائیل، از ظلم فرعون رهایی یافتند.

۴- حضرت عیسی (ع)

کتاب آسمانی: حضرت عیسی (ع) به انجیل (که در قرآن از آن یاد شده) مبعوث شد.

معجزات: معجزات حضرت عیسی فراوان بودند. برخی از مهم‌ترین معجزات او: شفا دادن بیماران و برگرداندن بینای نابینایان. زنده کردن مردگان. سخن گفتن در گهواره به عنوان کودک. خلق پرنده‌ای از گل که با فرمان خدا به پرنده‌ای زنده تبدیل می‌شد.

دعوت و مقاومت: حضرت عیسی (ع) پیام‌آور محبت و رحمت خداوند بود و به اصلاحات اجتماعی و دینی مردم پرداخت. اما او با مخالفت شدید یهودیان مواجه شد، به طوری که در قرآن آمده است که او را به صلیب کشیدند (اگرچه در قرآن اشاره شده که او کشته نشد و به آسمان بالا برده شد).

۵- حضرت محمد (ص)

کتاب آسمانی: حضرت محمد (ص) به قرآن کریم که کامل‌ترین و جامع‌ترین کتاب آسمانی است، مبعوث شد.

معجزات: معجزات حضرت محمد (ص) به شرح زیرند:

- قرآن: بزرگ‌ترین معجزه حضرت محمد (ص) خود قرآن است که معجزه‌ای جاویدان است و چنان زیبایی و عظمت دارد که هیچ کس قادر به آوردن مانند آن نمی‌باشد.

- شق القمر: یکی از معجزات مشهور پیامبر اسلام که در آن ماه به دو نیم شد.
- معجزات دیگر: معجزات دیگری نظیر تسبیح درخت، غذای فراوان در یک مجلس کوچک، شفاء بیماران و غیره نیز در تاریخ ثبت شده‌اند.

دعوت و مقاومت: حضرت محمد (ص) در آغاز با سختی‌ها و مقاومت‌های شدید از سوی قریش مواجه بود، اما پس از هجرت به مدینه و تشکیل جامعه اسلامی، اسلام به سرعت گسترش یافت. در طول ۲۳ سال رسالت، پیامبر اسلام به دعوت خود ادامه داد و توانست اصول توحید و عدالت اجتماعی را در جامعه پیاده کند.

معجزات و کتاب‌های سایر پیامبران

جزئیات معجزات و کتاب‌های سایر پیامبران نیز به شرح زیر است:

حضرت آدم (ع): اولین پیامبر خدا، بدون معجزه خاصی به جز علم و آموزش‌های الهی برای بشریت برگزیده شد. او نخستین انسان و پیامبر بود که به دعوت توحید پرداخت.

حضرت یوسف (ع): یوسف معجزاتی همچون تفسیر خواب‌ها داشت و به کمک خداوند از بسیاری از مشکلات نجات یافت.

حضرت داوود (ع): حضرت داوود کتاب زبور را دریافت کرد و توانایی خلق آهن و صدای زیبا داشت.

حضرت سلیمان (ع): معجزات متعددی داشت، از جمله تسلط بر جن‌ها و پرندگان، کنترل باد و حکمرانی بر حیوانات.

حضرت یونس (ع): در دل ماهی بزرگ در دریا زندانی شد و پس از توبه به پیامبری بازگشت.

نکات تکمیلی تاریخ اسلام

۱- شهر مدینه را شهر طیبه می نامند.

۲- مسجد ذوالقبلتین (مسجد دو قبله)، مسجد بنی سلمه است که در آن به پیامبر وحی نازل شد تا به جای مسجد الاقصی، به سمت کعبه نماز گذارد.

۳- منظور از اغلاق در قرآن، همان فکر، عقل و عصبیت جاهلی است.

۴- محرم، رجب، دی القعده و ذی الحجه ماه های حرام عربی هستند که جنگ در آن گناه شمرده می شود. جنگ های فجار شامل جنگ هایی بود که در ماه های حرام اتفاق می افتاد.

۵- رویداد مباهله (اصحاب کساء): مربوط به زمانی است که مسیحیان نجران و پیامبر آماده نفرین یکدیگر شدند. پیامبر، حضرت علی، حضرت فاطمه، امام حسین و حسن را برای مباهله به همراه آوردند.

۶- پیامبر به بشیر و نذیر معروف بودند.

۷- حضرت نوح طولانی ترین عمر را داشتند و به شیخ الانبیا معروف بود.

۸- قرآن از سجایای اخلاقی پیامبر به عنوان اسوه و خلق عظیم یاد می کند.

۹- واقعه اصحاب اخدود (اشاره به قتل عام یهودیان توسط مسیحیان) است که در سوره بروج قرآن کریم کریم به آن اشاره شده است.

۱۰- حضرت محمد به حضرت خدیجه، لقب طاهره را دادند.

۱۱- حضرت مهم، ابوجهل را فرعون امت و راس الکفر نامید.

۱۲- نخسین درگیری پیامبر با یهویان (غزوه بنی قینقیاع) نامید.

قیام های مهم دوره خلافت اسلامی

قیام‌های مهم دوران خلافت اسلامی هر کدام به نوعی واکنشی به ظلم و فساد حکام، فساد داخلی و اختلافات سیاسی بودند. در ادامه توضیحاتی درباره برخی از قیام‌های معروف این دوره می‌دهیم:

۱- قیام حره (قیام مدینه) - ۶۳ هجری

این قیام در سال ۶۳ هجری، زمانی که یزید بن معاویه برای بیعت گرفتن از مسلمانان به مدینه رفت، رخ داد. مردم مدینه، که به شدت از یزید و حکومت او ناراضی بودند، در مقابل نیروهای یزید مقاومت کردند. یزید پس از شکست در بیعت‌گیری و شورش مردم، تصمیم به سرکوبی آنها گرفت. قیام حره منجر به قتل‌عام و ویرانی شدید در مدینه شد. بسیاری از زنان و کودکان مسلمان کشته شدند و بسیاری از خانه‌ها تخریب گردید. این قیام نقطه عطفی در مخالفت با حکومت یزید بود.

۲- قیام توابین - ۶۶ هجری

قیام توابین بعد از واقعه کربلا و شهادت امام حسین (ع) در سال ۶۱ هجری شکل گرفت. گروهی از یاران امام حسین (ع)، که به دلیل عدم توانایی در کمک به امام در کربلا احساس گناه و عذاب می‌کردند، تصمیم گرفتند که از یزید انتقام بگیرند. آنها از کوفه به سوی شام حرکت کردند تا با یزید بجنگند، اما در نزدیکی "عین الورده" توسط سپاه یزید شکست خوردند. بسیاری از توابین در این نبرد کشته شدند و این قیام به شکست انجامید.

۳- قیام مختار - ۶۶-۶۷ هجری

مختار ثقفی یکی از شخصیت‌های مهم در تاریخ اسلام است که پس از واقعه کربلا و شهادت امام حسین (ع) تصمیم گرفت انتقام خون امام حسین (ع) و یارانش را بگیرد. او در سال ۶۶ هجری در کوفه قیام کرد و توانست با کمک یاران خود، قاتلان امام حسین (ع) را پیدا کرده و به مجازات برساند. مختار در ابتدا موفق شد چندین شهر را تحت کنترل خود درآورد، اما در نهایت توسط سپاهیان عبیدالله بن زیاد شکست خورد و کشته شد.

۴- قیام زید بن علی – ۱۲۲ هجری

یکی از قیام‌های مهم و تأثیرگذار در تاریخ اسلام است که در اوایل قرن دوم هجری در دوران خلافت یزید بن معاویه و سپس در دوران خلافت هشام بن عبدالملک رخ داد. این قیام به ویژه برای کسانی که از ظلم و فساد حکام اموی ناراضی بودند، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

اسلام در ایران

تاریخ اسلام در ایران و دوران حکومت اعراب بر ایران (حدود دو قرن پس از فتوحات اسلامی) یک دوره پیچیده و تأثیرگذار است که تحولات عظیمی در فرهنگ، سیاست، اقتصاد و جامعه ایران به وجود آورد. در این مدت، ایران که پیش از اسلام تحت سلطه سلسله‌های مختلف ایرانی مانند ساسانیان بود، دستخوش تغییرات عمیقی شد.

فتح ایران توسط اعراب (قرن ۷ میلادی / ۱۵ هجری)

فتح ایران توسط اعراب مسلمان بعد از قیام پیامبر اسلام (ص) و در دوران خلافت خلفای راشدین (ویژه عمر بن خطاب) آغاز شد. ایران در آن زمان تحت حکومت ساسانیان قرار داشت که یکی از بزرگ‌ترین و قدرتمندترین امپراتوری‌های جهان در آن دوره بود. امپراتوری ساسانی به دلیل جنگ‌های پی‌درپی با رومیان (بیزانس) و ضعف داخلی به تدریج ضعیف شده بود و زمینه برای گسترش اسلام فراهم بود.

علل و دلایل فتح ایران

- ضعف داخلی ساسانیان: بحران‌های داخلی مانند اختلافات بین طبقات حاکم و فساد در دربار و ضعف اقتصادی، ایران را از یکپارچگی خارج کرده بود.
- جنگ‌های طولانی با امپراتوری روم (بیزانس): این جنگ‌ها منابع ایران را به شدت تخلیه کرده و قدرت دفاعی آن را تضعیف کرده بود.
- رشد سریع اسلام و انگیزه‌های دینی: مسلمانان با انگیزه‌های دینی و عقیدتی به گسترش اسلام در خارج از شبه جزیره عربستان پرداخته و هدفشان ترویج دین جدید در سرزمین‌های مختلف بود.

حمله اولیه و فتوحات اسلامی

در زمان خلافت حضرت عمر بن خطاب، اعراب مسلمان در حدود سال ۶۳۰ میلادی (سال ۱۵ هجری) به ایران حمله کردند. نخستین نبرد مهم میان سپاه اسلام و ارتش ساسانی در نبرد قادسیه (سال ۱۴۵ هجری) رخ داد که نتیجه آن شکست ساسانیان بود. پس از این شکست، مسلمانان موفق شدند تا شهرهای اصلی ایران مانند مدائن (پایتخت ساسانیان) را فتح کنند.

فتح‌های اصلی

- نبرد قادسیه (۱۵ هـ / ۶۳۶م): این نبرد در شمال بین‌النهرین (عراق امروزی) صورت گرفت و یکی از مهم‌ترین پیروزی‌های مسلمانان علیه ساسانیان بود. این پیروزی راه را برای فتح ایران هموار کرد.
- فتح مدائن (۱۵ هـ / ۶۳۷م): پس از نبرد قادسیه، سپاه مسلمانان وارد پایتخت ساسانیان (مدائن) شد و شاه یزدگرد سوم مجبور به فرار شد.
- فتح نهاوند (۲۱ هـ / ۶۴۲م): این نبرد که به «فتح الفتوح» (فتح بزرگ) معروف است، در نزدیکی نهاوند (در ایران امروزی) رخ داد و آخرین مقاومت‌های ساسانیان به پایان رسید.

با شکست‌های پیاپی و فرار یزدگرد سوم، آخرین پادشاه ساسانی، سلسله ساسانیان به پایان رسید. یزدگرد تا سال ۶۵۱ میلادی در تلاش بود تا مقاومت کند، اما سرانجام در کشاکش با نیروهای داخلی و خارجی کشته شد

روند تبدیل دین به اسلام در ایران

با اینکه حکومت اسلامی به سرعت بر ایران تسلط پیدا کرد، پذیرش اسلام در ایران روندی تدریجی و طولانی بود. عوامل مختلفی باعث شد که ایرانیان به تدریج دین اسلام را پذیرفتند و تغییرات فرهنگی عمیقی در این کشور ایجاد شد.

عوامل پذیرش اسلام در ایران عبارتند از:

همگرایی فرهنگی: یکی از مهم‌ترین عوامل پذیرش اسلام، هم‌گرایی فرهنگی میان اسلام و تمدن ایران باستان بود. بسیاری از مفاهیم و ارزش‌های اجتماعی و فلسفی ایرانیان با مفاهیم اسلامی هم‌راستا بودند.

زوال و ضعف سیستم ساسانی: فساد و ضعف داخلی ساسانیان باعث شد که مردم به دنبال یک سیستم جدید و قدرتی باشند که وعده‌ای از عدالت و رفاه بدهد.

آزار و فشارهای اجتماعی: در ابتدای حکومت مسلمانان، برخی از مردم مجبور به پذیرش اسلام شدند، به ویژه در مناطقی که شرایط اجتماعی و اقتصادی سخت بود.

گسترش تجارت و فرهنگ اسلامی: با گسترش تجارت و انتقال فرهنگ اسلامی، اسلام به تدریج در میان مردم ایران رواج یافت.

در ایران، به ویژه در مناطق مختلف چون خراسان و مناطق کوهستانی، شیعه‌گری به تدریج گسترش پیدا کرد. بعد از واقعه عاشورا (۶۱ هـ / ۶۸۰م) و قیام‌های مختلف شیعی، ایرانیان به ویژه در مناطق شمالی و غربی، جذب مکتب شیعه شدند. بعد از آن، دوران‌هایی چون عصر صفوی در قرن ۱۶ میلادی، شیعه به عنوان مذهب رسمی ایران تثبیت شد.

حکام اموی و عباسی در ایران

بعد از فتح ایران، اعراب مسلمان در قالب حکومت‌های مختلف، از جمله خلافت اموی و عباسی، بر ایران حاکم شدند.

حکومت امویان (۶۶۱-۷۵۰ میلادی)

خلافت اموی در ابتدا بر مناطق وسیعی از جهان اسلام حکمفرما بود، اما در ایران به دلیل عدم توجه به نیازهای فرهنگی و مذهبی ایرانیان و همچنین فساد و بی‌عدالتی‌های موجود، مقاومت‌هایی شکل گرفت. در این دوره، برخی از مناطق ایران تحت حاکمیت مستقیم امویان بودند و برخی دیگر تحت کنترل والیان محلی اموی قرار داشتند. این دوره دوران نارضایتی گسترده از حکومت امویان بود.

حکومت عباسیان (۷۵۰-۱۲۵۸ میلادی)

عباسیان در سال ۷۵۰ میلادی با سرنگون کردن خلافت اموی، حکومت خود را آغاز کردند. آنان مرکز خلافت را به بغداد منتقل کردند و تلاش کردند تا مشکلات و نارضایتی‌های امویان را اصلاح کنند. در دوران عباسیان، ایرانیان نقش مهمی در عرصه‌های مختلف علمی، فلسفی، و سیاسی ایفا کردند. در این زمان، بسیاری از وزرا، دانشمندان و فلاسفه برجسته ایرانی در دربار

عباسیان مشغول به کار بودند. با این حال، خلافت عباسیان نیز نتواست از شورش‌ها و نارضایتی‌ها جلوگیری کند. قیام‌هایی چون قیام علویان و طاهریان در ایران شکل گرفت.

تأثیرات فرهنگی و اجتماعی در دوران حکومت اعراب بر ایران

۱- زبان و ادبیات: در این دوره، زبان عربی به تدریج زبان علمی، دینی و رسمی ایران شد. با این حال، زبان فارسی به‌طور کامل از بین نرفت و حتی تحت تأثیر زبان عربی قرار گرفت. ادبیات فارسی تحت تأثیر فرهنگ اسلامی و عربی رشد یافت و آثار بزرگی همچون شاهنامه فردوسی در دوران‌های بعدی خلق شد.

۲- دین و مذهب: اسلام به تدریج در ایران رواج یافت و مذهب شیعه به‌ویژه در دوران‌های بعدی، نقش بسیار مهمی در هویت فرهنگی و اجتماعی ایرانیان ایفا کرد. تشیع در این دوران بیشتر به‌عنوان یک مبارزه سیاسی علیه ظلم و فساد حکام اموی و عباسی گسترش پیدا کرد.

۳- علم و فلسفه: در دوران عباسیان، ایران یکی از مراکز بزرگ علم و دانش در جهان اسلام شد. دانشمندان ایرانی مانند ابن سینا (آبوتور) و الخوارزمی در این دوره آثار مهمی در زمینه‌های پزشکی، ریاضیات، فلسفه و نجوم نوشتند.

➢ احادیث و کتب اسلامی

احادیث اسلامی بخش مهمی از منابع دینی اسلام را تشکیل می‌دهند و پس از قرآن کریم، اصلی‌ترین مرجع برای استنباط احکام و معارف دینی هستند. احادیث شامل گفتار، رفتار، و تأییدات پیامبر اکرم (ص) و در برخی موارد امامان معصوم (ع) است.

حدیث در لغت به معنای «سخن» و «خبر» است و در اصطلاح اسلامی به مجموعه سخنان، اعمال و تأییدات پیامبر اسلام (ص) و در شیعه، امامان معصوم (ع) گفته می‌شود. حدیث به عنوان یکی از منابع مهم فقه، اخلاق، عقاید، و علوم اسلامی شناخته می‌شود.

انواع حدیث عبارتند از:

- حدیث قولی: سخنان پیامبر (ص) و امامان (ع)
- حدیث فعلی: اعمال و رفتار پیامبر (ص) و امامان (ع)
- حدیث تقریری: مواردی که پیامبر (ص) یا امامان (ع) انجام عملی از سوی دیگران را تأیید کرده‌اند.

جایگاه حدیث در اسلام

حدیث، پس از قرآن، مهم‌ترین منبع معرفتی در اسلام است. قرآن کریم به صورت کلی اصول و قواعدی را بیان کرده و احادیث وظیفه تبیین جزئیات آن را بر عهده دارند. برای مثال، قرآن دستور به اقامه نماز می‌دهد اما کیفیت و جزئیات آن در احادیث بیان شده است. دلایل اهمیت حدیث عبارتند از:

۱- توضیح و تفسیر قرآن (مانند حدیث «إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ» در تبیین اخلاص)

۲- بیان احکام شرعی (نماز، روزه، حج و ...)

۳- تبیین معارف اعتقادی و اخلاقی (احادیث اخلاقی و تربیتی)

۴- تاریخ و سیره پیامبر (ص) و امامان (ع)

دوره‌های تدوین حدیث

۱- دوره پیامبر (ص): برخی صحابه مانند عبدالله بن عمرو بن العاص، احادیث را ثبت می‌کردند.

۲- دوره خلفا: تدوین رسمی حدیث با محدودیت‌هایی روبه‌رو شد.

۳- دوره امامان معصوم (ع): در شیعه، تدوین حدیث توسط شاگردان ائمه (ع) مانند زرارة بن اعین انجام شد.

۴- دوره تدوین رسمی: در قرن دوم و سوم هجری، کتاب‌های حدیثی مهمی نگاشته شد.

کتب مهم

۱- کتب حدیثی اهل سنت

- صحیح بخاری: تألیف محمد بن اسماعیل بخاری، شامل احادیث معتبر اهل سنت
- صحیح مسلم: تألیف مسلم بن حجاج نیشابوری، دومین کتاب حدیثی معتبر اهل سنت
- سنن ابی داوود، سنن ترمذی، سنن نسائی و سنن ابن ماجه (از صحاح سته)

۲- کتب حدیثی شیعه

- الکافی: تألیف شیخ کلینی، مهم‌ترین کتاب حدیثی شیعه
- من لا یحضره الفقیه: تألیف شیخ صدوق، شامل احادیث فقهی
- تهذیب الاحکام و الاستبصار: تألیف شیخ طوسی، شامل فقه حدیثی شیعه

۳- کتب حدیثی متأخر

- بحارالانوار: تألیف علامه مجلسی، جامع‌ترین کتاب حدیثی شیعه
- وسائل الشیعه: تألیف شیخ حر عاملی، شامل احادیث فقهی
- مستدرک الوسائل: تألیف میرزا حسین نوری، تکمیل‌کننده وسائل الشیعه

۴- کتاب تفسیر المیزان: المیزان فی تفسیر القرآن که بیشتر به تفسیر المیزان شهرت دارد از جامع ترین و مفصل ترین تفاسیر شیعی قرآن به زبان عربی است که در قرن چهاردهم هجری به قلم علامه سید مجمدحسین طباطبایی نگاشته شده است.

۵- کتاب مفاتیح الجنان: مجموعه ای از دعاها، مناجات، زیارات، اعمال مخصوصه ایام سال و ماه و روزها است که به باور شیعیان از طرف پیامبر اسلام و ائمه شیعیان صادر شده و توسط شیخ عباس قمی جمع آوری و تدوین شده است.

۶- کتاب الغدیر: نام کتابی ست که به قلم علامه امینی در ۲۰ جلد به زبان عربی که تمامی جلدهای آن به زبان فارسی ترجمه شده است. موضوع عمده کتاب واقعه غدیر خم به روایت اهل تسنن است. در سال ۱۰ هجری در حج الوداع در نزدیکی برکه ای به نام غدیر پیامبر اکرم در خطبه ای علی بن ابی طالب را پیشوای مومنان معرفی کرد.

۷- کتاب صحیفه سجادیه: مجموعه ای از دعاها و مناجات امام چهارم شیعیان، زین العابدین است. به انجیل اهل بیت و زبور آل محمد و اخت القرآن معروف است.

۸- نهج البلاغه: مجموعه ای از خطبه ها، نامه ها و اندرزهای (حکمت ها) علی ابن ابی طالب، امام اول شیعیان و خلیفه چهارم از خلفای راشدین در نگاه اهل سنت است. گردآورنده نهج البلاغه، ابوالحسن محمدبن حسین موسوی معروف به سید رضی و شریف رضی است. نهج ابلاغه عنوانی است که سید رضی برای منتخبی از خطبه ها و مواعظ، نامه ها و عهدنامه ها، کلمات کوتاه و قصار علی ابن ابی طالب برگزیده است.

۹- کتب اربعه شیعه: کتب اربعه شیعه به چهار کتاب اصلی و معتبر در فقه، حدیث و اصول دین در مذهب شیعه اطلاق می‌شود که شامل آثار برجسته‌ای هستند که در جمع‌آوری و نقل احادیث از معصومان (ع) در این مذهب، جایگاه ویژه‌ای دارند. این کتب به عنوان مرجع اصلی برای فقه‌پژوهان، محدثان و دانشمندان شیعه در طول تاریخ شناخته شده‌اند. کتب اربعه عبارتند از: الکافی (تألیف شیخ کلینی)، التهذیب (تألیف شیخ طوسی)، الاستبصار (تألیف شیخ طوسی)، من لا یحضره الفقیه (تألیف شیخ صدوق). کتب اربعه به‌ویژه در عرصه فقه شیعه از اهمیت بسیار بالایی برخوردار هستند، زیرا اساس استنباط فقهی در مذهب شیعه، بر پایه‌ی احادیثی است که در این کتب جمع‌آوری شده‌اند. همچنین، بسیاری از مسائل عقیدتی و فقهی که در کتب دیگر ذکر نشده‌اند، در این کتب به‌طور دقیق‌تر مورد بحث قرار گرفته‌اند. این کتب، هم‌چنین به عنوان منابع معتبر در مسائل کلامی، اخلاقی، و تاریخ‌نگاری شیعه نیز شناخته می‌شوند.

اصول و روش‌های بررسی حدیث

۱- بررسی سند حدیث: سند حدیث به زنجیره راویانی گفته می‌شود که حدیث را نقل کرده‌اند. برای اعتبار حدیث، سند باید مورد بررسی قرار گیرد. مهم‌ترین روش‌های بررسی سند:

- وثاقت راویان: بررسی شخصیت و عدالت راویان
- اتصال سند: قطع نشدن زنجیره راویان
- تعدد روایات: مقایسه با روایات مشابه

۲- بررسی متن حدیث

- عدم تعارض با قرآن
- عدم تناقض با عقل و اصول دین
- عدم مخالفت با احادیث متواتر

۳- انواع حدیث از نظر اعتبار

- حدیث صحیح: دارای سند متصل و راویان موثق
- حدیث حسن: دارای راویان مورد قبول اما ضعیف‌تر از صحیح
- حدیث ضعیف: دارای ضعف در سند یا متن

- حدیث متواتر: حدیثی که توسط افراد زیادی نقل شده و تردیدی در صحت آن نیست.

جایگاه حدیث در فقه اسلامی

فقها برای استنباط احکام از منابع زیر استفاده می‌کنند:

- قرآن کریم
- سنت (حدیث)
- اجماع
- عقل حدیث در فقه، نقش کلیدی در توضیح و تشریح احکام دارد. برای مثال، احکام مربوط به نماز، روزه، زکات، و سایر عبادات بر اساس احادیث تبیین شده‌اند.

نقد و بررسی احادیث جعلی

در طول تاریخ، برخی افراد اقدام به جعل حدیث کرده‌اند. روش‌های تشخیص حدیث جعلی:

- بررسی راویان حدیث
- مقایسه با قرآن و احادیث متواتر
- تحلیل محتوایی حدیث
- استفاده از علم رجال و درایه

مهم ترین احادیث اسلامی

۱- حدیث ثقلین

قال رسول الله ﷺ:«إني تارك فيكم الثقلين، كتاب الله وعترتي أهل بيتي، ما إن تمسكتم بهما لن تضلوا بعدي، وإنهما لن يفترقا حتى يردا علي الحوض»

ترجمه: «من در میان شما دو چیز گران‌بها (ثقلین) را می‌گذارم: کتاب خدا و عترتم، اهل بیتم. اگر به آن‌ها تمسک جویید، هرگز گمراه نخواهید شد، و این دو از یکدیگر جدا نمی‌شوند تا نزد من در حوض کوثر بازگردند.»

این حدیث، یکی از مهم‌ترین احادیث نبوی است که به پیوستگی قرآن و اهل بیت (ع) در هدایت مردم اشاره دارد. این روایت، تأکید دارد که برای رستگاری، مسلمانان باید هم به قرآن و هم به اهل بیت پیامبر (ص) تمسک جویند.

۲- حدیث غدیر

قال رسول الله ﷺ: «من كنت مولاه فهذا علي مولاه، اللهم وال من والاه، وعاد من عاداه، وانصر من نصره، واخذل من خذله»

ترجمه: «هر کس که من مولای او هستم، پس علی مولای اوست. خدایا! دوست بدار هر که او را دوست بدارد، و دشمن بدار هر که با او دشمنی کند، و یاری کن هر که او را یاری کند، و خوار گردان هر که او را خوار سازد.»

این حدیث در روز غدیر خم بیان شد و به ولایت و امامت حضرت علی (ع) اشاره دارد. این حدیث از مستندات مهم شیعه برای اثبات جانشینی علی (ع) پس از پیامبر (ص) است.

۳- حدیث منزلت

قال رسول الله ﷺ: لعلي بن أبي طالب :«أما ترضى أن تكون مني بمنزلة هارون من موسى، إلا أنه لا نبي بعدي»

ترجمه: «آیا راضی نیستی که نسبت تو به من مانند نسبت هارون به موسی باشد، جز این که پس از من پیامبری نیست؟»

در این حدیث، پیامبر اکرم (ص) جایگاه حضرت علی (ع) را همچون هارون نسبت به موسی دانسته‌اند که نشان‌دهنده نقش کلیدی علی (ع) در اسلام است.

۴- حدیث سفینه

قال رسول الله ﷺ: «إنما مثل أهل بيتي فيكم كمثل سفينة نوح، من ركبها نجا، ومن تخلف عنها غرق»

ترجمه: «همانا مثل اهل بیت من در میان شما همچون کشتی نوح است؛ هر کس بر آن سوار شود، نجات می‌یابد و هر که از آن روی بگرداند، غرق می‌شود.»

این حدیث اشاره به جایگاه اهل بیت (ع) به عنوان راهنمایان حقیقی امت دارد و بر لزوم پیروی از ایشان تأکید دارد.

۵- حدیث حق و علی

قال رسول الله ﷺ: «علي مع الحق والحق مع علي، يدور معه حيث دار»

ترجمه: «علی با حق است و حق با علی است؛ هر جا که او باشد، حق نیز همانجاست.»

این حدیث بر عصمت و حقانیت حضرت علی (ع) تأکید دارد و نشان می‌دهد که او همواره در مسیر درست قرار دارد.

۶- حدیث مؤاخات

قال رسول الله ﷺ: لعلي «أنت أخي في الدنيا والآخرة»

ترجمه: «تو برادر من در دنیا و آخرت هستی.»

این حدیث بیانگر رابطه ویژه پیامبر (ص) با حضرت علی (ع) است که نشان‌دهنده محبت و پیوند عمیق میان آن دو است.

۷- حدیث طینت اهل بیت

قال رسول الله ﷺ: «أنا وأهل بيتي خلقنا من طينة واحدة، وسائر الناس من طينات شتى»

ترجمه: «من و اهل بیتم از یک سرشت آفریده شده‌ایم، و سایر مردم از سرشت‌های گوناگون.»

این حدیث به برتری ذاتی و مقام ویژه اهل بیت (ع) در میان مردم اشاره دارد.

۸- حدیث محبت علی

قال رسول الله ﷺ: «لا يحبك إلا مؤمن، ولا يبغضك إلا منافق»

ترجمه: «تو را دوست نمی‌دارد مگر مؤمن، و تو را دشمن نمی‌دارد مگر منافق».

این حدیث یکی از نشانه‌های ایمان را محبت به حضرت علی (ع) می‌داند.

۹- حدیث "أنا مدينة العلم"

قال رسول الله ﷺ: «أنا مدينة العلم وعلي بابها، فمن أراد المدينة فليأت الباب»

ترجمه: «من شهر علم هستم و علی درِ آن است؛ پس هر کس که بخواهد به این شهر وارد شود، باید از در آن وارد شود».

این حدیث جایگاه علمی و معرفتی حضرت علی (ع) را بیان می‌کند و نشان می‌دهد که وی منبع اصلی دانش پیامبر (ص) و راهنمای حقیقی مسلمانان است.

۱۰- حدیث "أفضل الأعمال"

قال رسول الله ﷺ: «أفضل الأعمال الصلاة لوقتها، ثم بر الوالدين، ثم الجهاد في سبيل الله»

ترجمه: «برترین اعمال، نماز در وقت خود، سپس نیکی به پدر و مادر، و سپس جهاد در راه خدا است.»

این حدیث نشان‌دهنده اهمیت نظم در نماز، احترام به والدین، و جهاد در راه خدا به عنوان سه عمل برتر در اسلام است.

۱۱- حدیث "حب لأخيك"

قال رسول الله ﷺ: «لا يؤمن أحدكم حتى يحب لأخيه ما يحب لنفسه»

ترجمه: «هیچ‌یک از شما ایمان کامل ندارد مگر اینکه برای برادر خود آن چیزی را بخواهد که برای خود می‌خواهد.»

این حدیث به اهمیت برادری، ایثار و محبت در جامعه اسلامی تأکید دارد و معیار ایمان را دوست داشتن خیر برای دیگران می‌داند.

۱۲- حدیث "طلب العلم"

قال رسول الله ﷺ: «طلب العلم فريضة على كل مسلم ومسلمة»

ترجمه: «یادگیری دانش، بر هر مرد و زن مسلمان واجب است.»

این حدیث نشان‌دهنده اهمیت علم‌آموزی برای همه افراد جامعه اسلامی، بدون توجه به جنسیت، است.

۱۳- حدیث "كلمة طيبة"

قال رسول الله ﷺ: «الكلمة الطيبة صدقة»

ترجمه: «گفتار نیکو، صدقه محسوب می‌شود.»

این حدیث اهمیت سخنان خوب و دلگرم‌کننده را بیان می‌کند و نشان می‌دهد که کلام مهربانانه نیز نوعی احسان و بخشش است.

۱۴- حدیث "الإحسان"

قال رسول الله ﷺ: «إن الله كتب الإحسان على كل شيء»

ترجمه: «خداوند نیکوکاری را بر هر چیزی واجب کرده است.»

این حدیث نشان می‌دهد که در اسلام، نیکوکاری و احسان باید در تمام جنبه‌های زندگی رعایت شود.

دعاها

در جلسه مصاحبه گاهی درباره دعاها سوالاتی مطرح می‌شود؛ به عنوان مثال، ممکن است بپرسند با کدام دعا انس بیشتری دارید یا از شما بخواهند بخشی از آن را قرائت کنید. بنابراین، بهتر است اطلاعاتی درباره انواع دعاها و زیارت‌ها مانند دعای توسل، کمیل، عهد، جوشن کبیر، زیارت عاشورا، مجیر، ندبه، دعای فرج، آیةالکرسی و موارد مشابه داشته باشید.

دعای توسل: دعایی است برای شیعیان که معمولا شبهای چهارشنبه آن را میخوانند. محتوای دعای توسل، درخواست حاجت از درگاه خداوند است؛ با این ویژگی که هنگام دعا، خدارا به حق چهارده معصوم قسم میدهیم و از او میخواهیم که به حق آنان، حاجت و دعای ما را برآورده سازد. دعای توسل با عبارت "اللّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُكَ وَأَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ بِنَبِيِّكَ نَبِيِّ الرَّحْمَةِ" شروع می شود.و عبارت "يَا وَجِيهاً عِنْدَ اللّهِ اشْفَعْ لَنا عِنْدَ اللّهِ" در این دعا تکرار میشود.

زیارت عاشورا: زیارتنامه ای است که شیعیان برای زیارت (از دور و نزدیک) امام حسین (ع) و یارانش و یادآوری واقعه عاشورا میخوانند. این زیارتنامه از امام محمد باقر (ع) نقل شده و نزد شیعه دارای اهمیت بسیاری است .روایاتی درباره قرائت زیارت عاشورا از معصومان صادر شده است. در روایتی که علقمه از امام باقر (ع) نقل کرده است، ثواب خواندن زیارت عاشورا پس از سلام بر امام حسین و دو رکعت نماز، این است که هزار هزار سیئه از مومن محو میشود و هزار هزار درجه بالا میرود. همچنین کسی که این زیارت را بخواند، از کسانی خواهد بود که در رکاب امام حسین به شهادت رسیده اند و در درجات آنها هم شریک میشود و همچنین در ثواب تمام انبیا، رسولان و هر کس که امام حسین را از روز شهادتش زیارت کرده است. زیارت عاشورا با جمله "اَلسَّلامُ عَلَيْکَ يا اَباعَبْدِاللَّهِ اَلسَّلامُ عَلَيْکَ يَابْنَ رَسُولِ اللَّهِ" آغاز میشود و جمله ای که اکثرا با آن آشنا هستیم "**اِنّی سِلْمٌ لِمَنْ سالَمَکُمْ وَ حَرْبٌ لِمَنْ حارَبَکُمْ**" به معنی " من در صلحم با کسی که با شما صلح کرد و در جنگم با کسی که با شما جنگید". در عبارت سجده زیارت عاشورا می خوانیم "اَللّهُمَّ لَکَ الْحَمْدُ حَمْدَ الشّاکِرينَ لَکَ عَلی مُصابِهِمْ اَلْحَمْدُ لِلَّهِ عَلی عَظيمِ رَزِيَّتی اَللّهُمَّ ارْزُقْنی شَفاعَةَ الْحُسَيْنِ يَوْمَ الْوُرُودِ وَ ثَبِّتْ لی قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَکَ مَعَ الْحُسَيْنِ وَ اَصْحابِ الْحُسَيْنِ الَّذينَ بَذَلُوا مُهَجَهُمْ دُونَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلامُ".

دعای کمیل: این دعا با نام خداوند آغاز میشود و سپس در چند فقره، خداوند را به رحمت، قوت، جبروت، عزت، عظمت، سلطنت، ذات، اسماء، علم و نور الهی، قسم میدهد. بعد خداوند را با "يَا نُورُ يَا قُدُّوسُ، يَا أَوَّلَ الْأَوَّلِينَ، وَيَا آخِرَ الْآخِرِينَ" ندا میکند و آثار و پیامدهای اعمال آدمی را متذکر میشود و از خداوند طلب آمرزش میکند. دعای کمیل دعایی است از حضرت علی (ع) که کمیل بن زیاد نخعی روایت کرده است. این دعا دارای مضامین بلند و متعالی در شناخت خداوند و درخواست بخشش گناهان است. این دعا از دعاهای رایجی است که شیعیان در شب نیمه شعبان و شبهای جمعه میخوانند که دارای محتوا و مضامین عالی و انسان ساز می باشد، و راه بندگی و عبودیّت، توبه و انابه و کسب نورانیّت دل را به انسان می آموزد .دعای کمیل با جمله "اللّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُكَ بِرَحْمَتِكَ الَّتِی وَسِعَتْ كُلَّ شَیْءٍ" آغاز می شود.

دعای ندبه: ندبه به معنی فراخوانی و نیز گریه و ناله است و این دعا مشتمل بر استغاثه و استمداد از امام زمان (عج) و تاسف بر غیبت و گریه از فراق ایشان است؛ لذا به این نام شهرت یافته است. مستحب است دعای ندبه در اعیاد چهارگانه: جمعه،

عید فطر، عید قربان و عید غدیر خوانده شود. شیعیان این دعا را بیشتر در صبح های جمعه قبل از طلوع آفتاب، در فراق امام زمان (عج) میخوانند. این دعا با جمله "الْحَمْدُ لِلّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ، وَصَلَّی اللّهُ عَلَیٰ سَیِّدِنا مُحَمَّدٍ نَبِیِّهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ تَسْلِیماً" شروع می شود.

جوشن کبیر: دعای جوشن کبیر در یکی از غزوات صدر اسلام از جانب جبرئیل برای پیامبر اسلام آورده شده است. این دعا صد بند دارد و هر بند حاوی ده "اسم" از اسمای خداست، به جز بند ۵۵ که یازده اسم باریتعالی در آن آمده است؛ بنابراین، درمجموع، این دعا حاوی هزار و یک اسم خدای متعال است و خواندنش از اعمال مخصوص شب های قدر است. این دعا از ۱۰۰ بند تشکیل شده است که پس از پایان هر بند، عبارت "سُبْحانَکَ یَا لَاإِلٰهَ إِلّا أَنْتَ، الْغَوْثَ الْغَوْثَ، خَلِّصْنا مِنَ النَّارِ یَا رَبِّ" (یعنی: تو پاک و منزه هستی ای خدا و خدایی جز تو نیست، فریاد! فریاد! پروردگارا مارا از آتش نجات بده) خوانده میشود. دعای جوشن کبیر در ماه رمضان شبهای نوزدهم، بیست و یکم، بیست و سوم خوانده می شود.

دعای مجیر: مجیر به معنای پناهنده و یکی از اسماء الهی است. دعای مجیر هشتاد و هشت بند دارد که در هر بند عبارت "أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَامُجِیرُ" تکرار شده است. خواندن آن در ایام البیض (روزهای سیزدهم، چهاردهم و پانزدهم) ماه رمضان برای آمرزش گناهان توصیه شده است.

IRANARZE.IR
فروشگاه کالاهای دانلودی

بخش چهارم: اطلاعات عمومی

تاریخ ایران

تاریخ پیش از اسلام در ایران را می‌توان به سه بخش عمده تقسیم کرد: ایران پیش از آریایی‌ها، مهاجرت آریایی‌ها به ایران، و ایران باستان.

تاریخ ایران قبل از آریایی‌ها

پیش از مهاجرت آریایی‌ها به فلات ایران، اقوام مختلفی در نقاط مختلف این سرزمین سکونت داشتند. در این دوران، تمدن‌هایی در مناطق مختلف ایران به‌وجود آمدند. از جمله مهم‌ترین این تمدن‌ها می‌توان به تمدن شهر سوخته (در سیستان)، تمدن ایلام (در شمال خوزستان)، تمدن جیرفت (در کرمان)، تمدن ساکنان تپه سیلک (در کاشان)، تمدن اورارتو (در آذربایجان)، تپه گیان (در نهاوند)، تمدن کاسی‌ها (در کرمانشاه و لرستان)، و تپورها در تبرستان (مازندران) اشاره کرد. این تمدن‌ها نشانه‌هایی از رشد و پیشرفت فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی در ایران باستان را در خود دارند.

تمدن ایلام: بزرگ‌ترین تمدن تاریخ ایران در دوران پیش از آریایی‌ها، تمدن ایلام بود که سرزمین آن در جنوب غربی ایران و بیشتر در مناطق کنونی خوزستان قرار داشت. پایتخت این تمدن، شهر شوش بود و مهم‌ترین اثر آن، زیگورات چغازنبیل است که در نزدیکی شوش واقع شده است. پس از ظهور امپراتوری‌های بزرگ ایران در حدود ۵۵۰ قبل از میلاد، ایلام به یکی از ولایات تابع ایران تبدیل شد.

مهاجرت آریایی‌ها به ایران

آریایی‌ها یکی از شعبات گسترده نژاد سفید بودند که احتمالاً سرزمین اولیه آن‌ها از شمال دریای سیاه و دریای خزر تا نواحی رودخانه‌های سیحون و جیحون در آسیای میانه گسترده بوده است. در طول زمان، برخی از این اقوام به سمت اروپا و دسته‌هایی نیز به سمت ایران و هند مهاجرت کردند. زبان و فرهنگ این گروه‌ها که به‌طور کلی به‌عنوان هندو-اروپایی شناخته می‌شود، تأثیرات زیادی بر منطقه گذاشت. پس از ورود آریایی‌ها به ایران، این اقوام به چندین طایفه تقسیم شدند که مهم‌ترین آن‌ها شامل مادها، پارت‌ها و پارسی‌ها بودند. مادها در غرب، پارسی‌ها در مرکز و جنوب غربی، و پارت‌ها در شرق و شمال شرقی ایران ساکن شدند. نام "ایران" که به معنی "سرزمین آریایی‌ها" است، از این قوم‌ها گرفته شده است.

تاریخ ایران باستان

تاریخ ایران باستان از دوران تأسیس دولت ماد تا پایان حکومت ساسانیان و حمله اعراب به ایران را دربر می‌گیرد.

مادها: مادها در بخش غربی فلات ایران ساکن شدند و سرزمین آذربایجان در شمال غرب ایران را "ماد کوچک" و نواحی دیگر زاگرس را "ماد بزرگ" می‌نامیدند. پایتخت مادها، هگمتانه (نزدیک همدان امروزی) بود. دولت ماد در سال ۵۵۰ پیش از میلاد توسط کوروش بزرگ سقوط کرد و سلطنت ایران به دست پارسی‌ها افتاد.

هخامنشان: هخامنش، جد خاندان هخامنشی، قبایل پارسی را زیر فرمان خود درآورد. کوروش، نواده هخامنش، پس از شکست دادن دولت ماد، سلسله هخامنشیان را بنیان‌گذاری کرد. این سلسله ابتدا پایتخت خود را در پاسارگاد قرار داد و بعدها پرسپولیس را به عنوان مرکز اصلی حکومت و محل برگزاری مراسمات رسمی انتخاب کرد. در نهایت، سلطنت هخامنشیان در زمان داریوش سوم توسط اسکندر مقدونی سقوط کرد.

سلوکیان: پس از مرگ اسکندر مقدونی، فتوحات او میان سردارانش تقسیم شد. سرزمین‌های آسیایی، از جمله ایران، به سلوکوس اول رسید و بدین ترتیب ایران تحت سلطه سلوکیان قرار گرفت. اما مدت زیادی نگذشت که پارتی‌ها نفوذ خود را گسترش دادند و در نهایت توانستند سلطنت سلوکیان را از میان بردارند. نخستین پادشاه اشکانیان که نام او "اشک" بود، باعث شد که این سلسله به نام اشکانیان شناخته شود.

اشکانیان: سلسله اشکانیان از تمدن یونانی سلوکیان تأثیر پذیرفته بود. در دوره اشکانیان، مجلس مشورتی به نام "مهستان" تشکیل شد که از دو بخش اشراف و دانایان و مغان تشکیل شده بود. این مجلس بیشتر جنبه مشورتی داشت و تأثیر چندانی در امور حکومتی نداشت. دین اشکانیان، دین زرتشتی و پرستش اجداد بود. از آثار برجسته این دوره معبد آناهیتا در کنگاور است.

ساسانیان: سلسله اشکانیان در نهایت توسط اردشیر اول ساسانی از بین رفت. شاهنشاهان ساسانی که اصالتاً از استان پارس بودند، بر بخش وسیعی از غرب آسیا تسلط یافتند. پایتخت ساسانیان، شهر تیسفون بود که در نزدیکی بغداد قرار داشت. حکومت ساسانیان یکی از درخشان‌ترین دوره‌های تاریخ ایران به شمار می‌آید که تا حمله اعراب به ایران در قرن هفتم میلادی ادامه یافت.

دوره‌های تاریخی ایران بعد از اسلام

طاهریان: طاهریان نخستین حکومت ایرانی‌تبار و مستقل پس از حمله اعراب به ایران بودند. این سلسله از تبار دهقانان خراسان و با حمایت از فرهنگ و زبان فارسی تأسیس شد. پایتخت طاهریان، بلخ، انتخاب شد که در آن زمان یکی از مهم‌ترین مراکز فرهنگی و علمی جهان اسلام به شمار می‌رفت.

صفاریان: صفاریان یک دودمان ایرانی بودند که بر بخش‌هایی از ایران، افغانستان، تاجیکستان و پاکستان کنونی حکومت می‌کردند. پایتخت این حکومت، شهر زرنج بود. صفاریان خود را از نوادگان ساسانیان می‌دانستند که پس از حمله اعراب به سیستان مهاجرت کرده بودند. در دوران صفاریان، زبان فارسی به‌عنوان زبان رسمی در دربارها و دفتریات مورد استفاده قرار گرفت و این حکومت در گسترش اسلام و فرهنگ ایرانی در سرزمین‌های مختلف تأثیر زیادی داشت.

سامانیان: سامانیان یکی از مهم‌ترین حکومت‌های ایرانی بودند که در قرون چهارم و پنجم هجری در منطقه خراسان و فرارود (ماوراءالنهر) قدرت داشتند. این سلسله سنی‌مذهب با حمایت از زبان و فرهنگ فارسی، در طول دوران خود زمینه‌ساز احیای ادبیات فارسی و رشد علمی در ایران و ماوراءالنهر شد. پایتخت سامانیان، بخارا بود که به یکی از بزرگ‌ترین مراکز علمی جهان اسلام تبدیل گردید.

زیاریان: زیاریان یا آل زیار یکی از خاندان‌های کوچک اسلامی بودند که در نواحی پیرامون دریای خزر، به‌ویژه در گیلان و طبرستان، حکمرانی می‌کردند. اگرچه این حکومت مدت زیادی دوام نیاورد، اما در همان مدت کوتاه نیز بر فرهنگ و تاریخ ایران اثر گذاشت.

آل بویه: آل بویه، یک سلسله شیعی ایرانی بودند که پس از فتح شیراز و تأسیس حکومت خود، به بغداد حمله کردند و آن را تصرف نمودند. آنها با به دست گرفتن قدرت خلافت عباسی، عملاً قدرت واقعی را در جهان اسلام در دستان خود قرار دادند و در دوران خود، اصلاحات زیادی در امور دولتی و نظامی انجام دادند.

غزنویان: غزنویان یک سلسله ترک‌تبار، پارسی‌گوی و مسلمان بودند که در بخش‌های شرقی ایران و منطقه فرارود و خراسان حکمرانی می‌کردند. آنها به‌عنوان مروج و ناشر اسلام در منطقه شناخته شدند و با تأسیس پایتخت خود در غزنه، یکی از مهم‌ترین مراکز فرهنگی جهان اسلام را به وجود آوردند.

سلجوقیان: سلجوقیان با پیروزی بر غزنویان، حکومت خود را تأسیس کردند و توانستند بخش‌های بزرگی از ایران و آسیای صغیر را تحت سیطره درآورند. آنان در زمینه‌های مختلفی چون علم، فرهنگ و معماری پیشرفت‌های چشمگیری داشتند. همچنین، در این دوره به یاری وزرای بزرگ ایرانی، توانستند قدرت خود را در برابر دشمنان خارجی تثبیت کنند. اما این سلسله در نهایت توسط خوارزمشاهیان از میان رفت.

خوارزمشاهیان: حکومت خوارزمشاهیان در دوران خود با حملات مغول‌ها مواجه شد. این تهاجم موجب انقراض این حکومت شد و به غارت شهرها و کشتار مردم ایران منتهی گردید. مغول‌ها به سرعت بخش‌های زیادی از ایران را تصرف کرده و در سال ۱۲۵۸ میلادی، بغداد را فتح کردند و خلیفه عباسی را به قتل رساندند.

ایلخانیان: ایلخانان یا ایلخانیان سلسله‌ای مغول بودند که توسط فرزندان چنگیزخان تأسیس شد. پس از انقراض حکومت خوارزمشاهیان، ایلخانان به‌ویژه در دوره‌های اول خود موفق به بازسازی ایران و گسترش علم و فرهنگ شدند. پایتخت آنان ابتدا در تبریز و سپس در مراغه قرار داشت.

تیموریان: پس از حمله مغول‌ها، تیموریان به خاک ایران هجوم آوردند و بار دیگر سرزمین ایران را عرصه تاخت و تاز قرار دادند. تیمور لنگ (تیمور) که از نسل چنگیزخان بود، پس از فتح بخش‌های زیادی از ایران و سایر سرزمین‌های آسیایی، امپراتوری عظیمی را بنیان نهاد. هرچند که با مرگ او، امپراتوری تیموریان به سرعت درهم شکست، اما بازماندگان این سلسله به‌ویژه در زمینه‌های فرهنگی و هنری آثار زیادی به جا گذاشتند.

صفویان: صفویان، یکی از بزرگ‌ترین سلسله‌های ایرانی بودند که در قرن شانزدهم میلادی در ایران به‌قدرت رسیدند. شاه اسماعیل یکم بنیان‌گذار این سلسله بود و در دوران حکمرانی او، مذهب شیعه به‌عنوان مذهب رسمی ایران اعلام شد. صفویان توانستند با قدرت و انسجام سیاسی، ایران را به یکی از قدرت‌های بزرگ منطقه تبدیل کنند و اصفهان را به عنوان پایتخت خود برگزیدند.

افشاریان: افشاریان توسط نادرشاه افشار تأسیس شد که توانست با سرنگونی آخرین شاه صفوی، حکومت خود را در ایران برقرار کند. نادرشاه با فتوحات متعدد در منطقه، از جمله لشکرکشی به هند، یکی از بزرگ‌ترین امپراتوری‌های ایران را بنا نهاد. پس از مرگ نادرشاه، امپراتوری او به سرعت از هم فروپاشید و تنها بخش‌هایی از خراسان تحت حکومت بازماندگان نادر باقی ماند.

زندیان: زندیان یا زندیه، یکی از سلسله‌های ایرانی بودند که پس از سقوط افشاریان به رهبری کریم‌خان زند در ایران به قدرت رسیدند. کریم‌خان زند خود را "وکیل الرعایا" نامید و از لقب شاه پرهیز کرد. پایتخت این سلسله شیراز بود و کریم‌خان ساخت بسیاری از بناهای مشهور مانند ارگ کریمخان، بازار وکیل و حمام وکیل را در شیراز آغاز کرد که همچنان از مهم‌ترین جاذبه‌های تاریخی ایران به شمار می‌روند.

قاجار: دودمان قاجار یا قاجاریه، یک سلسله ترک‌تبار بود که از اوایل قرن نوزدهم میلادی بر ایران حکمرانی می‌کردند. بنیان‌گذار این سلسله، آقامحمدخان قاجار بود که با سرکوب مخالفان و جمع‌آوری قدرت، سلطنت خود را برقرار ساخت. قاجاریان در دوران حکومت خود با مشکلات زیادی از جمله دخالت‌های خارجی و ضعف در اداره کشور مواجه بودند. این سلسله در نهایت پس از انقلاب مشروطه و تغییرات اجتماعی و سیاسی گسترده، از سلطنت ساقط شد.

پهلوی: سلسله پهلوی آخرین دودمان پادشاهی ایران بود که پس از سقوط دودمان قاجار، در ایران حکومت کرد. رضا شاه پهلوی، بنیان‌گذار این سلسله، با اصلاحات گسترده اقتصادی، اجتماعی و سیاسی سعی کرد ایران را به یک کشور مدرن تبدیل کند. پس از استعفای رضا شاه در اثر فشارهای جهانی و اشغال ایران در جنگ جهانی دوم، پسرش محمدرضا پهلوی به سلطنت رسید. اما در نهایت انقلاب اسلامی سال ۱۳۵۷، به رهبری آیت‌الله خمینی، حکومت پهلوی را برانداخت و جمهوری اسلامی ایران تأسیس شد.

جمهوری اسلامی ایران: جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۹۷۹ پس از انقلاب اسلامی شکل گرفت. این نظام بر اساس اصول اسلام‌گرایی و جمهوریت پایه‌گذاری شده است و به رهبری آیت‌الله خمینی در ایران تأسیس شد. قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران بر اساس ولایت فقیه و اصول اسلامی بنا نهاده شده است و حکومت کنونی ایران همچنان در مسیر توسعه و تحولات داخلی و خارجی خود قرار دارد.

تاریخ ایران در عصر صفویه

دوران صفویه، که از اواسط قرن شانزدهم میلادی آغاز شده و تا اواسط قرن هجدهم میلادی ادامه یافت، یکی از مهم‌ترین و تأثیرگذارترین دوره‌های تاریخ ایران است. این دوره شاهد تحولات عظیم در سیاست، فرهنگ، مذهب و هنر بود که تأثیرات آن حتی تا زمان‌های مدرن نیز ادامه داشته است. در اینجا به بررسی مهم‌ترین ابعاد تاریخ ایران در دوران صفویه می‌پردازیم.

۱- پیدایش و بنیان‌گذاری سلسله صفوی

سلسله صفویه یکی از بزرگ‌ترین و معتبرترین سلسله‌های ایران است که در اواخر قرن پانزدهم میلادی توسط شاه اسماعیل صفوی تأسیس شد. این سلسله ابتدا به‌عنوان یک جنبش مذهبی و نظامی در منطقه آذربایجان شکل گرفت. پیش از تأسیس سلسله صفوی، ایران در دوران پس از مغول‌ها و تیموریان در وضعیت ناامنی به سر می‌برد و کشورهای همسایه، مانند عثمانی و ازبک‌ها، تهدیداتی جدی برای ایران به‌شمار می‌رفتند.

شاه اسماعیل صفوی در سال ۱۵۰۱ میلادی پس از پیروزی بر اقوام مختلف ترکمن و مغول در شمال غرب ایران، به پادشاهی ایران رسید و سلطنت صفویان را بنیان گذاشت. او با توجه به نفوذ عمیق مذهب شیعه در پیروان خود، مذهب شیعه دوازده امامی را به‌عنوان مذهب رسمی دولت صفوی اعلام کرد. این اقدام شاه اسماعیل یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های تاریخ ایران در دوران صفویه است که هویت مذهبی کشور را به‌طور کامل تغییر داد.

۲- ایران در دوران شاه تهماسب و تلاش برای تثبیت حکومت

شاه تهماسب اول (۱۵۲۴-۱۵۷۶ میلادی)، دومین پادشاه صفوی، پس از درگذشت شاه اسماعیل به سلطنت رسید. در دوران او، صفویان به تثبیت قدرت خود در ایران پرداختند و توانستند برخی از تهدیدات خارجی را از سر بگذرانند. یکی از مهم‌ترین مشکلاتی که شاه تهماسب با آن مواجه بود، جنگ‌های مداوم با عثمانی‌ها بود.

در دوران شاه تهماسب، جنگ‌های خونین با عثمانی‌ها ادامه داشت. این جنگ‌ها بیشتر در مناطق غربی ایران، به ویژه در آذربایجان، کرمانشاه و کردستان صورت می‌گرفت. در نتیجه این جنگ‌ها، مناطقی مانند بغداد و آذربایجان به‌طور موقت تحت کنترل عثمانی‌ها درآمد، اما پس از آن با توافق‌نامه‌های مختلف، مرزهای ایران به‌ویژه در نواحی غربی تثبیت شد.

شاه تهماسب همچنین تلاش کرد تا حکومت صفویان را در داخل ایران مستحکم کند. او به‌ویژه در عرصه نظامی و دیوان‌سالاری اصلاحاتی انجام داد و ارتش صفوی را به یکی از ارتش‌های قدرتمند عصر خود تبدیل کرد.

۳- شاه عباس اول و اوج قدرت صفویان

شاه عباس اول (۱۵۸۷-۱۶۲۹ میلادی)، مشهور به "شاه عباس کبیر"، مهم‌ترین و تأثیرگذارترین پادشاه صفوی بود. در دوران سلطنت او، ایران به اوج قدرت خود رسید و دوران صفویان به یکی از درخشان‌ترین دوره‌های تاریخ ایران تبدیل شد.

شاه عباس اول با اصلاحات اقتصادی، نظامی و فرهنگی توانست دولت صفوی را تقویت کرده و تهدیدات خارجی را از ایران دور کند. یکی از مهم‌ترین دستاوردهای شاه عباس، انتقال پایتخت ایران از قزوین به اصفهان در سال ۱۵۹۸ میلادی بود. این تغییر موقعیت جغرافیایی به‌دلیل موقعیت مرکزی و دسترسی آسان‌تر به مناطق مختلف ایران، موجب رشد و رونق بیشتر این شهر شد. در نتیجه، اصفهان به یکی از مهم‌ترین و زیباترین شهرهای ایران تبدیل گردید و به‌عنوان مرکز فرهنگی، سیاسی و اقتصادی شاهنشاهی صفوی شناخته شد.

شاه عباس همچنین در زمینه ارتش نیز اصلاحاتی عمده انجام داد. او نیروهای نظامی خود را تقویت کرد و برای مقابله با تهدیدات خارجی، به ویژه تهدیدات عثمانی‌ها و ازبک‌ها، از روش‌های نوین نظامی استفاده کرد. شاه عباس در زمینه دیپلماسی نیز موفق بود و توانست روابط خود را با کشورهای اروپایی مانند پرتغال و هلند تحکیم کند. این روابط نه تنها به ایران کمک کرد تا تجارت خود را توسعه دهد، بلکه به‌ویژه در زمینه تکنولوژی‌های نظامی و دریایی نیز پیشرفت‌های قابل توجهی حاصل شد.

۴- اقتصاد و تجارت در دوران صفویه

در دوران صفویه، ایران شاهد شکوفایی اقتصادی و تجاری بود. به‌ویژه در زمان شاه عباس، تجارت با کشورهای اروپایی مانند پرتغال، هلند و انگلستان رونق فراوانی یافت. ایران در این دوران توانست کالاهای خود را از طریق دریای خزر، خلیج فارس و همچنین کاروان‌راه‌های تجاری در داخل ایران به کشورهای مختلف صادر کند.

قالی‌سازی و صنایع دستی، به‌ویژه در اصفهان، یکی از مهم‌ترین فعالیت‌های اقتصادی این دوره بود. قالی‌های ایرانی که در دوران صفوی به‌ویژه در اصفهان و کاشان با بهترین کیفیت تولید می‌شد، به‌عنوان یکی از نمادهای فرهنگ و هنر ایران در جهان شناخته شد.

کشاورزی نیز در دوران صفویه پیشرفت کرد. در این دوره، سیستم‌های آبیاری به‌ویژه در مناطق مرکزی ایران گسترش یافت و کشت محصولات کشاورزی مانند گندم، برنج، میوه و حبوبات رونق گرفت.

۵- هنر و معماری در دوران صفویه

دوران صفویه یکی از دوره‌های طلایی هنر و معماری ایران بود .هنر صفوی در تمامی عرصه‌ها از جمله معماری، نقاشی، خوشنویسی و کاشی‌کاری به‌ویژه در اصفهان به اوج رسید .معماری صفوی با استفاده از ویژگی‌های خاص خود، از جمله گنبدها، ایوان‌ها و کتیبه‌ها، سبک جدیدی از معماری اسلامی را به‌وجود آورد که بعدها به‌عنوان یکی از شناخته‌شده‌ترین سبک‌های معماری در جهان اسلام شناخته شد.

یکی از مهم‌ترین بناهای معماری صفوی، مسجد امام (مسجد شاه سابق) در میدان نقش‌جهان اصفهان است که به‌عنوان یکی از زیباترین نمونه‌های معماری اسلامی در جهان شناخته می‌شود. دیگر بناهای معروف صفوی شامل چهار باغ، کاخ عالی قاپو و مسجد شیخ لطف‌الله در اصفهان است.

در زمینه هنر نقاشی، ایران در دوران صفویه شاهد رشد و شکوفایی بود. نقاشان صفوی، مانند میرزا علی تبریزی و رضا عباسی، آثار زیبای نقاشی به سبک صفوی خلق کردند که به‌ویژه در زمینه‌های مذهبی و درباری مورد توجه قرار گرفت.

۶- ضعف و فروپاشی صفویه

پس از درگذشت شاه عباس اول، دوران صفویه وارد دوره‌ای از ضعف شد .شاهان بعدی توانایی‌های شاه عباس را نداشتند و به‌ویژه در دوران شاهان ضعیف مانند شاه سلیمان و شاه سلطان حسین، قدرت مرکزی ضعیف شد و استان‌ها و ولایات

مختلف ایران از هم گسیخت. در نهایت، در اواسط قرن هجدهم میلادی، با حمله افغان‌ها در سال ۱۷۲۲ میلادی و سقوط اصفهان، پایان حکومت صفویه فرا رسید.

دوران صفویه، با همه موفقیت‌ها و شکست‌هایش، یکی از مهم‌ترین دوران‌های تاریخ ایران است. در این دوره، ایران به‌عنوان یک قدرت بزرگ منطقه‌ای شناخته شد و فرهنگ، هنر و مذهب شیعه دوازده امامی در کشور تثبیت شد. همچنین روابط بین‌المللی ایران با کشورهای اروپایی در این دوره به‌طور گسترده‌ای توسعه یافت و ایران وارد دوره‌ای از شکوفایی اقتصادی و فرهنگی شد. اما در نهایت، ضعف‌های داخلی و حملات خارجی منجر به سقوط این سلسله و پایان دوران صفویه گردید.

مذهب تشیع در عصر صفوی، تاثیر اساسی بر حیات فرهنگی و تمدنی ایران گذاشت. بر اثر حمایت و تشویق حکومت صفوی، مجتهدان شیعه از جبل عامل لبنان و عراق به ایران مهاجرت کردند. شیخ بهایی کتاب "جامع عباسی" و علامه مجلسی مجموعه "بحارالانوار" را در دوره صفوی تالیف کردند. میرداماد فلسفه ابن سینا را در قابل تازه ای احیا کرد. ملاصدرای شیرازی نیر فلسفه و حکومت را در دوره صفوی رونق بخشید. در دوره صفوی کتاب های تاریخی فراوانی با تاثیرپذیری از تاریخ نویسی عهد تیموری نوشته شد. معماری از جلوه های اصلی هنر در دوره صفوی است.

تاریخ ایران از سقوط صفویه تا پایان حکومت زندیه

دوران تاریخی ایران پس از سقوط صفویه تا پایان حکومت زندیه، شاهد ناآرامی‌ها، تغییرات سیاسی، اقتصادی و اجتماعی گسترده‌ای بود که به‌ویژه شامل حکومت‌های متعددی می‌شود که در تلاش برای حفظ و احیای کشور در شرایط بحرانی بوده‌اند. در این دوران، ایران از سقوط دولت صفوی به سلطنت افشاریه، زندیه، و سپس به پایان رسیدن آن در اوایل قرن نوزدهم، تغییرات بسیاری را تجربه کرد.

۱- سقوط صفویه و بحران‌های سیاسی بعد از آن

پس از مرگ شاه عباس اول (۱۶۲۹)، سلسله صفویه وارد دوران رکود شد و حکومت‌های ضعیف و بی‌کفایت متوالی در این دوران روی کار آمدند. ضعف‌های اقتصادی و سیاسی داخلی، همراه با تهدیدات خارجی از سوی کشورهای همسایه، به سرعت وضعیت ایران را به بحرانی بزرگ تبدیل کرد.

یکی از مهم‌ترین دلایل سقوط صفویه، بی‌ثباتی داخلی و بحران‌های نظامی و اقتصادی بود. حکومت‌های ضعیف، فساد در دیوان‌سالاری، و عدم کنترل موثر بر استان‌های مختلف ایران موجب شد که بسیاری از مناطق از کنترل دولت مرکزی خارج شوند. در این دوران، هرج و مرج اجتماعی و اختلالات در سیستم حکومتی بیشتر به چشم می‌خورد. در نتیجه، ایران در برابر تهدیدات خارجی از جمله حملات افغان‌ها و عثمانی‌ها آسیب‌پذیر شد.

در سال ۱۷۲۲ میلادی، حمله افغان‌ها به ایران و سقوط اصفهان، که پایتخت شاهنشاهی صفوی بود، نقطه عطفی در تاریخ ایران پس از صفویه به شمار می‌آید .محمود افغان، یکی از فرماندهان افغان، پس از محاصره اصفهان در ۱۷۲۲، این شهر را

تصرف کرد و پایان حکومت صفوی را رقم زد. محمود افغان پس از تصرف پایتخت صفوی، ایران را در اختیار خود گرفت و حکومت افغانی را بر ایران تحمیل کرد.

۲- حکومت افشاریه (۱۷۴۷ - ۱۷۳۶)

پس از سقوط صفویه و تسلط افغان‌ها، ایران وارد دوران آشوب و بی‌ثباتی شد. در این دوره، کشور دچار جنگ‌های داخلی و تفرقه‌های قومی و مذهبی شدید شد. در همین دوران بود که نادرشاه افشار، یکی از بزرگ‌ترین فرماندهان تاریخ ایران، وارد میدان شد.

نادرشاه افشار، که در ابتدا به عنوان یکی از سرداران افغان در جنگ‌های داخلی شرکت کرده بود، در نهایت به‌عنوان فرمانده لشکر ایران علیه افغان‌ها قیام کرد و توانست با پیروزی در جنگ‌ها، پادشاهی خود را بنیان‌گذاری کند. او در سال ۱۷۳۶ میلادی خود را شاه ایران خواند و سلطنت افشاریه را تأسیس کرد. نادرشاه در مدت کوتاهی توانست قدرت را به دست گیرد و کشور ایران را از چنگال افغان‌ها بیرون آورد.

نادرشاه افشار با اصلاحات نظامی و اقتصادی توانست پایه‌های قدرت خود را استحکام بخشد. او همچنین در زمینه‌های دیپلماسی، به ویژه با کشورهای همسایه مانند عثمانی و روسیه، تلاش کرد تا منافع ایران را تضمین کند. نادرشاه توانست امپراتوری عثمانی را در میدان جنگ شکست دهد و عراق و بخش‌هایی از خراسان را بازپس بگیرد. او همچنین در سال ۱۷۳۹ میلادی به هند حمله کرد و موفق به تصرف دهلی شد. اما در نهایت، سلطنت نادرشاه به دلیل دیکتاتوری‌های شدید و فساد مالی در دربار و نارضایتی‌های عمومی به شکست انجامید.

در سال ۱۷۴۷، نادرشاه توسط نزدیکانش کشته شد و کشور دوباره وارد بحران شد. پس از قتل نادرشاه، ایران به دوران جدیدی از هرج و مرج و تفرقه‌های داخلی وارد شد.

۳- حکومت زندیه (۱۷۹۴ – ۱۷۵۱)

پس از مرگ نادرشاه و سقوط امپراتوری افشاریه، ایران به‌طور موقت وارد دوران دیگری از آشوب و هرج و مرج شد. در این دوران، فرمانروایان محلی و قبایل مختلف در تلاش بودند تا بر ایران تسلط یابند.

یکی از مهم‌ترین شخصیت‌هایی که در این دوران ظهور کرد، لطفعلی خان زند بود که به‌عنوان یکی از رهبران قبایل لرستان به قدرت رسید .کریمی خان زند در ابتدا در تلاش برای حفظ قدرت در برابر تهدیدات داخلی و خارجی بود و از این رو توانست با فتح اصفهان در سال ۱۷۵۱ میلادی حکومت زندیه را بنیان‌گذاری کند.

کارهای اولیه حکومت زندیه عبارت بود از تلاش برای بازسازی کشور، به‌ویژه در زمینه‌های اقتصادی و نظامی. شاهان زند در این دوران توجه زیادی به بازسازی زیرساخت‌ها و برقراری نظم داخلی داشتند .شیراز، که در دوران زندیه به‌عنوان پایتخت کشور انتخاب شد، تبدیل به یکی از مهم‌ترین مراکز فرهنگی و اقتصادی ایران شد. در دوران سلطنت زندیان، به‌ویژه در زمان شاه اسماعیل دوم و یاور خان زند، ایران در زمینه‌های اقتصادی و نظامی پیشرفت‌هایی داشت.

با این حال، حکومت زندیه نیز نتواست به‌طور کامل بر بحران‌های داخلی فائق آید .رقابت‌های داخلی میان خاندان زند باعث شد که حکومت زندیه نتواهد ثبات و وحدت کشور را حفظ کند. یکی از بزرگ‌ترین مشکلات داخلی در دوران زندیه، جنگ‌های داخلی و نارضایتی‌های شدید بین نیروهای مختلف دربار بود.

۴- درگیری‌ها و سقوط حکومت زندیه

در اواسط قرن هجدهم میلادی، با ظهور آقامحمد خان قاجار، دوران حکومت زندیه به پایان رسید. آقامحمد خان، که یکی از اعضای خانواده قاجار بود، در ابتدا از بندگان و فرماندهان مهم زندیه به‌شمار می‌آمد، اما به‌دلیل قدرت نظامی و جنگ‌های داخلی در نهایت توانست سلطنت زندیه را سرنگون کرده و خود را به‌عنوان پادشاه جدید ایران معرفی کند.

آقامحمد خان پس از شکست دادن نیروهای زند و سقوط شیراز، بر ایران تسلط یافت و در ۱۷۹۴ میلادی به‌عنوان شاه جدید ایران تاج‌گذاری کرد. سلطنت قاجاریه به‌عنوان سلسله جدید در ایران آغاز شد.

۵- ویژگی‌های اجتماعی و اقتصادی دوره افشاریه و زندیه

در دوران افشاریه و زندیه، وضعیت اقتصادی و اجتماعی ایران در مراحل مختلفی قرار داشت. از یک سو، ایران تحت فشارهای اقتصادی شدید ناشی از جنگ‌های مداوم با کشورهای همسایه، از جمله عثمانی‌ها و روس‌ها، بود. در این دوران، کشاورزی همچنان یکی از مهم‌ترین فعالیت‌های اقتصادی به‌شمار می‌آمد، اما جنگ‌ها و تهاجمات خارجی باعث آسیب جدی به زیرساخت‌ها شد.

در زمینه فرهنگی، دوران زندیه و افشاریه شاهد رشد برخی از هنرها و صنایع دستی ایرانی بود. به‌ویژه در زمان حکومت زندیه، شیراز به‌عنوان مرکز فرهنگی و هنری شناخته شد و شاعران، نقاشان، و صنعتگران بسیاری از این شهر برخاستند.

در نهایت، دوران‌های افشاریه و زندیه با وجود ناآرامی‌های فراوان، نقش مهمی در تثبیت مرزهای ایران و حفظ یکپارچگی سرزمین ایران ایفا کردند. هرچند این دوره‌ها دوران استقرار و قدرت‌نمایی پایدار نبودند، اما زمینه‌های لازم برای شروع دوره جدیدی از تاریخ ایران در دوران قاجاریه فراهم شد.

دوران سقوط صفویه تا پایان حکومت زندیه، دوره‌ای از هرج و مرج، جنگ‌های داخلی، و تلاش‌های پی‌درپی برای احیای سلطنت در ایران بود. نادرشاه افشار توانست ایران را از چنگال افغان‌ها نجات دهد، اما دوران سلطنت او نیز پس از مرگش به سرعت فروپاشید. پس از آن، حکومت زندیه در تلاش برای بازسازی ایران و ثبات داخلی بود، هرچند این حکومت نیز نتوانست به‌طور کامل بر مشکلات و رقابت‌های داخلی غلبه کند. در نهایت، سلطنت قاجاریه از دل این هرج و مرج‌ها برآمد و تاریخ ایران وارد دوران جدیدی شد.

مهم ترین قراردادهای منعقد شده با انگلستان در دوره قاجار

نام قرارداد	نام شاه ایران	تاریخ انعقاد قرارداد
قرارداد مجمل	فتحعلی شاه	۱۲۲۴ ق/ ۱۱۸۸ ش/ ۱۸۰۹ م
قرارداد مفصل	فتحعلی شاه	۱۲۲۷ ق/ ۱۱۹۱ ش/ ۱۸۱۲ م
قرارداد تهران	فتحعلی شاه	۱۲۲۹ ق/ ۱۱۹۳ ش/ ۱۸۱۴ م
قرارداد پاریس	ناصرالدین شاه	۱۲۷۳ ق/ ۱۲۳۶ ش/ ۱۸۵۷ م
امتیاز تلگراف	ناصرالدین شاه	۱۲۷۹ ق/ ۱۲۴۱ ش/ ۱۸۶۲ م
امتیاز رویتر	ناصرالدین شاه	۱۲۸۹ ق/ ۱۲۵۰ ش/ ۱۸۷۲ م
امتیاز کشتیرانی در کارون	ناصرالدین شاه	۱۳۰۶ ق/ ۱۲۶۷ ش/ ۱۸۸۹ م
امتیاز لاتاری	ناصرالدین شاه	۱۳۰۶ ق/ ۱۲۶۷ ش/ ۱۸۸۹ م
امتیاز شاهنشاهی	ناصرالدین شاه	۱۳۰۶ ق/ ۱۲۶۷ ش/ ۱۸۸۹ م
امتیاز توتون و تنباکو	ناصرالدین شاه	۱۳۰۷ ق/ ۱۲۶۸ ش/ ۱۸۹۰ م

ایران در جنگ جهانی اول

جنگ جهانی اول، که از سال ۱۹۱۴ تا ۱۹۱۸ ادامه یافت، تأثیرات عمیقی بر بسیاری از کشورهای جهان داشت و ایران نیز از این قاعده مستثنی نبود. ایران در جنگ جهانی اول نه تنها در موقعیتی استراتژیک قرار داشت، بلکه تحولات داخلی و خارجی این دوره بر آینده سیاسی، اقتصادی و اجتماعی کشور تأثیرات بزرگی گذاشت.

۱- وضعیت ایران پیش از جنگ جهانی اول

در آغاز قرن بیستم، ایران در شرایط بحرانی به سر می‌برد. از یک سو، کشور تحت سلطه دو قدرت بزرگ آن زمان، یعنی بریتانیا و روسیه، قرار داشت و از سوی دیگر، مشکلات داخلی مانند فساد حکومتی، ناآرامی‌ها و تلاش برای اصلاحات سیاسی و اجتماعی، کشور را دچار بحران کرده بود. شاه ایران در این دوره، احمد شاه قاجار، علی‌رغم تلاش‌های محدود برای اصلاحات، نتوانست حکومتی قوی و مرکزی برقرار کند.

این وضعیت باعث شد که ایران به یک میدان رقابت بین دو قدرت بزرگ جهانی تبدیل شود: بریتانیا و روسیه. در این زمان، ایران به دلیل موقعیت جغرافیایی خود، به‌ویژه برای روسیه به عنوان یک منطقه حیاتی در برابر نفوذ بریتانیا در هند و برای بریتانیا به عنوان یک منطقه استراتژیک در برابر نفوذ روسیه، از اهمیت زیادی برخوردار بود.

۲- آغاز جنگ جهانی اول و تاثیر آن بر ایران

در سال ۱۹۱۴، با آغاز جنگ جهانی اول، ایران در شرایط پیچیده‌ای قرار گرفت. هر دو قدرت بزرگ، یعنی بریتانیا و روسیه، ایران را به‌عنوان منطقه‌ای استراتژیک در نظر گرفتند و خواهان نفوذ و کنترل بر آن بودند. در این میان، ایران اعلام بی‌طرفی کرد، اما عملاً این بی‌طرفی به دلیل فشارهای خارجی و تحولات داخلی تحقق نیافت.

روسیه به‌ویژه در شمال ایران و در منطقه قفقاز درگیر جنگ با امپراتوری عثمانی و کشورهای محور بود، در حالی که بریتانیا در جنوب ایران و در خلیج فارس حضور داشت و به تأمین امنیت خطوط ارتباطی خود با هند اهمیت می‌داد. ایران به‌طور غیرمستقیم درگیر این جنگ‌ها شد و متحمل مشکلات فراوانی شد.

۳- اشغال ایران توسط نیروهای متفقین

در خلال جنگ جهانی اول، ایران به دلیل موقعیت جغرافیایی‌اش به‌ویژه در مسیرهای مهم دریایی و زمینی برای متفقین اهمیت فراوانی داشت. در سال‌های ابتدایی جنگ، نیروهای بریتانیایی و روسی بخش‌های زیادی از ایران را اشغال کردند.

- **اشغال جنوب ایران**: بریتانیا که از دهه‌ها پیش در جنوب ایران حضور داشت و از جمله در حوزه خلیج فارس، بر منابع نفتی ایران و تأمین امنیت خطوط ارتباطی با هند تأکید داشت، با اشغال بندر بوشهر و دیگر مناطق جنوبی ایران، در راستای منافع خود گام برداشت. در همین دوره، شرکت نفت ایران و انگلیس) که بعدها به نام BP شناخته شد (تأسیس شد و بریتانیا از این منابع نفتی بهره‌برداری کرد.
- **اشغال شمال ایران**: در شمال ایران، روس‌ها برای حفظ نفوذ خود در برابر پیشروی‌های عثمانی‌ها و آلمان‌ها وارد عمل شدند. آن‌ها بخش‌هایی از شمال ایران را تحت کنترل درآوردند و نیروهای روسیه در مقابل حملات عثمانی‌ها در قفقاز جنگیدند.

۴- تأثیرات جنگ جهانی اول بر مردم ایران

جنگ جهانی اول و اشغال ایران توسط نیروهای متفقین تأثیرات منفی بسیاری بر مردم ایران داشت. این تأثیرات به صورت‌های مختلفی خود را نشان داد:

- **کمبود مواد غذایی و قحطی:** یکی از بزرگ‌ترین بحران‌ها در ایران در طول جنگ جهانی اول، قحطی گسترده بود. اشغالگران منابع غذایی کشور را غارت کردند و بسیاری از مناطق ایران از کمبود شدید غذا رنج می‌بردند. این قحطی باعث مرگ و میر زیادی شد و به‌ویژه در مناطق غربی ایران، میلیون‌ها نفر جان خود را از دست دادند.
- **مهاجرت و آوارگی**: جنگ و اشغال ایران باعث شد که مردم بسیاری مجبور به ترک خانه‌های خود و مهاجرت به دیگر مناطق شوند. برخی از این مهاجرت‌ها به‌ویژه در اثر حملات نظامی و خشکسالی‌ها بود.
- **ناآرامی‌های داخلی**: در ایران، ناآرامی‌های داخلی و اعتراضات مردم به اشغالگران و همچنین بی‌ثباتی اقتصادی و اجتماعی شدت گرفت. این وضعیت به افزایش اعتراضات و شورش‌های مختلف در سرتاسر کشور منجر شد.

۵- واکنش‌های داخلی و سیاسی ایران در برابر جنگ

در دوران جنگ جهانی اول، ایران به‌طور رسمی اعلام بی‌طرفی کرد، اما این اعلام بی‌طرفی در عمل به معنای آن نبود که ایران به‌طور کامل از درگیری‌ها خارج باشد. چند اتفاق مهم در این دوره در ایران روی داد:

- **جنبش‌های ملی‌گرایانه**: در حالی که ایران درگیر بحران‌های داخلی بود، جنبش‌های ملی‌گرایانه و استقلال‌طلبانه نیز رشد کردند. این جنبش‌ها به‌ویژه در میان روشنفکران و طبقات تحصیل‌کرده ایران به‌طور فزاینده‌ای قدرت گرفتند و در تلاش بودند که استقلال و تمامیت ارضی ایران را از دخالت‌های خارجی حفظ کنند.
- **دولت‌های موقت و بی‌ثباتی سیاسی:** با وجود تلاش‌هایی برای تقویت حکومت مرکزی، دولت‌های مختلفی در این دوره در ایران به‌وجود آمدند، ولی هیچ‌کدام نتوانستند قدرت و ثبات زیادی به دست آورند. احمد شاه قاجار در این دوره، به عنوان یک شاه ضعیف، نتوانست کنترل موثری بر کشور داشته باشد و این امر به‌ویژه در جنگ جهانی اول مشکلات زیادی برای کشور ایجاد کرد.

۶- پیامدهای جنگ جهانی اول برای ایران

جنگ جهانی اول برای ایران پیامدهای زیادی به همراه داشت. این پیامدها شامل موارد زیر بود:

- **تضعیف سلطنت قاجار:** سلطنت قاجار در پی جنگ جهانی اول و مشکلات اقتصادی و اجتماعی کشور به شدت تضعیف شد. ناکامی‌های حکومت در مدیریت بحران‌ها و اداره کشور باعث شد که مشروعیت سلطنت قاجار از دست برود و زمینه برای تحولات بعدی در ایران فراهم شود.
- **افزایش نفوذ بریتانیا و روسیه:** با پایان جنگ و شکست کشورهای محور، نفوذ بریتانیا و روسیه در ایران تقویت شد. این امر به‌ویژه در زمینه اقتصادی و نظامی خود را نشان داد.
- **مبانی تحولات آینده:** جنگ جهانی اول به‌ویژه در زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی تأثیرات بلندمدتی بر ایران گذاشت که بعدها به وقوع انقلاب مشروطه و تحولات سیاسی دیگر در ایران منجر شد.

ایران در جنگ جهانی دوم

در جنگ جهانی دوم (۱۹۳۹-۱۹۴۵)، ایران به‌دلیل موقعیت جغرافیایی‌اش و اهمیت استراتژیک، نقشی کلیدی در تحولات این جنگ داشت. ایران به‌طور مستقیم درگیر نبردهای نظامی نبود، اما به‌دلیل موقعیت ویژه‌اش به عنوان راهی برای تأمین منابع و ارتباطات، در خط مقدم رقابت‌های جهانی قرار گرفت. در این دوران، ایران به‌ویژه به‌دلیل منابع نفتی‌اش و مسیرهای ترانزیتی برای متفقین از اهمیت بالایی برخوردار بود.

۱- وضعیت ایران پیش از جنگ جهانی دوم

قبل از آغاز جنگ جهانی دوم، ایران تحت حکومت رضاشاه پهلوی قرار داشت. رضاشاه از سال ۱۹۲۵ بر تخت سلطنت نشست و با برنامه‌هایی چون ایجاد زیرساخت‌های مدرن، اصلاحات اجتماعی و اقتصادی، و ایجاد ارتش قوی تلاش کرد ایران را از سلطه قدرت‌های خارجی رها کند. برخی از این اقدامات شامل ساخت راه‌آهن سراسری، ایجاد صنایع داخلی، مدرن‌سازی ارتش و تلاش برای کاهش نفوذ بریتانیا و روسیه در ایران بود. اما علی‌رغم این تلاش‌ها، ایران همچنان به دلیل موقعیت جغرافیایی‌اش تحت نفوذ این دو قدرت قرار داشت.

در دهه‌های ۱۹۳۰ و ۱۹۴۰، جهانی‌سازی و گسترش رقابت‌ها در سطح بین‌المللی به ویژه در اروپا و آسیا، باعث شد ایران برای کشورهای بزرگ اهمیت استراتژیک پیدا کند. ایران به‌ویژه در جنگ جهانی دوم برای متفقین و آلمان نازی از اهمیت بالایی برخوردار بود.

۲- موقعیت جغرافیایی و اهمیت ایران برای متفقین و آلمان نازی

ایران در این دوره به‌عنوان یک مسیر ترانزیتی استراتژیک برای ارسال کمک‌های نظامی و منابع به شوروی و بریتانیا از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بود. به‌ویژه، منابع نفتی ایران برای بریتانیا حیاتی بود، چرا که بریتانیا برای تأمین نیازهای جنگی خود به نفت نیاز داشت. شوروی نیز به‌دنبال تأمین منابع نفتی و دستیابی به مسیرهای ارتباطی امن برای ارتش خود بود که به‌ویژه از طریق ایران به شوروی می‌رسید.

از سوی دیگر، آلمان نازی نیز روابط نزدیکی با ایران برقرار کرده بود و رضاشاه به‌دلیل عدم اعتماد به بریتانیا و شوروی، سعی در نزدیکی با آلمان داشت. این مسئله به‌ویژه پس از آغاز جنگ جهانی دوم به نگرانی‌های متفقین دامن زد. آلمان نازی به‌دنبال نفوذ در ایران و استفاده از آن به‌عنوان پایگاه برای حملات احتمالی به شوروی و کشورهای دیگر بود.

۳- اشغال ایران توسط متفقین (۱۹۴۱)

در اوت ۱۹۴۱، به دلیل نگرانی‌های متفقین از نفوذ آلمان در ایران و تلاش رضاشاه برای حفظ استقلال کشور در برابر سلطه متفقین، بریتانیا و شوروی به‌طور همزمان به ایران حمله کردند. این حمله به‌ویژه به‌دلیل اهمیت استراتژیک ایران برای تأمین منابع و عبور مسیرهای ترانزیتی، ضرورت پیدا کرده بود.

دلایل حمله به ایران

۱. **پایگاه‌های نظامی آلمان:** متفقین نگران بودند که آلمان نازی از ایران به‌عنوان یک پایگاه برای حملات به شوروی یا بریتانیا استفاده کند.
۲. **مسیر لند-لیز به شوروی:** متفقین، به‌ویژه بریتانیا و آمریکا، برای تأمین نیازهای شوروی در جنگ علیه آلمان به ایجاد مسیرهای ترانزیتی امن در ایران نیاز داشتند.
۳. **منابع نفتی ایران:** نفت ایران برای تأمین نیازهای بریتانیا و شوروی اهمیت حیاتی داشت.

در پی این حمله، ایران به‌طور کامل تحت کنترل متفقین قرار گرفت. شاه ایران، رضاشاه، که در دوران سلطنت خود سعی در بی‌طرفی داشت و روابط خود را با آلمان نازی گسترش داده بود، مجبور به استعفا شد و به جزیره موریس تبعید شد. پس از استعفای رضاشاه، پسرش، محمدرضا پهلوی، به سلطنت رسید.

۴- تأثیرات اقتصادی و اجتماعی اشغال ایران

بهره‌برداری از منابع نفتی

با اشغال ایران، بریتانیا و شوروی به‌طور مستقیم از منابع نفتی ایران بهره‌برداری کردند. نفت ایران برای متفقین یک منبع حیاتی در طول جنگ بود. کنترل نفت و دسترسی به آن به‌ویژه در تأمین نیازهای نظامی و تجهیز ارتش‌ها اهمیت داشت. شرکت‌های نفتی بریتانیا و شوروی اقدام به استخراج و صادرات نفت از ایران کردند.

وضعیت اقتصادی ایران

حضور نیروهای خارجی و مصرف منابع کشور باعث بروز بحران‌های اقتصادی در ایران شد. بسیاری از صنایع و منابع طبیعی تحت کنترل متفقین قرار گرفت و صادرات به کشورهای خارجی محدود شد. علاوه بر این، بسیاری از منابع کشاورزی و غذایی ایران توسط ارتش‌های متفقین مصرف می‌شد که موجب قحطی و کمبود شدید مواد غذایی در بسیاری از مناطق کشور شد. این بحران اقتصادی منجر به افزایش قیمت‌ها و کاهش قدرت خرید مردم شد.

نظامی شدن ایران و مشکلات اجتماعی

حضور نیروهای نظامی متفقین در ایران باعث افزایش مشکلات اجتماعی شد. به‌ویژه در شهرهای بزرگ و مناطق استراتژیک، نیروهای خارجی حضور گسترده‌ای داشتند. بسیاری از مردم ایران به‌دلیل افزایش تعداد نظامیان خارجی در کشور، مشکلات اقتصادی و کمبود منابع زندگی‌شان با مشکلات جدی روبه‌رو شدند. وضعیت اجتماعی ایران در این دوران بسیار ناپایدار بود.

۵- تغییرات سیاسی در دوران اشغال

سلطنت محمدرضا پهلوی

پس از استعفای رضاشاه، پسر او محمدرضا پهلوی به سلطنت رسید. این تغییرات به‌دلیل فشارهای متفقین و همچنین بحران‌های داخلی ایران صورت گرفت. محمدرضا پهلوی در ابتدا وابسته به حمایت‌های بریتانیا و شوروی بود. او به‌ویژه در دوران جنگ تلاش کرد تا ایران را به‌عنوان یک کشور مستقل و بی‌طرف در نظر بگیرد، ولی در عمل، دولت ایران تحت فشارهای شدید خارجی قرار داشت. سلطنت محمدرضا در این دوران تحت نظارت و حمایت متفقین قرار داشت و بسیاری از تصمیمات مهم کشور تحت تأثیر این دو قدرت قرار می‌گرفت.

حکومت نظامی و اعتراضات داخلی

در این دوران، حکومت ایران در برابر فشارهای خارجی و مشکلات داخلی دچار بحران شد. نیروهای نظامی خارجی مستقر در ایران باعث ایجاد اعتراضات مردمی و تظاهرات‌های ضد استعمار شدند. اعتراضات مردم ایران علیه حضور نیروهای خارجی و تغییرات سیاسی تحت سلطنت محمدرضا پهلوی نیز به یکی از موضوعات مهم دوران جنگ تبدیل شد.

۶- نقش ایران در جنگ جهانی دوم

ایران به‌عنوان یک مسیر ترانزیتی برای ارسال کمک‌های نظامی و منابع از بریتانیا و آمریکا به شوروی نقش کلیدی داشت. این کمک‌ها به‌ویژه در قالب تجهیزات نظامی و مواد غذایی به شوروی ارسال می‌شد. مسیرهای لند-لیز که از طریق ایران به شوروی می‌رسیدند، به‌ویژه برای جنگیدن علیه آلمان نازی حیاتی بودند.

کمک‌های لند-لیز

ایران به‌عنوان یکی از مسیرهای اصلی برای ارسال کمک‌های لند-لیز (Lend-Lease) به شوروی عمل کرد. این کمک‌ها شامل مواد غذایی، سلاح، تانک، هواپیما و سایر تجهیزات جنگی بود. همچنین، راه‌آهن ایران به‌ویژه خط آهن ایران-شوروی، یکی از مهم‌ترین مسیرهای ترانزیتی بود که این کمک‌ها را از بندرهای جنوبی ایران به شوروی منتقل می‌کرد.

۷- پیامدهای جنگ جهانی دوم برای ایران

جنگ جهانی دوم تأثیرات درازمدتی بر ایران گذاشت که برخی از آن‌ها عبارتند از:

- **تقویت سلطنت پهلوی**: سلطنت محمدرضا پهلوی پس از جنگ تقویت شد و به‌ویژه با حمایت بریتانیا و آمریکا به قدرت خود ادامه داد.
- **دگرگونی‌های اجتماعی و اقتصادی**: جنگ باعث ایجاد تغییرات عمده‌ای در ساختار اقتصادی و اجتماعی ایران شد. ایران به یک جامعه مصرفی و وابسته به منابع خارجی تبدیل شد.
- **افزایش دخالت‌های خارجی**: در پی جنگ، ایران بیشتر تحت نفوذ بریتانیا و شوروی قرار گرفت و این امر زمینه‌ساز دخالت‌های بیشتر خارجی در امور داخلی کشور شد.
- **نقش ایران در سازمان ملل**: با پایان جنگ و تأسیس سازمان ملل متحد، ایران به عضویت این سازمان درآمد و نقش مهم‌تری در سیاست‌های جهانی ایفا کرد.

شروع مبارزات امام خمینی

در دهه‌های آخر حکومت شاهنشاهی محمدرضا پهلوی، ایران تحت سلطه‌ی غرب به ویژه ایالات متحده قرار داشت و تحولات سیاسی در کشور به سرعت در حال پیشرفت بود. رژیم پهلوی با کمک‌های خارجی، به ویژه ایالات متحده، در تلاش بود تا ایران را به عنوان یک قدرت بزرگ منطقه‌ای و اقتصادی معرفی کند. با این حال، در این مسیر، بسیاری از آزادی‌ها و حقوق مردم ایران سرکوب شد و فقر، فساد و تبعیض اجتماعی گسترده شد.

یکی از اصلی‌ترین نقاط ضعف رژیم پهلوی، فساد دستگاه‌های دولتی و فساد اقتصادی بود. همچنین رژیم شاه در صدد بود تا با اجرای برنامه‌های "مدرنیزاسیون" و "غرب‌گرایی" فرهنگ و هویت اسلامی ایرانی را تضعیف کند. تصویب قانون کاپیتولاسیون (حق مصونیت قضائی برای اتباع خارجی) و اصلاحات ارضی، که منجر به از دست رفتن زمین‌های کشاورزان به نفع زمین‌داران بزرگ و آمریکایی‌ها شد، باعث اعتراضات گسترده‌ای در سراسر کشور گردید.

امام خمینی در سال‌های اولیه دهه ۱۹۶۰ میلادی (دهه ۱۳۴۰ هجری شمسی) وارد عرصه مبارزه با رژیم پهلوی شد. او از زمان نخست‌وزیری علی امینی در سال ۱۳۴۱ شروع به انتقاد از سیاست‌های رژیم کرد. امام خمینی و بسیاری از علما و روحانیون به ویژه در قم، مخالف برنامه‌های رژیم پهلوی بودند که شامل برنامه‌های آمریکایی مانند "سندیکاها" و "سیاست‌های ضد دینی" می‌شد.

اما اولین حرکت جدی امام خمینی علیه رژیم شاه در سال ۱۳۴۱ صورت گرفت. آن زمان بود که امام خمینی با اعتراض به اصلاحات ارضی و کاپیتولاسیون وارد عرصه مبارزات شد. اصلاحات ارضی رژیم شاه باعث از بین رفتن مالکیت زمین‌های کشاورزی و تحمیل فشار بر کشاورزان و روحانیون شد. همچنین تصویب قانون کاپیتولاسیون به معنای مصونیت قضائی برای اتباع خارجی در ایران بود که از نظر امام خمینی و دیگر روحانیون، توهینی به کرامت ایرانیان و مسلمین بود.

انقلاب سفید و واکنش امام خمینی

در سال ۱۳۴۲، رژیم پهلوی با معرفی انقلاب سفید سعی داشت به‌ظاهر اصلاحات اجتماعی و اقتصادی گسترده‌ای را در کشور پیاده کند. این اصلاحات شامل گسترش تحصیلات، صنعتی‌سازی، اصلاحات ارضی و اعطای حق رأی به زنان بود. اما در واقع این برنامه‌ها در جهت تحکیم سلطنت شاه و سلطه غرب در ایران بود و بسیاری از ایده‌های اسلامی و ایرانی را کنار می‌گذاشت. امام خمینی به شدت با این برنامه‌ها مخالفت کرد و از آن به عنوان "انقلاب سفید" یاد کرد و آن را تهدیدی جدی علیه هویت اسلامی و دینی ایران می‌دانست. مخالفت امام خمینی با این برنامه‌ها، باعث شد که شاه در آبان ۱۳۴۲ اقدام به دستگیری و تبعید امام کند.

تبعید امام خمینی و ادامه مبارزات

پس از دستگیری امام خمینی در سال ۱۳۴۲ و تبعید به ترکیه، مبارزات ایشان به خارج از کشور منتقل شد. امام خمینی به مدت چند سال در ترکیه، سپس در عراق و در نهایت در فرانسه زندگی کرد. در این مدت، ارتباطات امام با مردم ایران از طریق سخنرانی‌ها، پیام‌ها و کتاب‌های ایشان ادامه داشت.

از جمله مهم‌ترین کارهای امام خمینی در این دوره، نگارش کتاب "ولایت فقیه "بود که در آن به تبیین نظریه حکومت اسلامی و جایگاه ولی فقیه در نظام سیاسی اسلامی پرداخت. این کتاب نقطه عطفی در مبارزات امام خمینی بود و ایده‌های جدیدی درباره حکومت اسلامی ارائه داد که در نهایت به شکل‌گیری جمهوری اسلامی ایران منجر شد.

در این دوران، امام خمینی از طریق رسانه‌های مختلف و ارتباطات با دیگر رهبران اپوزیسیون، مبارزات خود را در سطح جهانی گسترش داد. پیام‌های ایشان به طور گسترده در ایران منتشر می‌شد و مردم از طریق شبکه‌های مخفیانه و انقلابی با ایشان در ارتباط بودند.

در اوایل دهه ۱۳۵۰ هجری شمسی، رژیم شاه با سرکوب گسترده مخالفان خود تلاش کرد تا مخالفان را ساکت کند. اما با گسترش اعتراضات و تظاهرات‌ها در سراسر کشور، نهایتاً در سال ۱۳۵۷، انقلاب اسلامی ایران به رهبری امام خمینی به

پیروزی رسید. در این دوران، مبارزات مردم ایران به شدت سازمان‌یافته‌تر و گسترده‌تر شده بود و امام خمینی توانسته بود بسیاری از گروه‌ها و احزاب مختلف را زیر یک پرچم متحد کند.

پیروزی انقلاب اسلامی در ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ نتیجه تلاش‌های بیش از یک دهه مبارزه علیه رژیم پهلوی و هم‌زمان با گسترش روزافزون نفوذ و محبوبیت امام خمینی بود. امام خمینی در تاریخ ۱۲ بهمن ۱۳۵۷ پس از بیش از ۱۴ سال تبعید به ایران بازگشت و حکومت شاهنشاهی به جمهوری اسلامی تبدیل شد.

ایران شناسی

ایران با وسعت ۱/۶۴۸/۱۹۵ کیلومتر مربع در جنوب غربی آسیا و منطقه خاورمیانه قرار دارد. ایران در جنوب منطقه معتدله نیم کره شمالی زمین قرار گرفته است.

رشته‌کوه‌های مهم ایران از جمله ویژگی‌های جغرافیایی برجسته این کشور هستند که در شکل‌گیری اقلیم‌ها، آب و هوا، منابع طبیعی و حتی تاریخ و فرهنگ ایران نقش بسزایی دارند. ایران کشوری کوهستانی است که بیش از ۶۰ درصد از مساحت آن را مناطق کوهستانی و دشت‌های کوهپایه‌ای تشکیل می‌دهند. این رشته‌کوه‌ها به طور عمده در شمال، غرب و مرکز کشور واقع شده‌اند و بر زندگی مردم و زیست‌بوم‌های مختلف تأثیر زیادی داشته‌اند.

۱- رشته‌کوه زاگرس: رشته‌کوه زاگرس از شمال‌غرب ایران، از منطقه کردستان، شروع می‌شود و به سمت جنوب و جنوب‌غرب ایران ادامه می‌یابد، تا به خلیج فارس و دریای عمان برسد. زاگرس به دلیل داشتن تنوع زیستی زیاد، زیستگاه بسیاری از گیاهان و جانوران بومی ایران است. جنگل‌های بلوط در بخش‌های وسیعی از زاگرس رشد کرده‌اند.

۲- رشته‌کوه البرز: رشته‌کوه البرز در شمال ایران و در امتداد مرزهای استان‌های تهران، مازندران، گیلان و گلستان قرار دارد. رشته‌کوه البرز مانع از جریان هوای مرطوب از دریای خزر به داخل فلات ایران می‌شود و باعث ایجاد اقلیم‌های متفاوت در شمال و مرکز ایران می‌شود. در نتیجه، مناطق شمالی آن بارندگی بیشتری دارند.

۳- رشته‌کوه‌های مرکزی ایران: این رشته‌کوه‌ها از منطقه سیستان و بلوچستان و کرمان تا یزد و اصفهان ادامه دارند. برخی از بلندترین قله‌ها در این مناطق شامل کوه‌های شیرکوه و کوه‌های بندرعباس است. بسیاری از این کوه‌ها دارای کویرها و دشت‌های خشک و نیمه‌خشک هستند. در این کوه‌ها تعداد زیادی دشت‌های بی‌آب و هوای کویری وجود دارد.

۴- رشته‌کوه‌های خراسان: این رشته‌کوه‌ها در شمال‌شرق ایران واقع شده‌اند و از استان خراسان شمالی شروع می‌شود و به استان‌های خراسان رضوی و خراسان جنوبی می‌رسد. برخی از بلندترین قله‌های این منطقه شامل کوه شاهوار و کوه بینالود است.

۵- رشته‌کوه‌های سبلان: سبلان در استان اردبیل واقع شده و به عنوان یکی از قله‌های برجسته کوه‌های آذربایجان شناخته می‌شود.

۶- رشته‌کوه‌های جنوب ایران: رشته‌کوه‌های جنوب ایران به ویژه در استان‌های فارس و هرمزگان نیز از نظر جغرافیایی اهمیت دارند. این رشته‌کوه‌ها در نواحی جنوبی ایران و در نزدیکی خلیج فارس و دریای عمان قرار دارند. رشته‌کوه‌های زاگرس جنوبی

و کوه‌های مناطق تنگه هرمز از جمله این مناطق هستند. بسیاری از این کوه‌ها به دلیل نزدیکی به دریا، تحت تأثیر رطوبت و بادهای دریایی قرار دارند.

دشت های ایران

دشت‌ها در ایران به‌عنوان نواحی مسطح و کم‌ارتفاع، اهمیت زیادی از نظر جغرافیایی، اقلیمی و اقتصادی دارند. دشت‌ها اغلب مناطقی خشک یا نیمه‌خشک هستند که به دلیل موقعیت جغرافیایی و اقلیمی خاص ایران، در نقاط مختلف کشور پراکنده‌اند. این دشت‌ها به عنوان کانون‌های کشاورزی و مسکونی اهمیت ویژه‌ای دارند. در ادامه به بررسی مهم‌ترین انواع دشت‌های ایران پرداخته می‌شود:

۱- دشت‌های مرکزی ایران

دشت کویر: این دشت در شمال و مرکز ایران قرار دارد و به دلیل کمبود بارش و درجه حرارت بالا، یک دشت خشک و نمکی محسوب می‌شود.

دشت لوت: دشت لوت یکی از گرم‌ترین مناطق ایران و جهان است که در شرق کشور واقع شده است. این دشت به دلیل دمای بسیار بالا و کمبود بارش، به عنوان یک دشت بیابانی شناخته می‌شود.

۲- دشت‌های جنوب ایران

دشت‌های فارس: دشت‌های جنوبی این استان از جمله دشت‌های خشک و نیمه‌خشک هستند که مهم‌ترین آن‌ها دشت شیراز است.

دشت‌های هرمزگان: در این نواحی، دشت‌ها به دلیل نزدیکی به دریا، تحت تأثیر رطوبت و آب و هوای گرم و مرطوب قرار دارند.

۳- دشت‌های شمال غرب ایران

دشت آذربایجان: این دشت در شمال‌غرب ایران و در میان رشته‌کوه‌های زاگرس و البرز قرار دارد. دشت آذربایجان به دلیل آب و هوای نسبتا معتدل و خاک‌های حاصلخیز، از مناطق مهم کشاورزی ایران است.

۴- دشت‌های خراسان

دشت توس: یکی از مهم‌ترین دشت‌ها در خراسان است که در نزدیکی مشهد واقع شده و به دلیل وجود منابع آبی و خاک‌های حاصلخیز، منطقه‌ای مناسب برای کشاورزی است.

دریاها و رودهای ایران

ایران به دلیل موقعیت جغرافیایی خود، در اطراف خود دسترسی به چندین دریا و دریاچه دارد که هرکدام از آنها ویژگی‌های خاصی دارند و در تاریخ، اقتصاد و فرهنگ ایران نقش ویژه‌ای ایفا کرده‌اند.

۱- دریای خزر

دریای خزر بزرگ‌ترین دریاچه بسته جهان است که در شمال ایران و مرزهای چند کشور دیگر واقع شده است. در شمال ایران و در مرزهای ایران، روسیه، قزاقستان، ترکمنستان و آذربایجان قرار دارد.

۲- دریای عمان

دریای عمان در جنوب ایران و در بخش‌های جنوبی استان‌های هرمزگان و سیستان و بلوچستان قرار دارد. این دریا به عنوان یکی از ارتباطات اصلی ایران با دیگر کشورها و اقیانوس هند اهمیت دارد. این دریا در جنوب‌شرق ایران و در مرزهای ایران، عمان و یمن قرار دارد.

۳- دریای خلیج فارس

دریای خلیج فارس در جنوب غربی ایران و در میان کشورهای عربی خلیج فارس واقع شده است. این دریا به دلیل موقعیت جغرافیایی خاص، منبع عمده‌ای برای استخراج نفت و گاز است. این دریا در جنوب ایران و در مرزهای ایران، عربستان سعودی، بحرین، قطر، امارات متحده عربی، کویت و عراق قرار دارد. خلیج فارس یکی از اصلی‌ترین مسیرهای کشتیرانی جهان و مرکز صادرات نفت است. بندرهای مهم ایران از جمله بندر بوشهر و بندر ماهشهر در این دریا قرار دارند.

۴- رودخانه کارون

رودخانه کارون که در استان خوزستان قرار دارد، بزرگ‌ترین و پرآب‌ترین رودخانه ایران است. این رودخانه از کوه‌های زاگرس سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از اهواز و مناطق دیگر، به خلیج فارس می‌ریزد. رودخانه کارون دارای آب شیرین است و به‌عنوان مهم‌ترین منبع آبی برای کشاورزی و صنایع استان خوزستان محسوب می‌شود.

۵- رودخانه ارس

رودخانه ارس که در شمال‌غرب ایران قرار دارد، یکی از بزرگ‌ترین رودخانه‌های ایران است که از کوه‌های ترکیه سرچشمه می‌گیرد و مرز ایران با ارمنستان و آذربایجان را تشکیل می‌دهد.

۶- رودخانه زاینده‌رود

رودخانه زاینده‌رود در مرکز ایران و در استان اصفهان قرار دارد.

۷- رودخانه دز

رودخانه دز که در استان خوزستان قرار دارد، یکی دیگر از رودخانه‌های مهم ایران است. این رودخانه از کوه‌های زاگرس سرچشمه گرفته و در نهایت به رودخانه کارون می‌ریزد.

کشورهای هم‌جوار ایران

ایران با هفت کشور افغانستان، پاکستان، ترکمنستان، آذربایجان، ارمنستان، ترکیه و عراق هم‌مرز است. در ادامه، مهم‌ترین نکات درباره هر یک از این کشورها آورده شده است:

۱- ارمنستان (پایتخت ایروان): ارمنستان با ایران کوتاه‌ترین مرز مشترک را دارد و نخستین کشوری است که مسیحیت را به عنوان دین رسمی خود پذیرفته است. این کشور در شمال غربی ایران قرار دارد.

۲- جمهوری آذربایجان (پایتخت باکو): جمهوری دمکراتیک آذربایجان کشوری محصور در خشکی است که پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی استقلال یافته است. آذربایجان یک کشور سکولار است و عضوی از شورای اروپا به شمار می‌رود. این کشور در شمال ایران قرار دارد.

۳- ترکیه (پایتخت آنکارا): مرز ایران و ترکیه یکی از قدیمی‌ترین خطوط مرزی جهان است که از سال ۱۶۳۹ میلادی برقرار شده است. استانبول به عنوان مهم‌ترین شهر تاریخی، فرهنگی و اقتصادی ترکیه شناخته می‌شود. اهمیت استراتژیک ترکیه به دلیل موقعیت خاص آن بین خاورمیانه و بالکان است. ترکیه در شمال غربی ایران واقع شده است.

۴- ترکمنستان (پایتخت عشق آباد): ترکمنستان به دلیل وجود بیابان قره قوم (شامل صحرای توران و شنزار سیاه) شناخته می‌شود. مرتفع‌ترین قله این کشور، کوه فیروز، در مرز ایران قرار دارد. این کشور در شمال شرقی ایران واقع است.

۵- افغانستان (پایتخت کابل): افغانستان کشوری محصور در خشکی است که رشته‌کوه هندوکش از آن عبور می‌کند. از جاذبه‌های معروف این کشور می‌توان به مسجد آبی مزار شریف و دره بامیان اشاره کرد. افغانستان در شرق ایران قرار دارد.

۶- پاکستان (پایتخت اسلام آباد): پاکستان دارای مرزهای پرمناقشه‌ای است که مهم‌ترین مناقشه آن با هند بر سر ناحیه کشمیر است. این کشور در جنوب شرقی ایران قرار دارد.

۷- عراق (پایتخت بغداد): عراق با ایران طولانی‌ترین مرز مشترک را دارد. اروندرود (شط العرب)، که یکی از علل شروع جنگ تحمیلی بود، رود مرزی بین ایران و عراق است. رودهای دجله و فرات با پیوستن به کارون، اروند رود را تشکیل می‌دهند. عراق در غرب ایران واقع شده است.

جغرافیای طبیعی و تاریخی استانهای ایران

یزد (دارالعباد)

جاذبه‌های طبیعی	جاذبه‌های تاریخی	صنایع مهم
۱- بادگیرها: سازه‌های سنتی که در مناطق خشک برای تهویه و خنک‌سازی استفاده می‌شوند. ۲- کویر یزد: بیابان‌هایی که می‌توان در آن‌ها به گردش و فعالیت‌های کویری پرداخت. ۳- دریاچه‌های نمک: در اطراف یزد، به ویژه در منطقه‌های خشک و بیابانی، دریاچه‌های نمکی وجود دارند.	۱- مسجد جامع یزد: یکی از زیباترین مساجد ایران با معماری منحصر به فرد. ۲- برج خاموشان: برج‌هایی که در گذشته برای دفن مردگان زرتشتیان استفاده می‌شدند. ۳- آتشکده یزد: یکی از قدیمی‌ترین آتشکده‌های زرتشتیان که هنوز فعال است. ۴- بازار یزد: بازاری تاریخی با معماری سنتی که در آن می‌توان انواع کالاهای سنتی و صنایع دستی را یافت. ۵- میدان امیر چخماق: میدان تاریخی و زیبا با معماری چشم‌نواز.	۱- قالی‌بافی: تولید فرش‌های دستباف با طرح‌های خاص یزدی. ۲- سرامیک و کاشی‌کاری: صنایع دستی و کاشی‌کاری‌های رنگارنگ و منحصر به فرد. ۳- سفالگری: سفال‌سازی و تولید ظروف سفالی سنتی یزد. ۴- پته‌دوزی: هنر دوخت و تزئین پارچه با استفاده از نخ‌های رنگی برای ساخت لباس‌های سنتی.

		۵- کلیشه‌سازی و چاپ دستی: صنایع دستی مربوط به چاپ روی پارچه و کاغذ با استفاده از کلیشه‌های چوبی.

همدان

جاذبه‌های طبیعی	جاذبه‌های تاریخی	صنایع مهم
۱- دریاچه الیمالات: دریاچه‌ای زیبا در دل کوهستان که مناسب برای گردشگری و طبیعت‌گردی است. ۲- کوهستان الوند: کوهی بلند با مناظری زیبا که برای کوهنوردی و طبیعت‌گردی مناسب است. ۳- غار علیصدر: یکی از بزرگ‌ترین و زیباترین غارهای آبی ایران که در نزدیکی همدان قرار دارد. ۴- پارک ملت همدان: یک پارک طبیعی بزرگ با فضاهای سبز و امکانات تفریحی که به مکانی برای استراحت و تفریح تبدیل شده است.	۱- گنبد هگمتانه: یکی از آثار تاریخی مهم همدان که به دوران هخامنشیان مربوط می‌شود. ۲- تخت هگمتانه: محوطه‌ای تاریخی که در آن بقایای بناهای هخامنشی یافت شده و یکی از نقاط مهم تاریخی ایران است. ۳- کریم خان زند (آرامگاه) :مقبره‌ای متعلق به یکی از پادشاهان زند که در همدان واقع شده است. ۴- آرامگاه باباطاهر: مقبره شاعر مشهور ایرانی باباطاهر عریان که در همدان قرار دارد. ۵- موزه تاریخ طبیعی همدان: موزه‌ای که به نمایش آثار طبیعی و تاریخی منطقه همدان می‌پردازد.	۱- قالی‌بافی: تولید فرش‌های دستباف با طرح‌های خاص که از صنایع دستی برجسته همدان به شمار می‌رود. ۲- شیرینی سنتی: تولید شیرینی‌های مخصوص همدان مانند حلوا ارده و باقلوا. ۳- سنگ‌تراشی و مرمرکاری: تولید مصنوعات سنگی از جمله مجسمه‌ها و تزیینات سنگی. ۴- پتو بافی: یکی از صنایع دستی قدیمی همدان که شامل تولید پتوهای سنتی و بافتنی است. ۵- گلاب‌گیری: همدان از جمله مناطقی است که در آن گلاب و عرقیات گیاهی تولید می‌شود.

سمنان

جاذبه‌های طبیعی	جاذبه‌های تاریخی	صنایع مهم
۱- پارک ملی کوهستان: منطقه‌ای حفاظت‌شده با طبیعت بکر، درختان کهنسال و گونه‌های گیاهی و جانوری منحصر به فرد. ۲- دریاچه مصنوعی سرخه: دریاچه‌ای زیبا برای تفریحات آبی و گردشگری در دل کویر. ۳- دشت‌های سمنان: دشت‌های وسیع با مناظر طبیعی و زیبا که مناسب برای طبیعت‌گردی و شکار است. ۴- کوه‌های البرز شرقی: این رشته‌کوه‌ها که به زیبایی در منطقه شمال سمنان قرار دارند، مقصدی عالی برای کوهنوردی و طبیعت‌گردی. ۵- غار دست‌کن علی‌آباد: غاری با ویژگی‌های خاص و زیبای طبیعی که از جاذبه‌های کمتر شناخته‌شده استان است.	۱- کاروانسرای عباسی: کاروانسرایی تاریخی متعلق به دوره صفوی که در جاده ابریشم واقع شده است. ۲- مجموعه تاریخی شاهرود: شامل آثار تاریخی و فرهنگی از دوران مختلف مانند قصرها و مساجد قدیمی. ۳- آرامگاه امامزاده یحیی: آرامگاهی قدیمی که در شهر سمنان واقع شده و به عنوان یک مکان زیارتی شناخته می‌شود. ۴- قلعه تاریخی فیروزآباد: یک قلعه قدیمی و نظامی که در زمان‌های مختلف برای دفاع از منطقه استفاده می‌شده است. ۵- معبد آناهیتا: معبدی متعلق به دوران ساسانیان که در منطقه‌هایی از استان سمنان قرار دارد.	۱- قالی‌بافی: تولید فرش‌های دستباف با طرح‌های خاص سمنانی که به عنوان یکی از صنایع دستی مهم این استان شناخته می‌شود. ۲- گلاب‌گیری و عرقیات گیاهی: سمنان به تولید گلاب و عرقیات گیاهی معروف است، به ویژه در مناطق کویری. ۳- کاشی‌کاری و سرامیک‌سازی: تولید کاشی‌های رنگارنگ و مصنوعات سرامیکی که جزو صنایع دستی برجسته این استان محسوب می‌شود. ۴- سفالگری: تولید سفال‌های تزئینی و کاربردی که در مناطق مختلف استان سمنان رواج دارد. ۵- کشاورزی: تولید محصولات کشاورزی همچون پنبه، گندم، جو و سبزیجات که بخش عمده‌ای از اقتصاد استان را تشکیل می‌دهد.

استان مرکزی (اراک)

جاذبه‌های طبیعی	جاذبه‌های تاریخی	صنایع مهم
۱- دریاچه سد کمال صالح: دریاچه‌ای مصنوعی که در نزدیکی اراک قرار دارد و مکانی مناسب برای تفریحات آبی است. ۲- پارک ملی دنا: منطقه‌ای با پوشش گیاهی و جانوری غنی که برای طبیعت‌گردی و کوهنوردی مناسب است. ۳- غار جعفرآباد: غاری طبیعی با ویژگی‌های خاص در حوالی اراک که برای علاقه‌مندان به غارنوردی جذاب است. ۴- کوه‌های کرهرود: رشته‌کوه‌هایی زیبا در اطراف اراک که امکان کوهنوردی و گردشگری را فراهم می‌کند.	۱- عمارت مظفری: بنای تاریخی در اراک که به دوران قاجار تعلق دارد و به عنوان یکی از آثار ملی ایران ثبت شده است. ۲- مسجد جامع اراک: مسجدی تاریخی با معماری سنتی که یکی از نمادهای اراک محسوب می‌شود. ۳- مجموعه تاریخی شازده: مجموعه‌ای از بناهای تاریخی که در اراک قرار دارد و شامل باغ‌ها، عمارت‌ها و مساجد است. ۴- قلعه شهباز: قلعه‌ای تاریخی که در دوره‌های مختلف به عنوان دژ نظامی مورد استفاده قرار می‌گرفته است. ۵- بازار اراک: بازاری قدیمی با معماری خاص که تاریخچه طولانی دارد و از جاذبه‌های فرهنگی و تجاری این استان است.	۱- صنایع فولاد و ماشین‌سازی: اراک به دلیل داشتن کارخانه‌های بزرگ فولاد و ماشین‌سازی، یکی از مراکز صنعتی مهم ایران است. ۲- تولید سیمان: اراک یکی از تولیدکنندگان عمده سیمان در کشور است. ۳- صنایع شیمیایی: استان مرکزی به ویژه اراک در زمینه تولید محصولات شیمیایی از جمله کودهای شیمیایی، پلاستیک و رنگ فعالیت دارد. ۴- فرش‌بافی: تولید فرش‌های دستباف که جزو صنایع دستی مهم این استان است. ۵- گلاب‌گیری و عرقیات گیاهی: تولید گلاب و سایر عرقیات گیاهی از دیگر صنایع دستی و کشاورزی استان مرکزی است.

استان البرز (کرج)

جاذبه‌های طبیعی	جاذبه‌های تاریخی	صنایع مهم
۱- دریاچه سد امیرکبیر: دریاچه‌ای مصنوعی که در نزدیکی کرج قرار دارد و مکانی مناسب برای تفریحات آبی، ماهیگیری و قایق‌سواری است. ۲- رودخانه کرج: رودخانه‌ای پرآب که در میان کوه‌های البرز جاری است و برای علاقه‌مندان به طبیعت و کمپینگ جذاب است. ۳- پارک ملی البرز مرکزی: منطقه‌ای حفاظت‌شده با پوشش گیاهی متنوع و گونه‌های نادر جانوری که برای طبیعت‌گردی و کوهنوردی مناسب است. ۴- کوه‌های البرز: رشته‌کوه‌هایی زیبا و پرجاذبه که گردشگران و کوهنوردان زیادی را به خود جذب می‌کند.	۱- کاروانسرای شاه‌عباسی: یکی از بناهای تاریخی برجسته که یادگاری از دوران صفوی است و به عنوان یکی از آثار ملی ایران ثبت شده است. ۲- پل دختر کرج: پلی تاریخی از دوره صفویه که به دلیل معماری خاص خود شناخته می‌شود. ۳- برج میدانک: برجی قدیمی با معماری زیبا که قدمت آن به دوره‌های تاریخی مختلف بازمی‌گردد. ۴- قلعه صلصال: دژی تاریخی که در گذشته به عنوان مکانی استراتژیک و نظامی مورد استفاده قرار می‌گرفته است. ۵- امامزاده طاهر: مکانی مذهبی و زیارتی که علاوه بر ارزش مذهبی، دارای معماری تاریخی نیز می‌باشد.	۱- صنایع غذایی و لبنی: تولید محصولات باکیفیت توسط برندهای مطرح کشوری که در بازارهای داخلی و خارجی شناخته شده‌اند. ۲- صنایع داروسازی: کارخانه‌های مدرن با تولید انواع داروهای انسانی و دامی. ۳- صنایع خودروسازی: تولید قطعات و مونتاژ خودرو با مشارکت برندهای معتبر. ۴- صنایع پتروشیمی و پلیمر: تولید محصولات استراتژیک نظیر پلاستیک‌ها، رزین‌ها و مواد شیمیایی.

استان لرستان (خرم آباد)

جاذبه‌های طبیعی	جاذبه‌های تاریخی	صنایع مهم
۱- آبشار بیشه: یکی از زیباترین آبشارهای ایران که در دل طبیعت لرستان قرار دارد. ۲- دریاچه کیو: دریاچه‌ای طبیعی با آب زلال و فضایی مناسب برای تفریح و قایق‌سواری. ۳- غار کلماکره: یکی از غارهای مهم طبیعی و باستانی که آثار باستانی ارزشمندی در آن کشف شده است. ۴- کوه‌های مخمل‌کوه: منطقه‌ای طبیعی و کوهستانی که مناسب برای گردشگران و علاقه‌مندان به طبیعت است.	۱- قلعه فلک‌الافلاک: دژ تاریخی با معماری باشکوه که به دوران ساسانیان بازمی‌گردد و از نمادهای خرم‌آباد محسوب می‌شود. ۲- پل شاپوری: پلی با قدمت تاریخی که به دوره ساسانیان تعلق دارد. ۳- سنگ‌نوشته خرم‌آباد: کتیبه‌ای باستانی که از آثار تاریخی ارزشمند شهر به شمار می‌رود. ۴- مناره آجری: یکی از برج‌های تاریخی با معماری زیبا که به عنوان یکی از آثار ملی ایران ثبت شده است. ۵- مقبره شجاع‌الدین خورشید: آرامگاهی تاریخی با قدمت زیاد و معماری ارزشمند.	۱- صنایع دستی بافتی: شامل گلیم، جاجیم و قالی‌های دستباف با طرح‌های سنتی و محلی. ۲- صنایع غذایی: شامل تولید عسل، لبنیات محلی و محصولات فرآوری شده از گیاهان بومی. ۳- صنایع چوب و مصنوعات چوبی: تولید صنایع چوبی سنتی و مدرن. ۴- صنایع فلزی: تولید ابزارآلات و مصنوعات فلزی به خصوص در حوزه‌های کشاورزی و ساختمانی. ۵- تولید محصولات کشاورزی: شامل گندم، جو، انگور و سایر محصولات محلی.

استان کردستان (سنندج)

جاذبه‌های طبیعی	جاذبه‌های تاریخی	صنایع مهم
۱- دریاچه زریوار: یکی از بزرگ‌ترین دریاچه‌های آب شیرین طبیعی در ایران که فضایی مناسب برای تفریح و طبیعت‌گردی دارد. ۲- کوه‌های آبیدر: مکانی محبوب برای کوهنوردی، پیاده‌روی و تماشای مناظر بکر طبیعی. ۳- جنگل‌های اورامان: منطقه‌ای با طبیعت سرسبز و روستاهای پلکانی که بسیار مورد توجه گردشگران قرار می‌گیرد. ۴- چشمه بل: چشمه‌ای با آب بسیار زلال که در میان کوه‌ها قرار دارد و مورد استفاده بومیان و گردشگران است.	۱- عمارت خسروآباد: بنایی تاریخی با معماری باشکوه که به دوره قاجار تعلق دارد. ۲- بازار قدیمی سنندج: بازاری سنتی که علاوه بر ارزش تجاری، معماری تاریخی خود را حفظ کرده است. ۳- مسجد جامع سنندج: مسجدی تاریخی که به سبک معماری اسلامی و دوره صفویه ساخته شده است. ۴- حمام خان: حمامی قدیمی با معماری سنتی که امروزه به عنوان یک جاذبه فرهنگی مورد بازدید قرار می‌گیرد. ۵- پل تاریخی قشلاق: پلی با قدمت تاریخی که به دوره صفویه تعلق دارد و بر روی رودخانه قشلاق ساخته شده است.	۱- صنایع دستی: شامل فرش‌بافی، گلیم‌بافی، کلاش (گیوه کردی) و نازک‌کاری چوب. ۲- صنایع غذایی: شامل تولید لبنیات محلی، عسل طبیعی و محصولات فرآوری‌شده محلی. ۳- صنایع چرم و پوشاک: تولید کفش و لباس‌های سنتی و مدرن. ۴- صنایع سنگ و معادن: استخراج سنگ‌های ساختمانی و تزئینی. ۵- صنایع کشاورزی: تولید گندم، جو، انگور و سایر محصولات کشاورزی محلی.

استان زنجان

جاذبه‌های طبیعی	جاذبه‌های تاریخی	صنایع مهم
۱- آبشار قوشه: یکی از زیباترین آبشارهای استان که در نزدیکی شهر زنجان قرار دارد. ۲- دریاچه گاوخال: دریاچه‌ای طبیعی که به دلیل زیبایی چشم‌نواز خود در بین گردشگران محبوب است. ۳- پارک ملی سرخ‌آباد: منطقه‌ای حفاظت‌شده با پوشش گیاهی غنی و طبیعت بکر که برای طبیعت‌گردی و پیاده‌روی مناسب است. ۴- کوه‌های انگوران: منطقه‌ای کوهستانی که برای کوهنوردی و گردشگری مناسب است.	۱- بازار زنجان: بازاری قدیمی با معماری اسلامی که از مهم‌ترین مراکز تجاری و فرهنگی زنجان محسوب می‌شود. ۲- کاروانسرای شاه‌عباسی: بنایی تاریخی که به دوره صفوی تعلق دارد و در مسیر جاده‌های قدیمی قرار دارد. ۳- گنبد سلطانیه:گنبدی تاریخی از دوره ایلخانی که از آثار ثبت‌شده جهانی یونسکو است. ۴- امامزاده سید ابراهیم: مکانی زیارتی که از لحاظ مذهبی و تاریخی اهمیت دارد. ۵- موزه مردان نمکی: موزه‌ای که آثار کشف‌شده از مردان نمکی را به نمایش می‌گذارد و نشان‌دهنده تاریخچه و زندگی مردم در دوران قدیم است.	۱- صنایع دستی: شامل منبت‌کاری، سفالگری، و تولیدات چرم و پوست. ۲- صنایع غذایی: شامل تولید زیتون و محصولات زراعی محلی. ۳- صنایع نساجی: تولید انواع پارچه و پوشاک. ۴- صنایع فلزی: تولید مصنوعات فلزی و ابزارآلات مورد استفاده در صنایع مختلف. ۵- صنایع پتروشیمی: تولید محصولات شیمیایی و پلیمرهای صنعتی.

استان فارس (شیراز)

جاذبه‌های طبیعی	جاذبه‌های تاریخی	صنایع مهم
۱- دریاچه مهارلو: دریاچه‌ای شور و خشک که در جنوب شرقی شیراز واقع شده و به عنوان یکی از جاذبه‌های طبیعی خاص استان فارس شناخته می‌شود. ۲- کوه بابا کوهی: یکی از بلندترین قله‌های اطراف شیراز که برای کوهنوردی و طبیعت‌گردی مناسب است. ۳- پارک ملی بمو: منطقه‌ای حفاظت‌شده با طبیعتی بکر و زیبا که زیستگاه گونه‌های نادر گیاهی و جانوری است. ۴- باغات شیراز: شامل باغ‌هایی مثل باغ ارم، باغ دلگشا و باغ نارنجستان قوام که به عنوان نمادهای زیبایی طبیعی این استان شناخته می‌شوند.	۱- تخت جمشید :یکی از بزرگ‌ترین و مهم‌ترین آثار تاریخی ایران که در دوران هخامنشیان ساخته شده است و از آثار ثبت‌شده جهانی یونسکو می‌باشد. ۲- باغ ارم: یکی از قدیمی‌ترین و زیباترین باغ‌های ایرانی که قدمت آن به دوران صفویه برمی‌گردد. ۳- مسجد نصیرالملک: مسجدی با معماری خاص و منحصر به فرد که به مسجد صورتی معروف است. ۴- حافظیه: آرامگاه حافظ، شاعر معروف ایرانی، که یکی از مقاصد زیارتی و گردشگری شیراز است. ۵- سعدیه: آرامگاه سعدی، دیگر شاعر بزرگ ایران، که بازدیدکنندگان بسیاری از سراسر جهان را جذب می‌کند.	۱- صنایع دستی: شامل فرش‌بافی، سفالگری، صنایع چرم و گیوه‌دوزی. ۲- صنایع غذایی: تولید زعفران، عسل، خرما و انواع محصولات کشاورزی. ۳- صنایع نساجی :تولید انواع پارچه و پوشاک.

استان اردبیل

جاذبه‌های طبیعی	جاذبه‌های تاریخی	صنایع مهم
۱- چشمه‌های آبگرم سرعین: مشهور به آب‌های معدنی درمانی و گردشگری سلامت . ۲- دریاچه شورابیل: دریاچه‌ای طبیعی با امکانات تفریحی . ۳- سبلان: قله‌ای آتشفشانی و مقدس، مناسب برای کوهنوردی و طبیعت‌گردی . ۴- گردنه حیران: مناظر زیبای کوهستانی و مه‌گرفته.	۱- شیخ صفی‌الدین اردبیلی: مجموعه‌ای تاریخی و معماری باشکوه، ثبت جهانی یونسکو. ۲- بازار تاریخی اردبیل: بازاری سنتی با معماری قدیمی. ۳- قلعه قهقهه: قلعه‌ای با پیشینه تاریخی و چشم‌انداز زیبا. ۴- پل هفت چشمه: پلی تاریخی از دوران صفوی.	۱- صنایع دستی: بافت فرش اردبیل، گلیم‌بافی و جاجیم‌بافی. ۲- کشاورزی و دامپروری: تولید عسل سبلان، سیب‌زمینی، غلات و محصولات لبنی. ۳- صنایع غذایی: لبنیات و عسل. ۴- صنایع معدنی: استخراج سنگ و تولید مصالح ساختمانی.

استان تهران

جاذبه‌های طبیعی	جاذبه‌های تاریخی	صنایع مهم
۱- دربند: منطقه‌ای کوهستانی با آب‌وهوای دلپذیر و رستوران‌های سنتی. ۲- لواسان: منطقه‌ای ییلاقی و خوش‌آب‌وهوا با ویلاها و باغ‌های سرسبز. ۳- توچال: قله و تفرجگاه محبوب برای اسکی و کوهنوردی. ۴- پارک جنگلی چیتگر: بزرگ‌ترین پارک جنگلی تهران.	۱- کاخ گلستان: مجموعه‌ای از کاخ‌ها، باغ‌ها و تالارهای زیبا، ثبت جهانی یونسکو . ۲- بازار بزرگ تهران: مرکز تجاری سنتی و تاریخی . ۳- کاخ نیاوران: اقامتگاه شاهنشاهی دوران پهلوی . ۴- برج آزادی: نماد تاریخی و فرهنگی شهر تهران.	۱- صنایع خودرو و ماشین‌سازی :تولید خودروهای سبک و سنگین (ایران‌خودرو، سایپا) . ۲- صنایع الکترونیک و فناوری اطلاعات: شرکت‌های بزرگ فناوری و استارتاپ‌های فناوری ۳- صنایع پتروشیمی: مواد شیمیایی و نفتی. ۴- خدمات مالی و بانکی: مرکز بانک‌ها و بیمه‌ها.

استان مازندران

جاذبه‌های طبیعی	جاذبه‌های تاریخی	صنایع مهم
۱- دریای خزر: سواحل زیبا و پرطرفدار گردشگری . ۲- جنگل‌های هیرکانی: جنگل‌های باستانی با پوشش گیاهی متنوع . ۳- دریاچه ولشت: دریاچه‌ای طبیعی در نزدیکی چالوس . ۴- آبشار آب‌پری: آبشاری زیبا در مسیر نور به بلده.	۱- برج قابوس: برج آجری بلند از دوره آل‌زیار، ثبت جهانی یونسکو . ۲- خانه نیما یوشیج: خانه پدری بنیان‌گذار شعر نو ایران . ۳- کاخ رامسر: اقامتگاه ییلاقی پهلوی . ۴- قلعه مارکوه: قلعه‌ای تاریخی در نزدیکی رامسر	۱- کشاورزی: برنج، مرکبات، کیوی، چای و فرآورده‌های زراعی . ۲- شیلات: پرورش ماهی و صید دریایی . ۳- صنایع چوب و کاغذ: تولید محصولات چوبی و کاغذی (شرکت‌های چوب و کاغذ مازندران) . ۴- صنایع غذایی: فرآوری محصولات کشاورزی و لبنی.

استان اصفهان

جاذبه‌های طبیعی	جاذبه‌های تاریخی	صنایع مهم
۱- کوه صفه: منطقه‌ای کوهستانی با مناظر طبیعی و تفریحات ورزشی . ۲- پارک ناژوان :فضای سبز بزرگ با باغ پرندگان و آکواریوم . ۳- تالاب گاوخونی: تالابی مهم در حوزه اکولوژیک . ۴- چشمه آب معدنی ورتون: چشمه‌ای با خاصیت درمانی.	۱- میدان نقش جهان: شامل عالی‌قاپو، مسجد امام و مسجد شیخ لطف‌الله، ثبت جهانی یونسکو . ۲- پل خواجو: یکی از زیباترین پل‌های تاریخی اصفهان . ۳- سی‌وسه‌پل: نماد شهر اصفهان . ۴- کاخ چهلستون: کاخ تاریخی با نقاشی‌ها و معماری اصیل ایرانی.	۱- صنایع دستی: تولید فرش اصفهان، میناکاری، خاتم‌کاری، قلم‌زنی . ۲- صنایع فولاد: بزرگ‌ترین کارخانه‌های تولید فولاد کشور . ۳- صنایع نساجی: تولید پارچه و محصولات نساجی . ۴- صنایع غذایی: تولید فرآورده‌های غذایی و لبنی.

استان آذربایجان غربی (ارومیه)

جاذبه‌های طبیعی	جاذبه‌های تاریخی	صنایع مهم
۱- دریاچه ارومیه :یکی از بزرگ‌ترین دریاچه‌های شور جهان (در حال احیا) . ۲- آبشار شلماش :آبشاری زیبا در نزدیکی شهر سردشت . ۳- چشمه آب گرم اشنویه :چشمه‌ای با خاصیت درمانی . ۴- کوهستان‌های مرزی :شامل جنگل‌های بکر در منطقه غربی استان.	۱- قلعه دم‌دم: قلعه‌ای باستانی با اهمیت تاریخی در منطقه سلماس . ۲- مسجد جامع ارومیه: یکی از مساجد قدیمی دوران ایلخانی . ۳- سه‌گنبد ارومیه: برج مقبره‌ای تاریخی.	۱- کشاورزی: تولید سیب، انگور، عسل، گردو و محصولات باغی . ۲- صنایع غذایی: فرآوری میوه، آبمیوه، کنسانتره و لبنیات . ۳- صنایع نساجی و فرش: تولید فرش دستبافت و محصولات پشمی . ۴- معادن و صنایع معدنی: استخراج سنگ‌های زینتی و معدنی.

استان هرمزگان (بوشهر)

جاذبه‌های طبیعی	جاذبه‌های تاریخی	صنایع مهم
۱- خلیج فارس: سواحل زیبا و مناسب برای تفریحات دریایی . ۲- جزایر خارگ و خارگو: جزایری استراتژیک و زیبا در خلیج فارس . ۳- جنگل‌های حرا: زیستگاه طبیعی بی‌نظیر در حاشیه خلیج فارس . ۴- چشمه آبگرم اهرم: چشمه‌ای معدنی با خاصیت درمانی.	۱- کاخ بردک سیاه: بنای باستانی مربوط به دوران هخامنشی. ۲- قلعه خورموج: قلعه‌ای تاریخی با معماری ویژه ۳- بازار قدیمی بوشهر: بازاری سنتی با معماری بومی . ۴- خانه قاضی: خانه‌ای تاریخی با معماری قدیمی در بوشهر.	۱- صنایع نفت و گاز: قطب بزرگ صنایع نفت، گاز و پتروشیمی (پروژه پارس جنوبی) . ۲- شیلات و آبزی‌پروری: صید ماهی و میگو، تولید محصولات دریایی . ۳- کشاورزی: تولید خرما، گوجه‌فرنگی و نخل‌داری . ۴- صنایع دستی: گلیم‌بافی و ساخت ابزارهای دریایی.

استان سیستان و بلوچستان (زاهدان)

جاذبه‌های طبیعی	جاذبه‌های تاریخی	صنایع مهم
۱- چاه‌نیمه‌ها: دریاچه‌های مصنوعی و طبیعی برای ذخیره آب با چشم‌اندازی زیبا . ۲- کوه تفتان: تنها آتشفشان فعال ایران، مناسب برای کوهنوردی . ۳- دریاچه هامون: یکی از تالاب‌های مهم ایران (در حال احیا) . ۴- سواحل چابهار: سواحلی زیبا و بکر در دریای عمان.	۱- شهر سوخته: تمدنی باستانی و اسرارآمیز، ثبت جهانی یونسکو . ۲- قلعه سب (قلعه سیب): قلعه‌ای تاریخی در نزدیکی ایرانشهر . ۳- قلعه بمپور: از مهم‌ترین آثار تاریخی منطقه با قدمتی چند هزار ساله . ۴- معبد گواتامک: مکان مذهبی متعلق به زرتشتیان.	۱- کشاورزی و دامداری: تولید خرما، مرکبات، انبه و دامداری گسترده . ۲- شیلات و صیادی: صید ماهی و میگو در چابهار و کنارک . ۳- صنایع دستی: سوزن‌دوزی بلوچ، حصیربافی، گلیم‌بافی . ۴- معادن و صنایع معدنی: استخراج کرومیت، مس، طلا و معادن شن و ماسه.

استان کرمان

جاذبه‌های طبیعی	جاذبه‌های تاریخی	صنایع مهم
۱- کویر شهداد (کلوت‌ها): از معروف‌ترین پدیده‌های کویری ایران . ۲- باغ شاهزاده ماهان: باغی زیبا با معماری ایرانی، ثبت جهانی یونسکو . ۳- چشمه‌های آب گرم لاله‌زار: با خواص درمانی . ۴- آبشارهای راین: آبشاری زیبا در دامنه کوه هزار.	۱- ارگ بم: بزرگ‌ترین سازه خشتی جهان، ثبت جهانی یونسکو . ۲- گنبد جبلیه: نای سنگی و تاریخی در کرمان . ۳- مجموعه گنجعلی‌خان: شامل حمام، بازار و مسجد قدیمی . ۴- قلعه دختر و قلعه اردشیر: از آثار باستانی دوران ساسانی.	۱- صنایع معدنی: استخراج مس (شرکت مس سرچشمه)، زغال‌سنگ، کرومیت و سنگ‌های زینتی . ۲- کشاورزی: تولید پسته، خرما، مرکبات و زیره . ۳- صنایع دستی: قالی‌بافی، شال‌بافی، گلاب‌گیری . ۴- صنایع غذایی: فرآوری خرما، پسته و سایر محصولات کشاورزی.

استان چهارمحال و بختیاری (شهرکرد)

جاذبه‌های طبیعی	جاذبه‌های تاریخی	صنایع مهم
۱- آبشار زردلیمه: آبشاری زیبا در دل زاگرس. ۲- چشمه دیمه: از سرچشمه‌های اصلی زاینده‌رود با آب زلال و گوارا. ۳- تالاب چغاخور: یکی از تالاب‌های زیبا و غنی از نظر پرندگان مهاجر. ۴- غار یخی چما :از غارهای یخی نادر و زیبا.	۱- قلعه دزک: از بناهای تاریخی دوره قاجار. ۲- مسجد جامع شهرکرد: بنایی قدیمی با معماری خاص اسلامی. ۳- قلعه چالشتر: قلعه‌ای با معماری تلفیقی بومی و قاجاری. ۴- پل زمانخان: پلی قدیمی بر روی رودخانه زاینده‌رود.	۱- کشاورزی و دامداری: تولید لبنیات، عسل، بادام و گردو. ۲- صنایع دستی: قالی‌بافی بختیاری، گلیم، نمدمالی و چوقابافی. ۳- صنایع غذایی: فرآوری لبنیات، عسل و محصولات کشاورزی. ۴- صنایع چوبی و مصنوعات محلی: تولید وسایل چوبی دست‌ساز.

استان کهگیلویه و بویر احمد (یاسوج)

جاذبه‌های طبیعی	جاذبه‌های تاریخی	صنایع مهم
۱- آبشار یاسوج: از جاذبه‌های معروف با طبیعت زیبا. ۲- تنگ مهریان: منطقه‌ای بکر و دیدنی در	۱- نقش برجسته تنگ سولک: از آثار باستانی مربوط به دوران ایلامی و هخامنشی.	۱- کشاورزی و باغداری: تولید سیب، انگور، گردو و محصولات زراعی. ۲- دامداری و پرورش طیور: تولید گوشت و

نزدیکی یاسوج. ۳- دریاچه کوه گل: دریاچه‌ای زیبا در سی‌سخت. ۴- پارک جنگلی یاسوج: پارکی با مناظر طبیعی فوق‌العاده.	۲- قلعه دیشموک: قلعه‌ای تاریخی با معماری خاص منطقه. ۳- شهر قدیمی دهدشت: آثار تاریخی از دوره صفویه و قبل از آن. ۴- پل بریم: پلی قدیمی از دوران ساسانی در منطقه لیکک.	لبنیات محلی. ۳- صنایع دستی: گلیم‌بافی، قالی‌بافی، جاجیم‌بافی و نمدمالی. ۴- صنایع غذایی: تولید لبنیات، عسل و محصولات محلی.

استان بوشهر

جاذبه‌های طبیعی	جاذبه‌های تاریخی	صنایع مهم
۱- خلیج فارس: با سواحل زیبا و آب‌های گرم مناسب برای تفریحات دریایی. ۲- جزیره خارگ: منطقه‌ای با طبیعت بکر و اهمیت استراتژیک. ۳- جنگل‌های حرا: زیستگاه طبیعی منحصربه‌فرد در خلیج فارس. ۴- چشمه آبگرم اهرم: چشمه‌ای درمانی با خواص معدنی.	۱- کاخ بردک سیاه: بنای باستانی مربوط به دوران هخامنشی. ۲- قلعه خورموج (قلعه محمدخان دشتی): با معماری سنتی و تاریخی منطقه. ۳- بازار قدیمی بوشهر: بازاری سنتی با حال‌وهوای بومی. ۴- خانه قاضی: خانه‌ای تاریخی با معماری زیبا و قدیمی.	۱- صنایع نفت و گاز: منطقه مهم صنعت نفت و گاز کشور (پروژه پارس جنوبی). ۲- شیلات و آبزی‌پروری: تولید ماهی، میگو و محصولات دریایی. ۳- کشاورزی: تولید خرما، گوجه‌فرنگی، سبزیجات و نخل‌کاری. ۴- صنایع دستی :حصیربافی، سفالگری و توربافی سنتی.

استان آذربایجان شرقی (تبریز)

جاذبه‌های طبیعی	جاذبه‌های تاریخی	صنایع مهم
۱- جنگل‌های ارسباران: از مهم‌ترین مناطق حفاظت‌شده ایران با گونه‌های کمیاب. ۲- دریاچه سد ارس: محلی مناسب برای تفریح و ماهیگیری. ۳- کوه سهند: از مناطق کوهستانی سرسبز با طبیعت چشم‌نواز. ۴- آبشار آسیاب خرابه: آبشاری زیبا در نزدیکی جلفا.	۱- بازار تاریخی تبریز: بزرگ‌ترین بازار سرپوشیده جهان، ثبت جهانی یونسکو. ۲- ارگ تبریز (ارگ علیشاه): از آثار تاریخی مهم دوره ایلخانی. ۳- کلیسای سنت استپانوس: کلیسایی تاریخی در نزدیکی جلفا، ثبت جهانی. ۴- مسجد کبود: معروف به فیروزه اسلام. ۵- بازار تاریخی تبریز: بزرگ‌ترین بازار سرپوشیده جهان، ثبت جهانی یونسکو. ۶- ارگ تبریز (ارگ علیشاه): از آثار تاریخی مهم دوره ایلخانی. ۷- کلیسای سنت استپانوس: کلیسایی تاریخی در نزدیکی جلفا، ثبت جهانی. ۸- مسجد کبود: معروف به فیروزه اسلام.	۱- صنایع خودروسازی: ایران خودرو تبریز و تراکتورسازی. ۲- صنایع غذایی: تولید لبنیات، شیرینی و شکلات. ۳- صنایع دستی: فرش دستبافت تبریز، کفش‌دوزی سنتی، سفال‌گری. ۴- کشاورزی و دامداری: تولید سیب، انگور، گردو، عسل و لبنیات.

استان خراسان رضوی (مشهد)

جاذبه‌های طبیعی	جاذبه‌های تاریخی	صنایع مهم
۱- کوه‌های بینالود: از کوه‌های مهم و زیبا در شمال شرق ایران.	۱- حرم امام رضا (ع): مهم‌ترین زیارتگاه شیعیان جهان.	۱- صنعت گردشگری و زیارت: از قطب‌های گردشگری مذهبی ایران.

۲- پارک جنگلی وکیل‌آباد: محلی مناسب برای تفریح و استراحت. ۳- چشمه‌های آب گرم فردوس و سبزوار: چشمه‌هایی با خاصیت درمانی. ۴- آبشار اخلمد: یکی از زیباترین آبشارهای منطقه در نزدیکی مشهد.	۲- آرامگاه فردوسی: محل دفن شاعر بزرگ حماسه‌سرای ایران. ۳- مدرسه عباسقلی‌خان: بنایی تاریخی مربوط به دوره صفویه . ۴- مسجد گوهرشاد: یکی از مساجد مهم در نزدیکی حرم امام رضا (ع).	۲- صنایع غذایی: تولید زعفران، نبات، خشکبار و شیرینی سنتی. ۳- صنایع دستی: فیروزه‌تراشی، گلیم و قالی‌بافی. ۴- کشاورزی: تولید زعفران، پسته، انگور، چغندرقند و غلات.

استان خراسان جنوبی (بیرجند)

جاذبه‌های طبیعی	جاذبه‌های تاریخی	صنایع مهم
۱- کویر سه قلعه: از زیباترین کویرهای ایران با آسمان پرستاره، مناسب برای رصد نجوم. ۲- باغ امیرآباد: باغی زیبا با درختان کهنسال و چشم‌انداز طبیعی. ۳- چشمه آبگرم لوت: چشمه‌ای با خواص درمانی در نزدیکی کویر. ۴- کوه‌های باقران: منطقه‌ای مناسب برای طبیعت‌گردی.	۱- ارگ کلاه‌فرنگی بیرجند: بنایی تاریخی با معماری خاص دوره قاجار. ۲- باغ و عمارت اکبریه: باغی زیبا و ثبت جهانی یونسکو. ۳- قلعه بیرجند: قلعه‌ای تاریخی با قدمتی چندصدساله. ۴- مسجد جامع قاین: بنایی تاریخی با معماری ایرانی - اسلامی.	۱- کشاورزی: تولید زرشک، زعفران، عناب و انار (قطب تولید زرشک و عناب کشور). ۲- صنایع دستی: قالی‌بافی، جاجیم‌بافی، سفالگری و نمدمالی. ۳- صنایع غذایی: فرآوری زرشک، زعفران و خشکبار. ۴- معادن و صنایع معدنی: استخراج زغال‌سنگ، بنتونیت و سنگ‌های قیمتی.

استان خراسان شمالی (بجنورد)

جاذبه‌های طبیعی	جاذبه‌های تاریخی	صنایع مهم
۱- پارک ملی سالوک: منطقه‌ای حفاظت‌شده با گونه‌های نادر گیاهی و جانوری. ۲- چشمه آب گرم ایوب: چشمه‌ای با خاصیت درمانی. ۳- غار اسپیدان: غاری طبیعی و دیدنی در نزدیکی بجنورد. ۴- گردنه اسدلی: منطقه‌ای خوش‌آب‌وهوا و سرسبز با مناظر طبیعی زیبا.	۱- عمارت مفخم: یکی از بزرگ‌ترین و زیباترین بناهای تاریخی بجنورد. ۲- آیینه‌خانه مفخم: بنای تاریخی مربوط به دوره قاجار. ۳- قلعه جلال‌الدین: قلعه‌ای باستانی مربوط به دوره خوارزمشاهیان. ۴- مسجد جامع چهاربرج: از آثار تاریخی و مذهبی استان.	۱- کشاورزی: تولید انگور، گردو، گندم و زعفران. ۲- دامداری و عشایری: تولید محصولات لبنی و گوشت. ۳- صنایع دستی: قالی‌بافی، گلیم‌بافی و چاروق‌دوزی. ۴- صنایع غذایی: تولید خشکبار، لبنیات و فرآورده‌های کشاورزی.

استان گلستان (گرگان)

جاذبه‌های طبیعی	جاذبه‌های تاریخی	صنایع مهم
۱- جنگل گلستان: از قدیمی‌ترین و زیباترین جنگل‌های ایران، ثبت جهانی یونسکو. ۲- پارک ملی گلستان: زیستگاهی مهم برای گونه‌های جانوری کمیاب. ۳- آبشار کبودوال: آبشار خزه‌ای در علی‌آباد کتول. ۴- خلیج گرگان: خلیج کم‌عمق در حاشیه دریای خزر.	۱- برج قابوس: بلندترین برج آجری جهان، ثبت جهانی یونسکو. ۲- کاروانسرای قزلق: از آثار تاریخی مربوط به دوره صفویه. ۳- مسجد جامع گرگان: مسجدی با معماری تاریخی - اسلامی. ۴- دیوار بزرگ گرگان: دیواری تاریخی، معروف به دیوار چین ایران.	۱- کشاورزی و باغداری: تولید گندم، برنج، کلزا، سویا و نیشکر. ۲- صنایع دستی: قالی‌بافی ترکمن، نمدمالی و گلیم‌بافی. ۳- صنایع غذایی: تولید فرآورده‌های لبنی، روغن و شکر. ۴- دامداری و شیلات: پرورش ماهی، دامداری و تولید محصولات دامی.

شعرا و نویسندگان ایرانی در تاریخ ایران

ایران، با تاریخ و فرهنگی غنی، همواره محل تولد شاعران و نویسندگان برجسته‌ای بوده است که آثارشان نه تنها در کشور خود بلکه در سطح جهانی تاثیرگذار بوده است. این آثار همواره به عنوان یکی از ارکان مهم تمدن ایرانی در نظر گرفته می‌شوند. در اینجا، به برخی از مهم‌ترین شاعران و نویسندگان ایرانی که در تاریخ ایران نقش مهمی ایفا کرده‌اند، پرداخته می‌شود.

۱- شعر در ایران باستان و دوران اسلامی

در دوران باستان، ایران به عنوان یکی از تمدن‌های پیشرفته و با فرهنگ غنی شناخته می‌شد. آثار ادبی در این دوره بیشتر به صورت حماسی و دینی بوده است. مهم‌ترین اثر در این دوران، شاهنامه فردوسی است که در آن تاریخ ایران، از آغاز تا پایان دوران ساسانی، به شکلی حماسی روایت شده است.

با ورود اسلام به ایران در قرن هفتم میلادی، زبان و ادبیات فارسی وارد مرحله‌ای جدید شد. شعر فارسی در دوران اسلامی به طرز چشمگیری شکوفا شد و به یکی از مهم‌ترین ارکان فرهنگ ایرانی تبدیل شد.

۲- فردوسی (قرن ۱۰ میلادی – قرن ٤ هجری)

ابوالقاسم فردوسی یکی از بزرگ‌ترین شاعران ایران و بنیان‌گذار شعر حماسی در ادب فارسی است. مهم‌ترین اثر او شاهنامه نام دارد که داستان‌های اساطیری، تاریخی و حماسی ایران را از دوران پیش از تاریخ تا پایان دوره ساسانی روایت می‌کند. شاهنامه نه تنها به حفظ تاریخ و فرهنگ ایرانی کمک کرد، بلکه در قالب شعر، قدرت زبان فارسی را در مقابل زبان‌های دیگر به نمایش گذاشت.

فردوسی در شاهنامه از هزاران شخصیت تاریخی و اساطیری ایران مانند رستم، سیاوش و کیخسرو سخن می‌گوید و این اثر به عنوان میراثی فرهنگی، برای مردم ایران اهمیت زیادی دارد.

۳- حافظ شیرازی (قرن ١٤ میلادی – قرن ۸ هجری)

حافظ شیرازی، یکی از بزرگ‌ترین شاعران ایران و جهان، در قرن ۱۴ میلادی و در نیمه دوم قرن ۸ هجری زندگی می‌کرد. حافظ در زمینه غزل‌سرایی شهرت دارد و دیوان او مجموعه‌ای از غزل‌های زیبا و عمیق است که همچنان مورد علاقه و مطالعه ایرانیان و غیرایرانیان قرار دارد.

۴- مولانا جلال‌الدین بلخی (قرن ۱۳ میلادی – قرن ۷ هجری)

مولانا جلال‌الدین بلخی، عارف و شاعر بزرگ ایرانی در قرن ۱۳ میلادی (قرن ۷ هجری) می‌زیست. مهم‌ترین اثر او مثنوی معنوی است که از شاهکارهای عرفانی و ادبیات جهان به شمار می‌رود. این اثر به موضوعات عمیق عرفانی، فلسفی و انسان‌شناسی می‌پردازد.

۵- سعدی شیرازی (قرن ۱۳ میلادی – قرن ۷ هجری)

سعدی شیرازی، یکی از بزرگ‌ترین شاعران ایران، در قرن ۱۳ میلادی (قرن ۷ هجری) زندگی می‌کرد. آثار مهم او مانند بوستان و گلستان به زبان نثر و شعر در زمینه‌های اخلاقی، اجتماعی و حکمت انسانی تأثیرگذار بوده‌اند.

۶- نیما یوشیج (قرن ۲۰ میلادی – ١٤ هجری)

نیما یوشیج، شاعر و بنیان‌گذار شعر نو فارسی، در قرن ۲۰ میلادی (قرن ۱۴ هجری) می‌زیست. او با نوآوری‌های خود در شعر فارسی، تحولی بزرگ در قالب‌های شعری ایجاد کرد و راه را برای نسل‌های جدید شاعران ایرانی هموار کرد. اشعار نیمایی او موجب به چالش کشیدن قالب‌های کلاسیک شعر فارسی و ایجاد سبک‌های نوین شد.

۷- شهریار (قرن ۲۰ میلادی – قرن ١٤ هجری)

شهریار، یکی از شاعران معاصر ایران، در قرن ۲۰ میلادی (قرن ۱۴ هجری) زندگی می‌کرد. او بیشتر به خاطر اشعار عاشقانه و اجتماعی خود شناخته می‌شود. مهم‌ترین اثر او حیدر بابایه سلام است که یکی از نمادهای مقاومت و عشق به وطن در تاریخ ادبیات فارسی به شمار می‌رود.

۸- صادق هدایت (قرن ۲۰ میلادی – قرن ١٤ هجری)

صادق هدایت، نویسنده و داستان‌نویس ایرانی معاصر در قرن ۲۰ میلادی (قرن ۱۴ هجری) می‌زیست. آثار او، به ویژه بوف کور، از برجسته‌ترین آثار داستانی در ادبیات معاصر ایران محسوب می‌شوند. هدایت در این اثر به مسائل فلسفی، روان‌شناسی و اجتماعی پرداخته و تفکر مدرن را با نگاه ایرانی به هم آمیخته است.

۹- جلال آل احمد (قرن ۲۰ میلادی – قرن ١٤ هجری)

جلال آل احمد، نویسنده و روشنفکر ایرانی، در قرن ۲۰ میلادی (قرن ۱۴ هجری) زندگی می‌کرد. مهم‌ترین اثر او غرب‌زدگی است که در آن به نقد فرهنگ غربی و تأثیرات آن بر جامعه ایرانی پرداخته است. آل احمد از جمله چهره‌های برجسته جنبش روشنفکری ایران در دوران معاصر به شمار می‌رود.

۱۰- احمد شاملو (قرن ۲۰ میلادی – قرن ١٤ هجری)

احمد شاملو، یکی از شاعران و نویسندگان معاصر ایران، در قرن ۲۰ میلادی (قرن ۱۴ هجری) زندگی می‌کرد. آثار او با زبان نو و آزاد به مسائل انسانی، اجتماعی و سیاسی پرداخته و تأثیر عمیقی بر ادبیات فارسی گذاشته است. شاملو در شعر و نثر خود به آزادی، انسانیت و محبت جهانی اشاره کرده است.

۱۱- نظامی گنجوی (قرن ۱۲ میلادی – قرن ٦ هجری)

نظامی گنجوی، شاعر بزرگ و برجسته ایران در قرن ۱۲ میلادی (قرن ٦ هجری) می‌زیست. او به خاطر قصیده‌ها و منظومه‌های عاشقانه‌اش شهرت دارد. مهم‌ترین آثار او شامل خسرو و شیرین، لیلی و مجنون، هفت پیکر و اسکندرنامه هستند.

نظامی در آثارش از عناصر عرفانی، فلسفی و انسانی به‌طور برجسته استفاده کرده و به شکلی زیبا و هنرمندانه، داستان‌های عاشقانه و حماسی را با معانی اخلاقی و اجتماعی پیوند داده است. آثار نظامی به‌ویژه در زمینه‌های عشق و انسان‌شناسی، تأثیرات زیادی بر شاعران و نویسندگان بعد از خود گذاشت و همچنان در ادبیات فارسی مطرح است.

➢ رویدادهای مهم تقویم شمسی و قمری

رویدادهای مهم تقویم شمسی

فروردین

۱: عید نوروز

۲: عید نوروز – آغاز عملیات فتح المبین (۱۳۶۱) – تهاجم رژیم ستم شاهی به مدرسه فیضیه قم (۱۳۴۲)

۳: عید نوروز

۴: عید نوروز

۱۲: روز جمهوری اسلامی ایران

۱۳: روز طبیعت

۱۸: روز سلامتی (روز جهانی بهداشت)

۱۹: شهادت آیت الله سید محمد باقر صدر و خواهر ایشان بنت الهدی توسط رژیم بعث عراق (۱۳۵۹)

۲۱: شهادت امیر سپهبد علی صیاد شیرازی

۲۵: روز بزرگداشت عطار نیشابوری

۲۹: روز ارتش جمهوری اسلامی ایران

۳۰: روز وقف

اردیبهشت

۱: روز بزرگداشت سعدی

۲: تاسیس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (۱۳۵۸) – سالروز انقلاب فرهنگی (۱۳۵۹) – روز زمین پاک.

۳: روز بزرگداشت شیخ بهایی

۵: شکست حمله نظامی آمریکا به ایران در طبس (۱۳۵۹)

۸: روز جوان

۹: روز شوراها

۱۰: آغاز عملیات بیت المقدس (۱۳۶۱)

۱۲: شهادت استاد مطهری (۱۳۵۸) – روز معلم – روز جهانی کارگر

۱۵: روز بزرگداشت شیخ صدوق

۱۷: روز اسناد ملی

۱۹: روز جهانی صلیب سرخ

۲۴: لغو امتیاز تنباکو به فتوای آیت الله میرزای شیرازی (۱۲۷۰)

۲۵: روز بزرگداشت فردوسی

۲۶: روز جهانی خانواده

۲۸: روز بزرگ داشت حکیم عمر خیام – روز جهانی ارتباطات

۲۹: روز جهانی موزه و میراث فرهنگی

۳۰: شهادت سید ابراهیم رئیسی (رئیس جمهور ایران سال ۱۴۰۳) و شهدای بالگرد

خرداد

۱: روز بهره وری – روز بزرگداشت ملاصدرا – روز جهانی توسعه فرهنگی

۳: فتح خرمشهر در عملیات بیت المقدس (۱۳۶۱) و روز مقاومت و پیروزی

۱۴: رحلت حضرت امام خمینی (ره) رهبر کبیر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران(۱۳۶۸) – انتخاب حضرت آیت الله خامنه ای به رهبری (۱۳۶۸)

۱۵: قیام خونین ۱۵ خرداد (۱۳۴۲)

۱۶: روز جهانی محیط زیست

۲۰: شهادت آیت الله سعیدی توسط رژیم ستم شاهی پهلوی (۱۳۴۹)

۲۱: روز جهانی صنایع دستی

۲۶: شهادت سربازان دلیر اسلام: بخارائی، امانی، صفار هرندی و نیک نژاد (۱۳۴۴)

۲۸: روز جهانی بیابان زدایی

۲۹: درگذشت دکتر علی شریعتی (۱۳۵۶)

۳۱: شهادت دکتر مصطفی چمران (۱۳۶۰)

تیر

۱: سالروز صدور فرمان حضرت امام خمینی (ره) مبنی بر تاسیس سازمان تبلیغات اسلامی(۱۳۶۰) – روز اصناف

۶: روز جهانی مبارزه با مواد مخدر

۷: شهادت مظلومانه آیت الله دکتر بهشتی و ۷۲ تن از یاران امام خمینی (ره) با انفجار بمب به دست منافقین در دفتر مرکزی حزب جمهوری اسلامی (۱۳۶۰) – روز قوه قضاییه

۸: روز مبارزه با سلاح های شیمیایی و میکروبی

۱۰: روز صنعت و معدن

۱۱: شهادت آیت الله صدوقی چهارمین شهید محراب به دست منافقین (۱۳۶۱)

۱۲: سقوط هواپیمای مسافربری جمهوری اسلامی ایران توسط ناوگان آمریکای جنایتکار (۱۳۶۷)

۱۳: روز مبارزه با بیماری های قابل انتقال بین انسان و حیوان

۱۴: روز قلم

۱۶: روز مالیات

۲۵: روز بهزیستی و تامین اجتماعی

۲۷: اعلام پذیرش قطعنامه ۵۹۸ شورای امنیت از سوی ایران (۱۳۶۷)

مرداد

۵: سالروز عملیات غرور آفرین مرصاد (۱۳۶۷)

۶: روز ترویج آموزش های فنی و حرفه ای

۸: روز بزرگداشت شیخ شهاب الدین سهروردی (شیخ اشراق)

۹: روز اهدای خون

۱۴: صدور فرمان مشروطیت (۱۲۸۵)

۱۶: تشکیل جهاد دانشگاهی (۱۳۵۹)

۱۷: روز خبرنگار

۲۶: آغاز بازگشت آزادگان به میهن اسلامی (۱۳۶۹)

۲۸: کودتای آمریکا برای باز گرداندن شاه (۱۳۳۲)

۳۰: روز بزرگداشت علامه مجلسی

۳۱: روز جهانی مسجد

شهریور

۱: روز پزشک

۲: آغاز هفته دولت

۴: روز کارمند

۵: روز داروسازی – روز بزرگداشت محمد بن زکریای رازی

۸: انفجار دفتر نخست وزیری به دست منافقین و شهادت مظلومانه شهیدان رجایی و با هنر (۱۳۶۰) روز مبارزه با تروریسم

۱۰: روز بانکداری اسلامی – سالروز تصویب قانون عملیات بانکی بدون ربا (۱۳۶۲)

۱۱: روز صنعت چاپ

۱۳: روز تعاون – روز بزرگداشت ابوریحان بیرونی

۱۴: شهادت آیت الله قدوسی و سرتیپ وحید دستجردی (۱۳۶۰)

۱۷: قیام ۱۷ و کشتار جمعی از مردم به دست ماموران ستم شاهی (۱۳۵۷)

۱۹: وفات آیت الله سید محمود طالقانی اولین امام جمعه تهران (۱۳۵۸)

۲۰: شهادت دومین شهید محراب آیت الله مدنی به دست منافقین (۱۳۶۰)

۲۱: روز سینما

۲۷: روز شعر و ادب فارسی (روز بزرگداشت استاد سید محمد حسین شهریار)

۳۰: روز گفتگوی تمدن ها

۳۱: آغاز جنگ تحمیلی (۱۳۵۹) – آغاز هفته دفاع مقدس

مهر

۵: شکست حصر آبادان در عملیات ثامن الائمه (ع) (۱۳۶۰)

۶: روز جهانی جهانگردی – شهادت سید حسن نصرالله (۲۷ سپتامبر ۲۰۲۴)

۷: روز آتش نشانی و ایمنی

۸: شهادت سرداران اسلام: فلاحی، فکوری، نامجو، کلاهدوز و جهان آرا (۱۳۶۰) – روز بزرگداشت مولوی

۹: روز همبستگی و همدردی با کودکان فلسطینی – روز جهانی ناشنوایان

۱۰: روز جهانی مستضعفان – روز جهانی سالمندان

۱۳: هجرت امام خمینی (ره) از عراق به پاریس (۱۳۵۷) – روز نیروی انتظامی

۱۴: روز دامپزشکی

۱۷: روز جهانی کودک

۲۰: روز بزرگداشت حافظ – روز اسکن معلولین و سالمندان – روز ملی کاهش اثرات بلایای طبیعی

۲۳: شهادت پنجمین شهید محراب آیت الله اشرفی اصفهانی توسط منافقین (۱۳۶۱) – روز جهانی استاندارد

۲۴: روز پیوند اولیاء و مربیان – روز جهانی نابینایان (عصای سفید)

۲۶: روز تربیت بدنی و ورزش

۲۹: روز صادرات

آبان

۱: روز آمار و برنامه ریزی

۴: اعتراض و افشاگری حضرت امام خمینی (ره) علیه پذیرش کاپیتولاسیون(۱۳۴۳)

۸: شهادت محمد حسین فهمیده (بسیجی ۱۳ ساله) – روز نوجوان – روز بسیج دانش آموزی

۱۰: شهادت آیت الله قاضی طباطبایی اولین شهید محراب به دست منافقین (۱۳۵۸)

۱۳: تسخیر لانه جاسوسی آمریکا به دست دانشجویان پیرو خط امام (۱۳۵۸) – روز ملی مبارزه با استکبار جهانی - روز دانش‌آموز

۱۹: روز ملی کیفیت

۲۲: روز جهانی قدس

۲۴: روز کتاب و کتابخوانی – روز بزرگداشت آیت الله علامه سید محمد حسین طباطبایی (۱۳۶۰)

آذر

۵: روز بسیج مستضعفین، تشکیل بسیج مستضعفین به فرمان امام خمینی (ره) (۱۳۵۸)

۷: روز نیروی دریایی

۹: روز بزرگداشت شیخ مفید

۱۰: شهادت آیت الله سید حسن مدرس (۱۳۱۶) – روز مجلس

۱۱: شهادت میرزا کوچک خان جنگلی

۱۲: تصویب قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران(۱۳۵۸)

۱۳: روز بیمه – روز جهانی معلولین

۱۶: روز دانشجو

۱۸: معرفی عراق به عنوان مسئول و آغاز گر جنگ از سوی سازمان ملل (۱۳۷۰)

۱۹: تشکیل شورای عالی انقلاب فرهنگی به فرمان امام خمینی (ره) (۱۳۶۳)

۲۰: شهادت آیت الله دستغیب سومین شهید محراب به دست منافقین (۱۳۶۰)

۲۵: روز پژوهش

۲۶: روز حمل و نقل

۲۷: شهادت آیت الله دکتر محمد مفتح (۱۳۵۸) – روز وحدت حوزه و دانشگاه

دی

۴: میلاد حضرت مسیح (ع)

۷: شهادت آیت الله حسین غفاری توسط رژیم ستم شاهی پهلوی (۱۳۵۲) – سالروز تشکیل نهضت سواد آموزی به فرمان حضرت امام خمینی (ره) (۱۳۵۸)

۱۲: آغاز سال جدید میلادی

۱۳: شهادت سردار حاج قاسم سلیمانی (سال ۱۳۹۸)

۱۴: روز جهاد کشاورزی

۲۰: شهادت میرزا تقی خان امیر کبیر (۱۲۳۰ برابر با ۱۷ ربیع الاول ۱۲۶۸ هجری قمری)

۲۲: تشکیل شورای انقلاب به فرمان حضرت امام خمینی (ره) (۱۳۵۷)

۲۶: فرار شاه معدوم (۱۳۵۷) ۲۷: شهادت نواب صفوی، طهماسبی و ذوالقدر از فدائیان اسلام (۱۳۳۴)

بهمن

۱۲: بازگشت حضرت امام خمینی (ره) (۱۳۵۷)

۱۷: روز خانواده

۱۹: روز نیروی هوایی

۲۱: شکسته شدن حکومت نظامی به فرمان حضرت امام خمینی(ره)(۱۳۵۷)

۲۲: پیروزی انقلاب اسلامی ایران و سقوط نظام شاهنشاهی (۱۳۵۷)

اسفند

۳: روز تجلیل از اسرا و مفقودان

۵: روز بزرگداشت خواجه نصیر الدین طوسی – روز مهندسی

۸: روز امور تربیتی

۹: روز ملی حمایت از حقوق مصرف کنندگان

۱۴: روز احسان و نیکوکاری

۱۵: روز درختکاری

۲۲: روز بزرگداشت شهدا (سالروز صدور فرمان حضرت امام خمینی (ره) مبنی بر تاسیس بنیاد شهید انقلاب اسلامی -۱۳۵۸)

۲۵: بمباران شیمیایی حلبچه توسط ارتش بعث عراق (۱۳۶۶)

۲۹: روز ملی شدن صنعت نفت ایران (۱۳۲۹)

رویدادهای مهم تقویم قمری

محرم

۱: آغاز سال هجری قمری

۹: تاسوعای حسینی

۱۰: عاشورای حسینی- انفجار در حرم امام رضا (ع) توسط ایادی آمریکا (۱۴۱۵ هجری قمری) برابر با ۳۰ خرداد ۱۳۷۳

۱۲: شهادت حضرت امام زین العابدین (ع) (۹۵ هجری قمری)

۱۸: تغییر قبله مسلمین از بیت المقدس به مکه معظمه (۲ هجری قمری)

۲۵: شهادت حضرت امام زین العابدین (ع) (۹۵ هجری قمری)- به روایتی

صفر

۲۰: اربعین حسینی

۲۸: رحلت حضرت رسول مکرم اسلام (ص) (۱۱ هجری قمری)- شهادت امام حسن مجتبی (ع) (۵۰ هجری

قمری)

۲۹: شهادت امام رضا (ع) (۲۰۳ هجری قمری)

ربیع الاول

۱: هجرت رسول مکرم اسلام (ص) از مکه به مدینه (مبدا تاریخ هجری)

۸: شهادت حضرت مام حسن عسگری (ع) (۲۶۹۰هجری قمری)

۱۲: میلاد حضرت رسول مکرم اسلام (ص) به روایت اهل سنت – آغاز هفته وحدت

۱۷: ولادت حضرت رسول مکرم اسلام (ص) (۵۳ سال قبل از هجرت) – میلاد حضرت امام جعفر صادق (ع) موسس مذهب جعفری(۸۳ هجری قمری)

ربیع الثانی

۸: ولادت حضرت امام حسن عسگری (ع) (۲۳۲ هجری قمری)

۱۰: وفات حضرت معصومه سلام الله علیها (۲۰۱ هجری قمری)

جمادی الاول

۵: ولادت حضرت زینب سلام الله علیها (۵ هجری قمری) – روز پرستار و بهورز

۱۳: شهادت حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها (۱۱ هجری قمری) به یک روایت

جمادی الثانی

۳: شهادت حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها (۱۱هجری قمری)

۲۰: ولادت حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها (هشتم قبل از هجرت) و روز زن – تولد حضرت امام خمینی (ره) رهبر کبیر انقلاب اسلامی (۱۳۲۰ هجری قمری)

رجب

۱: ولادت حضرت امام محمد باقر (ع) (۵۷ هجری قمری)

۳: شهادت حضرت امام علی النقی الهادی (ع) (۲۵۴ هجری قمری)

۱۰: ولادت امام محمد تقی (ع) (جواد الائمه) (۱۹۵ هجری قمری)

۱۳: ولادت حضرت امیر المومنین امام علی (ع) (۲۳ سال قبل از هجرت) - آغاز ایام البیض (اعتکاف)

۱۵: وفات حضرت زینب سلام الله علیها (۶۲ هجری قمری)

۲۵: شهادت حضرت امام موسی کاظم (ع) (۱۸۳ هجری قمری)

۲۷: مبعث حضرت رسول مکرم اسلام (ص) (۱۳ سال قبل از هجرت)

شعبان

۳: حضرت امام حسین (ع) (۴ هجری قمری)- روز پاسدار

۴: ولادت حضرت ابوالفضل (ع) (۲۶ هجری قمری) – روز جانباز

۵: ولادت حضرت امام زین العابدین (ع) (۳۸ هجری قمری)

۱۱: ولادت حضرت علی اکبر (ع) (۳۳ هجری قمری)

۱۵: ولادت حضرت قائم عجل الله تعالی فرجه (۲۵۵ هجری قمری) و روز جهانی مستضعفان

رمضان

۱۰: وفات حضر حضرت خدیجه سلام الله علیها (۳سال قبل از هجرت)

۱۵: ولادت حضرت امام حسن مجتبی (ع) (۳ هجری قمری)

۱۸: شب قدر

۱۹: ضربت خوردن حضرت امیرالمومنین امام علی (ع) (۴۰ هجری قمری)

۲۰: شب قدر

۲۱: شهادت حضرت امیرالمومنین امام علی (ع) (۴۰ هجری قمری)

۲۲: شب قدر

شوال

۱: عید سعید فطر

۲۱: فتح اندلس به دست مسلمانان

۲۵: شهادت امام جعفر صادق (ع) موسس مذهب جعفری

ذی القعده

۱: ولادت حضرت معصومه (س)

۱۱: ولادت حضرت امام رضا (ع)

۲۹: شهادت امام محمد تقی(ع) «جواد الائمه»

ذی الحجه

۷: شهادت حضرت امام محمد باقر (ع)

۱۰: عید سعید قربان

۱۵: ولادت حضرت امام علی النقی الهادی (ع)

۱۸: عید سعید غدیرخم

➢ سازمان های مهم بین المللی

در دنیای امروز، سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای نقش کلیدی در مدیریت روابط بین‌المللی، حل منازعات، توسعه اقتصادی و حفظ صلح و امنیت جهانی دارند. این نهادها با همکاری کشورها سعی در ایجاد یک نظم پایدار جهانی دارند. در ادامه، مهم‌ترین سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای معرفی و بررسی خواهند شد.

۱- سازمان ملل متحد (United Nations - UN)

تأسیس: ۱۹۴۵

دفتر مرکزی: نیویورک، ایالات متحده

اهداف:

- حفظ صلح و امنیت بین‌المللی
- توسعه روابط دوستانه میان کشورها
- همکاری در حل مسائل بین‌المللی
- ترویج احترام به حقوق بشر

نهادهای اصلی:

۱- شورای امنیت: (UNSC) مسئول حفظ صلح و امنیت جهانی با ۵ عضو دائم (آمریکا، روسیه، چین، فرانسه، بریتانیا) و ۱۰ عضو غیر دائم

۲- مجمع عمومی: (UNGA) متشکل از تمامی کشورهای عضو

۳- دبیرخانه: اداره امور اجرایی سازمان به ریاست دبیرکل

۴- دیوان بین‌المللی دادگستری: (ICJ) رسیدگی به اختلافات بین کشورها

۵- شورای اقتصادی و اجتماعی: (ECOSOC) توسعه اقتصادی و اجتماعی

نهادهای وابسته:

- سازمان بهداشت جهانی (WHO)
- صندوق بین‌المللی پول (IMF)
- سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد (UNESCO)
- برنامه جهانی غذا (WFP)

۲- سازمان تجارت جهانی (World Trade Organization - WTO)

تأسیس: ۱۹۹۵

دفتر مرکزی: ژنو، سوئیس

اهداف:

- تنظیم و نظارت بر تجارت جهانی

- رفع موانع تجاری بین کشورها

- حل و فصل اختلافات تجاری

۳- صندوق بین‌المللی پول (International Monetary Fund - IMF)

تأسیس: ۱۹۴۴

دفتر مرکزی: واشنگتن دی‌سی، آمریکا

وظایف:

- ثبات نرخ ارز و تسهیل همکاری اقتصادی جهانی

- ارائه وام به کشورها در شرایط بحرانی

- مشاوره اقتصادی به کشورهای عضو

۴- بانک جهانی (World Bank)

تأسیس: ۱۹۴۴

دفتر مرکزی: واشنگتن دی‌سی، آمریکا

اهداف:

- ارائه وام‌های توسعه‌ای به کشورهای در حال توسعه

- کاهش فقر و توسعه پایدار اقتصادی

۵- سازمان همکاری اقتصادی و توسعه(Organization for Economic Co-operation and Development - OECD)

تأسیس: ۱۹۶۱

دفتر مرکزی: پاریس، فرانسه

اهداف:

- توسعه سیاست‌های اقتصادی پایدار

- افزایش رفاه اجتماعی و اقتصادی

- مبارزه با فساد و پول‌شویی

۶- اتحادیه اروپا (European Union - EU)

تأسیس: ۱۹۵۷

دفتر مرکزی: بروکسل، بلژیک

کشورهای عضو: ۲۷ کشور اروپایی

اهداف:

- همگرایی اقتصادی و پولی (یورو)

- آزادی حرکت کالا، سرمایه، خدمات و افراد

- سیاست‌های مشترک در حوزه‌های کشاورزی، انرژی و محیط زیست

نهادهای اصلی:

- کمیسیون اروپا: نهاد اجرایی

- شورای اتحادیه اروپا: نمایندگان کشورهای عضو

- پارلمان اروپا: تصویب قوانین و بودجه

۷- سازمان پیمان آتلانتیک شمالی (NATO)

تأسیس: ۱۹۴۹

دفتر مرکزی: بروکسل، بلژیک

اعضا: ۳۱ کشور از آمریکای شمالی و اروپا

اهداف:

- دفاع جمعی در برابر تهدیدات خارجی

- همکاری نظامی و امنیتی بین اعضا

۸- اتحادیه کشورهای جنوب شرق آسیا (ASEAN)

تأسیس: ۱۹۶۷

دفتر مرکزی: جاکارتا، اندونزی

کشورهای عضو: ۱۰ کشور از جمله اندونزی، مالزی، تایلند، ویتنام

اهداف:

ارتقای رشد اقتصادی و ثبات سیاسی در منطقه

کاهش تنش‌های منطقه‌ای

۹- اتحادیه آفریقا (African Union - AU)

تأسیس: ۲۰۰۱

دفتر مرکزی: آدیس آبابا، اتیوپی

اهداف:

- یکپارچگی و همکاری اقتصادی و سیاسی کشورهای آفریقایی

- حل و فصل منازعات داخلی آفریقا

۱۰- شورای همکاری خلیج فارس (GCC)

تأسیس: ۱۹۸۱

دفتر مرکزی: ریاض، عربستان سعودی

کشورهای عضو: عربستان سعودی، امارات، قطر، بحرین، کویت، عمان

اهداف: همکاری اقتصادی، نظامی و امنیتی در منطقه خلیج فارس

۱۱- سازمان همکاری شانگهای (SCO)

تأسیس: ۲۰۰۱

دفتر مرکزی: پکن، چین

کشورهای عضو: چین، روسیه، هند، پاکستان، ایران، و برخی کشورهای آسیای مرکزی

اهداف:

- مقابله با تهدیدات تروریسم و افراط‌گرایی
- توسعه همکاری‌های اقتصادی و امنیتی

۱۲- سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد (FAO)

سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد، که با نام اختصاری فائو (FAO) شناخته می‌شود، یکی از سازمان‌های بین‌المللی است که در زمینه توسعه کشاورزی فعالیت می‌کند. از اهداف این سازمان، مبارزه با سوءتغذیه از طریق ارائه اطلاعات و راهکارهای لازم به کشورهای مختلف می‌باشد.

۱۳- آژانس بین‌المللی انرژی اتمی (IAEA)

آژانس بین‌المللی انرژی اتمی (IAEA) یک سازمان بین‌المللی است که با هدف ترویج استفاده صلح‌آمیز از انرژی هسته‌ای و جلوگیری از استفاده نظامی آن تأسیس شده است.

۱۴- سازمان تجارت جهانی (WTO)

سازمان تجارت جهانی، که به اختصار WTO نامیده می‌شود، یک سازمان بین‌المللی است که قوانین جهانی تجارت را تنظیم کرده و اختلافات میان اعضای خود را حل و فصل می‌کند.

۱۵- سازمان کشورهای صادرکننده نفت (OPEC)

سازمان کشورهای صادرکننده نفت، که با نام اختصاری اوپک (OPEC) شناخته می‌شود، یک سازمان بین‌المللی است که در ابتدا در ژنو تأسیس شد و سپس مقر خود را به وین در اتریش منتقل کرد. این سازمان با هدف دفاع در برابر سیاست‌های استثماری شرکت‌های نفتی بزرگ موسوم به «هفت خواهران»، که به دلیل تسلط بر فناوری تولید نفت و شبکه حمل و نقل آن، قیمت نفت را به صورت مصنوعی پایین نگه می‌داشتند، تأسیس گردید. پیشنهاد تأسیس اوپک توسط ونزوئلا مطرح شد.

۱۶- سازمان کشورهای صادرکننده گاز (OPEC Gas / IEF)

سازمان کشورهای صادرکننده گاز(OPEC Gas) ، یا همان سازمان بین‌المللی انرژی گاز(IEF) ، برای تنظیم روابط پیرامون تولید، تجارت و قیمت‌گذاری گاز طبیعی و همچنین تضمین امنیت عرضه و تقاضای این منبع انرژی تأسیس شد.

۱۷- اتحادیه جهانی پست (UPU)

اتحادیه جهانی پست، که در ابتدا به توافقی برای ایجاد قلمرو پستی مشترک میان کشورهای امضاکننده دست یافت، پس از چند سال به نام «اتحادیه جهانی پست» تغییر نام داد. این توافق، تضمین‌کننده آزادی ترانزیت برای تبادل متقابل مرسولات پستی در سراسر قلمرو اتحادیه است.

۱۸- سازمان بین‌المللی استانداردسازی (ISO)

سازمان بین‌المللی استانداردسازی(ISO) ، که معمولاً با نام «ایزو» شناخته می‌شود، یک موسسه بین‌المللی غیردولتی است که به ایجاد استانداردهای کلی و جزئی در زمینه هماهنگ‌سازی استانداردهای مختلف جهانی می‌پردازد. این سازمان از نمایندگان موسسات استانداردسازی ملی کشورها تشکیل شده و مقر آن در ژنو، سوئیس قرار دارد.

۱۹- صندوق جهانی طبیعت (WWF)

صندوق جهانی طبیعت (WWF)، که بزرگترین اتحاد بین‌المللی در زمینه حفاظت از محیط زیست است، در کشور سوئیس تأسیس شده و هدف آن حفاظت از طبیعت و مبارزه با تهدیدات زیست‌محیطی است.

۲۰- سازمان پیمان آتلانتیک شمالی (NATO)

سازمان پیمان آتلانتیک شمالی (NATO) با هدف دفاع جمعی در برابر تهدیدات نظامی تأسیس شد و در حال حاضر ۳۰ کشور عضو دارد. کشورهای امضاکننده این پیمان توافق کرده‌اند که حمله نظامی به هر یک از اعضای این سازمان در اروپا یا آمریکای شمالی، به عنوان حمله به تمامی کشورهای عضو تلقی شده و همه آنها برای مقابله با آن وارد عمل خواهند شد.

جنگ ها و عهدنامه های مهم

در طول تاریخ، جنگ‌ها و عهدنامه‌ها نقش بسیار مهمی در شکل‌گیری روابط بین‌الملل و تعیین سرنوشت ملت‌ها داشته‌اند. جنگ‌ها می‌توانند بر سر منافع سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و ارضی باشند و به‌دنبال آن، عهدنامه‌ها و توافقات بین‌المللی به‌منظور حل منازعات و تعیین شرایط جدید برای کشورهای درگیر در جنگ‌ها امضاء می‌شوند.

جنگ‌های مهم بین‌المللی

۱- جنگ جهانی اول (۱۹۱۸-۱۹۱۴)

جنگ جهانی اول یکی از بزرگ‌ترین و خونین‌ترین جنگ‌ها در تاریخ بشر بود که بیش از ۳۲ کشور در آن درگیر شدند. دلایل اصلی این جنگ عبارت بودند از:

- رقابت‌های استعمارگرانه کشورهای اروپایی
- تعارض‌های نظامی و اقتصادی میان قدرت‌های بزرگ

- ملی‌گرایی افراطی در اروپا
- رقابت‌های نظامی و تسلیحاتی

نتایج

- تغییرات گسترده در نقشه سیاسی جهان، از جمله فروپاشی امپراتوری‌های آلمان، روسیه، عثمانی و اتریش-مجارستان
- شکل‌گیری پیمان ورسای که به تحمیل شرایط سخت به آلمان انجامید.
- تأسیس جامعه ملل که هدف آن پیشگیری از جنگ‌های آینده بود.

۲- جنگ جهانی دوم (۱۹۴۵-۱۹۳۹)

جنگ جهانی دوم به‌دلیل عواقب غیرقابل پیش‌بینی و تحقیرآمیز پیمان ورسای و همچنین تلاش آلمان نازی برای گسترش قدرت خود، آغاز شد. دیگر علل مهم عبارت بودند از:

- سیاست‌های تهاجمی آلمان نازی تحت رهبری هیتلر
- رشد فاشیسم و ملی‌گرایی افراطی
- سیاست‌های انزواگرایانه برخی کشورها و عدم مقابله موثر با تهدیدات پیش رو

نتایج

- تغییرات عمده در نقشه سیاسی جهان و تقسیم اروپا به دو بلوک شرق و غرب
- شکل‌گیری سازمان ملل متحد (UN) به‌منظور حفظ صلح جهانی
- آغاز جنگ سرد بین بلوک شرق (سوسیالیستی) و بلوک غرب (سرمایه‌داری)
- نابودی بسیاری از کشورهای اروپایی و آسیایی و ورود به دوران بازسازی

۳- جنگ سرد (۱۹۹۱-۱۹۴۷)

جنگ سرد جنگی غیرمستقیم و ایدئولوژیک بین ایالات متحده آمریکا و اتحاد جماهیر شوروی بود که به‌طور عمده از طریق رقابت‌های نظامی، اطلاعاتی و اقتصادی در سراسر جهان صورت می‌گرفت. این جنگ از درگیری‌های محلی و سیاسی (مانند جنگ کره، جنگ ویتنام، بحران کوبا) نشأت می‌گرفت، ولی هیچ‌گاه به جنگی تمام‌عیار تبدیل نشد.

۴- جنگ ایران و عراق (۱۹۸۸-۱۹۸۰)

جنگ ایران و عراق که به مدت هشت سال ادامه داشت، یکی از خونین‌ترین جنگ‌های قرن بیستم بود. دلایل اصلی این جنگ عبارت بودند از:

- اختلافات مرزی و تاریخی میان ایران و عراق، به‌ویژه در منطقه شط‌العرب
- انقلاب اسلامی ایران و تهدیدات ناشی از آن برای رژیم بعثی عراق
- حمایت‌های کشورهای غربی از عراق در برابر ایران

نتایج

- پایان جنگ بدون تغییرات عمده در مرزها
- تلفات سنگین انسانی و اقتصادی برای هر دو کشور
- تثبیت رژیم صدام حسین در عراق و عدم توانایی ایران در دستیابی به اهداف سیاسی‌اش

عهدنامه‌های بین‌المللی مهم

۱- پیمان ورسای (۱۹۱۹)

پیمان ورسای پس از پایان جنگ جهانی اول امضاء شد و هدف آن تحمیل شرایط سخت به آلمان به‌منظور جلوگیری از هرگونه تهدید نظامی در آینده بود. این پیمان شامل مواردی مانند:

- کاهش شدید نیروهای نظامی آلمان
- پرداخت غرامت‌های سنگین
- واگذاری بخش‌هایی از خاک آلمان به کشورهای دیگر

این پیمان همچنین موجب ایجاد جامعه ملل شد، اما نتوانست از بروز جنگ جهانی دوم جلوگیری کند.

۲- پیمان ناتو (۱۹۴۹)

پیمان ناتو (NATO) یا سازمان پیمان آتلانتیک شمالی، در دوران جنگ سرد به منظور دفاع جمعی در برابر تهدیدات شوروی و کشورهای بلوک شرق تشکیل شد. اعضای ناتو توافق کردند که حمله به هر یک از اعضای این پیمان، حمله به تمامی کشورهای عضو تلقی خواهد شد و همه کشورها به دفاع از آن عضو پرداخته و وارد جنگ می‌شوند.

۳- عهدنامه تهران (۱۹۴۳)

این عهدنامه که در خلال جنگ جهانی دوم بین رهبران سه کشور متفقین (آمریکا، بریتانیا و شوروی) در تهران امضاء شد، به‌ویژه بر مسائل مربوط به جنگ و همکاری‌های پس از آن تأکید داشت. از جمله مهم‌ترین تصمیمات این عهدنامه می‌توان به برنامه‌ریزی برای حمله به نرماندی و همچنین برقراری یک نهاد بین‌المللی برای حفظ صلح جهانی (که بعدها به سازمان ملل متحد تبدیل شد) اشاره کرد.

عهدنامه‌های مهم ایران

۱- عهدنامه ترکمنچای (۱۸۲۸)

عهدنامه ترکمنچای یکی از مهم‌ترین و تحقیرآمیزترین عهدنامه‌هایی بود که در تاریخ ایران به امضاء رسید. این عهدنامه پس از جنگ دوم ایران و روس (۱۸۲۶-۱۸۲۸) به‌دست آمد و به موجب آن ایران بخش‌های وسیعی از خاک خود، از جمله ارمنستان و گرجستان را به روسیه واگذار کرد. علاوه بر این، ایران موظف شد تا غرامت‌های سنگین پرداخت کند.

۲- عهدنامه گلستان (۱۸۱۳)

عهدنامه گلستان پس از جنگ اول ایران و روس (۱۸۰۴-۱۸۱۳) به امضاء رسید و بر اساس آن ایران مجبور به واگذاری نواحی شمالی خود به روسیه، از جمله داغستان، گرجستان و ارمنستان شد. این پیمان موجب شد تا ایران بخش زیادی از سرزمین‌های خود در قفقاز را از دست بدهد.

۳- عهدنامه قصر شیرین (۱۶۴۰)

این عهدنامه بین ایران و عثمانی پس از جنگ‌های متعدد در قرن هفدهم میلادی به امضاء رسید. طبق این پیمان، مرزهای دو کشور در منطقه غرب ایران و عراق تثبیت شد و ایران برخی از مناطق خود را به عثمانی واگذار کرد. این عهدنامه برای مدت طولانی به حفظ صلح میان ایران و عثمانی کمک کرد.

۴- عهدنامه ۱۹۱۹ ایران و بریتانیا

این عهدنامه که بین دولت ایران و بریتانیا امضاء شد، ایران را به‌طور غیررسمی تحت نفوذ بریتانیا قرار می‌داد و برخی از اختیارات سیاسی و اقتصادی ایران را به بریتانیا واگذار می‌کرد. این پیمان به‌طور گسترده‌ای مورد اعتراض قرار گرفت و سرانجام پس از فشارهای داخلی لغو شد.

➢ جنگ ۱۲ روزه ایران و اسرائیل

جنگ ۱۲ روزه ایران و اسرائیل

جنگ ایران و رژیم صهیونیستی یا جنگ ۱۲ روزه، درگیری مسلحانه‌ای بود که از ۲۳ خرداد ۱۴۰۴ آغاز شد و تا ۳ تیر ۱۴۰۴ ادامه یافت. این جنگ با حملات غافلگیرانه و غیرقانونی رژیم صهیونیستی علیه ایران آغاز شد و با پاسخ کوبنده جمهوری اسلامی و پشتیبانی جبهه مقاومت به یک نبرد منطقه‌ای تبدیل گردید. رژیم صهیونیستی در نخستین ساعات با حمله به چند مرکز نظامی و هسته‌ای ایران، شماری از فرماندهان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و دانشمندان هسته‌ای را به شهادت رساند. این حملات به زیرساخت‌های عمومی از جمله بیمارستان و مراکز غیرنظامی نیز آسیب زد.

ایران در واکنش، صدها موشک و پهپاد به سمت پایگاه‌های نظامی و شهرهای صهیونیستی شلیک کرد. هم‌زمان، نیروهای مقاومت یمن (انصارالله) نیز موشک‌هایی را به سمت سرزمین‌های اشغالی پرتاب کردند. این حملات موجب وارد شدن خسارت جدی به زیرساخت‌های امنیتی و نظامی رژیم صهیونیستی شد.

در روز نهم جنگ، آمریکا با حمله به سه مرکز هسته‌ای ایران، عملاً در کنار رژیم صهیونیستی وارد میدان شد. انصارالله یمن این اقدام را «اعلان جنگ» دانسته و آتش‌بس خود با آمریکا را لغو کرد. با وجود این حمایت آشکار، رژیم صهیونیستی نتوانست از شدت ضربات ایران جلوگیری کند.

طبق اعلام وزارت خارجه ایران، در حملات اولیه بیش از ۷۰ زن و کودک ایرانی به شهادت رسیدند. در مجموع بیش از هزار ایرانی در این جنگ جان باختند. بسیاری از کشورهای اسلامی از جمله مصر، اردن، پاکستان و ترکیه تجاوز رژیم صهیونیستی

را محکوم کردند. کشورهای روسیه، چین، کوبا و آفریقای جنوبی نیز این حملات را نقض قوانین بین‌المللی دانستند. آمریکا، انگلیس، فرانسه و برخی کشورهای غربی به حمایت از رژیم صهیونیستی پرداختند.

با میانجی‌گری قطر و آمریکا، دو طرف در ۳ تیر ۱۴۰۴ به آتش‌بس رضایت دادند. با این حال، جنگ ۱۲ روزه نشان داد جمهوری اسلامی ایران با وجود فشارهای خارجی، همچنان قدرت بازدارندگی خود را حفظ کرده و رژیم صهیونیستی در برابر اراده ملت ایران و جبهه مقاومت آسیب‌پذیر است.

بنیاد شهید و امور ایثارگران گزارش داد که در طول جنگ ۱۲ روزه، دست کم ۱۰۶۲ نفر از پرسنل نظامی و غیرنظامی به شهادت رسیدند و بیش از ۵۰۰۰ نفر نیز مجروح شدند. بیشترین تلفات نظامی در استان تهران با ۲۹۵ مورد و پس از آن در استان های کرمانشاه، آذربایجان شرقی، قم، اصفهان، لرستان و البرز گزارش شده است.

شهدای فرماندهان و پرسنل نظامی

شهید سرلشکر پاسدار محمد باقری: رئیس ستاد کل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران

شهید سرلشکر پاسدار حسین سلامی: فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

شهید سرلشکر غلامعلی رشید: فرمانده قرارگاه مرکزی خاتم‌الانبیاء

شهید سردار امیرعلی حاجی‌زاده: فرمانده نیروی هوافضای سپاه پاسداران

شهید خسرو حسنی: جانشین اطلاعات نیروی هوافضای سپاه

شهید داوود شیخیان: فرمانده پدافند هوایی نیروی هوافضای سپاه پاسداران

شهید مسعود شانه‌ئی: رئیس ستاد فرماندهی کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

شهید محمد باقر طاهرپور: فرمانده یگان پهپادی سپاه پاسداران

شهید محمد آقاجعفر: سرتیپ سپاه پاسداران

شهید جواد جورسرا: سرتیپ سپاه پاسداران

شهید مسعود طیب: سرتیپ سپاه پاسداران.

شهید منصور صفرپور: سرتیپ سپاه پاسداران

شهید غلامرضا محرابی: معاون اطلاعات و امنیت ستاد کل نیروهای مسلح

شهید مهدی ربانی: معاون عملیات ستاد کل نیروهای مسلح

شهید محمد کاظمی: رئیس سازمان اطلاعات سپاه پاسداران

شهید حسن محقق: جانشین رئیس سازمان اطلاعات سپاه پاسداران

شهید علی شادمانی: فرمانده قرارگاه مرکزی خاتم‌الانبیاء (جانشین غلامعلی رشید)

شهید سعید ایزدی: رئیس "شاخه فلسطین" نیروی قدس.

شهید بهنام شهریاری: مقام ارشد سپاه پاسداران مرتبط با یگان ۱۹۰

شهید علیرضا لطفی: معاون سازمان اطلاعات سپاه پاسداران

شهید محمدتقی یوسف‌وند: رئیس یگان حفاظت اطلاعات در بسیج

شهید مرتضی ابراهیمی کرشک: پاسدار سپاه پاسداران از استان خراسان جنوبی

شهید یونس نوفرستی: پاسدار سپاه پاسداران از استان خراسان جنوبی

شهید مهدی زیبا: پاسدار سپاه پاسداران از استان خراسان جنوبی

شهید محمد شایان‌فرد: پاسدار سپاه پاسداران از استان خراسان جنوبی

شهید اسماعیل نادی: پاسدار سپاه پاسداران از استان خراسان جنوبی

شهید میثم خلیلی: پاسدار سپاه پاسداران از استان آذربایجان غربی

شهید رامین ولیزاده: پاسدار سپاه پاسداران از استان آذربایجان غربی

شهید سعید رضایی: پاسدار سپاه پاسداران از استان آذربایجان غربی

شهید اکبر فطین: پاسدار سپاه پاسداران از استان آذربایجان غربی

شهید حمید طوماری: پاسدار سپاه پاسداران از استان زنجان

شهید اکبر عزیزی: پاسدار سپاه پاسداران از استان زنجان

شهید امیر خانی: پاسدار سپاه پاسداران از استان زنجان

شهید حسین قربانی: پاسدار نیروی هوافضای سپاه پاسداران از استان البرز

شهید اسماعیل پاشایی: پاسدار سازمان بسیج مستضعفین

شهید سرهنگ محمد علیزاده: افسر پدافند هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران

شهید حمیدرضا ذبیحی: افسر نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران

شهید میثم معظمی گودرزی: معاون شهید حاجی زاده

شهدای اساتید و دانشمندان

شهید محمد مهدی طهرانچی: استاد ممتاز دانشکده فیزیک دانشگاه شهید بهشتی و رئیس دانشگاه آزاد اسلامی

شهید دکتر احمدرضا ذوالفقاری: عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی و مدیر مسئول فصلنامه فناوری و انرژی هسته‌ای

شهید عبدالحمید مینوچهر: عضو هیئت علمی و رئیس دانشکده مهندسی هسته‌ای دانشگاه شهید بهشتی

شهید دکتر امیرحسین فقهی: عضو هیئت علمی دانشکده مهندسی هسته‌ای دانشگاه شهید بهشتی

شهید فریدون عباسی دوانی: دکترای فیزیک هسته‌ای از دانشگاه شهید بهشتی و عضو هیئت علمی دانشگاه امام حسین.

شهید دکتر اکبر مطلبی‌زاده: عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی و مدرس فیزیک دانشگاه آزاد اسلامی یزد

شهید دکتر علی باکویی کتریمی: عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت مدرس و مدیر گروه فیزیک اتمی و مولکولی

شهید دکتر سعید برجی: دکترای مکانیک و عضو هیئت علمی دانشگاه مالک اشتر

شهید دکتر منصور عسگری: استاد فیزیک و عضو هیئت علمی دانشگاه جامع امام حسین

شهید غلامرضا کمانی: مدرس دانشگاه جامع علمی کاربردی استان تهران

شهیده فاطمه صالحی: مدرس دانشگاه جامع علمی کاربردی استان البرز

شهید دکتر علی بکایی کریمی: محقق حوزه علوم مهندسی

شهید دکتر محمدرضا صدیقی صابر: عضو هیئت علمی دانشگاه صنعتی مالک اشتر

شهیده دکتر زهره رسولی: متخصص زنان و زایمان و عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی قزوین

شهید دکتر محمدحسین عزیزی: عضو هیئت علمی فرهنگستان علوم پزشکی و پزشک متخصص گوش، حلق و بینی

شهیده دکتر مرضیه عسگری: استادیار طب نوزادی دانشگاه علوم پزشکی تهران

شهید دکتر سید ایثار طباطبایی قمشه: دکترای مهندسی هسته‌ای دانشگاه شریف

شهید دکتر سید مصطفی ساداتی ارمکی: دکترای فیزیک دانشگاه شهید بهشتی

شهید دکتر مجید تجن جاری: متخصص هوش مصنوعی و برنامه‌نویسی و دکترای DBA از دانشگاه تهران

شهید مهندس محمدرضا ذاکریان: دانش‌آموخته دانشگاه صنعتی اصفهان

شهدای جنگ ۱۲ روزه اصفهان

شهید حاج احمدرضا جهانبخش

شهید علی اصغر صفری

شهید حاج امیرحسین بهرامی

شهید پاسدار حسن (حامد) مشکاتی

شهید محمدحسن صدری

شهید علیرضا محمدی

شهید سید علی سیدان

شهید حامد صفاریان

شهید عمران رفیعی

شهید ابوالفضل یسیلیانی

شهید علی علیپور

شهید داوود میرزایی

شهید مهدی هاشمی

شهید حسن جوادیان الیادرانی

شهید وحید حجازی زاده

شهید مهدی شیروانی

شهید محمدجواد رحمانیان

شهید حاج علیرضا قاسمی

شهید محمدامین صدری

شهید وحید صالحی راد (بقولی زاده)

شهید محمدجواد عسگری

شهید مسلم طاعتی

شهیده نجمه (زهرا) کریمی قلعه تکی به همراه جنین هشت ماهه‌اش ماهلین

پایگاه های اسرائیل که هدف حملات ایران قرار گرفت

مجموعه کریا معروف به «پنتاگون اسرائیل»

مؤسسه وایزمن، که در برنامه هسته‌ای مخفی اسرائیل نقش دارد

ستاد اطلاعات امان، که بر واحدهای جاسوسی نخبه نظارت دارد

بخش‌های وزارت داخلی مسئول هماهنگی نظامی

ستاد عملیاتی موساد

پایگاه هوایی نواتیم و تل نوف

فرودگاه بن‌گورین (چندین بار)، رمت داوید، پالماخیم و عودا

مراکز فرماندهی ارتش و موساد در تل‌آویو و حیفا

پالایشگاه بازان در حیفا، قلب تامین سوخت اسرائیل

نیروگاه اشدود، که انفجار و قطعی برق به دنبال داشت

مجموعه رافائل، تولیدکننده سخت افزار نظامی

منطقه صنعتی کریات گت، مرکز فناوری پیشرفته

پارک فناوری گاو-یام نگب، فعال در جنگ سایبری و هوش مصنوعی

بیانات رهبری در مورد جنگ ۱۲ روزه

- حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، رهبر معظم انقلاب اسلامی، در دیدار با مسئولان قوه قضائیه فرمودند: «ملت ایران در این جنگ تحمیلی کار بزرگی انجام داد و این کار بزرگ از جنس عملیات نبود بلکه از جنس اراده بود. ملت ایران از دشمن نمی‌ترسد بلکه او را می‌ترساند. اینکه یک ملت در خودش این اعتماد به نفس را برای مبارزه با قدرت آمریکا و سگ زنجیری در منطقه (رژیم صهیونیستی) فراهم کند، نفس این اراده یک ارزش بزرگ است. ملت ایران مستقیم و سینه به سینه این قدرت می‌ایستد، از او نمی‌ترسد بلکه او را می‌ترساند.

محاسبه دشمنان این بود که وقتی به ایران و به مراکز حساسی ایران حمله کردیم و تعدادی از شخصیت‌ها را از دست حکومت ایران و نظام ایرانی اسلامی گرفتیم، طبعاً نظام ضعیف خواهد شد؛ اینجاست که هسته‌های خفته منافق و سلطنت‌طلب و مزدور و اراذل و اوباش فعال خواهند شد؛ این خواب خوش حضرات بود ولی در واقعیت، عکس این شد.

در این جنگ ما محکم وارد شدیم؛ دلیل واضح آن این است که رژیم صهیونیستی که طرف مقابل جنگ بود مجبور شد به آمریکا متوسل شود. اگر خم نشده بود، اگر به زمین نچسبیده بود، اگر احتیاج نداشت، اگر قادر بود از خودش دفاع کند، این‌جور متوسل به آمریکا نمی‌شد؛ با آمریکا متوسل شد یعنی دید از عهده جمهوری اسلامی بر نمی‌آید.

محصول همه سفارش‌ها به قوه قضاییه یک کلمه است و آن این است که مردم به قوه قضاییه اعتماد کنند. بنده بارها در این جلسه گفتم، ما باید کاری کنیم که اگر کسی در هر گوشه کشور، توی روستا، توی شهر و دوردست مورد تعدی و ظلم قرار گرفت، بگوید می‌روم سراغ قوه قضائیه و دادگستری؛ یعنی باید این حالت به وجود بیاید که همه احساس کنند وقتی پای‌شان به دادگستری رسید، مشکل‌شان حل می‌شود. مبارزه با فساد در مردم امید و اعتماد ایجاد می‌کند و باید با قوت در این مسیر حرکت شود.

حمله دشمن نشان داد که خیلی از محاسباتی که برخی در زمینه‌های سیاسی انجام می‌دهند، محاسبات درستی نیست. خداوند نقشه دشمنان را باطل کرد و مردم را به پشتیبان دولت و نظام وارد میدان کرد. آن چیزی که همه باید بدانند، هم دوستان و هم دشمنان و هم ملت ایران باید بداند؛ ملت ایران در هیچ میدانی به عنوان طرف ضعیف وارد نخواهد شد، چون ما همه ابزارهای لازم را داریم. ما هم منطق داریم و هم نیرو داریم؛ هم در میدان دیپلماسی و هم در میدان نظامی، به توفیق الهی بخواهیم با دست پر وارد خواهیم شد.

همه بدانند که خدای متعال نصرت را برای ملّت ایران در ذیل نظام اسلامی و زیر چتر قرآن و اسلام تضمین کرده و ملّت ایران حتماً پیروز خواهد شد.»

- رهبر انقلاب در مراسم بزرگداشت شهدای جنگ تحمیلی ۱۲ روزه فرمودند: «ملت ما به توفیق الهی راه تقویت ایمان و گسترش دانش‌های گوناگون را رها نخواهد کرد و به کوری دشمن خواهیم توانست ایران را به اوج ترقی و افتخار برسانیم. ملت ایران علاوه بر افتخارات بزرگی که در این ۱۲ روز کسب کرد و امروز همه دنیا به آن اعتراف می‌کنند، توانست قدرت، استقامت، عزم، و اراده و دستِ‌پُر خود را به دنیا نشان دهد به طوری که همه قدرت جمهوری اسلامی را از نزدیک احساس کردند. این حوادث برای ما بی سابقه نبود و جمهوری اسلامی در طول ۴۶ سال گذشته علاوه بر جنگ تحمیلی هشت‌ساله، بارها در مقابل حوادثی همچون کودتا، فتنه‌های گوناگون نظامی، سیاسی و امنیتی و وادار کردن افراد سست عنصر به اقدام در مقابل ملت قرار گرفته و همه توطئه‌های دشمن را خنثی کرده بود. بنای جمهوری اسلامی بر دو پایه «دین» و «دانش» می باشد. مردم و جوانان ایران با تکیه بر این دو پایه دشمن را در میدان‌های مختلف به عقب‌نشینی وادار کردند و از این پس نیز همین‌گونه عمل خواهند کرد. علت اصلی مخالفت استکبار جهانی و در رأس آن آمریکای جنایتکار با جمهوری اسلامی دین و دانش و اتحاد ایرانیان زیر سایه قرآن و اسلام است. آنچه آنها به عنوان هسته‌ای، غنی‌سازی و حقوق بشر مطرح می‌کنند

بهانه است و علت اصلی ناراحتی و مخالفت آنها به میدان آمدن سخن نو و توانایی‌های جمهوری اسلامی در عرصه‌های گوناگون علمی و دانش‌های انسانی، فنی و دینی است. ما در راه تقویت دین و گسترش و تعمیق دانش‌های گوناگون خود قدم‌های بلندی برخواهیم داشت و به کوری دشمن خواهیم توانست ایران را به اوج ترقی و افتخار برسانیم.»

- رهبر معظّم انقلاب اسلامی در گفت‌وگوی تلویزیونی با ملت ایران فرمودند: «در جنگ دوازده‌روزه، ملت ایران هم آمریکا را شکست داد هم صهیونیست‌ها را شکست داد؛ بدون تردید. آمدند شرارت کردند، کتک خوردند و دستِ خالی برگشتند. این شکست به معنای واقعی کلمه این است. بله، شرارت کردند اما دست خالی برگشتند، یعنی به هیچ‌کدام از هدف‌های خودشان نرسیدند. بنا به قولی، رژیم صهیونیستی بیست سال برای این جنگ برنامه‌ریزی و آماده‌سازی کرده بود. بیست سال برنامه‌ریزی برای اینکه یک جنگی در ایران رخ بدهد و مردم تحریک بشوند و با آنها همراهی کنند، با نظام بجنگند. برای این برنامه‌ریزی شده بود. دستِ خالی برگشتند، قضیه به‌عکس شد و ناکام شدند، و حتی کسانی که با نظام زاویه هم داشتند در کنار نظام قرار گرفتند. یک اتحاد عمومی در کشور به وجود آمد که باید این را قدر دانست و نگه داشت. ما خسارت‌هایی دیدیم، جان‌های عزیزی از دست ما رفتند؛ تردیدی در این نیست. خب این طبیعت جنگ است؛ «فَیَقتُلونَ وَ یُقتَلونَ»، در آیه شریفه قرآن. در طبیعت جنگ همین هست. لکن جمهوری اسلامی نشان داد که کانون اراده و قدرت است؛ می‌تواند تصمیم بگیرد، می‌تواند قدرتمندانه بایستد و از های‌وهوی این و آن واهمه نکند. خسارت‌های مادی‌ای که بر دشمن وارد شد بسیار بیشتر بود از خسارت‌های مادی‌ای که بر کشور ما وارد شد. ما هم البته خسارت دیدیم، اما او که حمله را شروع کرد بیشتر خسارت دید از ما.»

قدرت تسلیحاتی جمهوری اسلامی ایران در جنگ ۱۲ روزه

با در نظر گرفتن ایام جنگ ۱۲ روزه، تسلیحات «اسرائیل زن» ایران را می‌توان در ۳ حوزه کلی «موشک‌های کروز»، «موشک‌های بالستیک» و «پهپادهای میان‌برد و دوربرد» دسته‌بندی کرد. در ادامه به برخی از نمونه‌های شاخص این تسلیحات، اشاره می‌شود.

موشک‌های کروز

۱- ابومهدی

- نوع: موشک کروز برد بلند سطح به سطح و ضدکشتی
- برد: بیش از هزار کیلومتر
- وزن سرجنگی: ۴۱۰ کیلوگرم

۲- هویزه

- نوع: موشک کروز بردبلند
- برد: ۱۳۵۰ کیلومتر
- وزن سرجنگی: حدود ۴۰۰ کیلوگرم

۳- سومار

- نوع: موشک کروز بردبلند
- برد: بیش از ۲ هزار کیلومتر
- وزن سرجنگی: حدود ۴۱۰ کیلوگرم

۴- پاوه

- نوع: موشک کروز بردبلند
- برد: بیش از هزار کیلومتر
- سرعت: ۶۰۰ تا ۹۰۰ کیلومتر بر ساعت

موشک های بالستیک

۱- خیبرشکن

- نوع: موشک بالستیک میان‌برد
- برد: ۱۴۵۰ کیلومتر
- وزن سرجنگی: ۵۰۰ کیلوگرم

۲- فتاح ۲

- نوع: موشک بالستیک هایپرسونیک
- برد: بیش از ۱۴۰۰ کیلومتر
- وزن سرجنگی: ۵۰۰ کیلوگرم

۳- قدر (سه گانه)

- نوع: موشک بالستیک میان‌برد
- برد: تا ۱۹۵۰ کیلومتر
- وزن سرجنگی: ۷۰۰ تا هزار کیلوگرم

۴- عماد

- نوع: موشک بالستیک میان‌برد
- برد: حدود ۱۷۰۰ کیلومتر
- وزن سرجنگی: ۷۵۰ کیلوگرم

۵- سجیل

- نوع: موشک بالستیک میان‌برد
- برد: ۲ هزار تا ۲هزارو ۵۰۰کیلومتر

- وزن سرجنگی: حدود ۵۰۰ کیلوگرم

۶- خرمشهر ۴

- نوع: موشک بالستیک بردبلند
- برد: ۲ هزار کیلومتر
- وزن سرجنگی: ۱۵۰۰ کیلوگرم

۷- قاسم بصیر

- نوع: موشک بالستیک میان‌برد
- برد: هزار و ۲۰۰ کیلومتر
- وزن سرجنگی: ۵۰۰ کیلوگرم

پهپادها

۱- مهاجر ۶

- برد: ۲۴۰۰ کیلومتر
- سرعت: ۲۰۰ کیلومتر بر ساعت

۲- آرش ۲

- برد: ۲ هزار کیلومتر
- سرعت: ۱۸۵ کیلومتر بر ساعت

۳- کرار

- برد: تا هزار کیلومتر
- سرعت: ۹۰۰ کیلومتر بر ساعت

۴- شاهد ۱۳۶

- برد: ۲۵۰۰ کیلومتر
- سرعت: ۱۸۵ کیلومتر بر ساعت

۵- شاهد ۱۹۱

- برد: ۱۵۰۰ کیلومتر
- سرعت: تا ۳۵۰ کیلومتر بر ساعت

۶- غزه (شاهد ۱۴۹)

- برد: ۲ هزار کیلومتر
- سرعت: ۳۵۰ کیلومتر بر ساعت

جنگ رمضان

جنگ رمضان (جنگ تحمیلی سوم) با حملات خصمانه هوایی و موشکی گسترده و مشترک اسرائیل و ایالات متحده در اسفند ماه سال ۱۴۰۴ علیه اهدافی در داخل ایران آغاز شد. اهداف اصلی این حملات عبارت بودند از:

- تأسیسات هسته‌ای و زیرساخت‌های برنامه موشک‌های بالستیک.
- مراکز فرماندهی ارشد و سیستم‌های پدافند هوایی.
- پایگاه‌های تولیدات نظامی.

در موج اول حملات رژیم صهیونیستی علیه ایران، مناطق حساس حاکمیتی در تهران مورد هدف قرار گرفتند. این حملات با هدف ایجاد اختلال در سلسله مراتب نظامی انجام شد. در تهران نواحی اطراف خیابان پاستور و مراکز فرماندهی عالی جزو اهداف اصلی بودند تا توان هماهنگی میان قوای مسلح کاهش یابد. زیرساخت های ارتباطی سپاه پاسداران و ارتش برای قطع ارتباط میان مرکز و پایگاه‌های عملیاتی هدف حملات موشکی قرار گرفتند.

در روز ۹ اسفند ۱۴۰۴، در نخستین ساعات جنگ آمریکا و اسرائیل با ایران، دبستان و پیش دبستانی غیرانتفاعی دخترانه و پسرانه شجره طیبه در میناب مورد حمله قرار گرفت. دادستان شهرستان میناب با محکومیت حمله آمریکا و رژیم صهیونیستی به مدرسه شجره طیبه، اعلام کرد که بعد از بررسی‌های دقیق انجام‌شده، آمار نهایی شهدای این حادثه ۱۵۶ نفر تعیین شده است. در میان این شهدا ۱۲۰ دانش‌آموز شامل ۷۳ پسر و ۴۷ دختر، ۲۶ معلم که همگی از بانوان بودند، هفت نفر از اولیای دانش‌آموزان شامل چهار مرد و سه زن، یک راننده سرویس مدرسه، یک تکنسین داروخانه درمانگاه مجاور مدرسه و یک جنین شش‌ماهه حضور داشتند.

شهادت قائد امت و رهبر ملت ایران

روح بلند پیشوای ملّت بزرگ ایران و پیش قراول امّت اسلامی، حضرت امام خامنه‌ای با نوشیدن شهد گوارای شهادت در ماه مبارک رمضان به ملکوت اعلی پیوست. در جریان موج دوم حملات سنگین هوایی اسرائیل که در تاریخ ۹ اسفند ۱۴۰۴ (۱ مارس ۲۰۲۶) صورت گرفت، یکی از مراکز حساس فرماندهی و استقرار عالی رتبه در تهران هدف موشک‌های نقطه زن قرار گرفت. در این حمله خصمانه حضرت امام سید علی خامنه‌ای (ره)، رهبر جمهوری اسلامی ایران، به شهادت رسیدند و خبر شهادت ایشان در ۱۰ اسفند ۱۴۰۴ اعلام شد. این واقعه در زمانی رخ داد که درگیری‌ها در مرزها و جبهه‌های هوایی به اوج خود رسیده بود. بلافاصله پس از این واقعه سوگوار، طبق قانون اساسی جمهوری اسلامی، شورای موقت رهبری تشکیل گردید تا از خلأ قدرت جلوگیری کند. این اتفاق منجر به واکنش‌های شدیدتر و موج جدیدی از حملات تلافی جویانه موشکی از سوی نیروهای نظامی ایران به سمت پایگاه های منطقه‌ای شد که به «نبرد انتقام» شهرت یافت.

شورای عالی امنیت ملّی در این زمینه بیانیه‌ای به این شرح صادر کرده است:

بسم الله الرّحمن الرّحیم

روح بلند پیشوای ملّت بزرگ ایران و آزادی‌خواهان جهان و امت اسلامی، حضرت امام خامنه‌ای قدس‌الله نفس الزکیه به ملکوت اعلی پیوست و به آرزوی دیرینه خویش رسید و به تأسی از جدّ بزرگوارش امام علی صلوات‌الله علیه و سلامه علیهما در ماه مبارک رمضان با سر دادن ندای آسمانی فزت و ربّ الکعبه به ساحت مقدس الهی واصل گردید و شهد گوارای شهادت را در این ماه مبارک نوش نمود.

امروز ملّت نستوه ایران و امّت اسلامی و آزادی‌خواهان جهان به جهت حملات شریرانه آمریکای جنایتکار و صهیونیست‌های نابکار داغدارند اما دشمنان سفاک و دوزخیان ستمکار بین‌المللی بدانند بیداردلان جهان راه خود را یافته‌اند و این شهادت‌ها هرچند برای ملّت ما و ملل اسلامی گران باشد اما آنان را مقاوم‌تر و مصمم‌تر میگرداند و بی‌تردید شهادت آن شخصیت عظیم‌الشأن آغازگر خیزشی عظیم در مبارزه با ستمگران عالم خواهد بود. وسلام علیه یوم ولد و یوم یموت و یوم یُبعث حیا!

نگاهی بر زندگینامه حضرت آیت‌الله‌العظمی شهید سیدعلی حسینی خامنه‌ای

سید علی حسینی خامنه‌ای فرزند مرحوم حجت‌الاسلام‌والمسلمین حاج سید جواد حسینی خامنه‌ای، در فروردین ماه سال ۱۳۱۸ شمسی برابر با ۱۳۵۸ قمری در مشهد مقدس چشم به جهان گشود. او دومین پسر خانواده بود و زندگی مرحوم سید جواد خامنه‌ای هم مانند بیشتر روحانیون و مدرسان علوم دینی، بسیار ساده: «پدرم روحانی معروفی بود، اما خیلی پارسا و گوشه‌گیر ... زندگی ما به سختی میگذشت. من یادم هست شب‌هایی اتفاق می‌افتاد که در منزل ما شام نبود. مادرم با زحمت برای ما شام تهیه میکرد. آن شام هم نان و کشمش بود.»

خانه‌ای که خانواده‌ی سید جواد در آن زندگی میکردند در یکی از محله‌های فقیرنشین مشهد بود: «منزل پدری من که در آن متولد شده‌ام، تا چهار پنج سالگی من، یک خانه‌ی ۶۰ ـ ۷۰ متری در محله‌ی فقیرنشین مشهد بود که فقط یک اتاق داشت و یک زیرزمین تاریک و خفه‌ای! هنگامی که برای پدرم میهمان میآمد و معمولاً پدر بنا بر این که روحانی و محل مراجعه مردم بود، میهمان داشت همه‌ی ما باید به زیرزمین میرفتیم تا مهمان برود. بعد عده‌ای که به پدر ارادتی داشتند، زمین کوچکی را کنار این منزل خریده به آن اضافه کردند و ما دارای سه اتاق شدیم.»

تحصیل و تدریس

سیدعلی خامنه‌ای تحصیل را در چهار سالگی از مکتب‌خانه و با فراگیری قرآن کریم شروع کرد. دوره‌ی دبستان را در نخستین مدرسه‌ی اسلامی مشهد، دارالتعلیم دیانتی، گذراند. در همین ایام، یادگیری قرائت و تجوید قرآن را نزد برخی قاریان قرآن مشهد آغاز کرد.

هم‌زمان با تحصیل در کلاس پنجم دبستان، تحصیلات مقدماتی حوزوی را نیز آغاز کرد. شوق وافر او به تحصیلات حوزوی و تشویق والدین سبب شد که وی پس از اتمام دوره‌ی دبستان، وارد دنیای طلبگی شود و تحصیل علوم دینی را در مدرسه‌ی

سلیمان‌خان ادامه دهد. وی بخشی از مقدمات را نیز نزد پدر طی کرد. سپس به مدرسه‌ی نواب رفت و دوره‌ی سطح را در آن به پایان برد. هم‌زمان با تحصیلات حوزوی دوره‌ی دبیرستان را تا سال دوم متوسطه ادامه داد.

وی معالم‌الاصول را نزد آیت‌الله سیدجلیل حسینی سیستانی و شرح لمعه را نزد پدر و میرزا احمد مدرس یزدی فرا گرفت. رسائل، مکاسب و کفایه را نیز نزد پدر و آیت‌الله حاج شیخ هاشم قزوینی آموخت. در سال ۱۳۳۴ش، در درس خارج فقه آیت‌الله سید محمدهادی میلانی حاضر شد. ایشان از سال ۱۳۶۹ش تدریس خارج فقه را آغاز کرد و در کل به تدریس ابواب جهاد، قصاص، مکاسب محرمه و صلاة مسافر پرداخته اند.

شخصیت ادبی

آیت‌الله خامنه‌ای با حوزه‌ی شعر و ادبیات مأنوس هستند و همواره به مطالعه رمان و داستان علاقمند بوده‌اند و بسیاری از رمانها و داستانهای معتبر دنیا را مطالعه کرده‌اند. این علاقه با مطالعه رمانها و آثار ادبی نویسندگان بزرگ جهان و تاریخ و فرهنگ ملل شرق و غرب تداوم پیدا کرد. حتی به نقد کتابهای ادبی و شعر هم می‌پردازند. با بسیاری از شاعران، نویسندگان و روشنفکران زمانه در ارتباط بود.

در ایامی که در مشهد حضور داشت در برخی از انجمنهای ادبی که با حضور شعرای بزرگ تشکیل می‌شد شرکت می‌کرد. در انجمن‌های ادبی به نقد شعر می‌پرداخت. خود نیز اشعاری سروده و در سال‌های اخیر تخلص «امین» را برگزیده است. مطالعه‌ی کتب تاریخی بخش دیگری از برنامه‌ی مطالعاتی دائمی ایشان است و به مباحث و موضوعات تاریخ معاصر احاطه دارند.

آثار

آیت‌الله خامنه‌ای تحقیق و تألیف را از دوران طلبگی آغاز کرد و تقریرات دروس اساتید خود را نگاشت و قبل از پیروزی انقلاب به ترجمه و تألیف چند اثر نیز همت گماشت.

تألیف‌ها و پژوهش‌ها:

۱. چهار کتاب اصلی علم رجال

۲. طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن

۳. پیشوای صادق

۴. از ژرفای نماز

۵. صبر

۶. روح توحید نفی عبودیت غیرخدا

۷. گزارشی از سابقه تاریخی و اوضاع کنونی حوزه علمیه قم

ترجمه‌ها:

۱- آینده در قلمرو اسلام، نوشته‌ی سیدقطب

۲- صلح امام حسن: پرشکوه‌ترین نرمش قهرمانانه‌ی تاریخ، نوشته شیخ راضی آل‌یاسین

۳- تفسیر فی‌ظلال‌القرآن، نوشته سیدقطب

۴- مسلمانان در نهضت آزادی هندوستان، نوشته عبدالمنعم النمر

۵- ادعانامه علیه تمدن غرب (ترجمه و تحقیقات)

علاوه بر آن، بسیاری از آراء و اندیشه‌های ایشان که در گفتار و نوشتار ایشان و در قالب پیام، سخنرانی، خطبه، مصاحبه منعکس شده است به صورت کتاب و نرم‌افزار با عناوین گوناگون و به صورت موضوعی منتشر گردیده و برخی از آنها نیز به زبانهای دیگر ترجمه شده است. همچنین، پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها، مقالات و کتابهای گوناگونی ناظر به افکار و اندیشه‌های ایشان تألیف و تدوین شده است. نیز، بخشی از مجموعه بیانات و مکتوبات ایشان در دوره رهبری با عنوان «حدیث ولایت» منتشر گردیده است.

حیات سیاسی و اجتماعی

پیشینه‌ی فعالیتهای سیاسی ـ مذهبی خاندان آیت‌الله خامنه‌ای، در او زمینه‌ی تربیتی برای مبارزه‌ی سیاسی ـ مذهبی فراهم آورده بود. نقطه‌ی آغازین ورود به فعالیتهای سیاسی، دیدار او با سیدمجتبی نواب صفوی (میرلوحی) در مشهد بود که به بیان خود او اولین بارقه‌های انقلابی را در وی پدید آورد. نخستین دیدار وی با امام خمینی (ره) در سال ۱۳۳۶ش صورت گرفت اما چهره‌ی سیاسی امام خمینی برای اولین بار در جریان لایحه‌ی انجمنهای ایالتی و ولایتی برای ایشان مکشوف شد.

آیت‌الله خامنه‌ای با آغاز نهضت اسلامی به رهبری امام خمینی در سال ۱۳۴۱ش وارد عرصه‌های گوناگون مبارزه با طاغوت شد. جزو نخستین افرادی بود که همگامی و فعالیت مبارزاتی را در دوره‌ی قبل از قیام ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ آغاز کرد. در بهمن ۱۳۴۱، پس از همه‌پرسی لایحه‌ی انجمنهای ایالتی و ولایتی، آیت‌الله خامنه‌ای و برادرش سیدمحمد مأمور رساندن گزارش آیت‌الله محمدهادی میلانی به امام خمینی در قالب نامه در مورد واکنش مردم مشهد به این همه‌پرسی شدند.

آیت‌الله خامنه‌ای با بسیاری از روشنفکران و کانونهای روشنفکری مشهور در عرصه‌ی مبارزه نیز ارتباط و همکاری داشت. وی در سال ۱۳۴۸ به منظور تبیین مباحث تأثیرگذار در روند مبارزه به ایراد سخنرانیهایی در برخی مراکز فعال سیاسی ـ اسلامی در تهران از جمله حسینیه‌ی ارشاد و مسجد الجواد تهران دعوت شد. سخنرانیهای وی در حسینیه‌ی ارشاد که در اواخر سال ۱۳۴۸ و به دنبال دعوت آیت‌الله مرتضی مطهری از وی صورت گرفت و نیز سخنرانی در مسجد الجواد تهران، به دعوت انجمن اسلامی مهندسین، تأثیر زیادی در روشنگری نسل جوان، به ویژه دانشجویان و دانش‌آموزان داشت. آیت‌الله خامنه‌ای در بهار ۱۳۴۹ در جهت عمق بخشیدن به روند نهضت اسلامی و تقویت بن‌مایه‌های عقیدتی مبارزه با رژیم پهلوی، سلسله جلساتی را پایه‌گذاری کرد که در آن ایده‌ی مبارزاتی خود مبنی بر تدوین جهانبینی و ایدئولوژی اسلامی را با دعوت از افرادی چون مرتضی مطهری، سید محمود طالقانی، سید ابوالفضل زنجانی، مهدی بازرگان، اکبر هاشمی رفسنجانی، یدالله سحابی، عباس شیبانی و کاظم سامی به بحث و بررسی گذاشت. این سلسله‌جلسات به تدوین جهان‌بینی و ایدئولوژی اسلامی انجامید.

در آبان ۱۳۵۳ به دعوت آیت‌الله محمد مفتح، امام جماعت مسجد جاوید تهران، که در آن ایام ممنوع‌المنبر شده بود، در آن مسجد به سخنرانی پرداخت. در پی آن ساواک به دستگیری آیت‌الله مفتح و تعطیلی مسجد جاوید به عنوان یکی از کانونهای مهم مبارزه اقدام کرد. به دنبال آن، منزل آیت‌الله خامنه‌ای هم در آذر ماه همان سال مورد بازرسی ساواک قرار گرفت. ساواک علت بازرسی را، اظهارات وی در جلسه‌ای خصوصی درباره‌ی ضرورت ایجاد جمعیتی برای سامان‌دهی مبارزه و استفاده از فرصتها برای پیشبرد اهداف نهضت اسلامی در مشهد اعلام نمود. در نهایت آیت‌الله خامنه‌ای در دی ۱۳۵۳ برای ششمین بار دستگیر و این بار به زندان کمیته‌ی مشترک ضدخرابکاری در تهران منتقل گردید و به گفته خود دشوارترین و سخت‌ترین وضعیت حبس خود را تجربه کرد. او در حبس، اجازه‌ی ملاقات نداشت و از وضعیت و محل حبس او اطلاعی به خانواده‌اش نیز داده نشده بود.

او در ۲ شهریور ۱۳۵۴ از زندان آزاد شد، اما تحت مراقبت مأموران امنیتی بود و اقامه‌ی جماعت، سخنرانی، تدریس و جلسات تفسیر وی حتی در منزلش ممنوع شده بود. اما او به‌رغم همه‌ی محدودیتهای سیاسی و امنیتی جلسات تفسیر و فعالیتها و اقدامات روشنگرانه‌ی انقلابی خود را به صورت مخفیانه پیگرفت و پرداخت شهریه‌ی امام خمینی به طلاب علوم دینی را نیز ادامه داد. در اواخر سال ۱۳۵۴ مخفیانه کتاب طرح کلی اندیشه‌ی اسلامی در قرآن را با نام مستعار سیدعلی حسینی منتشر کرد. او در خرداد ۱۳۵۵، به دنبال وقوع سیل در قوچان، گروهی را تشکیل داد که از مشهد برای کمک رسانی به مردم سیل‌زده به آن شهر اعزام شده و با استقرار در مدرسه‌ی عوضیه‌ی آن شهر به امدادرسانی پرداختند.

در اسناد ساواک گزارش‌هایی درباره‌ی فعالیتهای سیاسی آیت‌الله خامنه‌ای و پدرش در اواخر سال ۱۳۵۵ در مشهد وجود دارد که به طرف‌داری از امام خمینی و تبلیغ نهضت اسلامی پرداخته‌اند. آیت‌الله خامنه‌ای در محرم ۱۳۹۶/دی ۱۳۵۵ سخنرانیهایی علیه رژیم ایراد کرد و ضمن برگزاری سلسله‌جلسات مباحثه درباره‌ی تبیین فضای فکری ـ فرهنگی، به‌ویژه برای دانشجویان و جوانان و نیز حضور در جلسات علما و روحانیون تهران روند مبارزه را شدت بخشید. از سوی دیگر، ساواک هم می‌کوشید برای به دست آوردن مستنداتی علیه او و مبارزان دیگر در آن جلسات نفوذ کند. به دنبال درگذشت علی شریعتی در لندن در ۲۹ خرداد ۱۳۵۶ آیت‌الله خامنه‌ای در بزرگداشت و مراسم ترحیم وی حضور داشت. این حضور او به دلیل آشنایی و ارتباط دیرینه‌اش با شریعتی و پدرش بود.

فعالیت‌های سیاسی

یکی از نخستین عرصه‌های نقش‌آفرینی آیت‌الله خامنه‌ای در روند تکون نظام جمهوری اسلامی، عضویت و فعالیت در شورای انقلاب بود. این شورا پس از مهاجرت امام خمینی به فرانسه در مهر۱۳۵۷ و ظهور نشانه‌های پیروزی انقلاب اسلامی و ورود نهضت اسلامی به مرحله‌ی انقلاب با نظر امام خمینی از اوایل آبان شکل گرفت و اعضای آن توسط امام خمینی به‌تدریج انتخاب شدند، اما به لحاظ رعایت ملاحظات مختلف به‌صورت رسمی در آستانه‌ی پیروزی انقلاب در ۲۲ دی ۱۳۵۷ اعلام گردید.

نخستین اعضای شورا آقایان مرتضی مطهری، سید محمد حسینی بهشتی، سید عبدالکریم موسوی اردبیلی، محمدرضا مهدوی کنی، سیدعلی خامنه‌ای و محمدجواد باهنر و اکبر هاشمی رفسنجانی بودند. در ادامه کار شورا نیز افراد دیگری به عضویت آن درآمدند. آیت‌الله خامنه‌ای در اواخر دی ماه در این جلسات حضور پیدا کرد[. شورا در این مقطع، تصمیم‌گیریهای مهم در مورد مبارزه را برعهده داشت. از جمله‌ی آنها مذاکره با مقامات حکومت پهلوی و مقامات کشورهای خارجی، از جمله آمریکا و نیز تشکیل کمیته‌ی استقبال از امام خمینی بود. اقدام مهم دیگر شورای انقلاب در مقطع قبل از پیروزی، معرفی مهدی بازرگان به عنوان رئیس دولت موقت به امام خمینی بود.

پس از پیروزی انقلاب آنچه برعهده شورای انقلاب قرار داشت عبارت بود از: قانون‌گذاری در غیاب قوه‌ی مقننه، انجام بخشی از وظایف قوه‌ی مجریه پس از ادغام دولت موقت و شورای انقلاب در تیر ۱۳۵۸ و انجام همه آن پس از استعفای دولت موقت در ۱۴ آبان ۱۳۵۸ تا پس از آن. در کنار این وظایف اصلی، مرجعی برای رفع معضلات و بحرانهای پیشِ رویِ نظام نوپای جمهوری اسلامی و مشاوره برای امام نیز بود. به رغم تغییر چندین باره ترکیب اعضای شورای انقلاب در ادوار چهارگانه‌ی آن تا پایان فعالیتش در ۲۹ تیر ۱۳۵۹ آیت‌الله خامنه‌ای عضو ثابت ان باقی ماند. ایستادگی در برابر نظرات و مواضع جهت‌دار اعضای موسوم به «لیبرال» شورا، هشدارهای مکرر نسبت به ضرورت جلوگیری از نفوذ اعضا و هواداران حزب توده ایران و دیگر احزاب و گروههای مخالف انقلاب اسلامی در ارتش و عرصه‌ی فرهنگ کشور از مواضع مهم وی در جلسات و تصمیمات شورا بود.

او معتقد بود که در شورای انقلاب باید از اقشار گوناگون جامعه نمایندهای حضور داشته باشد[. مسائل کردستان، سیستان و بلوچستان و دیگر مناطق کشور و ضرورت حفظ وحدت از دیگر موضوعات مهم و مورد توجه وی در شورای انقلاب بود. او بر این عقیده بود که دولت موقت در قضیه کردستان ضعف نشان داده و باید آن را از راههای مختلف حل کرد و از سرایت آن به سایر مناطق قومی کشور جلوگیری نمود. در مورد منطقه‌ی سیستان و بلوچستان نیز براساس از تجربه‌ی حضورش در زمان تبعید و اطلاع از اوضاع سیاسی و اجتماعی آن منطقه، بر بهبود وضع اقتصادی و معیشتی مردم آن دیار تأکید داشت. در این زمینه در ۹ فروردین ۱۳۵۸ از سوی امام خمینی مأموریت یافت در رأس هیأتی عازم آن منطقه شود تا به خواستها و مشکلات مردم رسیدگی و در مورد وضعیت آن منطقه گزارشی تهیه کند. در این سفر، افزون بر مأموریت یادشده، با برخی از سران و متنفذین محلی منطقه دیدار و سیاستهای نظام جمهوری اسلامی را برای آنها تشریح و تبیین کرد.

حمایت از تأسیس و تقویت نهادهای انقلابی و مردمی چون سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و جهاد سازندگی از دیگر مواضع اصولی وی در شورای انقلاب بود.

حضور در دفاع مقدس

آیت‌الله خامنه‌ای از نخستین ساعات آغاز جنگ ایران و عراق، در تدبیر مسائل جنگ بصورت فعالانه به ایفای نقش پرداخت. ساعاتی پس از شروع حمله به خاک کشورمان اولین اطلاعیه در مورد تجاوز ارتش بعث عراق به ایران را تهیه و از رادیو به اطلاع مردم رساند. در دومین روز شروع جنگ در جلسه‌ای که در ستاد مشترک ارتش برای بررسی چگونگی برخورد با تجاوز

نظامی عراق تشکیل شد، حضور یافت و آنگاه که قرار شد یک نفر از آنها برای بررسی مسئله به جبهه‌های جنگ برود، نخستین کسی که این پیشنهاد را پذیرفت آیت‌الله خامنه‌ای بود. در ۵ مهر ۱۳۵۹ پس از اجازه امام خمینی در کسوت یک نظامی، در جبهه‌های جنگ حضور یافت تا گزارشی از وضعیت جبهه‌ها و امکانات نیروهای ایرانی منطقه‌ی مورد تجاوز نیروهای عراقی تهیه نموده و به سازمان‌دهی نیروها برای مقابله با دشمن کمک کند. بر این اساس عازم جبهه جنوب شد و در عقب‌راندن نیروهای متجاوز عراق از منطقه‌ی عمومی اهواز و همچنین عملیات شکست حصر سوسنگرد در ۲۶آبان ۱۳۵۹، نقش محوری و راهبردی ایفا نمودند و همچنین در اوایل بهار سال ۱۳۶۰ در جبهه غرب نیز حضور داشتند ولی حضور جز برای اقامه نماز جمعه تهران، دیدار و گزارش به امام یا جلسات ضروری و سفرها و سخنرانی‌های لازم، مستمر بود.

وی در چندین عملیات نظامی و یا طراحی آن شرکت کرد. پشتیبانی و تأمین نیازهای تسلیحاتی و تدارکاتی نیروهای بسیجی و سپاهی از دیگر فعالیتهای ایشان در صحنه‌ی نبرد بود. بیشتر وقت وی در جبهه‌ها صرف هدایت، پشتیبانی و طراحی عملیات ستاد جنگهای نامنظم که توسط ایشان و شهید مصطفی چمران تشکیل شده بود، می‌شد. از اقدامات ویژه‌ی این ستاد که آیت‌الله خامنه‌ای مستقیماً در آن نقش داشت، تشکیل گروههای نظامی مخصوص شکار تانک بود. در پشتیبانی از جبهه‌های خرمشهر، آبادان و سوسنگرد نقش مؤثری داشت و در تقویت نیروهای نظامی مردمی مثل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و بسیج و تهیه‌ی نیازمندیهای فنی و تجهیزاتی آنها نقش بسیاری ایفا نمود. از دیگر تلاش‌های ایشان ایجاد هماهنگی بین سپاه و ارتش در جبهه‌ها و عملیات نظامی بود.

ترور نافرجام توسط منافقین

آیت‌الله خامنه‌ای در ۶ تیر ۱۳۶۰ و در حال سخنرانی پس از نماز ظهر در مسجد ابوذر، واقع در یکی از مناطق جنوب تهران، در اثر انفجار بمبی که در ضبط صوت کار گذاشته شده بود به شدت زخمی شد. امام خمینی، در پیامی خطاب به ایشان توطئه‌ی سوءقصد به جان وی را محکوم کرد و از ایشان تجلیل نمود. بر اثر این سوء قصد، ایشان از ناحیه‌ی سینه، کتف و دست راست آسیب جدی دید. گزارشهای غیررسمی مسبب این حادثه را سازمان مجاهدین خلق ایران دانسته‌اند. آیت‌الله خامنه‌ای اولین فردی بود که در حوادث و جریانات پس از عزل بنی‌صدر از فرماندهی کل قوا و ریاست جمهوری ترور شد. در ۱۸ مرداد ۱۳۶۰ از بیمارستان مرخص شد و مجدداً به صحنه‌ی اجتماع و سیاست بازگشت و از ۲۶ مرداد ۱۳۶۰ در جلسات مجلس شورای اسلامی حاضر شد.

پس از شهادت محمدعلی رجایی ـ دومین رئیس جمهور اسلامی ایران ـ شورای مرکزی حزب جمهوری اسلامی و نیز جامعه مدرسین حوزه علمیه قم به اتفاق آرا و علیرغم مخالفت ایشان، وی را به عنوان نامزد ریاست جمهوری انتخاب کردند و امام خمینی که سابقاً با تصدی روحانیون برای ریاست جمهوری موافق نبودند با نامزدی ایشان موافقت کردند.

پس از نامزدی و اعلام صلاحیت توسط شورای نگهبان، گروه‌ها و شخصیت‌های مختلف از ریاست جمهوری ایشان حمایت کردند. از مهم‌ترین حامیان آیت‌الله خامنه‌ای ائتلاف گروه های خط امام بود. انتخابات در ۱۰ مهر ۱۳۶۰ برگزار شد و آیت‌الله خامنه‌ای با کسب اکثریت مطلق آراء (۹۵/۱۱ درصد) به عنوان رئیس‌جمهور انتخاب شد. در ۱۷ مهر ۱۳۶۰ امام خمینی حکم

ریاست جمهوری ایشان را تنفیذ کرد و در ۲۱ مهر به عنوان سومین رئیس‌جمهور اسلامی ایران در مجلس شورای اسلامی سوگند یاد کرد.

دوران رهبری

در ۱۴ خرداد ۱۳۶۸، در حالی که مردم و مسئولان آماده‌ی تشییع و تدفین پیکر پاک امام خمینی (ره) بودند در جلسه‌ای با حضور مسؤولان کشوری و لشکری، آیت‌الله خامنه‌ای، رئیس جمهور، وصیت‌نامه‌ی سیاسی ـ الهی امام خمینی (ره) را قرائت کرد. مجلس خبرگان رهبری عصر همان روز تشکیل جلسه داد تا رهبر یا شورای رهبری جدید برای نظام جمهوری اسلامی را انتخاب کند. مطابق اصل ۱۰۷ قانون اساسی مصوب سال ۱۳۵۸، انتخاب رهبری بر عهده نمایندگان مجلس خبرگان قرار دارد. در بحث رهبری شورایی یا فردی، اکثریت اعضای مجلس خبرگان به رهبری شورایی رأی نداد و آنگاه که بحث از مصداق رهبری برای رأی‌گیری به میان آمد و نام آیت‌الله خامنه‌ای مطرح شد. برخی از نمایندگان که از نظر امام خمینی مبنی بر صلاحیت آیت‌الله خامنه‌ای برای رهبری نظام پس از رحلت امام که در جلسات متعددی در حضور سران قوا و نخست‌وزیر و حاج سید احمد خمینی ابراز کرده بودند اطلاع اجمالی داشتند خواستار توضیح شاهدان آن شدند. دو نفر از شاهدان نقل امام خمینی که خود عضو مجلس خبرگان بودند استناد این نظر به امام را تأیید کردند. همچنین گفته دیگری از امام مبنی بر شایستگی آیت‌الله خامنه‌ای برای رهبری که در جریان سفر اخیر ایشان به چین و کره شمالی ابراز کرده بودند نیز در آن جلسه با واسطه نقل شد. در پی آن رأی‌گیری به عمل آمد و اکثریت قاطع نمایندگان مجلس خبرگان با توجه به نظر امام راحل و صلاحیت‌های دینی، علمی و سیاسی آیت‌الله خامنه‌ای، معظم‌له را به رهبری نظام جمهوری اسلامی انتخاب کردند. آیت‌الله خامنه‌ای خود به این موضوع اشاره کرده، می‌گویند تا زمانی که موضوع انتخاب را متعَین ندانستم از پذیرش آن مقام امتناع می‌کردم. پس از بازنگری در قانون اساسی و انجام همه‌پرسی، مجلس خبرگان رهبری یک بار دیگر براسا قانون اساسی جدید در مورد رهبری معظم‌له رأی‌گیری کرد و اکثریت قاطع مجدداً معظم‌له را به رهبری نظام انتخاب کردند.

برخی زمینه‌های اصلی نظر امام راحل بر رهبری آیت‌الله خامنه‌ای عبارتند از: مبارزه طولانی‌مدت برای تحقق حکومت اسلامی، اعتقاد راسخ و روشن به انقلاب اسلامی و نظام جمهوری اسلامی، بیش از یک دهه فعالیتهای همه‌جانبه‌ی سیاسی، اجرایی و فرهنگی برای استقرار نظام جمهوری اسلامی، روشن‌بینی دینی، تسلط علمی بر مبانی دینی، سلوک فردی و اجتماعی، زهد و پارسایی، استناد نمود. امام خمینی (ره) به مناسبتهای گوناگون شایستگیها، تعهد و خدمتگزاری آیت‌الله خامنه‌ای در راه خدمت به نظام جمهوری اسلامی را مورد تأیید قرار داده بودند.

امام خمینی تاریخ ۷ تیر ۱۳۶۰ در بخشی از پیام‌شان به مناسبت ترور آیت‌الله خامنه‌ای فرموده‌اند: «اکنون دشمنان انقلاب با سوء قصد به شما که از سلاله‌ی رسول اکرم و خاندان حسین‌بن‌علی هستید و جرمی جز خدمت به اسلام و کشور اسلامی ندارید و سربازی فداکار در جبهه‌ی جنگ و معلمی آموزنده در محراب و خطیبی توانا در جمعه و جماعات و راهنمایی دلسوز در صحنه‌ی انقلاب می‌باشید، میزان تفکر سیاسی خود و طرف‌داری از خلق و مخالف با ستمگران را به ثبت رساندید. اینان با سوءقصد به شما عواطف میلیونها انسان متعهد را در سراسر کشور بلکه جهان جریحه‌دار نمودند. اینان آن‌قدر از بینش

سیاسی بی‌نصیب‌اند که بی‌درنگ پس از سخنان شما در مجلس و جمعه و پیشگاه ملت به این جنایت دست زدند و به کسی سوء قصد کردند که آوای دعوت او به صلاح و سداد در گوش مسلمین جهان طنین‌انداز است ... من به شما خامنه‌ای عزیز، تبریک می‌گویم که در جبهه‌های نبرد با لباس سربازی و در پشت جبهه با لباس روحانی به این ملت مظلوم خدمت نموده و از خداوند تعالی سلامت شما را برای ادامه‌ی خدمت به اسلام و مسلمین خواستارم». در تاریخ ۸ شهریور ۱۳۶۵ به افراد و رجال سیاسی توصیه کردند که در گفتارشان به جای عیب‌جویی دائمی، مثل آیت‌الله خامنه‌ای باشند که همیشه همه را نصیحت می‌کند و خدماتش را به رخ مردم نمی‌کشد. در تاریخ ۲۱ دی ۱۳۶۶ در پاسخ به نامه آیت‌الله خامنه‌ای در مورد ولایت مطلقه فقیه، در بخشی از نامه نوشتند: «اینجانب که از سال‌های قبل از انقلاب با جناب‌عالی ارتباط نزدیک داشته‌ام و همان ارتباط بحمدالله تعالی تاکنون باقی است، جناب‌عالی را یکی از بازوهای توانای جمهوری اسلامی می‌دانم و شما را چون برادری آشنا به مسائل فقهی و متعهد به آن هستید و از مبانی فقهی مربوط به ولایت مطلقه فقیه جداً جانبداری می‌کنید، می‌دانم و در بین دوستان و متعهدان به اسلام و مبانی اسلامی از جمله افراد نادری هستید که چون خورشید، روشنی می‌دهید».

حجت‌الاسلام والمسلمین سیداحمد خمینی، نزدیکترین فرد به امام خمینی که مشاور و مورد وثوق کامل ایشان بود، نقل کرده که امام در پی سفر خارجی آیت‌الله خامنه‌ای گفتند: «الحق ایشان شایستگی رهبری را دارند». زهرا مصطفوی، دختر امام خمینی (ره) بیان کرده که آنگاه که از امام درباره‌ی رهبری آینده نظام پرسیده است ایشان از آیت‌الله خامنه‌ای نام بردند و آنگاه که از مقام علمی آیت‌الله خامنه‌ای سؤال کرده است ایشان اجتهاد آیت‌الله خامنه‌ای را تأیید کرده‌اند. آیت‌الله هاشمی رفسنجانی نیز نقل کرده که زمانی که امام درصدد عزل آیت‌الله منتظری از رهبری آینده بودند در جلسه‌ای که با حضور سران سه‌قوه، نخست‌وزیر (میرحسین موسوی) و حاج سید احمد خمینی در محضر امام تشکیل شده بود در مورد جانشین رهبری بحث شد ایشان از آیت‌الله خامنه‌ای برای رهبری آینده نظام نام بردند. وی همچنین بیان داشته که در جلسه خصوصی خود با امام راحل نسبت به وضع رهبری در آینده ابراز نگرانی کرده است و امام در پاسخ با اشاره به آیت‌الله خامنه‌ای فرموده‌اند: «شما در بن بست نخواهید بود، چنین فردی در میان شما هست. چرا خودتان نمی‌دانید؟».

بدون تردید مقطع زمانی انتخاب حضرت آیت‌الله خامنه‌ای به رهبری نظام دارای اهمیت و حساسیت ویژه‌ای بوده است. برخی نگرانی‌ها که در پی بیماری امام خمینی قدس سره بوجود آمده بود عبارت بودند از:

۱- مدیریت کشور در دوره‌ی پس از امام خمینی.

۲- ناتمام بودن اصلاح و بازنگری قانون اساسی

۳- نگرانی از حمله یا تحریکات نظامی عراق، امریکا و منافقین؛ با توجه به نقض مکرر آتش‌بس توسط عراق و تبلیغات وسیع برای پیروز قلمداد کردن خود در جنگ.

۴ـ ادامه‌ی بحران ناشی از توطئه‌ی انتشار کتاب آیات شیطانی در حوزه‌ی سیاست خارجی و صدور حکم امام خمینی مبنی بر ارتداد سلمان رشدی نویسنده‌ی آنکه با واکنش سرسختانه‌ی کشورهای غربی مواجه شد.

اما آنچه همه نگرانی‌ها را به امید تبدیل کرد عبارت بودند از:

۱- انتخاب آیت‌الله خامنه‌ای به مقام رهبری که در کوتاه‌ترین زمان روی داد.

۲- تشییع و وداع میلیونی و بی‌نظیر مردم با امام خمینی (ره) و شکل گرفتن بزرگ‌ترین تشییع و وداع با یک رهبر مردمی که همچون طوفان عظیمی احتمال هرگون توطئه دشمن را منتفی کرد.

۳- تأیید و بیعت مسؤولان ارشد نظام و نهادهای مختلف کشور، بیت امام، مراجع تقلید و علما از جمله آیات عظام اراکی، مرعشی نجفی، آیت‌الله میرزا هاشم آملی، آیت‌الله العظمی گلپایگانی و آیت‌الله مشکینی، نخبگان، شخصیت‌های حوزوی و دانشگاهی، خانواده‌های شهدا و اقشار مختلف مردم.

۴. حاج سیداحمد خمینی ساعاتی پس از انتخاب حضرت آیت‌الله خامنه‌ای به رهبری با ارسال پیام تبریکی به ایشان اظهار داشت: «حضرت امام بارها از جنابعالی به عنوان مجتهد مسلم و نیز بهترین فرد برای رهبری نظام اسلامی‌مان نام می‌بردند. من و تمامی اعضای بیت امام از حضرات آیات خبرگان محترم صمیمانه تشکر می‌نماییم؛ چرا که معتقدیم روح امام عزیزمان از این انتخاب شاد و آرام شده است. من بار دیگر چون برادری کوچک اوامر آن ولی فقیه را بر خود لازم‌الاجرا می‌دانم».

۵- بیعت وسیع و گسترده این پیام را به همراه خود داشت که جانشین امام خمینی، در حوزه‌ی نظر و عمل، اعتقاد راسخ به راه و تفکر امام دارد و آن را با تمام توان استمرار خواهد بخشید. این بیعت‌ها به صورت حضوری، شرکت در راهپیماییها، انتشار اطلاعیه و پیام تبریک و امضای طومار ما بعد آن انجام شد. «کاروانهای میثاق با امام و بیعت با رهبری» در آستانه‌ی چهلمین روز ارتحال امام خمینی از سراسر کشور به راه افتاد و «مانورهای بیعت با رهبری» در برخی مناطق مرزی و استراتژیک کشور و نیز برگزاری «سمینارهای میثاق با امام، بیعت با رهبری» شکل گرفت. بیعت با آیت‌الله خامنه‌ای، ماهها بعد استمرار یافت و به جهانیان ثابت کرد که ایران با رهبری آیت‌الله خامنه‌ای همچنان پرچمدار امت اسلامی است.

۶- مواضع صریح و مکرر آیت‌الله خامنه‌ای مبنی بر تداوم راه امام و حفظ وحدت و ایجاد اعتماد متقابل بین مردم و رهبری و پافشاری بر حفظ اصول دینی، شرع و فقه اسلامی، حمایت بی‌دریغ از مستضعفان و محرومان و قشرهای پایین جامعه و ایجاد وحدت و همبستگی با ملتهای مظلوم و عزت بخشیدن به اسلام و ملتهای مسلمان و مرعوب نشدن از تهدیدات قدرتهای جهانی. آیت‌الله خامنه‌ای از امام خمینی به عنوان «ریشه‌ی شجره‌ی طیبه‌ی انقلاب» یاد کردند و اعلام کردند: ما راه خود را بر اساس راه امام (ره) ادامه خواهیم داد.»

شورای موقت رهبری و انتخاب رهبر جدید ملت ایران اسلامی

بر اساس اصل ۱۱۱ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، در صورت فوت یا کناره‌گیری یا عزل رهبر، خبرگان موظفند در اسرع وقت نسبت به تعیین و معرفی رهبر جدید اقدام نمایند. تا هنگام معرفی رهبر، شورایی مرکب از رئیس جمهور، رئیس قوه قضاییه و یکی از فقهای شورای نگهبان به انتخاب مجمع تشخیص مصلحت نظام، همه وظایف رهبری را به طور موقت به عهده می‌گیرد و چنانچه در این مدت یکی از آنان به هر دلیل نتواند انجام وظیفه نماید، فرد دیگری به انتخاب مجمع، با حفظ اکثریت فقها، در شورا به جای وی منصوب می‌گردد.

اعضای شورای موقت رهبری چنین انتخاب شدند:

- جناب مسعود پزشکیان (رئیس جمهوری)

مسعود پزشکیان در جریان انتخابات چهاردهمین دوره ریاست جمهوری ۱۵ تیر ماه ۱۴۰۳ از سوی مردم به عنوان رئیس جمهوری انتخاب شد و ۷ مرداد ۱۴۰۳، آیت‌الله سید علی خامنه‌ای رهبر انقلاب اسلامی، با تنفیذ رای ملت، او را به عنوان نهمین رئیس جمهوری اسلامی ایران منصوب کردند.

- حجت‌الاسلام والمسلمین غلامحسین محسنی اژه‌ای (رئیس قوه قضائیه)

در حال حاضر حجت‌الاسلام والمسلمین غلامحسین محسنی اژه‌ای ریاست قوه قضائیه را بر عهده دارد و از دهم تیرماه ۱۴۰۰ از سوی آیت‌الله سید علی خامنه‌ای رهبر انقلاب اسلامی به عنوان رئیس قوه قضائیه به این سمت منصوب شده است.

- آیت‌الله علیرضا اعرافی (عضو فقهای شورای نگهبان)

مجمع تشخیص مصلحت نظام مجمع تشخیص در ۱۰ اسفند سال ۱۴۰۴، آیت‌الله علیرضا اعرافی را به عنوان عضو شورای رهبری انتخاب کرد. او پس از رحلت مرحوم آیت‌الله مؤمن عضو باسابقه شورای نگهبان، در تاریخ ۲۴ تیر ۱۳۹۰ طی حکمی از سوی رهبر انقلاب به عضویت فقهای شورای نگهبان منصوب شد.

بر اساس اصل ۱۱۱ قانون اساسی، «شورای رهبری در خصوص وظایف بندهای ۱ و ۳ و ۵ و ۱۰ و قسمت‌های (د) و (ه) و (و) بند ۶ اصل یکصد و دهم، پس از تصویب سه چهارم اعضای مجمع تشخیص مصلحت نظام اقدام می‌کند. هرگاه رهبر بر اثر بیماری یا حادثه دیگری موقتاً از انجام وظایف رهبری ناتوان شود، در این مدت شورای مذکور در این اصل وظایف او را عهده‌دار خواهد بود.»

در اصل ۱۱۰ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، آمده است:

وظایف و اختیارات رهبر:

۱- تعیین سیاست‌های کلّی نظام جمهوری اسلامی ایران پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام.

۲- نظارت بر حُسن اجرای سیاست‌های کلّی نظام.

۳- فرمان همه‌پرسی.

۴- فرماندهی کل نیروهای مسلح.

۵- اعلان جنگ و صلح و بسیج نیروها.

۶- نصب و عزل و قبول استعفای: الف- فقهای شورای نگهبان. ب- عالیترین مقام قوه قضائیه. ج- رئیس سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران. د- رئیس ستاد مشترک. هـ- فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی. و- فرماندهان عالی نیروهای نظامی و انتظامی.

۷- حل اختلاف و تنظیم روابط قوای سه‌گانه.

۸- حل معضلات نظام که از طُرُق عادی قابل حل نیست، از طریق مجمع تشخیص مصلحت نظام.

۹- امضاء حکم ریاست جمهوری پس از انتخاب مردم- صلاحیت داوطلبان ریاست جمهوری از جهت دارا بودن شرایطی که در این قانون می‌آید، باید قبل از انتخابات به تأیید شورای نگهبان و در دوره اول به تأیید رهبری برسد.

۱۰- عزل رئیس‌جمهور با در نظر گرفتن مصالح کشور پس از حکم دیوان عالی کشور به تخلف وی از وظایف قانونی، یا رأی مجلس شورای اسلامی به عدم کفایت وی بر اساس اصل هشتاد و نهم.

۱۱- عفو یا تخفیف مجازات محکومین در حدود موازین اسلامی پس از پیشنهاد رئیس قوه قضائیه.

۱۲- رهبر می‌تواند بعضی از وظایف و اختیارات خود را به شخص دیگری تفویض کند.

رژیم جنایتکار صهیونیستی و آمریکا در ادامه تجاوزات و حملات خود صبح روز شنبه ۹ اسفند ۱۴۰۴ حضرت آیت‌الله سید علی خامنه‌ای، مقام معظم رهبری را به شهادت رساندند.

در پی به شهادت رسیدن حضرت آیت‌الله سید علی خامنه‌ای رهبری انقلاب اسلامی در جریان حملات هوایی رژیم جنایتکار صهیونیستی و آمریکا، شورای موقت رهبری زمام امور را بر عهده گرفتند.

پس از نوشیدن شهد گوارای شهادت توسط حضرت آیت الله خامنه ای، حضرت آیت‌الله سیدمجتبی حسینی خامنه‌ای (حفظه‌الله) به عنوان سومین رهبر انقلاب اسلامی ایران، به موجب رأی قاطع نمایندگان این مجلس، مایه خرسندی و امید ملت بزرگ ایران شد. نظام اسلامی ما که بر پایه پیوند «امت و امام» شکل گرفته است، طی چهل و هفت سال گذشته، در سایه رهبری حکیمانه و الهام‌بخش امامین انقلاب، مسیر عزت و اقتدار را پیموده است. یاد و نام آن پیشوایان بزرگ انقلاب اسلامی را گرامی می‌داریم که با تدبیر، صلابت و ایمان، کشتی انقلاب اسلامی را از میان امواج سهمگین حوادث عبور دادند و پرچم عدالت، استقلال و آزادی را در این سرزمین برافراشته نگاه داشتند.

پیام دبیرخانه مجلس خبرگان رهبری در مورد رهبر جدید انقلاب اسلامی بدین شرح است:

بسم الله الرّحمن الرّحیم

ملت شریف و آزاده ایران اسلامی سلام و درود خداوند بر شما باد.

مجلس خبرگان رهبری، ضمن عرض تسلیت شهادت قائد عظیم الشان حضرت آیت‌الله العظمی امام خامنه‌ای (قدس الله نفسه الزکیه) سایر شهدای گرانقدر به ویژه فرماندهان والامقام و جان برکف نیروهای مسلح و دانش آموزان مدرسه شجره طیبه شهرستان میناب و محکوم نمودن تجاوز وحشیانه آمریکای جنایتکار و رژیم خبیث صهیونیستی به استحضار می‌رساند این مجلس بلافاصله پس از انتشار خبر شهادت و عروج ملکوتی رهبر فرزانه و حکیم انقلاب اسلامی علی رغم شرایط حاد جنگی و تهدیدات مستقیم دشمنان علیه این نهاد مردمی و بمباران دفاتر دبیرخانه مجلس خبرگان رهبری که به شهادت چند تن از کارکنان و تیم حراست این مجموعه منجر شد، لحظه ای در فرآیند انتخاب و معرفی رهبری نظام اسلامی درنگ ننموده و حسب وظایف مندرج در قانون اساسی و آیین نامه داخلی مجلس خبرگان، تدابیر و تمهیدات لازم جهت برگزاری اجلاس فوق‌العاده و معرفی رهبر جدید را در دستور کار خود قرار داد و لذا برنامه ریزی‌های مناسب و هماهنگی‌های لازم جهت اجتماع

نمایندگان محترم این مجلس که در اقصی نقاط کشور حضور دارند انجام گرفت تا علی رغم پیش‌بینی‌های هوشمندانه در اصل ۱۱۱ قانون اساسی برای تشکیل شورای موقت، کشور دچار خلأ رهبری نگردد.

مجلس خبرگان رهبری با ارج نهادن به جایگاه والای ولایت فقیه در عصر غیبت حضرت ولی‌عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) و اهمیت مسئله رهبری در نظام جمهوری اسلامی، ۴۷ سال حکمرانی حکیمانه و مبتنی بر اصل عزت، استقلال و اقتدارِ امامین انقلاب را پاس می‌دارد و ضمن گرامیداشت یاد آن رهبران الهی و مردمی اعلام می‌دارد این مجلس پس از بررسی‌های دقیق و گسترده و استفاده از ظرفیت اصل ۱۰۸ قانون اساسی، مطابق وظیفه شرعی و اعتقاد به حضور در محضر خداوند متعال، در اجلاسیه فوق‌العاده امروز آیت‌الله سیدمجتبی حسینی خامنه‌ای (حفظه الله) را بر اساس رای قاطع نمایندگان محترم مجلس خبرگان رهبری به عنوان سومین رهبر نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران، تعیین و معرفی می‌نماید.

در پایان با قدردانی از اعضای شورای موقتِ اصل ۱۱۱ قانون اساسی، همه ملت شریف ایران به ویژه نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه را به بیعت با رهبری و حفظ انسجام، حول محور ولایت، دعوت می‌کند و استمرار لطف و عنایت حضرت باری تعالی بر این کشور و مردم بزرگ را از محضر ربوبی‌اش مسئلت می‌نماید.

والسلام علیکم و رحمةالله و برکاته

مجلس خبرگان رهبری

۱۴۰۴/۱۲/۱۷

دبیرخانه مجلس خبرگان رهبری

نگاهی بر زندگی نامه حضرت آیت الله مجتبی خامنه ای

سید مجتبی حسینی خامنه‌ای در سال ۱۳۴۸ در مشهد مقدس دیده به جهان گشود؛ دورانی که پدر ایشان، آیت‌الله سید علی خامنه‌ای، در صف مقدم مبارزه با رژیم پهلوی قرار داشت و تحت نظارت شدید ساواک بود. او در خانواده‌ای رشد یافت که زهد، علم و مبارزه سه رکن اصلی آن محسوب می‌شد. پس از پیروزی انقلاب اسلامی و با آغاز جنگ تحمیلی، وی در حالی که هنوز در سنین نوجوانی بود، به صفوف رزمندگان پیوست.

حضور او در جبهه‌ها صرفاً یک حضور نمادین نبود؛ بلکه به عنوان یک نیروی بسیجی در گردان حبیب بن مظاهر از لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله (ص) در عملیات‌های مهمی شرکت کرد. همرزمان او از روحیه متواضع و حضور بی‌تکلف وی در کنار سایر سربازان یاد می‌کنند. این دوران، سنگ محکی برای شکل‌گیری شخصیت سیاسی و نظامی او بود و پیوندی عمیق میان وی و آرمان‌های دفاع مقدس ایجاد کرد. پس از اتمام جنگ، وی مسیر تحصیل را با جدیتی مضاعف دنبال کرد و با انتخاب مسیر علوم دینی، نشان داد که به تاسی از سنت خانوادگی، به دنبال تعمیق دانش فقهی و اصول است.

سیر تحول علمی و نیل به درجه اجتهاد

تحصیلات کلاسیک سید مجتبی در مدرسه عالی شهید مطهری و مدرسه علوی سپری شد؛ اما مسیر اصلی زندگی او با ورود به حوزه علمیه رقم خورد. وی دروس مقدمات و سطح را نزد اساتید برجسته تهران و قم فرا گرفت. در این مسیر، او از محضر اساتید نامداری همچون آیت‌الله سید جعفر کریمی و آیت‌الله مصباح یزدی بهره‌مند شد.

برای تکمیل مدارج علمی، راهی حوزه علمیه قم شد و سال‌ها در دروس خارج فقه و اصول شرکت کرد. یکی از نکات برجسته در زندگی علمی ایشان، تلمذ طولانی مدت نزد پدر بزرگوارشان و همچنین اساتیدی همچون آیت‌الله شاهرودی بود. پشتکار او در مباحث علمی و توانایی در استنباط احکام، به تدریج جایگاه وی را به عنوان یک مجتهد تثبیت کرد.

در سال‌های اخیر، آغاز تدریس «درس خارج فقه» توسط ایشان در حوزه علمیه قم، بازتاب گسترده‌ای داشت. این امر در فضای حوزوی به معنای تایید بنیه علمی و توانایی تربیت مجتهدان جوان است. استفاده از عنوان «آیت‌الله» برای ایشان در رسانه‌های رسمی و حوزوی، نشان‌دهنده به رسمیت شناختن این مرتبه علمی است که پس از دهه‌ها تحصیل و تدریس مستمر حاصل شده است.

ابعاد زندگی شخصی، ازدواج و ساده‌زیستی

در تحلیل شخصیت سید مجتبی خامنه‌ای، جنبه‌های خانوادگی و سبک زندگی شخصی او نیز حائز اهمیت است. او در اوایل دهه هشتاد با دختر دکتر غلامعلی حداد عادل ازدواج کرد. این پیوند که میان دو خانواده با سوابق علمی و سیاسی برگزار شد، همواره با تاکید بر سادگی و پرهیز از تجملات همراه بوده است. حاصل این ازدواج سه فرزند به نام‌های محمدباقر، فاطمه و محمدطاها است. گزارش‌های متعددی از سبک زندگی ایشان منتشر شده که نشان‌دهنده دوری از مناصب اجرایی دولتی و تمرکز بر فعالیت‌های علمی و مذهبی است. حداد عادل در گفت‌وگوهایی به این نکته اشاره کرده است که سید مجتبی علیرغم جایگاه خانوادگی، هیچ‌گاه به دنبال بهره‌برداری شخصی از قدرت نبوده و همواره بر رعایت اصول اخلاقی و شرعی در زندگی خصوصی و عمومی تاکید دارد. این مشی ساده‌زیستی، که الگوبرداری از شیوه زندگی رهبر انقلاب است، در نزد نزدیکان و شاگردان وی به عنوان یکی از ویژگی‌های بارز اخلاقی‌اش شناخته می‌شود.

سنت‌گرایی علمی و نواندیشی در تدریس

یکی از ویژگی‌های متمایز آیت‌الله سید مجتبی خامنه‌ای در فضای حوزه، روش تدریس اوست. او در دروس خارج خود به بررسی مسائل مستحدثه و نیازهای روز جامعه از منظر فقهی می‌پردازد. این رویکرد نشان‌دهنده آن است که وی ولایت فقیه را نه یک نظریه ایستا، بلکه منظومه‌ای پویا می‌بیند که باید برای چالش‌های نوین جهان معاصر پاسخ‌های دقیق فقهی داشته باشد. شاگردان وی از دقت نظر او در بررسی آرای متقدمین و تطبیق آن‌ها با شرایط کنونی سخن می‌گویند. این توانمندی علمی در کنار سوابق دفاع مقدس و زیست در متن حاکمیت اسلامی، از او شخصیتی ساخته است که هم مورد احترام فضلای جوان حوزه است و هم مورد اعتماد جریان‌های وفادار به نظام. او با پرهیز از ورود به دسته‌بندی‌های جناحی معمول، جایگاه خود را به عنوان یک وزنه علمی و اخلاقی در جامعه روحانیت تثبیت کرده است.

در نهایت، می‌توان گفت آیت الله سید مجتبی خامنه‌ای شخصیتی است که در تقاطع «علم»، «جهاد» و «سیاست» تعریف می‌شود. او که فرزندِ معمار دوم انقلاب اسلامی است، توانسته با عبور از سال‌های پرفراز و نشیب جبهه و جنگ و طی کردن مدارج عالی حوزوی، به مقام اجتهاد دست یابد و هم اکنون به عنوان سومین رهبر جمهوری اسلامی ایران انتخاب گردد.

اولین پیام حضرت آیت‌الله سیدمجتبی حسینی خامنه‌ای رهبر معظّم انقلاب اسلامی

بسم اللّه الرّحمن الرّحیم

مَا نَنسَخ مِن آیَةٍ اَو نُنسِها نَأتِ بِخَیرٍ مِنها اَو مِثلِها.

اَلسَّلامُ‌عَلَیکَ یا داعِیَ اللّهِ وَ رَبّانِیَّ آیاتِهِ اَلسَّلامُ عَلَیکَ یا بابَ اللّهِ وَ دَیّانَ دینِهِ اَلسَّلامُ عَلَیکَ یا خَلیفَةَ اللّهِ و ناصِرَ حَقِّهِ اَلسَّلامُ عَلیکَ یا حُجَّةَ اللّهِ وَ دَلیلَ اِرادَتِه اَلسَّلامُ عَلَیکَ اَیُّهَا المُقَدَّمُ المَأمول اَلسَّلامُ عَلَیکَ بِجَوامِعِ السَّلام. اَلسَّلامُ‌عَلَیکَ یا مَولایَ صاحِبَ الزَّمان.

در آغاز کلام باید به سرورم (عجّل اللّه تعالی فرجه) به مناسبت شهادت جانسوز رهبر عظیم‌الشّأن انقلاب، خامنه‌ای عزیز حکیم تسلیت عرض کنم و از آن حضرت دعای خیر برای یکایک ملّت بزرگ ایران و بلکه همه‌ی مسلمین جهان و همه‌ی خدمتگزاران اسلام و انقلاب و ایثارگران و بازماندگان شهدای نهضت اسلامی و بخصوص جنگ اخیر و برای خود حقیرم را تقاضا نمایم.

قسمت دوّم کلام من، با ملّت بزرگ ایران است. ابتدائاً باید وضع و موقف خود در باب رأی مجلس محترم خبرگان را مختصراً بیان نمایم. این خادم شما سیّدمجتبی حسینی خامنه‌ای همزمان با شما و از طریق سیمای جمهوری اسلامی از نتیجه‌ی رأی مجلس محترم خبرگان مطّلع شدم. برای بنده تکیه زدن بر جایی که محلّ جلوس دو پیشوای عظیم‌الشّأن، خمینی کبیر و خامنه‌ای شهید بوده، کاری سخت است؛ زیرا این کرسی سابقه‌ی جلوس کسی را دارا است که بعد از بیش از شصت سال مجاهدت در راه خدا و گذشتن از انواع لذایذ و راحتی‌ها، به گوهری تابناک و چهره‌ای ممتاز، نه فقط در عصر حاضر، بلکه در طول تاریخ حکمرانان این کشور بدل شده است. هم حیات و هم نوع مرگ او عجین با شُکوه و عزّتی ناشی از تکیه به حق بود. من این توفیق را داشتم که پیکر ایشان را بعد از شهادت زیارت کنم؛ آنچه دیدم کوهی از صلابت بود؛ و شنیدم که مشت دست سالمش را گره کرده بود. در مورد وجوه مختلف شخصیّت ایشان اهل اطّلاع باید مدّتها چیزها بگویند. در این مجال اکتفا به همین مجمل نموده، تفاصیل را واگذار به موقعیّتهای مناسب دیگری میکنم. این است علّت سختیِ تکیه بر کرسی رهبری بعد از چنین کسی. تتمیم این فاصله تنها با استعانت از حضرت حق و یاری شما مردم ممکن است.

در ادامه لازم است نکته‌ای را که ربط مستقیمی به اصل کلام بنده دارد، مورد تأکید قرار دهم؛ آن نکته این است که از جمله هنرهای رهبر شهید و سَلف کبیر ایشان، وارد کردن مردم در همه‌ی عرصه‌ها و بصیرت و آگاهی دادن مستمر به ایشان، و در مقام عمل تکیه بر نیروی آنان بود. ایشان این‌طور معنای حقیقی جمهور و جمهوریّت را فعلیّت بخشیدند و از عمق جان هم به آن معتقد بودند. اثر واضح این مطلب در این چند روزی که کشور بدون رهبر و بدون فرمانده کلّ قوا بود، دیده شد. بصیرت

و هوشمندی ملّت بزرگ ایران در واقعه‌ی اخیر و پایمردی و شجاعت و حضورش، دوست را به تحسین و دشمن را به حیرت واداشت. این شما مردم بودید که کشور را رهبری و اقتدار آن را ضمانت کردید.

آیه‌ای که در صدر این نوشتار آوردم، به این معنی است که هیچ آیتی از آیات الهی نیست که یا مهلتش تمام شود یا به فراموشی سپرده شود، مگر اینکه از ناحیه‌ی حضرت حق (جلّ و علا)، مثل یا برتر از آن به جایش داده شود. مناسبتِ استفاده از این آیه‌ی شریفه این نیست که این بنده در حدّ رهبر شهید باشم؛ چه رسد به اینکه بخواهم برتر از ایشان فرض شوم؛ بلکه جهت ذکر آیه‌ی مبارکه، توجّه دادن به نقش بجا و پُررنگ شما ملّت عزیز است. اگر آن نعمت عظمیٰ از ما سلب شد، به جایش بار دیگر حضور عمّارگونه‌ی ملّت ایران به این نظام اعطا گشت. این را بدانید: اگر قدرت شما در صحنه ظاهر نشود، نه رهبری و نه هیچ یک از دستگاه‌های مختلف که شأن واقعی آنها خدمت به مردم است، کارایی لازم را نخواهند داشت.

برای اینکه این معنا بهتر صورت تحقّق پیدا کند، اوّلاً باید به یاد خداوند تبارک و تعالی و توکّل بر حضرتشان و توسّل به انوار طیّبه‌ی معصومین (صلوات اللّه علیهم اجمعین)، چون اکسیر اعظم و کبریت احمری نگریسته شود که تضمین‌کننده‌ی انواع گشایشها و ظفر قطعی بر دشمن است. این مزیّت عظیمی است که شما واجد آن و دشمنانتان فاقد آن هستند.

ثانیاً؛ باید بر وحدت بین آحاد و اقشار ملّت که معمولاً در مواقع مضیقه نمود خاصّی پیدا میکند، خدشه‌ای وارد نشود. این امر با صرف‌نظر کردن از نقاط مورد اختلاف تحصیل خواهد شد.

ثالثاً؛ باید حضور مؤثّر در صحنه حفظ شود؛ چه به صورتی که در این روزها و شبهای جنگ از خود نشان دادید، و چه به صورت انواع نقش‌آفرینی‌های مؤثّر در عرصه‌های مختلف اجتماعی، سیاسی، تربیتی، فرهنگی و حتّی امنیّتی. مهم این است که نقش صحیح، بدون خدشه به وحدت اجتماعی، بخوبی درک و تا حدّ ممکن به اجرا گذاشته شود. یکی از وظایف رهبری و بعضی مسئولین دیگر گوشزد کردن بعضی از این نقشها به آحاد یا اقشار جامعه است. از این رو اهمّیّت حضور در مراسم روز قدس ۱۴۴۷ را یادآور میشوم که باید عنصر دشمن‌شکنی در آن مورد توجّه همگان باشد.

رابعاً؛ از کمک و یاری به یکدیگر فروگذار نکنید. بحمداللّه خصلت همیشگی بیشتر ایرانیان جز این نبوده و انتظار میرود که در این روزهای خاص که طبعاً بر بعضی از آحاد ملّت سخت‌تر از بقیّه میگذرد، این مطلب جلوه‌ی بیشتری داشته باشد. در همین مجال از دستگاه‌های خدماتی میخواهم که در این جهت از هر گونه یاری و اعانت به آن آحاد عزیز ملّت و به ساختارهای مردمی امدادی دریغ ننمایند.

اگر این جهات مراعات شود، راه وصول شما ملّت عزیز به روزهای عظمت و شکوه هموار خواهد بود. نزدیک‌ترین مصداق آن میتواند باذن‌اللّه ظفر بر دشمن در جنگ فعلی باشد.

قسمت سوّم کلام بنده، تشکّر صمیمانه از رزمندگان شجاعمان است که در شرایطی که ملّت و وطن عزیزمان به طور مظلومانه‌ای مورد تهاجم رئوس جبهه‌ی استکبار قرار گرفته، با ضربات کوبنده‌ی خود راه دشمن را سد کرده‌اند و آنان را از توهّم امکان تسلّط بر میهن عزیز و احیاناً تجزیه‌ی آن خارج نموده‌اند. برادران عزیز رزمنده! خواست توده‌های مردم، ادامه‌ی دفاع مؤثّر و پشیمان‌کننده است. همچنین قطعاً همچنان از اهرم مسدود کردن تنگه‌ی هرمز باید استفاده شود. در مورد گشودن

جبهه‌های دیگری که دشمن در آن تجربه‌ی ناچیزی دارد و بشدّت در آن آسیب‌پذیر خواهد بود، مطالعاتی صورت گرفته است و فعّال‌سازی آن در صورت استمرار وضع جنگی و بنا بر رعایت مصالح صورت خواهد گرفت.

همچنین از رزمندگان جبهه‌ی مقاومت تشکّر صمیمانه دارم. ما، کشورهای جبهه‌ی مقاومت را بهترین دوستان خود میدانیم و امر مقاومت و جبهه‌ی مقاومت، جزئی جدایی‌ناپذیر از ارزشهای انقلاب اسلامی است. بی‌تردید همراهی اجزای این جبهه با یکدیگر، مسیر تخلّص از فتنه‌ی صهیونی را کوتاه‌تر مینماید؛ همچنان که دیدیم یمن شجاع و مؤمن، دست از دفاع از مردم مظلوم غزّه برنداشت و حزب‌اللّه فداکار علی‌رغم همه‌ی موانع به یاری جمهوری اسلامی آمده است و مقاومت عراق هم دلیرانه همین خط را در پیش گرفته است.

در قسمت چهارم، روی سخن بنده با کسانی است که در این چند روز به نوعی آسیب دیده‌اند؛ چه آنان که داغ شهادت عزیز یا عزیزانی را تجربه کرده باشند؛ چه کسانی که دچار مجروحیّت شده باشند، و چه افرادی که به خانه و کاشانه یا محلّ کسب و کارشان صدمه وارد شده باشد. در این قسمت اوّلاً همدردی عمیق خود را با بازماندگان شهدای والامقام اعلام میدارم. این بر اساس تجربه‌ی مشترکی است که من با این بزرگواران دارم؛ به غیر از پدرم که داغ فقدان حضرتش امری عمومی شده، همسر عزیز و باوفایم را که امیدها به ایشان داشتم، و خواهر فداکارم که خود را وقف خدمت به والدینش کرده بود و عاقبت مزد خود را گرفت و همچنین طفل خردسالش را، و همسر خواهر دیگرم را که انسانی عالِم و شریف بود، به کاروان شهدا سپرده‌ام. امّا آنچه صبر بر مصائب را ممکن و حتّی آسان میسازد، توجّه به وعده‌ی حتمی و قطعی الهی بر اجری پُر ارج برای صابران است. لذا باید صبر کرد و به لطف و دستگیری حضرت حق (جلّ و علا) امید و اعتماد داشت.

ثانیاً این اطمینان را به همگان میدهم که ما از انتقام خون شهدای شما صرف‌نظر نخواهیم کرد. انتقامی که در نظر داریم، فقط مربوط به شهادت رهبر عظیم‌الشّأن انقلاب نیست؛ بلکه هر عضوی از ملّت که توسّط دشمن شهید میشود، خود موضوع مستقلّی برای پرونده‌ی انتقام است. البتّه مقدار محدودی از این انتقام تابه‌حال صورت عینی پیدا کرده است، ولی تا حدّ کامل آن حاصل نشود، همچنان این پرونده بر روی بقیّه‌ی پرونده‌ها خواهد بود و بخصوص نسبت به خون اطفال و کودکانمان حسّاسیّت بیشتری خواهیم داشت. لذا جنایتی که دشمن به طور عامدانه در مورد مدرسه‌ی شجره‌ی طیّبه‌ی میناب و بعضی موارد مشابه مرتکب شده، شأن خاصّی در این رسیدگی دارد.

ثالثاً حتماً جانبازان این حملات باید خدمات درمانی مناسبی را به طور رایگان دریافت نموده و از بعضی مزایای دیگر بهره‌مند گردند.

رابعاً تا جایی که وضع فعلی اجازه دهد، باید برای جبران خسارتهای مالیِ وارد آمده به امکنه و اموال شخصی، اقدامات کافی تعریف شده و مورد اجرا واقع شود. دو مورد اخیر به منزله‌ی تکلیفی لازم‌الاجرا برای مسئولین محترم است که باید آن را اجرا کرده و گزارش آن را به بنده بدهند.

نکته‌ای که باید گوشزد نمایم، این است که به هر صورت، ما از دشمن غرامت خواهیم گرفت و اگر امتناع کند، به اندازه‌ای که تشخیص بدهیم، از اموالش برخواهیم داشت و اگر آن هم مقدور نباشد، به همان اندازه از اموالش را نابود خواهیم کرد.

قسمت پنجم کلام، خطاب به سران و رده‌های مؤثّر در بعضی از کشورهای منطقه است. ما با پانزده کشور همسایگی خاکی یا آبی داریم و همیشه مایل به ارتباط گرم و سازنده با همه‌ی آنان بوده‌ایم و هستیم، لکن دشمن از سالها قبل بتدریج پایگاه‌هایی اعمّ از نظامی و مالی را در بعضی از این کشورها احداث کرده تا تسلّط خود بر منطقه را تأمین نماید. در هجوم اخیر، بعضی از پایگاه‌های نظامی مورد استفاده قرار گرفت که طبعاً ما همان‌طور که هشدار صریح داده بودیم و بدون اینکه تعرّضی به آن کشورها صورت دهیم، صرفاً همان پایگاه‌ها را مورد حمله قرار داده‌ایم. از این پس باز هم بناچار این کار را ادامه خواهیم داد؛ گرچه همچنان معتقد به لزوم دوستی بین خود و آن همسایگانمان میباشیم. این کشورها باید تکلیف خود را با متجاوزین به وطن عزیزمان و قاتلین آحاد مردم ما معلوم کنند. من توصیه میکنم هر چه زودتر آن پایگاه‌ها را تعطیل کنند؛ چون لابد تابه‌حال فهمیده‌اند که ادّعای برقراری امنیّت و صلح از سوی آمریکا دروغی بیش نبوده است. این امر باعث میشود تا با ملّتهای خودشان که عموماً از همراهی با جبهه‌ی کفر و رفتار تحقیرآمیز آن ناراضی هستند، پیوند بیشتری پیدا کرده و بر ثروت و قدرتشان افزوده شود. باز تکرار میکنم نظام جمهوری اسلامی بدون اینکه بخواهد سلطه و استعماری را در منطقه راه بیندازد، برای اتّحاد و رابطه‌ی متقابل گرم و صمیمانه با همه‌ی همسایگان آمادگی کامل دارد.

در قسمت ششم کلام، روی سخنم با رهبر شهیدمان است. رهبرا! با رفتن خود داغ سنگینی بر قلوب همگان وارد کردید. شما همیشه مشتاق این عاقبت بودید تا بالاخره حضرت حق آن را در حال تلاوت قرآن کریم در صبحگاه روز دهم رمضان‌المبارک به شما اعطا فرمودند. مظلومیّتهای زیادی را مقتدرانه و با حلم تحمّل کردید و خم به ابرو نیاوردید. بسیاری قدر واقعی شما را نشناختند و شاید مدّتها بگذرد تا انواع حجابها و موانع کنار رود و زوایایی از آن معلوم شود. امیدواریم از قِبَل مقام قربی که در جوار انوار طیّبه و صدّیقین و شهدا و اولیا برایتان فراهم گشته، باز هم به فکر پیشرفت این ملّت و همه‌ی ملّتهای جبهه‌ی مقاومت بوده باشید و برای آن وساطت نمایید؛ همچنان که در حیات دنیوی خود چنین بودید. ما با شما عهد میبندیم که برای اعتلای این پرچم که پرچم اصلی جبهه‌ی حق است و برای وصول به مقاصد مقدّس جنابتان با تمام وجود تلاش کنیم.

در قسمت هفتم از همه‌ی بزرگوارانی که بنده را مورد حمایت خود قرار داده‌اند، از جمله مراجع عظام تقلید و شخصیّت‌های مختلف فرهنگی، سیاسی، اجتماعی و از آحاد مردم که در تجمّعات پُرشکوهی برای ابراز بیعت مجدّد با نظام حاضر شده‌اند و همچنین از مسئولین قوای ثلاثه و شورای موقّت رهبری به خاطر حُسن تدابیر و اقدامات، تشکّر مینمایم.

امیدوارم الطاف خاصّه‌ی الهیّه در این ساعات و ایّام پُرفیض شامل همه‌ی ملّت ایران و بلکه همه‌ی مسلمین و مستضعفین عالم شود.

و در نهایت از سرورمان (عجّل اللّه تعالی فرجه الشّریف) تقاضا میکنم در این باقیمانده‌ی از مدّت لیالی و ایّام قدر و ماه مبارک رمضان از درگاه حضرت حق (جلّ و علا) برای ملّت ما غلبه‌ی قاطع بر دشمن و همچنین عزّت و وسعت و عافیت، و برای رفتگانشان مقامات و عافیت اخروی را طلب نمایند.

والسّلام علیکم و رحمةاللّه و برکاته و تحیّاته

سیّدمجتبیٰ حسینی خامنه‌ای

۲۱ اسفند ۱۴۰۴ مطابق با ۲۲ رمضان‌المبارک ۱۴۴۷

قدرت و کنترل ایران در منطقه در طول جنگ

قدرت ایران در منطقه طی این درگیری بر پایه استراتژی های مختلف اعمال شد. ایران با بهره‌گیری از شبکه گسترده متحدان خود در «محور مقاومت»، توانست جنگ را از مرزهای جغرافیایی خود به سرتاسر خاورمیانه گسترش دهد. این شیوه از اعمال قدرت باعث شد تا دشمن با یک جبهه واحد روبرو نباشد، بلکه در چندین جبهه همزمان (از بلندی‌های جولان و جنوب لبنان تا دریای سرخ) درگیر شود. این پراکندگی نیروهای ائتلاف، از تمرکز کامل توان تهاجمی آن‌ها بر قلب سرزمین ایران جلوگیری کرد و باعث شد ایران به عنوان یک قدرت مهارناپذیر در معادلات امنیتی باقی بماند.

علاوه بر جنبه نظامی، قدرت ایران در این دوره از طریق جنگ روایت‌ها و نفوذ سیاسی در میان ملت‌های منطقه نیز بازتعریف شد. ایران با استفاده از ابزارهای رسانه‌ای و تکیه بر مفاهیمی چون پایداری در برابر تهاجم خارجی، توانست فشار افکار عمومی را علیه پایگاه‌های آمریکا در کشورهای عربی افزایش دهد. این فشار سیاسی باعث شد برخی کشورهای منطقه از در اختیار گذاشتن حریم هوایی خود برای حمله به ایران خودداری کنند که این خود یکی از بزرگترین موفقیت‌های دیپلماتیک-نظامی ایران در اوج نبرد محسوب می‌شد.

تنگه هرمز در ایام این جنگ به «منطقه ممنوعه بین‌المللی» تبدیل شد. ایران با اجرای پروتکل‌های سخت‌گیرانه ناوبری، عملاً حاکمیت مطلق خود را بر این آبراه به رخ کشید. اولین اقدام استراتژیک ایران، استقرار سامانه‌های موشکی ساحل به دریا در فواصل کوتاه و استفاده از مین‌های دریایی هوشمند بود. این اقدامات نه تنها عبور و مرور ناوهای جنگی را با خطر جدی مواجه کرد، بلکه باعث توقف کامل حرکت تانکرهای تجاری شد. شرایط در تنگه به گونه‌ای بود که هیچ شناوری بدون اجازه و بازرسی نیروهای دریایی ایران قادر به عبور از عرض تنگه نبود و این به معنای در دست گرفتن شریان اقتصادی جهان بود.

در طول روزهای نبرد، ایران از «قایق‌های تندروی انتحاری» و پهپادهای شناسایی مسلح برای ایجاد یک لایه دفاعی نفوذناپذیر استفاده کرد. آسمان تنگه هرمز مدام شاهد تقابل پهپادهای ایرانی با سیستم‌های پدافندی ناوگان‌های بین‌المللی بود. این وضعیت منجر به ایجاد یک «بحران انرژی جهانی» شد؛ قیمت نفت به ارقام بی‌سابقه‌ای رسید و بورس‌های جهانی با سقوط سنگینی مواجه شدند. در واقع، ایران با تبدیل کردن تنگه هرمز به یک میدان مین وسیع و منطقه جنگی فعال، هزینه‌ی تداوم جنگ را برای ائتلاف به قدری بالا برد که در نهایت، فشار اقتصادی بر قدرت‌های بزرگ، آن‌ها را به سمت میز مذاکره و پذیرش آتش بس در فروردین ۱۴۰۵ سوق داد.

ایران اعلام کرده پس از پایان جنگ باید پروتکل جدیدی در خصوص تنگه هرمز با عمان تنظیم شود تا حق عبور امن کشتیرانی از این تنگه تضمین شود.

ایران به جای پذیرش کامل UNCLOS، از ترکیبی از قوانین داخلی، موازین عرفی و رویکرد امنیت محور استفاده می‌کند. این استراتژی به ایران انعطاف بیشتری می‌دهد. بر این اساس، تفسیر ایران از حقوق دریاها امنیت‌محور و مبتنی بر منافع ملی

است. کشور ما اعتقاد دارد که باید عبور و مرور صلح‌آمیز در این آبراه به صورت دائمی تحت مقررات مشخص و با در نظر گرفتن منافع ایران و منطقه تضمین شود.

وزیر امور خارجه کشورمان مطرح کرد: بعد از جنگ نخستین گام باید تکوین یک پروتکل جدید برای تنگه هرمز باشد؛ طبیعتاً این کار باید میان کشورهایی انجام شود که در دو سوی تنگه قرار دارند، زیرا آنها طرف‌های اصلی موضوع هستند و این پروتکل باید تضمین کند که عبور امن از تنگه تحت شرایط مشخصی انجام شود.

این پرسش مطرح است که سخنان وزیر خارجه ایران در خصوص ایجاد سازوکار جدید بعد از جنگ و مقرر کردن پروتکل جدید (با مشارکت عمان) چه مبنای حقوقی دارد و آیا ایران به لحاظ حقوقی مجاز به این کار هست یا خیر؟

در پاسخ به این پرسش باید به این نکته محوری توجه داشت که ایران عضو کنوانسیون حقوق دریاها (UNCLOS) مصوب ۱۹۸۲ میلادی نیست و تفسیر ایران از حقوق دریاها با این کنوانسیون تفاوت‌های کلیدی دارد. دولت ایران کنوانسیون ۱۹۸۲ حقوق دریاها را امضا کرده، اما از تصویب آن امتناع نموده و هیچ طرح یا لایحه ای در دولت و مجلس برای تصویب آن ارائه نشده است.

البته برخی کشورهای عضو این کنوانسیون نیز در برخی موارد «حق شرط»هایی (Reservation) بر آن اعمال کرده‌اند. مثلا چین در خصوص حقوق دریاهای پیرامونی خود «حق شرط»های خود را مطرح کرده است.

با تصویب قانون مناطق دریایی ایران در سال ۱۳۷۲، بعضی دولت‌ها از جمله ایالات متحده امریکا و اتحادیه اروپا نسبت به برخی مفاد آن اعتراض کردند. به اعتقاد این دولت‌ها قانون مزبور درپاره‌ای موارد، به خصوص در زمینه نحوه ترسیم خطوط مبدا مستقیم و شرایط عبور شناورهای جنگی بیگانه از دریای سرزمینی ایران با قواعد حقوق عرفی و مقررات کنوانسیون حقوق دریاها در تضاد است.

برخی تردیدهای حقوقی ایران نسبت به کنوانسیون حقوق دریاها عبارتند از: موضوع حلّ اجباری اختلافات اعضای کنوانسیون بخصوص در اختلافات ایران و امارات متحده عربی بر سر جزایر سه گانه، موضوع عبور کشتی های نظامی از دریای سرزمینی و نیز مسأله عبور ترانزیتی از تنگه های بین المللی که از نظر نظامی، سیاسی و اقتصادی در منطقه خلیج فارس و تنگه هرمز برای ایران حائز اهمیت است و نهایتاً موضوع تحدید حدود مناطق دریایی.

در واقع دلایل اصلی عدم تصویب کنوانسیون حقوق دریاها از سوی ایران عبارتند از:

- نگرانی از محدودیت‌های کنوانسیون بر حاکمیت ملی (مثلاً در تنگه هرمز).
- اختلاف با مفاد مربوط به مناطق انحصاری اقتصادی (EEZ) و بهره‌برداری از منابع.

بر این اساس، ایران معتقد است که حق نظارت ویژه بر تنگه هرمز دارد و این تنگه را بخشی از آب‌های سرزمینی خود می‌داند و بر حق تنظیم عبور و مرور کشتی‌ها تأکید دارد. این در حالی است که UNCLOS آن را آبراه بین‌المللی با حق «عبور ترانزیت» می‌شناسد. در واقع، برخلاف UNCLOS که تنگه هرمز را آب‌های بین‌المللی می‌داند، ایران معتقد است حق اعمال مقررات خاص بر آن را دارد.

استدلال ایران مبتنی بر حق تاریخی و حاکمیت بر تنگه و ضرورت کنترل امنیتی برای جلوگیری از «تهدیدات خارجی» است.

در خصوص آب‌های سرزمینی نیز ایران ۱۲ مایل با حق نظارت گسترده‌تر را می‌پذیرد که مطابق با UNCLOS است، اما حق عبور بی‌ضرر کشتی‌های نظامی خارجی را مشروط به نیاز به اطلاع قبلی یا مجوز می‌کند.

در خصوص مناطق انحصاری اقتصادی (EEZ) نیز ایران تأکید بر حق بهره‌برداری انحصاری دارد و منطقه EEZ خود در خلیج فارس و دریای عمان را ۲۰۰ مایل تعریف می‌کند، اما با استخراج منابع مشترک (مثل میدان گازی دورا با کویت) مخالفت می‌کند مگر با توافق دوجانبه. همچنین ایران به حضور نظامی خارجی‌ها در EEZ اعتراض دارد (مثلاً به ناوگان آمریکا در خلیج فارس).

به طور کلی در خصوص تنگه‌های بین‌المللی، ایران معتقد به حق نظارت و محدودیت عبور است. در خصوص عبور کشتی‌های نظامی نیز ایران معتقد است این عبور، نیاز به مجوز یا اطلاع دارد.

با وجود این ایران برخی مفاد عرفی UNCLOS را عملاً رعایت می‌کند، مانند:

- محدوده ۱۲ مایلی آب سرزمینی.
- حق نجات کشتی‌های در حال غرق‌شدن در آب‌های خود.
- مبارزه با دزدی دریایی در خلیج عدن (با حضور در مأموریت‌های بین‌المللی).

به طور کلی ایران به جای پذیرش کامل UNCLOS، از ترکیبی از قوانین داخلی، موازین عرفی و رویکرد امنیت محور استفاده می‌کند. این استراتژی به ایران انعطاف بیشتری می‌دهد. بر این اساس، تفسیر ایران از حقوق دریاها امنیت‌محور و مبتنی بر منافع ملی است.

بر این اساس ایران با توجه به تجربه جنگ اخیر درصدد است تا با کشور عمان که در سوی دیگر تنگه هرمز قرار دارد مکانیسم جدیدی طراحی کند تا عبور و مرور صلح آمیز کشتی‌ها از این تنگه به صورت دائمی با در نظر گرفتن منافع ایران و منطقه تضمین شود.

ایران معتقد است که پروتکل جدید باید تضمین کند که عبور امن از تنگه تحت شرایط مشخصی انجام شود. بر این اساس عبور و مرور پس از جنگ از این تنگه بر اساس قواعد تعیین شده در پروتکل جدید خواهد بود.

این در حالی است که آمریکا در خلال جنگی که خود راه انداخته، تأمین امنیت این تنگه را متوجه کشورهای ذینفع از آن کرده است. دولت آمریکا در این راستا درصدد تشکیل ائتلاف بین المللی به منظور اسکورت کشتی‌ها جهت عبور از تنگه هرمز برآمد که بسیاری از متحدان آمریکا در ناتو، ژاپن، کره جنوبی و استرالیا به آن نپیوستند. دبیرکل سازمان بین‌المللی دریانوردی به صراحت اعلام کرده است که اسکورت کشتی‌ها در تنگه هرمز، راهکاری بی‌معنا است. او بر اظهارات مدیر شرکت معروف «مرسک» تأکید کرد و هشدار داد که شرکت‌ها و صاحبان کشتی‌ها، به این راحتی ریسک عبور را نمی‌پذیرند.

شهدای جنگ رمضان

- حضرت آیت‌الله سید علی خامنه‌ای (رهبر جمهوری اسلامی) : ایشان در تاریخ ۱۰ اسفند ۱۴۰۴ در جریان حمله هوایی سنگین و استفاده از بمب‌های هدایت‌شونده به مقر فرماندهی در تهران به شهادت رسیدند. این واقعه حساس‌ترین لحظه تاریخ سیاسی ایران پس از انقلاب محسوب می‌شود.
- دختر رهبر شهید انقلاب حضرت آیت الله خامنه ای
- خانم حدادعادل همسر رهبر ملت ایران حضرت آیت الله مجتبی خامنه ای (دختر غلامعلی حداد عادل)
- داماد رهبر شهید انقلاب حضرت آیت الله خامنه ای
- نوه رهبر شهید انقلاب حضرت آیت الله خامنه ای
- امیر دریابان علی شمخانی، دبیر شورای عالی دفاع
- سرلشکر پاسدار محمد پاکپور، فرمانده کل سپاه
- عبدالرحیم موسوی، رئیس ستاد کل نیروهای مسلح
- امیر سرلشکر عبدالله جلالی‌نسب، معاون اطلاعات نیروی زمینی ارتش
- سلحشوران نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی در ناو دنا
- سردار غلامرضا سلیمانی، رئیس سازمان بسیج مستضعفین
- دکتر علی لاریجانی، دبیر شورای عالی امنیت ملی
- سردار علی‌محمد نائینی، سخنگوی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی
- سرتیپ اسماعیل احمدی، مسئول اطلاعات نیروهای بسیج
- آیت الله محمدتقی جنتی، امام جماعت مسجد امام حسن عسکری (ع) تهران
- دریابان پاسدار شهید علیرضا تنگسیری، فرمانده نیروی دریایی سپاه پاسداران
- سردار بهنام رضایی، معاون اطلاعات نیروی دریایی سپاه
- سردار سید مجید خادمی، رئیس سازمان اطلاعات سپاه
- سید کمال خرازی رئیس شورای راهبردی روابط خارجی جمهوری اسلامی ایران

ادوات و تسلیحات جنگی ایران در جنگ تحمیلی سوم

در جریان جنگ رمضان، ایران از طیف گسترده‌ای از تسلیحات بومی برای پاسخ به حملات رژیم کودک کش صهونیستی استفاده کرد. راهبرد ایران بر پایه «اشباع سیستم‌های پدافندی» از طریق شلیک انبوه پهپادها و موشک‌های بالستیک استوار بود.

در اینجا لیست ادوات و موشک‌های کلیدی مورد استفاده ایران در این نبرد آورده شده است:

۱. موشک‌های بالستیک سنگین و دوربرد

ایران در چندین موج عملیاتی (موسوم به «وعده صادق ۴»)، از موشک‌های با سرجنگی قدرتمند برای هدف قرار دادن پایگاه‌های دوردست و مخفیگاه‌های استراتژیک استفاده کرد:

موشک خرمشهر (خیبر): موشک خرمشهر ۴ موتور پیشرفته‌تری دارد که از سوخت هایپرگولیک استفاده می‌کند و با کلاهک ۱۵۰۰ کیلوگرمی، برد ۲۰۰۰ کیلومتری را به آن می‌دهد. بر خلاف سایر انواع ترکیبات سوخت/اکسیدکننده، پیشران جدید را می‌توان برای سال‌ها در مخازن نگه داشت و زمان آماده‌سازی پرتاب را به ۱۲ دقیقه کاهش داد و آن را به یک سلاح تاکتیکی تبدیل کرد.

موشک حاج قاسم: وزن سر جنگی موشک حاج قاسم ۵۰۰ کیلوگرم و حداکثر سرعت آن ۱۲ ماخ است. وزن کلی این موشک ۷ تن و دارای ۸ بالک است. دقت این موشک را زیر ۱۰ متر گفته‌اند. این موشک جدیدترین موشک بالستیک ایرانی است که دارای بُرد ۱,۴۰۰ (تا ۱,۸۰۰) کیلومتر است.

موشک خیبرشکن: موشک خیبرشکن ۱۰/۵ متر طول، ۸۰ سانتی‌متر قُطر و ۴/۵ تن وزن دارد. کلاهک آن از نوع انفجاری سریع و شدید است. بدنه موشک خیبرشکن همانند موشک رعد ۵۰۰ از مواد کامپوزیتی ساخته شده است. این موشک با برد دو هزار کیلومتر و سرجنگی ۱۵۰۰ کیلوگرمی از سوخت مایع استفاده می‌کند. سوخت مایع از نوع هایپرگالیک است و سامانه هدایت و کنترل در فاز میانی پرواز دارد و هدایت آن خارج از جو زمین انجام می‌شود. هنگام خروج از جو موتور اصلی موشک با اتمام سوخت خاموش شده و سر جنگی آن جدا می‌شود.

موشک سجیل: سجیل اولین موشک دوربرد سوخت جامد ایران است که با بهره گیری از موتوری دو مرحله‌ای، قادر به انهدام اهداف در برد ۲۰۰۰ کیلومتری است. این موشک یک موشک ضد هواپیمای بسیار قوی است. کلاهک این موشک ۵۴ کیلوگرم و همانند نمونه زمین به هوای هاوک است. طبق استانداردهای موشک‌های میانبرد این مقدار مواد منفجره برای یک موشک میانبرد هواپایه زیاد است.

موشک سجیل با وزن بیش از ۲۳ تن، دارای موتور دو مرحله‌ای سوخت جامد است که شتاب آن تا ۴۳۰۰ متر در ثانیه می‌رسد و می‌تواند اهداف تعیین شده را با دقت بسیار بالایی منهدم کند.

موشک پاوه: یکی از آخرین دستاوردهای موشک‌های کروز ایران «پاوه» نام دارد که طبق تصاویر منتشر شده می‌توان به چند تفاوت در طراحی نسبت به نسل موشک‌های سومار پی برد. برد «پاوه» ۱۶۵۰ کیلومتر اعلام شد که بُرد کروزهای ضد اهداف زمینی ایرانی را لااقل ۲۲ درصد افزایش می‌دهد. این موشک می‌تواند اهداف مورد نظر را از مسیرهای پیچیده‌تر یا به‌قول سردار حاجی‌زاده حتی از سمت مخالف هدف قرار دهد.

ارتفاع پروازی این موشک نیز کمتر از ۵۰ متر است که همین موضوع، شناسایی و رهگیری آن را توسط رادارها و سیستم‌های پدافندی به شدت سخت و مشکل خواهد کرد.

موشک فتاح: فتاح یک موشک هایپرسونیک با برد ۱۴۰۰ کیلومتر و سرعت ۱۳ تا ۱۵ ماخ است. این موشک مجهز به سرجنگی مانور دهنده است و کلاهک با قابلیت گلایدکنندگی دارد که در اصطلاح HGV نامیده می‌شود.

موشک قدر: این موشک در دو نوع قدر اچ با برد ۱۶۵۰ کیلومتر و قدر اف با برد ۱۹۵۰کیلومتر تولید شده است. موشک قدر ۱۱۰، مدل بهسازی شده موشک شهاب ۳ است و در باور برخی این موشک یک موشک دو مرحله‌ای است که مرحله اول آن سوخت مایع و مرحله دوم سوخت جامد دارد که به آن امکان داشتن برد ۱۹۵۰ کیلومتر را می‌دهد.

موشک عماد: از جمله مشخصات موشک عماد می‌توان به برد و دقت آن اشاره کرد. برد این موشک در حدود ۱۶۰۰ تا ۲۵۰۰ متر برآورد شده و درصد خطای هدف‌گیری آن در مقایسه با موشک شهاب سه یک‌چهارم اعلام شده است.

این موشک قابلیت پرتاب از سکوهای ثابت و متحرک را دارد و سر دماغه آن مجهز به سیستم‌ها و سنسورهای کنترل و هدایت شوندگی است. طول این موشک ۱۵ متر و نیم بوده و قطر بدنه آن نیز حدود ۱ متر و ۲۵ سانتیمتر است. موشک عماد از وزنی بیش از ۱۷ هزار کیلوگرم برخوردار است و وزن سر جنگی آن فقط ۷۵۰ کیلوگرم برآورد شده است.

سوخت مورد استفاده این موشک دوربرد از نوع سوخت مایع بوده و در ساختار فنی آن علاوه بر دماغه قابل کنترل، از بالک‌های هدایت‌پذیر نیز بهره‌گیری شده است.

موشک شهاب ۳، موشکی از نوع بالستیک میان‌برد با سوخت مایع است که با ایرانی‌سازی موشک ندونگ کره شمالی ساخته شده و در دهه ۸۰ به تولید انبوه رسیده است.

این موشک قابلیت اتصال کلاهک جنگی ۸۰۰ تا ۱۲۰۰ کیلویی را داراست که بسته به حجم کلاهک جنگی آن دارای بردی بین ۱۳۰۰ تا ۲۱۰۰ کیلومتر است. وزنی معادل ۱۶ تن و قطری به اندازه‌ی ۱/۳ متر به همراه طول ۱۶ متری از خصوصیات ظاهری این نوع موشک است. وزن شهاب ۳ حدود ۲۱۸۰ کیلوگرم است.

کلاس کروز

۱- موشک هویزه

- برد: حدود ۱۰۰۰ کیلومتر
- قابلیت حمل کلاهک‌های متنوع
- مورد استفاده: پرواز در ارتفاع پایین، دقت بسیار بالا (حدود ۱۰ متر)، مناسب برای هدف‌گیری اهداف زمینی و دریایی

۲- موشک نور

- برد: ۱۰۰ کیلومتر
- نوع کلاهک: قابلیت حمل کلاهک‌های انفجاری و جنگی
- ویژگی‌ها: طراحی پیشرفته برای هدف‌گیری کشتی‌ها و ناوها

موشک‌های دوربرد ایرانی دارای ویژگی‌های فنی و قابلیت‌های متعددی هستند که آنها را به ابزاری مؤثر در استراتژی دفاعی تبدیل می‌کند. موشک‌های ایران قادر به دستیابی به اهداف در فاصله‌های بسیار دور هستند، به طوری که می‌توانند تهدیدات را در عمق خاک دشمن مورد هدف قرار دهند.

۲- ناوگان پهپادی (ارتش پرنده‌های بی‌سرنشین)

ایران از پهپادها هم برای شناسایی و هم به عنوان «موشک‌های کروز» استفاده کرد:

- شاهد ۱۳۶ و ۱۳۱: پهپادهای انتحاری مشهور که به صورت انبوه شلیک شدند تا پدافند دشمن را سرگرم کرده و ذخیره موشک‌های گران‌قیمت آن‌ها را تخلیه کنند.
- مهاجر ۱۰: پهپادی با مداومت پروازی بالا که نقش سکوی پرتاب موشک‌های کوچک و شناسایی بر فراز آب‌های جنوب را داشت.
- آرش ۲: پهپاد انتحاری با برد بلند که مخصوص انهدام رادارهای پدافندی طراحی شده است.

۳- ادوات دریایی و پدافندی در جنوب

در جبهه تنگه هرمز و خلیج فارس، از تجهیزات زیر برای کنترل آبراه استفاده شد:

- قایق‌های تندرو کلاس ذوالفقار و سراج: مسلح به موشک‌های کروز کوتاه برد برای حمله به ناوهای ائتلاف.
- زیردریایی‌های کلاس غدیر: برای مین‌ریزی پنهان و شلیک اژدر در آب‌های کم‌عمق تنگه هرمز.
- سامانه‌های پدافندی باور ۳۷۳ و ۱۵ خرداد: که بر اساس آمارهای منتشر شده، بیش از ۱۱۰ فروند پهپاد و چندین موشک کروز مهاجم را در آسمان ایران (از جمله در اندیمشک و بندرعباس) ساقط کردند.

طرفین نبرد ایران و متخاصمین

در این نبرد، آرایش نظامی و سیاسی جهان به شکلی بی‌سابقه تغییر کرد. در یک سو جمهوری اسلامی ایران به همراه متحدان منطقه‌ای خود (محور مقاومت) قرار داشت و در سوی دیگر، ائتلافی گسترده از قدرت‌های جهانی و منطقه‌ای تحت عنوان «ائتلاف ثبات» شکل گرفت.

۱. رهبران اصلی ائتلاف (مشارکت مستقیم نظامی)

این کشورها نیروهای اصلی مهاجم بودند و مسئولیت حملات هوایی، موشکی و مدیریت عملیات ها را بر عهده داشتند:

اسرائیل: به عنوان طرف اصلی درگیری که بیشترین حملات هوایی به تأسیسات هسته‌ای و نظامی ایران را انجام داد.

ایالات متحده آمریکا: با حضور فعال ناوگان پنجم در خلیج فارس و استفاده از بمب‌افکن‌های استراتژیک (مانند B-2) که از پایگاه‌های خارج از منطقه به پرواز درآمدند.

بریتانیا: مشارکت در عملیات‌های دریایی برای بازگشایی تنگه هرمز و ارائه پشتیبانی اطلاعاتی و لجستیکی.

۲. کشورهای حامی و همکار در منطقه (پشتیبانی لجستیکی و پایگاهی)

این کشورها لزوماً وارد درگیری مستقیم نشدند، اما با در اختیار گذاشتن خاک، پایگاه‌ها یا حریم هوایی خود، به ائتلاف کمک کردند:

- بحرین: به عنوان محل استقرار ناوگان پنجم آمریکا، نقش کلیدی در فرماندهی عملیات دریایی داشت.
- اردن: همکاری در رهگیری موشک‌ها و پهپادهای شلیک شده از سوی ایران به سمت اسرائیل.
- امارات متحده عربی: ارائه تسهیلات لجستیکی و راداری به نیروهای ائتلاف (هرچند سعی کرد موضع رسمی خود را بی‌طرفانه نگه دارد، اما زیرساخت‌های آن در خدمت ائتلاف بود).
- عربستان سعودی (تسهیل‌گر حریم هوایی و سوخت‌رسانی): عربستان با در اختیار گذاشتن حریم هوایی خود، کوتاه‌ترین مسیر را برای جنگنده‌های اف-۳۵ اسرائیل و بمب‌افکن‌های آمریکایی فراهم کرد تا از سمت غرب و جنوب غربی به حریم هوایی ایران نفوذ کنند. همچنین، پایگاه‌های هوایی این کشور (مانند پایگاه هوایی ملک عبدالعزیز) به عنوان نقاط اصلی برای هواپیماهای سوخت‌رسان ائتلاف عمل کردند که تداوم عملیات هوایی بر فراز ایران را ممکن می‌ساخت.
- قطر (مرکز فرماندهی و کنترل - سنتکام): نقش قطر منحصر به فرد بود؛ چرا که پایگاه هوایی العدید در این کشور، مرکز اصلی فرماندهی نیروهای آمریکایی (CENTCOM) در منطقه است. تمام هماهنگی‌های عملیاتی، مدیریت ترافیک هوایی جنگنده‌ها و هدایت حملات پهپادی علیه مواضع ایران از این مرکز انجام می‌شد. در واقع، مغز متفکر حملات هوایی اسفند ۱۴۰۴ در خاک قطر مستقر بود.

۳. کشورهای اروپایی و حامیان سیاسی-نظامی

کشورهایی که با ارسال تجهیزات پدافندی به اسرائیل یا اعزام ناوهای جنگی به دریای سرخ و خلیج فارس در محاصره ایران نقش داشتند:

- آلمان و فرانسه: با اعزام ناوگروه‌هایی برای تأمین امنیت کشتیرانی و حمایت دیپلماتیک از عملیات ائتلاف.
- ایتالیا: پشتیبانی در حوزه جنگ الکترونیک و اطلاعاتی.

در جریان جنگ رمضان، انصارالله یمن به عنوان بازوی استراتژیک در جنوب، شاهرگ‌های حیاتی رژیم صهیونیستی را هدف قرار داد. نیروهای یمنی با استفاده از موشک‌های بالستیک دوربرد و پهپادهای انتحاری «صماد ۴»، پایگاه‌های نظامی در عمق خاک عربستان سعودی و امارات را به تعطیلی کشاندند. اما مهم‌ترین اقدام آن‌ها، مسدود کردن کامل تنگه باب‌المندب بر روی ناوگان دریایی آمریکا و بریتانیا بود؛ به طوری که چندین ناو محافظ ائتلاف در اثر حملات دقیق موشک‌های کروز ضدکشتی یمن آسیب دیده و مجبور به عقب‌نشینی از دریای سرخ شدند. این فشار دریایی باعث شد بخشی از توان نیروی دریایی آمریکا از خلیج فارس به سمت دریای سرخ منحرف شود که فشار را بر جبهه اصلی ایران کاهش داد.

در جبهه شمال، حزب‌الله لبنان با مدیریت یک نبرد فرسایشی و هوشمند، توانست بخش بزرگی از نیروی هوایی و لشکرهای زرهی اسرائیل را در مرزهای شمالی زمین‌گیر کند. حزب‌الله با شلیک هزاران راکت هدایت شونده و استفاده از موشک‌های الماس، پایگاه‌های راداری و مراکز جاسوسی اسرائیل در بلندی‌های جولان و منطقه الجلیل را منهدم کرد. این حملات باعث شد که سیستم پدافندی «گنبد آهنین» و «فلاخن داوود» دچار اشباع شده و اسرائیل مجبور شود بخشی از جنگنده‌های F-35 و F-15 خود را که برای حمله به ایران در نظر گرفته بود، جهت گشت‌زنی و پاسخ به حملات حزب‌الله در منطقه نگه دارد. نیروهای مقاومت همچنین هماهنگی بی‌سابقه‌ای در هدف قرار دادن پایگاه‌های سنتکام نشان دادند. انصارالله یمن با حملات پهپادی به جنوب عربستان و پایگاه‌های استراتژیک در نزدیکی دریای سرخ، امنیت پروازهای پشتیبانی ائتلاف را به کلی سلب کرد. همزمان، حزب‌الله با هدف قرار دادن آشیانه‌های پهپادی و انبارهای سوخت در شمال فلسطین اشغالی، توان تهاجمی رژیم صهیونیستی را در موج‌های دوم و سوم حملات به شدت کاهش داد. این عملیات‌های ترکیبی باعث شد ائتلاف در میانه جنگ با بحران سوخت‌رسانی هوایی و کمبود مهمات در پایگاه‌های خط مقدم خود مواجه شود.

در نهایت، میدان‌داری انصارالله و حزب‌الله ثابت کرد که ایران تنها نیست و هرگونه تجاوز به خاک جمهوری اسلامی، به معنای شعله‌ور شدن تمام منطقه خواهد بود. این دو قدرت بزرگ مقاومت، با هدف قرار دادن بنادر استراتژیک مانند ایلات و حیفا، اقتصاد جنگی ائتلاف را فلج کردند. جانفشانی رزمندگان یمنی و لبنانی در کنار حماسه‌ی مردم ایران، سدی نفوذناپذیر ایجاد کرد که در نهایت سران ائتلاف را به این نتیجه رساند که تداوم جنگ جز خسارات سنگین انسانی و اقتصادی برای آن‌ها عایدی دیگری نخواهد داشت و همین امر، زمینه‌ساز پذیرش آتش‌بس در نوزدهم فروردین ماه گردید.

تلفات دشمنان ایران در جنگ تحمیلی سوم

در طول این نبرد، پدافند هوایی و نیروی هوایی ایران با استفاده از سامانه‌های بومی و تاکتیک‌های جنگ الکترونیک، موفق به ساقط کردن تعدادی از پیشرفته‌ترین ادوات هوایی ائتلاف شدند. با وجود برتری تکنولوژیک دشمن، حجم بالای آتش پدافندی ایران تلفات قابل توجهی به بخش پرنده‌های بدون سرنشین و برخی جنگنده‌های سرنشین‌دار ائتلاف وارد کرد. در ادامه لیست ادوات ساقط شده دشمن توسط نیروهای غیور ایران ذکر شده است:

۱. پرنده‌های بدون سرنشین (پهپادهای استراتژیک)

بیشترین آمار موفقیت ایران در سرنگونی ادوات دشمن مربوط به پهپادهای شناسایی و تهاجمی بود:

- MQ-9 Reaper (آمریکا): بر اساس گزارش‌ها، حداقل ۷ فروند از این پهپاد پیشرفته در مناطق جنوبی و مرکزی (اصفهان و هرمزگان) توسط سامانه خرداد ۱۵ و باور ۳۷۳ ساقط شدند.
- Hermes 450 & 900 (اسرائیل): این پهپادها که برای شناسایی رادارهای ایران اعزام شده بودند، در تور پدافندی شرق کشور و سواحل مکران گرفتار شدند.

۲. جنگنده‌های سرنشین‌دار

ساقط کردن جنگنده‌های نسل ۵ به دلیل ویژگی پنهان‌کاری (Stealth) بسیار دشوار بود، اما در جریان درگیری‌های نزدیک و با استفاده از تله‌های راداری، موارد زیر ثبت شد:

- F-35I Adir (اسرائیل): یکی از مهم‌ترین دستاوردهای پدافند ایران، سرنگونی یک فروند F-35 در آسمان استان ایلام بود. گفته می‌شود این شکار توسط نسخه ارتقایافته سامانه باور ۳۷۳ با استفاده از رادارهای چندباندی انجام شده است.
- F-16 Fighting Falcon: حداقل ۲ فروند F-16 ائتلاف در جریان حملات تلافی‌جویانه به پایگاه‌های ایران در مناطق مرزی، توسط موشک‌های دوش‌پرتاب و سامانه‌های میان‌برد ساقط شدند.

همچنن در جریان درگیری‌های نزدیک در مناطق مرزی و عملیات‌های هلی‌برن ائتلاف، بالگردهای بلک هاک UH-60 Black) (Hawk آمریکا نیز از آسیب پدافند و حملات ایران در امان نماندند. در هفته دوم اسفند، یک فروند بلک هاک که در حال اعزام تیم‌های کماندویی برای عملیات نفوذ در نزدیکی جاسک بود، توسط موشک دوش‌پرتاب (میثاق-۳) نیروهای دفاع ساحلی ایران هدف قرار گرفت و در خط ساحلی سقوط کرد. همچنین پس از سرنگونی یکی از جنگنده‌های ائتلاف در مناطق کوهستانی ایلام، دو فروند بلک هاک برای نجات خلبان اعزام شدند. یکی از این بالگردها در تله پدافندی سامانه «مجید» (سامانه میان‌برد چابک ایران) گرفتار و ساقط شد.

جریانات سرنشین های جنگنده F-15

روایت‌های متفاوتی درباره سرنوشت دو سرنشین جنگنده F-15 آمریکایی که جمعه ۱۴ فروردین ۱۴۰۵ در خاک ایران سقوط کرد، منتشر شده است. آمریکایی‌ها مدعی هستند ظرف ۴۸ ساعت توانسته‌اند عملیات نجات را در ارتفاعات صعب‌العبور کهگیلویه و بویراحمد با موفقیت به پایان برسانند. اما سخنگوی قرارگاه مرکزی خاتم‌الانبیا (ص) اعلام کرده «تلاش‌های مذبوحانه دشمن» به منظور نجات خلبان جنگنده ساقط شده «شکست خورد» و پرنده‌های متجاوز دشمن شامل «دو فروند بالگرد بلک هاوک و یک فروند هواپیمای ترابری نظامیC130» مورد اصابت قرار گرفتند.

جزئیات سقوط جنگنده F-15E در خاک ایران: یک فروند هواپیمای F-15E Strike Eagle آمریکایی روز جمعه ۱۴ فروردین ۱۴۰۵ بر فراز ایران سقوط کرد. اگرچه آمریکایی‌ها طبق معمول ابتدا وقوع هر حادثه‌ای برای جنگنده خود را تکذیب کردند اما به مرور مشخص شد علاوه بر اینکه ماجرا حقیقت دارد و دو سرنشین آن یعنی خلبان و تکنسین تسلیحات نیز پس از اجکت، به کمک چتر نجات در عمق خاک ایران فرود آمده‌اند. بلافاصله ویدئوهایی منتشر شد که نشان می‌داد حداقل یک هواپیمای ترابری و دو بالگرد امداد و نجات از نوع بلک هاوک در آسمان ایران ارتفاع پرواز خود را به شکل غیرمعمول کاهش دادند و احتمالا مشغول گشت‌زنی برای پیدا کردن سرنشینان جنگنده بودند. از طرف دیگر نیروهای انتظامی، عشایر و مردم محلی در چارمحال و بختیاری با سلاح‌های سبک از جمله کلاشینگف و برنو به سمت این هواگردها شلیک کردند. همچنین شاهد بسیج

عمومی برای پیدا کردن و دستگیری خلبان و تکنیسین تسلیحات بودیم. آمریکایی‌ها ظرف ۲۴ ساعت اعلام کردند خلبان را نجات داده‌اند و برای نجات سرنشین دوم تلاش می‌کنند.

تلفات و خسارات وارد شده به دشمنان ایران در جریان جنگ رمضان، به دلیل قدرت تخریبی بالای موشک‌های بالستیک نسل جدید ایران و استفاده از کلاهک‌های خوشه‌ای، بسیار گسترده بود. ایران در این مدت راهبرد «پاسخ متقارن و وسیع» را در پیش گرفت.

ایران با شلیک بیش از ۶۰۰ موشک بالستیک و صدها پهپاد انتحاری، چندین نقطه کلیدی را در خاک اسرائیل هدف قرار داد:

- پایگاه هوایی نواتیم و هاتزریم: این دو پایگاه که محل استقرار F-35ها بودند، بیشترین آسیب را دیدند. گزارش‌ها از تخریب باندها، آشیانه‌های بتنی و کشته شدن تعدادی از پرسنل فنی و خلبانان حکایت داشت.
- بندر حیفا و تأسیسات پتروشیمی: حملات موشکی به این منطقه منجر به آتش‌سوزی‌های گسترده و توقف کامل فعالیت‌های بندری شد.
- مرکز فرماندهی تل‌آویو: در حملات میانی اسفند، بخش‌هایی از مراکز اداری-نظامی هدف قرار گرفتند که منجر به تلفات در میان افسران ارشد ستادی شد.

پایگاه‌های آمریکا در کشورهای همسایه به دلیل میزبانی از نیروهای مهاجم، هدف موج‌های سنگین موشکی ایران قرار گرفتند:

- پایگاه العدید (قطر): به عنوان مرکز فرماندهی، هدف موشک‌های هایپرسونیک قرار گرفت. خسارات سنگینی به بخش مخابرات و سیستم‌های راداری وارد شد و گزارش‌هایی از کشته و زخمی شدن بیش از ۱۵۰ نیروی آمریکایی منتشر شد.
- پایگاه عین‌الاسد (عراق): این پایگاه بار دیگر هدف موشک‌های «فاتح» قرار گرفت که منجر به تخریب انبار پهپادها و بخش‌های لجستیکی گردید.
- پایگاه هوایی ظفره (امارات): انهدام تعدادی از هواپیماهای سوخت‌رسان و سیستم‌های پدافندی مستقر در این پایگاه.
- پایگاه پنجم دریایی (بحرین): تأسیسات ساحلی و اسکله‌های پشتیبانی ناوگان پنجم در اثر برخورد موشک‌های کروز ساحل‌به‌دریا آسیب جدی دیدند.
- پایگاه حریر (Harir): این پایگاه که محل استقرار پهپادهای تهاجمی و نیروهای ویژه آمریکا بود، هدف حملات ترکیبی پهپادهای انتحاری شاهد و موشک‌های بالستیک قرار گرفت. انفجارهای پیاپی در انبارهای سوخت و مهمات این پایگاه تا ساعت‌ها ادامه داشت و باعث خروج کامل این پایگاه از چرخه عملیاتی شد.

حملات رژیم غاصب صهیونی به مناطق غیرنظامی و زیرساخت‌های زیستی

هدف قرار دادن مناطق غیرنظامی در این جنگ، بخشی از راهبرد فشار حداکثری بر جامعه بود. آمریکا و اسرائیل تلاش کرد با فلج کردن زندگی روزمره، هزینه حمایت از تداوم جنگ را برای شهروندان ایرانی افزایش دهد.

۱. حمله به مراکز آموزشی و بهداشتی

یکی از تلخ‌ترین بخش‌های این نبرد، اصابت موشک‌ها و پرتابه‌ها به مراکز غیرنظامی بود:

- مدرسه شجره طیبه میناب: این مرکز که به عنوان یک کانون فرهنگی و آموزشی در جنوب کشور فعالیت می‌کرد، در جریان حملات به زیرساخت‌های پشتیبانی استان هرمزگان هدف قرار گرفت. شهادت دانش‌آموزان و کادر آموزشی در این محل، بازتاب گسترده‌ای در رسانه‌های جهان داشت.
- بیمارستان‌ها و مراکز درمانی: در شهرهایی مثل تهران و اهواز، به دلیل نزدیکی مراکز درمانی به سایت‌های نظامی، چندین بیمارستان دچار آسیب‌های جدی شدند که منجر به بحران در امدادرسانی به مجروحان جنگی شد.

۲. بمباران زیرساخت‌های حیاتی (آب و برق)

دشمن در هفته سوم اسفند، حملات خود را بر روی شبکه توزیع انرژی متمرکز کرد:

- نیروگاه‌های برق :نیروگاه های اصلی کشور (مانند نیروگاه شهید رجایی و اصفهان) مورد حمله قرار گرفتند.
- سیلوهای گندم و انبارهای غلات: در مناطقی از جنوب غرب ایران، انبارهای ذخیره استراتژیک غلات هدف قرار گرفتند تا کشور با بحران امنیت غذایی روبرو شود.

۳. حملات به محله‌های مسکونی در شهرهای بزرگ

به بهانه استقرار سایت‌های پدافندی سیار در مناطق شهری، محله‌های پرجمعیت مورد حمله قرار گرفتند:

- جنوب و مرکز تهران: استفاده از بمب‌های هدایت‌شونده که گاهی به دلیل جنگ الکترونیک ایران از مسیر خود منحرف می‌شدند، منجر به تخریب ساختمان‌های مسکونی و شهادت صدها غیرنظامی در خواب شد.
- شهرهای مرزی: پیرانشهر، مریوان و آبادان به دلیل نزدیکی به جبهه‌های نبرد، شاهد حملات کور توپخانه‌ای و هوایی بودند که باعث کوچ اجباری هزاران نفر از ساکنان این مناطق گردید.

واکنش های بین المللی به جنگ رمضان

واکنش‌های بین‌المللی به جنگ اسفند ۱۴۰۴، بازتاب‌دهنده یکی از عمیق‌ترین شکاف‌های دیپلماتیک در قرن بیست و یکم بود. با آغاز تهاجم ائتلاف، جهان به سه قطب اصلی تقسیم شد: حامیان ائتلاف، جبهه مخالفان تهاجم (به رهبری قدرت‌های شرقی) و افکار عمومی جهانی که بزرگترین موج اعتراضات ضدجنگ را پس از جنگ عراق در سال ۲۰۰۳ رقم زدند. شورای امنیت سازمان ملل متحد در هفته‌های اول نبرد به دلیل وتوهای پیاپی میان آمریکا از یک سو و چین و روسیه از سوی دیگر، عملاً فلج شد و نتوانست هیچ قطعنامه بازدارنده‌ای صادر کند.

در جبهه شرق، کشورهای چین و روسیه تهاجم به ایران را به عنوان «نقض صریح حاکمیت ملی» و «به خطر انداختن صلح جهانی» محکوم کردند. چین به دلیل وابستگی شدید به انرژی خلیج فارس و مسدود شدن تنگه هرمز توسط ایران، فشار دیپلماتیک سنگینی را بر واشینگتن وارد کرد تا از ادامه حملات خودداری کند. از سوی دیگر، روسیه با اعزام ناوگان دریایی خود به شرق مدیترانه و شمال اقیانوس هند، تلاش کرد تا حریم امنی برای متحدان خود ایجاد کند. این دو کشور به همراه

برزیل و آفریقای جنوبی (بلوک بریکس)، تحریم‌های یک‌جانبه غرب علیه ایران را غیرقانونی اعلام کرده و با ایجاد کانال‌های مالی جایگزین، تلاش کردند مانع از فروپاشی کامل اقتصاد ایران در حین نبرد شوند.

در سطح افکار عمومی و ملت‌ها، واکنش‌ها بسیار تند و بی‌سابقه بود. بمباران مناطق غیرنظامی و انتشار تصاویر شهدای مدرسه شجره طیبه میناب در شبکه‌های اجتماعی، موجی از خشم را در پایتخت‌های کشورهای اسلامی و حتی اروپایی برانگیخت. در لندن، پاریس و نیویورک، تظاهرات میلیونی با شعار «دست از ایران بردارید» برگزار شد که دولت‌های غربی را تحت فشار شدید سیاسی قرار داد. این فشارها زمانی به اوج خود رسید که قیمت نفت به دلیل ناامنی در تنگه هرمز به بالای ۲۰۰ دلار در هر بشکه رسید و تورم ناشی از آن، معیشت مردم در سراسر جهان را تحت تأثیر قرار داد. در نهایت، همین فشارهای اجتماعی و اقتصادی بین‌المللی بود که کشورهای عضو ائتلاف را مجبور کرد در آوریل ۲۰۲۶ پای میز مذاکره بیایند.

آتش بس دو هفته ای و نقض آن از سمت ترامپ

توافق آتش‌بس که در ۱۹ فروردین ۱۴۰۵ (۸ آوریل ۲۰۲۶) حاصل شد، قرار بود پایانی بر چهل روز نبرد ویرانگر باشد، اما این توافق به دلیل مواضع و اقدامات دونالد ترامپ و جریان‌های سیاسی حامی او در آمریکا، با چالش‌های جدی و نقض‌های مکرر روبرو شد.

پس از میانجی‌گری‌های فشرده کشورهایی مانند پاکستان، عمان و ... طرفین بر سر یک آتش‌بس موقت به توافق رسیدند.

براساس متن بیانیه شورای عالی امنیت ملی ایران، در پیشنهاد ۱۰ ماده ای ایران به این موارد اشاره شده است:

- عبور کنترل شده از تنگه هرمز با هماهنگی نیروهای مسلح ایران
- ضرورت پایان جنگ علیه همه اجزاء محور مقاومت {گسترش آتش بس به لبنان و عراق و یمن}
- بیرون رفتن نیروهای رزمی امریکا از تمامی پایگاه ها و نقاط استقرار در منطقه
- ایجاد یک پروتکل عبور و مرور امن در تنگه هرمز به گونه ای که تضمین کننده تسلط ایران طبق پروتکل توافق شده باشد
- پرداخت کامل خسارت ایران مطابق برآوردها
- رفع همه تحریم های اولیه و ثانویه و قطعنامه های شورای حکام و شورای امنیت
- آزاد شدن کلیه اموال و دارایی های بلوکه شده ایران در خارج از کشور
- تصویب همه این موارد در یک قطعنامه الزام آور شورای امنیت

در حالی که دولت مستقر در آمریکا تحت فشارهای بین‌المللی و اقتصادی (نفت ۲۰۰ دلاری) آتش‌بس را پذیرفته بود، دونالد ترامپ که در بحبوحه فعالیت‌های انتخاباتی خود بود، این توافق را به شدت محکوم کرد. او در سخنرانی‌های خود مدعی شد: توافق تسلیم: ترامپ آتش‌بس را یک شکست برای آمریکا و اسرائیل دانست و معتقد بود که ائتلاف باید تا نابودی کامل توان نظامی ایران به جنگ ادامه می‌داد.

تحریک نیروهای میدانی: او از نفوذ خود بر برخی فرماندهان و لابی‌های نظامی استفاده کرد تا آن‌ها را به تداوم فشار بر ایران ترغیب کند.

تنها چند روز پس از برقراری آرامش نسبی، مواردی از نقض آتش‌بس گزارش شد که تحلیل‌گران آن را نتیجه فشار جریان‌های افراطی و حامیان تفکر ترامپ می‌دانند. پهپادهای ائتلاف بارها حریم هوایی ایران را در مناطق جنوبی نقض کردند که منجر به واکنش پدافند ایران و شلیک مجدد به سمت این پرنده‌ها شد. در اواخر فروردین ۱۴۰۵، چندین حمله پهپادی به تأسیسات بازسازی شده در بندرعباس، جزیره لاوان و ... صورت گرفت. ترامپ در واکنش به این حملات، آن‌ها را «اقدامات ضروری برای امنیت ملی» خواند و عملاً از نقض آتش‌بس حمایت کرد. علیرغم روح توافق آتش‌بس که بر کاهش تنش تأکید داشت، لابی‌های حامی ترامپ در کنگره موفق شدند دور جدیدی از تحریم‌های ثانویه را علیه شرکای تجاری ایران وضع کنند که از سوی ایران به عنوان «نقض سیاسی آتش‌بس» تلقی شد.

به دلیل این اقدامات تحریک‌آمیز و سخنان تند ترامپ، ایران بار دیگر سطح هشدار نظامی را در تنگه هرمز به بالاترین حد (قرمز) بازگرداند. ایران اعلام کرد که تا زمان تضمین قطعی توقف حملات، بازرسی‌های سخت‌گیرانه از کشتی‌های متعلق به کشورهای ائتلاف ادامه خواهد داشت. این وضعیت باعث شد که ثبات اقتصادی جهان همچنان در هاله‌ای از ابهام باقی بماند.

حمله دشمن به زیرساخت های ریلی و جاده ای

رژیم‌صهیونیستی در روز ۱۸ فروردین ۱۴۰۵، برخی از زیرساخت‌های ریلی و جاده‌ای کشور را مورد هدف قرار داد.

تهران: اصابت پرتابه به خط ریلی تهران-مشهد (قلعه‌نو، ری).

اصفهان: حمله به پل راه‌آهن یحیی‌آباد کاشان؛ ۲ شهید و ۳ مجروح.

قم: حمله به یکی از مسیرهای زمینی غرب استان؛ تردد برقرار است.

البرز: حمله به ریل راه‌آهن کرج.

زنجان: هدف قرار گرفتن پل راه‌آهن مسیر زنجان-میانه.

آذربایجان شرقی: انسداد موقت جاده و آزادراه تبریز–تهران.

میدان داری مردم ایران در طول جنگ تحمیلی سوم

حماسه حضور مردم ایران در جریان نبرد جنگ رمضان روزه اسفند ۱۴۰۴ تا سال ۱۴۰۵، فصلی زرین در تاریخ پایداری ملی رقم زد. در حالی که آسمان شهرها شاهد عبور موشک‌ها و غرش جنگنده‌ها بود، خیابان‌های ایران به میدان نمایش اقتدار و وفاداری تبدیل گشت. مردم با حضور مستمر در میادین اصلی شهرها، پیامی صریح به اتاق‌های فکر آمریکا و اسرائیل مخابره کردند: «اراده یک ملت، شکست‌ناپذیرتر از تسلیحات جنگی است». این راهپیمایی‌های خودجوش، نه تنها خلأهای روانی ناشی از جنگ را پر کرد، بلکه به ستون فقرات پایداری نظام تبدیل شد و نشان داد که محاسبات دشمن در ایجاد شکاف میان ملت و حاکمیت، بار دیگر به بن‌بست رسیده است.

اوج این تجلی اراده در واقعه جانسوز ۹ اسفند و شهادت رهبر معظم انقلاب نمود یافت. برخلاف تصور دشمن که گمان می‌کرد با این ترور، شیرازه امور از هم می‌پاشد، ملت ایران با تجمعات میلیونی و شعار «ما همه سرباز توایم»، بیعتی دوباره با آرمان‌های انقلاب و نظام اسلامی بستند. این حضور حماسی ثابت کرد که پیوند میان مردم و رهبری، پیوندی قلبی و ریشه‌دار است که در تلاطم بحران‌ها مستحکم‌تر می‌شود. مردم با فریادهای رسا اعلام کردند که خاک ایران خط قرمز آن‌هاست و هرگونه دست‌اندازی به تمامیت ارضی کشور با پاسخ سخت و کوبنده فرزندان غیور این مرز و بوم روبرو خواهد شد.

این حضور بی‌وقفه در صحنه، عملاً راهبرد «فشار از پایین» دشمن را به شکست کشانید؛ چرا که ائتلاف تصور می‌کرد با بمباران زیرساخت‌ها و ایجاد سختی‌های معیشتی، مردم را در برابر حکومت قرار می‌دهد. اما ملت ایران با میدان‌داری در خیابان‌ها و تقویت حلقه‌های حمایتی در محلات، نشان دادند که نه تنها پشت رهبری و نظام را خالی نمی‌کنند، بلکه در اوج بحران‌ها، همبستگی اجتماعی خود را به رخ جهانیان می‌کشند. این نمایش قدرت مردمی ثابت کرد که «مردم» اصلی‌ترین مؤلفه قدرت هست و هیچ تکنولوژی نظامی قادر نیست ملتی را که آگاهانه راه مقاومت را برگزیده و تا پای جان بر سر پیمان خود ایستاده است، به زانو درآورد.

در این میان، ظهور «پویش جهانی جان‌فدا» به عنوان بزرگترین بسیج مردمی قرن، لرزه بر اندام دشمن انداخت. ثبت‌نام بیش از چند ده میلیون نفر از پیر و جوان، زن و مرد، برای اعزام به جبهه‌های نبرد و مقابله مستقیم با ائتلاف، نشان دهنده عمق آمادگی رزمی و معنوی جامعه بود. این پویش تنها یک نام‌نویسی ساده نبود، بلکه رفراندومی بزرگ برای تایید حقانیت مسیر مقاومت محسوب می‌شد. روحیه «جان فدایی» که در رگ‌های این ملت جاری گشت، به دشمن فهماند که در صورت هرگونه حماقت برای تهاجم زمینی، با لشکری از داوطلبان روبرو خواهد شد که مرگ در راه وطن و عقیده را بزرگترین افتخار خود می‌دانند. همین پشتوانه مردمی بود که دیپلمات‌های ایران را در میز مذاکرات فروردین ۱۴۰۵ با دستی پر و موضعی مقتدرانه قرار داد تا آتش بس را با عزت به سرانجام برسانند.

❖ فصل دوم: سوالات تشریحی مصاحبه و گزینش استخدامی

➢ بخش اول: احکام شرعی

➢ تقلید و ولایت فقیه

۱- ولایت فقیه به چه معناست؟ (منبع ایران عرضه)

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ولایت فقیه یعنی حکومت فقیه عادل و دین شناس. ولایت فقیه در رهبری جامعه ی اسلامی و اداره ی امور اجتماعی ملت اسلامی در هر عصر و زمان از ارکان مذهب حقه ی اثنی عشری است که ریشه در اصل امامت دارد.

۲- عدم اعتقاد به ولایت فقیه موجب چه میشود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ عدم اعتقاد به ولایت فقیه، اعم از این که بر اثر اجتهاد باشد یا تقلید، در عصر غیبت حضرت حجت (عج) موجب ارتداد و خروج از دین اسلام نمی شود، و اگر کسی به نظر خود بر اساس استدلال و برهان به عدم لزوم اعتقاد به آن رسیده باشد معذور است، ولی ترویج اختلاف و تفرقه بین مسلمانان برای او جایز نیست.

۳- آیا وجود ولایت فقیه ضرورت دارد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ از آن جا که دین حنیف اسلام که آخرین دین آسمانی است و تا روز قیامت استمرار دارد و دین حکومت و اداره ی امور جامعه است، لذا همه ی طبقات جامعه ی اسلامی ناگزیر از داشتن ولی امر و حاکم و رهبر هستند تا امت اسلامی را از شر دشمنان اسلام و مسلمین حفظ نماید، و از نظام جامعه ی اسلامی پاسداری نموده و عدالت را در آن بر قرار و از ظلم و تعدی قوی بر ضعیف جلوگیری نماید، و وسایل پیشرفت و شکوفایی فرهنگی، سیاسی و اجتماعی را تأمین کند.

٤- وظیفه مسلمانان در قبال اوامر ولایی ولی فقیه چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ همه ی مسلمانان باید از اوامر ولایی و دستورات حکومتی ولی فقیه اطاعت نموده و تسلیم امر و نهی او باشند. این حکم شامل فقهای عظام هم میشود چه رسد به مقلدین آنان.

۵- آیا اجرای حدود در زمان غیبت نیز واجب است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ بله، اجرای حدود مثل حد زنا و سرقت در زمان غیبت هم واجب است، و ولایت بر آن اختصاص به ولی امر مسلمین دارد.

٦- آیا اختیارات ولی فقیه بر اختیارات آحاد امت مقدم است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ تصمیمات و اختیارات ولی فقیه در مواردی که مربوط به مصالح عمومی اسلام و مسلمین است، در صورت تعارض با اراده و اختیار آحاد مردم، بر اختیارات و تصمیمات آحاد امت مقدم و حاکم است.

۷- در چه صورتی اطاعت از دستورات نماینده ی ولی فقیه جایز است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ نماینده ی ولی فقیه در صورتی که دستورات خود را بر اساس قلمرو صلاحیت و اختیاراتی که از طرف ولی فقیه به او واگذار شده است صادر کرده باشد مخالفت با آنها جایز نیست.

۸- آیا میتوان با ولایت اداری مخالفت نمود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ در مفاهیم اسلامی چیزی به عنوان ولایت اداری (به معنای لزوم اطاعت از دستورات مقام بالاتر بدون حق اعتراض) وجود ندارد، ولی مخالفت با اوامر اداری که بر اساس ضوابط و مقررات قانونی اداری صادر شده باشد جایز نیست.

۹- آیا ولی فقیه ولایت تکوینی دارد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ خیر، ولی فقیه، ولایت تکوینی ندارد. این امر اختصاص به معصومین(ع) دارد.

۱۰- اگر ولی فقیه با نظر مرجع تقلید اختلاف نظر داشته باشد وظیفه مکلف چیست؟ (تالیف توسط سایت ایران عرضه)

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ در مواردی که نظر ولی فقیه با نظر مرجع تقلید مختلف است، اگر این اختلاف، در مسایل مربوط به اداره ی کشور و اموری که به عموم مسلمانان ارتباط دارد باشد، مثل دفاع از اسلام و مسلمین بر ضد کفار و مستکبران متجاوز، باید نظر ولی امر مسلمین اطاعت شود

۱۱- تقلید چیست؟ (منبع ایران عرضه)

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ تقلید یعنی در احکام دین به مجتهد جامع الشرائط مراجعه کردن، و به عبارت دیگر بر طبق تشخیص و فتوای او اعمال شرعی را به جا آوردن.

۱۲- نشانه های بلوغ چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ۱. روییدن موی درشت زیر شکم بالای عورت (شرمگاه)

۲. احتلام (بیرون آمدن منی)

۳. تمام شدن ۱۵ سال قمری در پسر و تمام شدن ۹ سال قمری در دختر

۱۳- اجتهاد چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ اجتهاد یعنی استباط و استخراج احکام شرعی و قوانین الهی از مدارک و منابع قطعی که نزد فقه ای اسلام مقرر و ثابت شده است.

۱۴- احتیاط چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ احتیاط یعنی عمل کردن به طوری که مطمئن شود وظیفه ی شرعی خود را انجام داده است، مثلاً کاری را که بعضی از مجتهدین حرام میدانند و بعضی دیگر حرام نمی دانند. به جا نیاورد و کاری را که بعضی واجب میدانند و بعضی دیگر واجب نمیدانند، انجام دهد.

۱۵- مکلف کیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ مکلف به کسی گفته می شود که واجد شرایط تکلیف باشد: ۱- بلوغ ۲- عقل ۳- قدرت

۱۶- اگر مکلف در احکام دین مجتهد نیست باید چه کند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ مکلف اگر در احکام دین مجتهد نیست باید از کسی که مجتهد است تقلید کند و یا به احتیاط رفتار نماید.

۱۷- تقلید بر چه کسانی واجب است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ۱. مکلف باشد. ۲. مجتهد نباشد. ۳. محتاط نباشد.

۱۸- تقلید ابتدایی چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه:** تقلید ابتدایی (یعنی تقلید کردن از مجتهد مرده بدون آن که قبلاً در زمان حیات وی از او تقلید کرده باشد) که بنا به احتیاط (واجب) جایز نیست.

۱۹- تقلید بقایی چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ تقلید بقایی (یعنی باقی بودن بر تقلید از مجتهد مرده یی که در زمان حیات وی از او تقلید کرده است) که در همه ی مسایل حتی در مسایلی که تا کنون مکلف به آنها عمل نکرده جایز و مجزی است.

۲۰- شرایط مرجع تقلید را نام ببرید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ۱- مرد باشد. ۲- بالغ باشد. ۳- عاقل باشد. ۴- شیعه ی ۱۲ امامی باشد. ۵- حلال زاده باشد. ۶- بنابر احتیاط (واجب) زنده باشد. ۷- عادل باشد. ۸- با توجه به حساسیت و اهمیت منصب مرجعیت در فتوا، بنابر احتیاط واجب، قدرت تسلط بر نفس سرکش را داشته و حرص به دنیا نداشته باشد. ۹- مجتهد باشد. ۱۰- بنابر احتیاط واجب اعلم باشد.

۲۱- تبعیض در تقلید به چه معناست؟ (تالیف توسط سایت ایران عرضه)

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ تبعیض در تقلید یعنی تقلید را قسمت قسمت کردن و در هر قسمت از احکام، از مجتهد آن قسمت تقلید کردن.

۳- راه های شناخت مجتهد جامع الشرائط را نام ببرید.

۱. اطمینان، چه از راه شهرت فراگیر میان مردم و چه از راه تجربه ی شخصی و چه از راه دیگر

۲. شهادت دو نفر عادل از اهل خبره هر چند موجب اطمینان نشود.

➢ طهارت

۱- در احکام خون چه نوع خونی نجس محسوب می‌شود و مثال‌هایی از آن ذکر کنید؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ خون انسان و هر حیوانی که دارای خون جهنده باشد، نجس است؛ مانند خون مرغ و گوسفند.

۲- حکم نجاست کافر شامل چیست و اگر وضعیت مسلمانی فردی نامشخص باشد، چه احکامی در مورد او جاری نمی‌شود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ تمام بدن کافر، حتی مو و ناخن و رطوبت‌های او نجس است. اگر وضعیت مسلمانی فردی نامشخص باشد، پاک محسوب می‌شود، اما احکام سایر مسلمانان را ندارد؛ مثلاً نمی‌تواند زن مسلمان بگیرد و نباید در قبرستان مسلمانان دفن شود.

۳- چه روش‌هایی برای پاک کردن اشیای نجس وجود دارد و نام آن‌ها را ذکر کنید؟ (iranarze.ir)

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ اشیای نجس پاک می‌شوند و پاک کننده‌ها عبارتند از:

آب، زمین، آفتاب، استحاله، انتقال، اسلام، تبعیت، برطرف شدن نجاست، استبراء حیوان نجاست خوار و غایب شدن مسلمان.

٤- آیا آب‌های کُر، جاری و چاه در حکم نجاست و طهارت با یکدیگر تفاوتی دارند؟ توضیح دهید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ همه اقسام آب مطلق (به جز آب قلیل) تا زمانی که بو، رنگ یا مزه نجاست نگرفته باشد، پاک است و هرگاه بر اثر برخورد با نجاست، بو، رنگ یا مزه نجاست بگیرد، نجس می‌شود. بنابراین، آب جاری، چاه، کُر و حتی باران در این حکم مشترک هستند.

۵- در مورد تطهیر اشیای نجس مانند فرش و لباس که آب را به خود جذب می‌کنند، چه نکته‌ای باید رعایت شود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ در مورد فرش، لباس و چیزهایی مانند آن که آب را به خود می‌گیرند و قابل فشردن هستند، چنانچه با آب قلیل تطهیر می‌شوند، بعد از هر بار شستن باید فشار داده شوند تا آب داخل آن بیرون آید و یا به گونه‌ای دیگر آب آن گرفته شود. حتی در آب کُر و جاری هم احتیاط واجب آن است که آب داخل آن گرفته شود.

٦- چگونه می‌توان زمین نجس را با استفاده از آب کر و آب قلیل تطهیر کرد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ برای تطهیر زمین نجس با آب کر، ابتدا باید آلودگی را برطرف کرده و سپس آب کر یا جاری بر آن بگیرند به مقداری که تمام جاهای نجس را فرا گیرد. اما در مورد آب قلیل، اگر زمین به گونه‌ای باشد که آب به خود می‌گیرد و می‌خورد، با آب قلیل پاک نمی‌شود.

۷- آب باید دارای چه ویژگی هایی باشد تا بتواند به عنوان مطهر عمل کند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ آب برای مطهر بودن باید دارای ویژگی‌های زیر باشد:

- مطلق باشد (آب مضاف پاک‌کننده نیست).
- پاک باشد (آب نجس چیز نجس را پاک نمی‌کند).
- هنگام تطهیر شیء نجس، مضاف نشود.
- هنگام تطهیر چیز نجس، بو یا رنگ یا مزه نجاست نگیرد.
- پس از آب کشیدن چیز نجس، عین نجاست در آب نباشد.

۸- زمین در چه شرایطی می‌تواند به عنوان پاک‌کننده برای کف پا یا ته کفش نجس مورد استفاده قرار گیرد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ زمین فقط پاک‌کننده کف پا و ته کفش است، آن هم با شرایط زیر:

- زمین پاک باشد.
- زمین خشک باشد.
- زمین از جنس خاک، شن، سنگ، آجر فرش و مانند اینها باشد.

اگر بر اثر تماس ته کفش یا کف پا با زمین، نجاست برطرف شود پاک میشود، ولی بهتر است انسان حداقل پانزده قدم راه برود.

۹- آفتاب برای تطهیر یک شیء نجس چه شرایطی باید داشته باشد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ آفتاب برای مطهر بودن و تطهیر یک شیء نجس باید شرایط زیر را داشته باشد:

- شیء نجس، تر باشد. به قدری که اگر چیزی به آن برسد تر شود.
- با تابش آفتاب خشک شود. اگر مرطوب بماند، پاک نشده است.
- چیزی مانند ابر یا پرده مانع تابش آفتاب نباشد، مگر آنکه رقیق و نازک باشد و از تابش جلوگیری نکند.
- آفتاب به تنهایی آن را خشک کند. مثلاً به کمک باد خشک نشود.
- هنگام تابش آفتاب، عین نجاست در آن نباشد. پس اگر عین نجاست هست، آن را پیش از تابش آفتاب برطرف کنند.
- قسمت بیرون و درون دیوار یا زمین را یکباره خشک کند. اگر روی آن امروز خشک شود و درون آن فردا، تنها روی آن پاک می‌شود.

۱۰- استحاله به چه معناست و چه چیزهایی در اثر استحاله پاک می‌شوند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ اگر جنس چیز نجس، طوری عوض شود که به صورت چیز پاکی درآید، پاک می‌شود و به این عمل «استحاله» می‌گویند. مثال‌هایی از مواردی که در اثر استحاله پاک می‌شوند عبارتند از:

- مردار که تبدیل به خاک شود.
- دانه نجس که تبدیل به گیاه شود.
- چوب نجس که بسوزد و خاکستر شود.
- مواد سوختی که بسوزد و دود شود.
- مایع نجس که تبدیل به بخار شود.
- شراب که سرکه شود.

۱۱- در چه مواردی، با برطرف شدن عین نجاست، شیء نجس بدون نیاز به آب کشیدن، پاک می‌شود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ در دو مورد اگر عین نجس برطرف شود، شیء نجس بدون نیاز به آب کشیدن، پاک می‌شود:

- بدن حیوان؛ به عنوان مثال، منقار مرغی که نجاست خورده، هنگامی که نجاست از آن برطرف شود، پاک است.
- باطن بدن انسان، مانند داخل دهان، بینی و گوش.

بنابراین اگر از لثه ها خون بیاید و یا شخصی غذای نجس بخورد، زمانی که در دهان غذای نجس و خون نماند و یا خون به قدری کم است که با آب دهان مخلوط شده و از بین برود، پاک است.

۱۲- پوشاندن عورت از دیگران در هنگام تخلی (توالت رفتن) چه حکمی دارد و روبه قبله یا پشت به قبله بودن در این حالت چه حکمی دارد؟ (منبع ایران عرضه)

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه ⇦**

- پوشاندن عورت از دیگران، حتی دیوانه و بچه ممیز (به جز همسر) واجب است.
- رو به قبله یا پشت به آن بودن (در هنگام تخلی) حرام است.

صفحه ۷۱ نرم افزار پاراگراف آخر

۱۳- آیا مخرج بول را می‌توان با غیر آب تطهیر کرد؟ برای تطهیر مخرج بول با آب، چند بار شستن کافی است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه ⇦**

- مخرج بول با غیر آب (مانند سنگ، کلوخ، پارچه و...) پاک نمی‌شود.
- برای تطهیر مخرج بول با آب، بعد از برطرف شدن بول، یک بار شستن آن کافی است.

۱٤- محل واجب و مستحب مسح سر کجاست و چه مقدار از سر باید مسح شود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه ⇦**

- جای مسح، یک قسمت از چهار قسمت سر است که بالای پیشانی قرار دارد (جلوی سر).
- مقدار واجب مسح، هر قدر باشد کافی است. به مقداری که اگر کسی ببیند، بگوید مسح کرد.
- مقدار مستحب مسح، به پهنای سه انگشت بسته و طول یک انگشت است.

۱۵- در مسح سر و پا، چه حرکتی موجب بطلان وضو می‌شود؟ اگر رطوبتی در کف دست نمانده باشد، برای مسح چه باید کرد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه ⇦**

- در مسح باید دست را بر سر و پاها بکشد و اگر دست را نگه دارد و سر یا پا را به آن بکشد، وضو باطل است، ولی اگر موقعی که دست را می‌کشد، سر یا پا کمی حرکت کند اشکال ندارد.
- اگر برای مسح رطوبتی در کف دست نمانده باشد، نمی‌تواند دست را با آب خارج تر کند، بلکه باید از اعضای دیگر وضو رطوبت بگیرد و با آن مسح کند.

۱٦- آیا می‌توان بعضی از اعضای وضو را به صورت ارتماسی و بعضی دیگر را به صورت غیر ارتماسی انجام داد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه ⇦** اگر بعضی از اعضای وضو را ارتماسی و بعضی را غیر ارتماسی انجام دهد، اشکال ندارد.

۱۷- چه شرایطی در آب و ظرف وضو باید رعایت شود تا وضو صحیح باشد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه ⇦** شرایط آب و ظرف وضو:

- آب وضو باید پاک (نجس نباشد) و مُطلق (مضاف نباشد) باشد.

- آب وضو باید مُباح (غصبی نباشد) باشد.
- ظرف آب وضو نیز باید مُباح باشد و از طلا و نقره نباشد.

۱۸- آیا وجود نوشته، لکه رنگ، چربی یا کِرم بر روی اعضای وضو، مانع از صحت وضو می‌شود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ نوشته خودکار و لکه‌های رنگ و چربی و کرم در صورتی که رنگ بدون جرم آن به قدری کم باشد که از رسیدن آب به بدن جلوگیری نکند، اشکال ندارد. ولی اگر جرم داشته باشد یا چربی آن زیاد باشد که روی پوست را گرفته باشد، باید برطرف شود.

۱۹- موالات در وضو به چه معناست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ موالات یعنی پشت سرهم انجام دادن و فاصله نینداختن بین اعمال وضو.

۲۰- آیا نیت وضو باید از قلب گذرانده شود یا به زبان آورده شود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ لازم نیست نیت را به زبان آورد یا از قلب خود بگذراند، بلکه همین مقدار که می‌داند وضو می‌گیرد کافی است؛ به طوری که اگر از او بپرسند چه می‌کند، بگوید: وضو می‌گیرد.

۲۱- اگر کسی شک داشته باشد که آیا وضو گرفته است یا نه، باید چه اقدامی انجام دهد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ کسی که شک دارد وضو گرفته یا نه، باید وضو بگیرد.

۲۲- اگر شخصی بعد از انجام نماز شک کند که آیا نماز را با وضو خوانده است یا نه، وضعیت نماز او چگونه است و چه اقدامی باید انجام دهد؟ (تالیف توسط سایت ایران عرضه)

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ پس از انجام نماز، اگر شک کند که نماز را با وضو خوانده یا نه، نماز خوانده شده صحیح است، ولی برای نمازهای بعدی باید وضو بگیرد.

۲۳- استفاده از جواهرات حاوی کلمات مذهبی مانند «الله» در چه شرایطی اشکالی ندارد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ استفاده از گردنبند یا انگشتری که کلمه «الله» بر آن نوشته شده، اگر با بدن تماس نداشته باشد، اشکال ندارد. ولی اگر جایی از بدن در حالی که طهارت ندارد به نوشته آن می‌رسد، حرام است.

۲٤- چه عواملی موجب باطل شدن وضو می‌شوند و مهم‌ترین موارد آن چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ عوامل باطل‌کننده وضو عبارتند از:

- خارج شدن ادرار، مدفوع و باد از انسان.
- خواب چنانچه گوش نشنود و چشم نبیند؛ ولی اگر یکی از آنها از کار بیفتد (مثلاً چشم نبیند و گوش بشنود)، وضو باطل نیست.
- چیزهایی که عقل را از بین می‌برد؛ مانند دیوانگی، مستی و بیهوشی.
- استحاضه زنان؛ حتی استحاضه قلیله.
- آنچه سبب غسل شود، مانند جنابت و مس میت.

۲۵- نحوه شستن دست‌ها و صورت در وضو چگونه باید باشد و چه نکاتی را باید مد نظر قرار داد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ نکات مهم در شستن دست‌ها و صورت در وضو عبارتند از:

- هنگام شستن دست‌ها در بار اول، مردان آب را روی آرنج و زنان بر قسمت داخلی آنگونه که دست خم می‌شود بریزند.
- در هنگام شستن، آب را بر قسمت بالای عضو بریزند.
- آب را بر عضو بریزند و نه اینکه عضو را در آب فرو ببرند.
- برای شستن صورت و دست‌ها، دست را بر اعضا بکشند؛ هرچند بدون کشیدن دست هم شسته شود.
- اعمال وضو باید با حضور قلب انجام شود.

۲۶- چه نوع آب‌هایی برای وضو گرفتن مکروه هستند و چرا استفاده از این آب‌ها توصیه نمی‌شود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ استفاده از آب‌های زیر برای وضو مکروه است:

- آبی که در آفتاب گرم شده باشد.
- آبی که در انجام غسل واجب به کار رفته باشد.
- آب متعفن (بدبو و گندیده).
- آبی که در آن مار، عقرب یا قورباغه مرده باشد.
- آب نیم‌خورده زن حائض.
- آب نیم‌خورده اسب، قاطر، الاغ و حیوان نجاست‌خوار و مردارخوار، بلکه هر حیوان حرام‌گوشتی.

۲۷- چه مواردی موجب وجوب غسل مشترک بین مردان و زنان می‌شوند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ موارد زیر موجب وجوب غسل مشترک بین مردان و زنان می‌شوند: جنابت، مس میت، میت و غسلی که با نذر، عهد یا قسم واجب شود.

۲۸- اگر منی از جای خود حرکت کند اما خارج نشود، آیا جنابت حاصل می‌شود؟ چه شرایطی برای وجوب غسل جنابت وجود دارد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦

- اگر منی از جای خود حرکت کند، ولی از مجرای بول بیرون نیاید، جنابت حاصل نمی‌شود.
- کسی که می‌داند آنچه از مجرای بول بیرون آمده منی است، باید غسل جنابت کند.

۲۹- چه کارهایی برای فرد جنب حرام است و به چه دلایلی باید از آن‌ها پرهیز کند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ کارهایی که بر جنب حرام است عبارتند از:

- رساندن جایی از بدن به خط قرآن، اسم خداوند و بنابر احتیاط واجب، اسامی پیامبران، ائمه و حضرت زهرا.
- رفتن به مسجدالحرام و مسجد النبی، هر چند از یک در وارد شود و از در دیگر بیرون رود.

- توقف در مساجد.
- گذاشتن چیزی در مسجد، هر چند از بیرون مسجد باشد.
- خواندن سوره‌های دارای سجده واجب، حتی یک حرف از آن.
- توقف در حرم امامان (بنابر احتیاط واجب).

۳۰- اگر فردی در صحت غسل شک کند، چه تفاوتی بین شک پس از اتمام غسل و شک در حین غسل وجود دارد؟ در صورت شک در حین غسل، چه اقداماتی باید انجام دهد؟ (iranarze)

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦

- اگر پس از اتمام غسل شک کند، به شک اعتنا نمی‌شود و غسل صحیح تلقی می‌شود.
- اگر در بین غسل شک کند (قبل از اتمام):
  - شک در شستن مقداری از طرف راست:
    - اگر مشغول شستن طرف چپ شده است: به شک اعتنا نمی‌شود.
    - اگر مشغول شستن طرف چپ نشده است: باید آن مقدار را شسته و سپس چپ را بشوید.
  - شک در شستن مقداری از سر و گردن:
    - اگر مشغول شستن طرف راست شده است: به شک اعتنا نمی‌شود.
    - اگر مشغول شستن طرف راست نشده است: باید آن مقدار را بشوید و سپس طرف راست و چپ را بشوید.

۳۱- محتضر به چه کسی گفته می‌شود و چه وظایفی بر عهده دیگران در قبال او قرار دارد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦

- محتضر کسی است که در حال جان دادن می‌باشد.
- وظیفه دیگران نسبت به محتضر:
  - **واجبات:** او را به پشت طوری بخوابانند که کف پاهایش به طرف قبله باشد.
  - **مستحبات:** شهادتین و اقرار به دوازده امام و سایر عقاید حق را بر او بخوانند؛ به طوری که بفهمد. آنچه گفته شد تا وقت مرگ تکرار کنند.

۳۲- واجبات پس از مرگ چه مواردی هستند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ واجبات پس از مرگ عبارتند از: غسل دادن، حنوط کردن، کفن کردن، نماز خواندن بر او و دفن.

۳۳- آیا زن و شوهر می‌توانند یکدیگر را غسل دهند؟ نگاه کردن به عورت میت چه حکمی دارد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦

- برای غسل و کفن و نماز و دفن میت باید از ولی او اجازه گرفت.
- ولی زن که در غسل و کفن و دفن او دخالت می‌کند شوهر اوست و بعد از او مردهایی که از میت ارث می‌برند مقدم بر زن‌های ایشانند و هر کدام که در ارث بردن مقدم هستند در این امور نیز مقدمند.
- زن می‌تواند شوهر خود را غسل دهد و شوهر هم می‌تواند زن خود را غسل دهد، گر چه احتیاط مستحب آن است که یکدیگر را غسل ندهند.
- نگاه کردن به عورت میت حرام است و کسی که میت را غسل می‌دهد، اگر نگاه کند، معصیت کرده، ولی غسل باطل نمی‌شود.

۳٤- حنوط میت چیست و چگونه انجام می‌شود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه ⇦**

- بعد از غسل واجب است میت را حنوط کنند. یعنی به پیشانی و کف دست‌ها و سر زانو و سر دو انگشت بزرگ پاهای او کافور بمالند.
- مستحب است سر بینی میت را هم کافور بمالند.

۳۵- فضیلت و ثواب تشییع جنازه چیست؟ بر اساس روایت، چه پاداشی برای شرکت‌کنندگان در تشییع جنازه در نظر گرفته شده است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه ⇦**

- فضیلت و ثواب تشییع جنازه بسیار زیاد است.
- در روایت آمده است: کسی که در تشییع جنازه شرکت می‌کند تا وقتی که بر می‌گردد، برای هر قدمی که بر می‌دارد یک میلیون حسنه نوشته می‌شود، یک میلیون گناه بخشیده می‌شود و یک میلیون درجه بر درجات او افزوده می‌گردد.

۳٦- برخی از وظایف صاحب عزا در زمان مرگ خویشان را ذکر کنید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه ⇦**

- مستحب است انسان در مرگ خویشان به خصوص مرگ فرزند صبر کند.
- مستحب است در تشییع جنازه پابرهنه باشد و ردا را بردارد یا به گونه‌ای دیگر باشد که مناسب مصیبت دیده است تا بین دیگران شناخته شود.
- مستحب است هر وقت به یاد میت می‌افتد بگوید «انا لله و انا الیه راجعون».
- مستحب است برای میت قرآن بخوانند و بر سر قبر پدر و مادر از خداوند حاجت بخواهند.
- پس از رفتن کسانی که جنازه را تشییع کرده‌اند، مستحب است ولی میت یا کسی که از طرف ولی اجازه دارد دعاهای وارد شده را به میت تلقین کنند.
- احتیاط واجب است که در گریه بر میت صدا را زیاد بلند نکنند.

۳۷- اگر کسی در کشتی یا چاه بمیرد، نحوه برخورد با جسد او چگونه باید باشد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه ⇦**

- اگر کسی در کشتی بمیرد، چنانچه جسدش فاسد نمی‌شود و بودن او در کشتی مانعی ندارد، باید صبر کنند تا به خشکی برسند و او را در زمین دفن کنند؛ وگرنه باید در کشتی غسلش دهند و حنوط و کفن کنند و پس از نماز بر او چیز سنگینی به پایش ببندند و او را به دریا بیندازند یا او را در خمره بگذارند و درش را ببندند و به دریا بیندازند و در صورت امکان، او را در جایی رها کنند که فوراً طعمه حیوانات نشود.
- اگر کسی در چاه بمیرد و بیرون آوردنش ممکن نباشد، باید در چاه را ببندند و همان چاه را قبر او قرار دهند و اگر چاه مال خود او نیست، صاحب چاه را راضی کنند.

۳۸- مراحل وارد کردن جنازه به قبر و نحوه قرار دادن آن در قبر چگونه است و چه تفاوت‌هایی در این مورد بین مرد و زن وجود دارد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه ⇦**

- جنازه را در چند قدمی قبر بر زمین بگذارند و تا سه مرتبه کم کم ببرند و در هر مرتبه زمین بگذارند و بردارند و در نوبت چهارم وارد قبر کنند.
- اگر میت مرد است، بار سوم طوری او را بر زمین بگذارند که سرش به طرف پایین قبر باشد و در مرتبه چهارم از طرف سر وارد قبر نمایند و اگر زن است، در بار سوم او را طرف قبله قبر بگذارند و به پهنا وارد قبر کنند. هنگام وارد کردن جنازه پارچه‌ای روی قبر بگیرند.

۳۹- در چه شرایطی نبش قبر مسلمان جایز است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه ⇦** نبش قبر مسلمان، شکافتن قبر او هر چند طفل یا دیوانه باشد، پیش از آنکه بدنش از بین رفته و خاک شده باشد، حرام است، مگر در موارد زیر:

- میت بدون غسل دفن شده یا غسلش باطل بوده باشد.
- میت بدون کفن یا به غیر دستور شرع کفن شده باشد.
- او را رو به قبله نگذاشته باشند.
- در موارد فوق اگر شکافتن قبر موجب بی‌احترامی به میت نشود، جایز است.
- میت در زمین غصبی دفن شده باشد و مالک زمین راضی نشود.
- کفن یا چیز دیگری که با میت دفن شده غصبی باشد و صاحب آن راضی نشود که در قبر بماند.
- چیزی از مال خود میت که به ورثه رسیده با او دفن شده و ورثه راضی نشوند که در قبر بماند، مگر چیز مختصری که ماندن آن در قبر اجحاف به ورثه نباشد که در این صورت احتیاط واجب است قبر را نبش نکنند.

۴۰- غسل‌های واجب مخصوص بانوان چه نام دارند و بر چه اساسی واجب می‌شوند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ سه غسل از غسل‌های واجب مخصوص بانوان عبارتند از:

- غسل نفاس: خونی که پس از تولد نوزاد می‌آید و زن را در مدت دیدن این خون «نفساء» می‌گویند.
- غسل حیض: خونی که معمولاً هر ماه زن در ایام عادت خود می‌بیند و زن را در این مدت «حائض» می‌گویند.
- غسل استحاضه: نوعی دیگر از خونریزی که زنان می‌بینند و زن را در دوران دیدن آن «مستحاضه» می‌نامند.

این غسل‌ها به دلیل خون‌هایی که زنان می‌بینند واجب می‌شود و هر یک احکام خاصی دارد.

٤١- غسل حیض چیست و چه زمانی باید انجام شود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ «غسل حیض» باید زمانی انجام شود که خونریزی قاعدگی قطع شده باشد. زن باید برای نماز و سایر کارهایی که نیاز به طهارت دارد، غسل کند.

٤٢- حداقل و حداکثر مدت زمان دوره قاعدگی چقدر است؟ و اگر خونریزی قبل از حداقل یا بعد از حداکثر این زمان قطع شود، چه حکمی دارد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ دوره قاعدگی کمتر از سه روز نیست، پس اگر جریان خون قبل از سه روز قطع شود، حکم حیض ندارد. همچنین دوره قاعدگی بیش از ده روز طول نمی‌کشد و چنانچه خونریزی بیش از ده روز طول بکشد، پس از ده روز حکم حیض ندارد.

٤٣- آیا در ایام قاعدگی، نماز و روزه بر زن واجب است؟ قضای کدام یک از این عبادات پس از پایان ایام قاعدگی بر زن واجب است؟ (منبع سوالات سایت ایران عرضه)

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ در ایام قاعدگی، نماز و روزه بر زن واجب نیست. پس از این ایام، نمازها قضا ندارد؛ ولی قضای روزه‌های واجب را باید بعد از ماه مبارک رمضان به جا آورد.

٤٤- اگر نوع استحاضه قلیله باشد وظایف زن چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ وظیفه مستحاضه قلیله:

برای تشخیص نوع استحاضه باید مقداری پنبه در داخل بگذارد و کمی صبر کند و سپس بیرون آورد. اگر تنها یک طرف پنبه آلوده به خون شده باشد یا به درون آن نفوذ کرده ولی از طرف دیگر ظاهر نشده باشد، قلیله است و باید برای نماز بدن را تطهیر کرده و بنابر احتیاط واجب پنبه را عوض کند و وضو بگیرد. استحاضه قلیله غسل ندارد.

٤٥- ویژگی‌های خونریزی در استحاضه کثیره چیست و زن مستحاضه کثیره چه اقداماتی باید انجام دهد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ اگر خونریزی به قدری است که به پنبه نفوذ کرده و از طرف دیگر آن ظاهر شده و لباس یا پارچه روی پنبه را آلوده کرده، استحاضه کثیره است. زن باید برای هر نماز، علاوه بر وظایف مذکور برای قلیله، دستمال یا لباس خونی را عوض کند یا آب بکشد و غسل هم انجام دهد؛ اما اگر نماز ظهر و عصر یا مغرب و عشاء را با هم بخواند و فاصله نندازد، یک غسل برای هر دو کافی است؛ بنابراین مستحاضه کثیره باید برای هر وعده نماز یک غسل انجام دهد.

٤٦- چه شرایطی ایجاب می‌کند که به جای وضو یا غسل، تیمم انجام شود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ در موارد زیر باید به جای وضو و غسل تیمم کرد:

- آب نباشد و یا دسترسی به آن نداشته باشد.
- آب برای فرد ضرر داشته باشد؛ مثلاً بیماری پوستی دارد که آب برای آن مضر است.
- اگر آب را به مصرف وضو یا غسل برساند، خودش یا همسر یا فرزندان یا دوستش و یا کسانی که به او مربوطند از تشنگی می‌میرند یا بیمار می‌شوند. همچنین در صورتی که کسی که حفظ جان او واجب است طوری تشنه باشد که اگر آب را به او ندهد، تلف می‌شود؛ حتی حیوانی که در اختیار اوست.
- بدن یا لباس او نجس است و بیش از مقدار تطهیر آن آب ندارد و لباس دیگری هم ندارد.
- وقت برای وضو گرفتن یا غسل کردن ندارد.
- استفاده از آب یا ظرف آن برای او حرام باشد؛ مثل این که غصبی باشد.

٤٧- اعمال تیمم را به ترتیب شرح دهید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ اعمال تیمم به ترتیب عبارتند از:

- زدن کف دو دست با هم بر چیزی که تیمم بر آن صحیح است.
- کشیدن هر دو دست بر تمام پیشانی و دو طرف آن، از جایی که موی سر روییده است تا روی ابروها و بالای بینی (بین دو ابرو).
- کشیدن کف دست چپ بر تمام پشت دست راست.
- کشیدن کف دست راست بر تمام پشت دست چپ.

٤٨- چه عواملی باعث باطل شدن تیمم می‌شوند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ کسی که به جای وضو تیمم کرده است، اگر یکی از باطل‌کننده‌های وضو از او سر بزند، تیممش باطل می‌شود. همچنین، کسی که به جای غسل تیمم کرده است، هرگاه یکی از اسباب غسل، مثل جنابت یا مس میت پیش آید، تیممش باطل می‌شود. تیمم در صورتی صحیح است که نتواند وضو بگیرد یا غسل کند؛ بنابراین، اگر بدون عذر تیمّم کند، صحیح نیست و اگر عذر داشته باشد و برطرف شود، مثلاً آب نداشته و بعد پیدا کند، تیمم او باطل می‌شود.

٤٩- تیمم جبیره‌ای چیست و در چه شرایطی انجام می‌شود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ اگر یکی از اعضای تیمم زخم باشد یا به جهتی دیگر آب ضرر داشته باشد یا جبیره آن را پوشانده و برداشتنش ممکن نباشد، باید همان طور که در وضوی جبیره گفته شد، تیمم جبیره‌ای بگیرد. فرقی نمی‌کند که جبیره بر صورت باشد یا دست‌ها.

٥٠- منظور از تبعیت در احکام طهارت چیست؟ (منبع فروشگاه اینترنتی ایران عرضه)

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ تبعیت آن است که چیز نجسی به واسطه پاک شدن چیز دیگری پاک شود.

نماز

۱- نمازهای واجب را نام ببرید (منبع سوالات سایت ایران عرضه)

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ نمازهای یومیه

- نماز طواف خانه ی خدا که پس از طواف خانه کعبه گزارده می شود.

- نماز آیات که در هنگام پدید آمدن خورشید و ماه گرفتگی و زلزله و امثال آنها خوانده میشود.

- نماز میت که بر مرده خوانده میشود

- نماز قضای پدر و مادر که بر پسر بزرگتر واجب است.

- نمازی که به واسطه ی نذر و عهد و یا به واسطه ی اجاره واجب شده است.

- نمازهای مستحب، مثل نافله های شبانه روزی

۲- نماز نافله چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ با هر یک از نمازهای پنجگانه ی شبانه روزی یک نماز مستحبی هست که آن را نافله ی آن نماز گویند.

۳- نافله های شبانه روزی را نام ببرید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ۱. نافله ی ظهر: هشت رکعت قبل از نماز ظهر

۲. نافله ی عصر: هشت رکعت قبل از نماز عصر.

۳. نافله ی مغرب: چهار رکعت بعد از نماز مغرب

۴. نافله ی عشا: دو رکعت بعد از نماز عشا که نشسته خوانده می شود.

۵. نافله صبح: دو رکعت قبل از نماز صبح

۶. نافله ی شب: یازده رکعت از نصف شب تا اذان صبح و بهتر در ثلث آخر شب.

۴- مقدار پوشش زن و مرد در نماز به چه میزان باید باشد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ۱. مرد باید در حال نماز عورتین خود را بپوشاند، هر چند کسی او را نمیبیند و بهتر است از ناف تا را بپوشاند.

۲. زن باید در موقع نماز تمام بدن و موی خود را با پوششی که کاملاً بدن را میپوشاند بپوشاند، ولی پوشاندن صورت به مقداری که شستن آن در وضو واجب است و دستها تا مچ و پاها تا مفصل ساق لازم نیست.

۵- شرایط نمازگزار را شرح دهید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ الف) پاک باشد ب) غصبی نباشد (مباح باشد) ج) از اجزای مردار نباشد. د) از حیوان حرام گوشت نباشد. هـ) طلا بافت نباشد. و) از ابریشم خالص نباشد (گزینه و و هـ ویژه مردان می باشد.)

٦- در چه مواردی لازم نیست بدن یا لباس نمازگزار پاک باشد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ الف) آن که به واسطه ی زخم یا جراحت یا دمل، لباس یا بدن به خون آلوده شده باشد.

ب) آن که خون موجود در لباس یا بدن کمتر از درهم (بند انگشت اشاره) باشد.

ج) آن که لباسهای کوچک نمازگزار، مانند جوراب که با آنها نمی توان عورت را پوشاند نجس باشد.

د) آن که ناچار است با بدن یا لباس نجس نماز بخواند.

۷- شرایط مکان نمازگزار را شرح دهید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ۱. مباح باشد. (یعنی غصبی نباشد.) ۲. بی حرکت باشد. ۳. از جاهایی نباشد که توقف در آن حرام است. ۱. جلوتر از قبر پیغمبر (ص) و امام (ع) نایستد. ۵. محل سجده ی نمازگزار پاک باشد. ۶. موجب نجاست لباس و بدن نمازگزار نشود. ۷. میان زن و مرد در حال نماز بنا بر احتیاط واجب حداقل یک وجب فاصله باشد. ۸. مسطح باشد.

۸- آیا میتوان در داخل خانه کعبه نماز واجب خواند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ به جا آوردن نماز واجب در داخل خانه ی کعبه مکروه است.

۳۲- نمازهای واجب یومیه را نام برده و تعداد رکعت آنها را مشخص نمائید.

۱. نماز صبح: دو رکعت ۲. نماز ظهر: چهار رکعت

۳. نماز عصر: چهار رکعت ۴. نماز مغرب: سه رکعت

۵. نماز عشا: چهار رکعت

۹- وقت نماز صبح چه زمانی است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ وقت نماز صبح از هنگام طلوع فجر با طلوع

۱۰- وقت نماز ظهر چه زمانی است؟ (منبع فروشگاه اینترنتی ایران عرضه)

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ وقت نماز ظهر از اول ظهر (یعنی هنگامی که سایه ی هر چیزی پس از آن که بر اثر بالا آمدن آفتاب کاملاً خوانده شد مجدداً به طرف مشرق شروع به زیاد شدن کند) است تا هنگامی که فقط به قدر نماز عصر تا غروب آفتاب وقت باقی مانده است.

۱۱- وقت نماز عصر چه زمانی است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ وقت نماز عصر از هنگامی است که به قدر خواندن نماز ظهر، از ظهر گذشته تا غروب آفتاب.

۱۲- وقت نماز مغرب چه زمانی است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ وقت نماز مغرب از هنگامی است که سرخی بعد از غروب آفتاب که از طرف مشرق بالا می آید زائل شود تا هنگامی که فقط به قدر نماز عشا تا نیمه شب مانده است.

۱۳- وقت نماز عشا چه زمانی است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ وقت نماز عشا از هنگامی است که به قدر خواندن نماز مغرب از اول وقت گذشته است تا نیمه شب.

۱۴- راه های شناخت وقت نماز را نام ببرید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ۱. خود انسان یقین یا اطمینان کند که وقت داخل شده است.

۲. دو مرد عادل خبر دهند که وقت داخل شده است

۳. مؤذن مورد وثوق و وقت شناس اذان بگوید.

۱۵- آیا اذان و اقامه پیش از نماز واجب است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ خیر. مستحب است پیش از نمازهای واجب شبانه روز، اذان و اقامه بگویند، و این استحباب در مورد نمازهای صبح و مغرب مخصوصاً نماز جماعت، مورد تأکید است، ولی در دیگر نمازهای واجب مانند نماز آیات اذان و اقامه وارد نشده است.

۱۶- اذان ۱۸ جمله است به این ترتیب:

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ۱. «اللّهُ أَکبَرُ» چهار مرتبه (یعنی خداوند بزرگتر از آن است که به وصف آید.

۲. «أَشْهَدُ أَنْ لا اِله اِلا اللّهُ» دو مرتبه (یعنی گواهی میدهم غیر از خداوند یکتا معبود دیگری نیست)

۳. «أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً رَسُولُ اللّهِ» دو مرتبه (یعنی گواهی میدهم که محمد (ص) فرستاده ی خدا است.)

۴. «حَی عَلَی الصَّلاةَ» دو مرتبه (یعنی بشتاب به سوی نماز)

۵. «حَی عَلَی الفلاحِ» دو مرتبه (یعنی بشتاب به سوی رستگاری)

٦. «حَی عَلَی خَیرِ العَمَلِ» دو مرتبه (یعنی بشتاب به سوی بهترین کارها)

۷. «اللّه اکبَر» دو مرتبه (یعنی - خداوند بزرگتر از آن است که به وصف آید)

۸. «لا اِله اِلا اللّهُ» دو مرتبه (یعنی هیچ معبودی جز خداوند یکتا نیست)

۱۷- اقامه چند جمله است؟ اایران‌عرضه‌ا

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ اقامه ۱۷ جمله است به این ترتیب که همه چیزش، مانند اذان است جز این که در اول آن فقط دو مرتبه «اللّهُ اکبَرُ» میگویند و در آخر آن یک مرتبه «لا اِلهَ اِلاَّ اللّه»، و بعد از گفتن «حَی عَلَی خَیرِ الْعَمَلِ» دو مرتبه «قَدْ قَامَتِ الصَّلاةَ» (یعنی نماز بر پا شد) اضافه می شود.

۱۸- آیا «اَشْهَدُ اَنَّ عَلِیاً وَلِی اللّه» جزو اذان و اقامه میباشد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ خیر، گفتن «اَشْهَدُ اَنَّ عَلِیاً وَلِی اللّه» (یعنی گواهی میدهم علی(ع) ولی خدا بر همه ی خلق است) جزو اذان و اقامه نیست، ولی به عنوان شعار تشیع خوب و مهم است و باید به قصد قربت مطلقه گفته شود.

۱۹- واجبات نماز را نام ببرید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ۱. نیت ۲. تکبیره الاحرام ۳. قیام ٤. قرائت ۵. رکوع ۶. مسجده ۷. ذکر ۸. تشهد ۹. سلام ۱۰. ترتیب ۱۱. موالات

۴۴- تفاوت واجبات رکنی و غیر رکنی در نماز را شرح دهید.

بعضی از واجبات نماز «رکن» است یعنی اگر در نماز به جا آورده نشود یا بیش از مقدار واجب آورده شود، حتی اگر از روی سهو و فراموشی هم باشد، نماز باطل می شود، (ولی واجبات غیر رکنی اگر عمداً کم و زیاد شود نماز باطل میشود. اما اگر سهوا باشد نماز صحیح است، مانند قرائت).

۲۰- ارکان نماز را نام ببرید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ۱. نیت. ۲. تکبیرة الاحرام ۳. قیام (در هنگام تکبیرة الاحرام و هنگام رفتن به رکوع) ٤. رکوع ۵. دو سجده.

۲۱- حکم و معنای نیت چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ نیت در نماز واجب است و منظور از آن، قصد انجام نماز معین برای اطاعت از دستور خداوند است.

۲۲- در چه مواردی عدول از نیت واجب و در چه مواردی مستحب است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ مواردی که عدول واجب است:

الف) از نماز عصر به نماز ظهر، قبل از وقت مخصوص عصر در صورتی که در بین نماز متوجه شود که نماز ظهر را نخوانده است.

ب) از نماز عشا به نماز مغرب، قبل از وقت مخصوص عشا اگر در بین نماز عشا متوجه شود که نماز مغرب را نخوانده است و از محل عدول هم تجاوز نکرده باشد.

ج) اگر دو نماز قضایی که در ادای آنها ترتیب معتبر است (مثل نماز قضای ظهر و عصر) بر عهده ی او باشد و بر اثر فراموشی قبل از ادای نماز اول به خواندن نماز دوم مشغول شود.

مواردی که عنوان مستحب است.

الف) از نماز ادا به نماز قضای واجب، در صورتی که بر اثر آن وقت فضیلت ادا فوت نشود.

ب) از نماز واجب به مستحب برای درک ثواب نماز جماعت.

ج) از شمال واجب به ناقله در ظهر روز جمعه برای کسی که قرائت سوره ی جمعه را فراموش کرده و به جای آن سوره ی دیگری را خوانده و به نصف رسیده و یا از آن گذشته است. مستحب است این شخص، از نماز واجب به ناقله عدول کند تا بتواند نماز فریضه را با سوره ی جمعه به جا آورد.

۲۳- معنا و حکم تکبیره الاحرام چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ تکبیرة الاحرام در نماز واجب است و منظور در آن گفتن «اللّه اَکبَر» در آغاز نماز است.

۲٤- شکیات تکبیرة الاحرام را شرح دهید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ اصل تکبیر (یعنی) شک دارد که تکبیرة الاحرام گفته یا نه):

الف) به اذکار قرائت مشغول شده: به شک خود اعتنا نکنند و نماز را ادامه دهد.

ب) به اذکار قرائت مشغول نشده: باید تکبیر را بگوید.

صحت تکبیر (یعنی پس از گفتن تکبیرة الاحرام شک دارد صحیح گفته یا نه): باید به شک خود اعتنا نکند.

۲۵- کدام قیام واجب رکن و کدام غیر رکن است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ رکن:

الف) قیام هنگام تکبیرة الاحرام.

ب) قیام هنگام رفتن به رکوع (متصل به رکوع).

غیر رکن:

الف) قیام هنگام فرائت

ب) قیام بعد

۲۶- اجزای قرائت را شرح دهید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ در رکعت اول و دوم نمازهای واجب یومیه: حمد و بنابر احتیاط واجب یک سوره ی کامل.

در رکعت سوم و چهارم نمازهای واجب یومیه: حمد تنها یا یک مرتبه تسبیحات اربعه و بنابر احتیاط مستحب سه مرتبه.

۲۷- جهر و اخفات (بلند و آهسته خواندن) در قرائت را شرح دهید. - طراحی شده توسط ایران عرضه -

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ الف) حمد و سوره در رکعت اول و دوم

در نماز صبح و مغرب و عشا اگر نمازگزار مرد است: باید بلنده بخواند و اگر نمازگزار زن است: میتواند بلند یا آهسته بخواند، ولی اگر نامحرم صدایش را می شنود بهتر است آهسته بخواند.

در نماز ظهر و عصر: باید آهسته بخواند غیر از «بسم الله» چه نمازگزار مرد باشد و چه زن.

ب) تسبیحات اربعه یا حمد تنها در رکعت سوم و چهارم: باید آهسته بخواند، چه نمازگزار مرد باشد و چه زن.

۲۸- معنای رکوع و حکم آن در نماز چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ در هر رکعت، بعد از قرائت یک رکوع واجب است، و رکوع یعنی خم شدن به اندازه یی که بتواند دستها را به زانو بگذارد.

۲۹- واجبات رکوع را نام ببرید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ۱. خم شدن به اندازه یی که بتواند دستها را به زانو بگذارد ۲. ذکر ۳. آرامش بدن در حال گفتن ذکر رکوع ۴. ایستادن بعد از رکوع ۵. آرامش بدن بعد از رکوع

۳۰- سجده به چه معناست و حکم آن در نماز چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ نمازگزار باید در هر رکعت از نمازهای واجب و مستحب، بعد از رکوع، دو سجده کند، و سجده آن است که پیشانی را از روی خضوع بر زمین بگذارد.

۳۱- اگر نمازگزار عمداً یک سجده کم یا زیاد کند چه حکمی دارد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ نماز باطل است، ولی اگر سهوا این کار را انجام دهد نماز باطل نیست.

۳۲- واجبات سجده را شرح دهید

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ۱. گذاشتن هفت عضو از بدن بر زمین ۲. ذکر

۳. آرامش بدن در حال ذکر سجده ۴. بر زمین بودن هفت عضو در هنگام ذکر. ۵. سر برداشتن و نشستن و آرامش بین دو سجده ۶. مساوی بودن جاهای سجده، مگر به اندازه ی چهار انگشت بسته ۷. پاک بودن جایی که پیشانی را بر آن می گذارد. ۸. حایل نبودن چیزی بین پیشانی و آنچه بر آن سجده می کند. ۹. گذاشتن پیشانی بر چیزی که سجده بر آن صحیح است. ۱۰. نشستن بعد از سجده ی دوم در رکعاتی که تشهد ندارد بنابر احتیاط واجب.

۳۳- چند عضو از بدن در سجده با زمین تماس دارد؟ نام ببرید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ در سجده باید هفت موضع بر زمین قرار گیرد ۱. پیشانی ۲ و ۳. دو کف دست ۴ و ۵. دوسر زانو ٦ و ۷. دو سر انگشت بزرگ پا.

۳۴- ذکر واجب را بخوانید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ذکر واجب در سجده عبارت است از ایک بار گفتن «سُبحَانَ رَبِّیَ الاَعلی وَ بّحَمدِهِ» یا سه بار گفتن «سُبحانَ اللّهِ» و اگر به جای آن ذکرهای دیگر، مانند «اَلحَمدُ لِلّهِ»، «اَللّهُ اَکبَرُ» و غیر آن به همان مقدار بگوید کافی است

۳۵- سجده بر چه چیزهایی صحیح است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ چیزهایی که سجده بر آنها صحیح است. ۱. زمین و آنچه می روید به سه شرط:

۱. خوردنی نباشد ۲. پوشیدنی نباشد ۳. معدنی نباشد.

۳۶- آیات سجده را نام ببرید (آیاتی که با شنیدن آن سجده واجب میشود).

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ۱. آیه ی ۱۵ از سوره ی ۳۲ (سجده)

۲. آیه ی ۳۷ از سوره ی ۴۱ (فصلت)

۳. آیه ی ۶۲ از سوره ی ۵۳ (النجم)

۴. آیه ی ۱۹ از سوره ی ۹۶ (علق)

۳۷- ذکر در نماز به چه معناست؟ فروشگاه اینترنتی ایران عرضه

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ هر عبارتی که متضمن یاد خداوند «عز وجل» باشد «ذکر» محسوب می شود (مانند الله أکبر، الحمد لله سبحان الله و...) و صلوات بر محمد و آل محمد (ص) از بهترین ذکر هاست .

۳۸- واجبات ذکر را شرح دهید .

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ۱. اذکار نماز را باید طوری بخواند که تلفظ به آن محسوب شود. و نشانه ی آن این است که بتواند خودش آنچه را می خواند او بر زبان جاری می کند - اگر دچار سنگینی گوش یا سر و صدای محیط نیست بشنود.

۲. واجب است همه ی ذکرهای واجب نماز به طور عربی صحیح قرائت شود، و اگر نمازگزار کیفیت صحیح تلفظ کلمات عربی را نمی داند واجب است یاد بگیرد، و اگر قادر به یادگیری نیست معذور است.

۳. واجب است تمام ذکرهای واجب و مستحب در حال استقرار و آرامش بدن خوانده شود، و در صورتی که بخواهد کمی جلو یا عقاب برود یا بدن را کمی به طرف راست و چپ حرکت دهد، باید ذکری را که به خواندن آن مشغول است در حال این حرکت، قطع کند. بلی گفتن ذکر به قصد ذکر مطلق در حال حرارت اشکال ندارد.

۳۹- تشهد در نماز به چه معناست و حکم آن چیست؟ (منتشر کننده سوالات ایران عرضه)

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ در رکعت دوم همه ی نمازها و نیز در رکعت سوم نماز مغرب و رکعت چهارم نمازهای ظهر و عصر و عشاء نمازگزار باید پس از سجده ی دوم بنشیند و پس از آرام گرفتن بدن، جملاتی را که در ذکر تشهد گفته خواهد شد، بر زبان جاری کند. این عمل «تشهد» نامیده می شود.

۴۰- ذکر تشهد را قرائت کنید

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ذکر واجب در حال تشهد این است: «أَشهَدُ أَنْ لا اِلهَ اِلَّا اللّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِیک لَهُ، وَأَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّداً عَبْدَهُ وَرَسُولُهُ، اللّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ».

۴۱- حکم کسی که تشهد را فراموش کرده چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ۱. اگر برای رکعت سوم بایستد، ولی پیش از رکوع یادش بیاید که تشهد را نخوانده است باید بنشیند و تشهد را بخواند و دوباره بایستد و آنچه باید در آن رکعت خوانده شود، بخواند و نماز را تمام کند، و پس از نماز به خاطر ایستادن بی جا، بنابر احتیاط مستحب، دو سجده ی سهو به جا آورد.

۲. اگر هنگامی که به رکوع رکعت سوم رفته یا بعد از آن یادش بیاید: باید نماز را تمام کند و بعد از سلام، برای تشهد فراموش شده دو سجده سهو به جا آورد، و احتیاط (واجب) آن است که پیش از سجده سهو تشهد فراموش شده را قضا کند.

۴۲- سلام در نماز به چه معناست و حکم آن چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ آخرین جزو نماز که با گفتن آن، نماز پایان می یابد «سلام» است. سلام (واجب) نماز به این است که بگوید: «السَّلامُ عَلَیکمْ» و بهتر است که اضافه کند «وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَکاتُهُ» یا بگوید: «اَلسَّلاَمُ عَلَینَا وَ عَلَی عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِینَ».

۴۳- حکم کسی که سلام نماز را فراموش کرده است، چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ اگر سلام نماز را فراموش کنند و هنگامی یادش بیاید که صورت نماز به هم نخورده و کاری هم که عمدی و سهویِ آن نماز را باطل می کند، مثل پشت کردن به قبله، انجام عداده باید سلام را بگوید و نمازش درست است.

۴۴- ترتیب در نماز به چه معناست و حکم آن چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ نماز گزار باید نماز را به ترتیبی که گفته شد انجام دهد و هر یک از اجزای آن را در جای خود بیاورد، پس اگر عمداً این ترتیب را به هم زند، مثلاً سوره را بیش از حمد بخوانند با مجید با بیش از رکوع به جا آورد، نماز باطل می شود.

٤٥- موالات در نماز به چه معناست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ نماز گزار باید اجرای نماز، مانند رکوع و سجود و تشهد و غیره را با «موالات» یعنی پی در پی به جا آورد و میان آنها فاصله ی طولانی و غیر متعارف نیندازد، پس اگر میان اجزای نماز به قدری فاصله شود که در نمازش باطل است. از حالت نماز خواندن خارج شود، نمازش باطل است.

۴۶- قنوت در نماز به چه معناست و حکم آن چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ در همه ی نمازهای واجب و مستحب، مستحب است که در رکعت دوم پس از پایان حمد و سوره و پیش از رکوع، دستها را به دعا بردارد و دعا بخواند. این عما را «قنوت» می نامند.

۴۷- حکم قنوت در نماز جمعه، عید فطر و قربان چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ در نماز جمعه، قنوت را در رکعت اول، پیش از رکوع و در رکعت دوم بعد از رکوع به جا می آورد. در نماز عید فطر و قربان، در رکعت اول پیج قنوت و در رکعت دوم چهار قنوت به جا می آورد .

۴۸- در قنوت چه چیز باید ذکر شود؟ - ناشر ایران عرضه -

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ در قنوت میتواند هر ذکر یا دعا یا آیه یی از قرآن را بخواند و حتی میتواند به یک «صلوات» یا «سُبحان اللّه» یا «بِسْمِ اللّهِ» یا «بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمنِ الرَّحیمِ» اکتفا کند، ولی بهتر است دعاهایی را بخواند که در قرآن آمده است مانند «رَبَّنَا آتِنَا فِی الدُّنْیا حَسَنَةً وَ فِی الآخرة الحَسَنَةً وَ قِنا عَذَابَ النَّارِ»، یا ذکرها و دعاهایی که از ایمه (ع) نقل شده است، مانند این ذکر: «لَا اِلهَ اِلاَّ اللّهُ الْحَلِیمُ الْکرِیمُ، لَا اِلهَ اِلاَّ اللّهُ الْعَلِی الْعَظِیمُ، سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَ رَبِّ الأَرْضِینَ السَّبْعِ، وَ مَا فِیهِنَّ وَ مَا بَینَهُنَّ، وَ رَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِیمِ، وَ الْحَمْدُ للهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ».

۴۹- تعقیب در نماز چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ تعقیب نماز لازم نیست به عربی باشد، ولی بهتر است دعاها و ذکرهایی را بخواند که از ائمه (ع) رسیده است، و از جمله ی بهترین آنها، ذکری است که به تسبیح حضرت زهرا (س) معروف است و آن عبارت است: ۳۴ مرتبه «اللّهُ اَکبَر»، ۳۳ مرتبه «الْحَمْدُ لِلّهِ» و ۳۳ مرتبه «سُبْحَانَ اللّهِ».

۵۰- سوره حمد را قرائت کنید

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ۱. بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیم: «به نام خدا که رحمت و فیض بی دریغ او در دنیا همه ی انسانها را در بر میگیرد و رحمت و بخشایش ابدی او به مؤمنان اختصاص دارد.»

۲. الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبَّ الْعَالَمِینَ: «سپاس و ستایش، مخصوص خدا است که پروردگار همه ی جهانیان است».

۳. الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ: «آن که رحمان است (بخشندگی و فضل او در دنیا شامل همه ی انسانها است) و رحیم است (بخشایش و فضل ابدی او ویژه ی مؤمنان است.)»

۴. مَالِک یوْمِ الدِّینِ: «آن که دارنده و صاحب اختیار روز جزا (قیامت) است».

۵. اِیاک نَعْبُدُ و اِیاک نَسْتَعِینُ: «فقط تو را بندگی میکنیم و فقط از تو کمک می طلبیم».

٦. اِهدِنا الصِّراطَ المُسْتَقِیمَ: «ما را به راه راست هدایت کن«

۷. صِرَاطَ الَّذِینَ أَنْعَمْتَ عَلَیهِمْ: «به راه آن کسانی که به آنان نعمت دادی (نور معرفت خود را بر دل آنان تاباندی)».

۸. غَیرِ الْمَغْضُوبِ عَلَیهِمْ وَلاَ الضَّالِینَ: «آنان که به غضب تو گرفتار نشدند و به گمراهی دچار نگشتند. (یعنی پس از نعمت بزرگی که به آنان بخشیدی، ناسپاسی و عصیان نکردند تا موجب غضب تو و گمراهی خود شوند».

۵۱- سوره توحید را قرائت کنید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ۱. بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ «ترجمه ی آن قبلا گذشت».

۲. قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ: «بگو اوست خدای یکتا»

۳. اللّهُ الصَّمَدُ: «خدا بی نیاز است و همگان روی نیاز به او دارند.»

۴. لَمْ یلِدْ وَلَمْ یولَدْ: «فرزند ندارد و فرزند کسی نیست».

۵. وَ لَمْ یکنْ لَهُ کفُواً أَحَدٌ: «و هیچکس همتای او نیست».

۵۲- تسبیحات اربعه را قرائت کنید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ۱. سُبْحَانَ اللّهِ: «پاک و منزه است خدا».

۲. وَالْحَمْدُ لِلَّهِ: «و سپاس و ستایش مخصوص خداست».

۳.وَ لَا اِلَهَ اِلَّا اللّهُ: «و هیچ معبودی به جز خدا نیست».

۴. وَ اللّهُ أَکبَرُ: «و خدا بزرگتر است».

۵۳- سلام را قرائت نمائید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ اَلسَّلامُ عَلَیک أَیهَا النَّبِی وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَکاتُهُ: «درود بر تو باد ای پیامبرا و رحمت خدا و برکات او از آن تو باد».

اَلسَّلَامُ عَلَینَا وَعَلَی عِبَادِ اللّهِ الصَّالحین: «درود بر ما و بندگان شایسته خدا».

اَلسَّلَامُ عَلَیکمْ وَ رَحْمَةُ اللّه وَبَرَکاتُهُ: «درود بر شما (مؤمنان – فرشتگان) و رحمت خدا و برکات او از آن شما باد»/

۵۴- مبطلات نماز به چه معناست؟ نام ببرید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ به چیزهایی که نماز را باطل می کند «مبطلات نماز» می گویند.

۱. از بین رفتن یکی از چیزهایی که باید در حال نماز رعایت شود، مثل پوشش واجب یا غصبی نبودن مکان ۲. باطل شدن وضو ۳. پشت به قبله نماز خواندن ۴. حرف زدن ۵. دست بسته نماز خواندن آن گونه که بعضی از فرق اسلامی انجام میدهند.

۶. آمین گفتن بعد از حمد ۷. خندیدن ۸. گریه کردن ۹. به هم خوردن صورت نماز، مانند کف زدن و به هوا پریدن ۱۰. خوردن و آشامیدن ۱۱. شکهایی که نماز را باطل میکند، مانند شک در رکعتهای نماز دو رکعتی یا سه رکعتی ۱۲. کم و زیاد کردن،ارکان مانند کم وزیاد کردن رکوعو

۵۵- شکیات نماز چند نوع است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ شکیات نماز ۲۳ قسم است: الف) ۸ قسم شکلهای باطل ب) ۶ قسم شک هایی که نباید به آن اعتنا کرد ج) ۹ قسم شک های صحیح.

۵۶- کدام شکیات نماز را باطل می کند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ۱. از شک در رکعتهای نماز دو رکعتی، محمد نماز صبح و نماز مسافر.

۲. شک در رکعتهای نماز ۳ رکمتی (مغرب)

۳. شک در نماز چهار رکعتی هرگاه یک طرف شک، یک باشد، مثل این که شک افتد یک رکعت خوانده یا سه رکعت.

٤. شک در نماز چهار رکعتی پیش از تمام شدن سجده ی دوم در حالی که یک طرف شک دو باشد، و مانند شک دو و سه، قبل از انجام دو سجده.

۵. شک بین دو و پنج یا بیشتر از پنج.

٦. شک بین سه و شش یا بیشتر از پن.

۷. شک بین چهار و شش یا بیشتر از شش.

۸. شک در عدد رکعتهای نماز که اصلاً نداند چند رکعت خوانده است.

۵۷- به کدام شکیات نباید اعتنا کرد و اعتباری ندارند؟ {ا یر ا ن عر ضه}

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ شکهایی که نباید به آنها اعتنا کرد:

۱. شک بعد از محل، مثل این که بعد از داخل شدن در رکوع، شک در حمد و سوره کند.

۲. شک بعد از سلام.

۳. شک بعد از گذشتن وقت نماز.

٤. شک کثیر الشک یعنی کسی که زیاد شک می کند.

۵. شک امام و مأموم.

٦. شک در نمازهای مستحبی.

۵۸- شکیات صحیح را نام ببرید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ شک در عدد رکعت های نمازهای چهار رکعتی در ۹ صورت صحیح است:

۱. شک میان دو و سه بعد از سر به داشتن از سجده دوم

۲. شک میان دو و چهار بعد از سر برداشتن از سجده ی دوم

۳. شک میان دو و سه و چهار بعد از سر برداشتن از سجده ی دوم

٤. شک میان چهار و پنج بعد از سر برداشتن از سجده ی دوم

٥. شک میان سه و چهار در هر جای نماز

٦. شک میان چهار و پنج در حال ایستاده

۷. شک میان سه و پنج در حال ایستاده

۸. شک میان سه و چهار و پنج در حال ایستاده

۹. شک میان پنج و شان در حال ایستاده

۵۹- نماز قضا چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ هر کس نماز واجب را در وقت آن ترک کند باید قضای با به جا آورد، هر چند در تمام وقت نماز خواب بوده یا به واسطه ی بیماری با مستی، نماز را نخوانده باشد، اما کسی که در تمام وقت بی هوش بوده و بی هوشی به اختیار او نبوده، قضا بر او واجب نیست، همچنین کافری که مسلمان شده و زنی که در حال حیض یا نفاس بوده.

٦۰- نماز استیجاری را شرح دهید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ هیچ کس نمی تواند نماز قضای دیگری را که در حال حیات است به جا آورد، هر چند او از خواندن نماز قضا عاجز باشد، اما بعد از مردن مانعی ندارد، و شخص مکلف تا زنده است باید نمازهای واجبش را خودش، به هر نحو که می تواند انجام دهد و نماز نایب چه با اجرت و چه بدون اجرت برای او مجزی نیست.

۶۱- نماز قضای پدر و مادر که از دنیا رفته اند بر گردن چه کسی است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ بر پسر بزرگتر واجب است که نمازهایی که از پدر و مادرش فوت شده و از روی طغیان و نافرمانی نبوده، بعد از مرگ آنها به جا آورد، بلکه اگر از روی طغیان و نافرمانی هم ترک کرده باشد بنابر احتیاط مستحب باید به همین طور عمل کند.

۶۲- نماز جماعت چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ نماز جماعت از مهمترین و از بزرگترین شعایر اسلامی است و دست کم با دو نفر (یک امام و یک مأموم) منعقد می شود.

۶۳- شرایط نماز جماعت را نام ببرید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ الف) نبودن حایل

ب) بلندتر نبودن جای ایستادن امام از مأموم

ج) نبودن فاصله میان امام و مأموم

د) جلوتر نایستادن مأموم از امام

۶۴- شرایط امام جماعت را شرح دهید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ الف) بالغ بودن

ب) عاقل بودن

ج) عامل بودن

د) حلال زاده بودن هـ) شیعه ی دوازده امامی بودن

و) نماز را صحیح خواندن

ز) مرد بودن (البته در صورتی که مأموم مرد باشد.)

٦٥- نماز جمعه به چه معناست و حکم آن چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ نماز جمعه که در روزهای جمعه به جای نماز ظهر خوانده می شود در عصر حاضر (زمان غیبت امام (عج)) واجب تخییری است، ولی در این زمان که حکومت عدل اسلامی در ایران برپا است احتیاط مستحب آن است. حتی المقدور نماز جمعه ترک نشود.

۶۶- شرایط نماز جمعه را نام ببرید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ۱. به جماعت خواندن.

۲. حداقل پنج نفر بودن، یک نفر امام و چهار نفر مأموم.

۳. رعایت تمام شرایطی که در نماز جماعت معتبر است، مثل اتصال صفوف.

٤. بین دو نماز جمعه، حداقل یک فرسخ فاصله بودن.

۶۷- فاصله ی دو نماز جمعه باید به چه میزان باشد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ فاصله ی دو نماز باید کمتر از یک فرسخ خباشد که اگر در کمتر از یک فرسخ، دو نماز جمعه خوانده شود نماز اولی و دومی باطل اسلام و در صورتی که مقارن هم اقامه شوند هر دو باطل می باشند.

۶۸- وقت نماز جمعه از کی شروع شده و چه زمانی پایان میابد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ وقت نماز جمعه از اول زوال خورشید (اول ظهر) شروع می شود و احتیاط (واجب) آن است که آن را از اوایل عرفی وقت نماز ظهر در حدود یکی دو ساعت به تأخیر نیندازند.

۶۹- نماز جمعه چند رکعت است و چند خطبه دارد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ نماز جمعه دو رکعت است مانند نماز صبح، ولی دو خطبه دارد که توسط امام جمعه قبل از نماز ایراد می شود.

۷۰- چه زمانی نماز آیات واجب می شود؟ (متعلق به سایت ایران عرضه)

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ۱. کسوف خورشید، اگرچه مقدار کمی از آن گرفته شود.

۲. خسوف ماه، اگرچه مقدار کمی از آن گرفته شود. ۳. زلزله.

۴. هر حادثه ی غیر عادی که باعث ترس بیشتر مردم شود، مانند بادهای سیاه و یا زرد که غیر عادی باشند، تاریکی شدید،

فرو رفتن زمین و ریختن کوه، صیحه ی آسمانی و آتشی که گاهی در آسمان ظاهر میشود.

۷۱- نماز آیات چند رکعت است و چگونه خوانده میشود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ نماز آیات دو رکعت است که هر رکعت آن پنج رکوع و دو سجده دارد و به چند صورت می توان آن را به جا آورد:

بعد از نیت و تکبیرة الاحرام، حمد و سوره خوانده شود و به رکوع برود، سپس سر از رکوع برداشته و دوباره حمد و سوره را بخواند و به رکوع رود و باز سر از رکوع بردارد و حمد و سوره بخواند و به رکوع رود و سپس سر از رکوع بردارد و همین طور ادامه دهد تا یک رکعت پنج رکوعی که قبل از هر رکوعی حمد و سوره خوانده است انجام دهد، سپس به سجده رفته و دو سجده نماید و بعد برای رکعت دوم قیام کند و مانند رکعت اول انجام دهد و دو سجده را به جا آورد و بعد از آن تشهد بخواند و سلام دهد.

۷۲- نماز عید فطر و قربان چند رکعت است و به چه صورت خوانده می شود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ نماز عید الفطر و قربان دو رکعت است، در رکعت اول بعد از خواندن حمد و سوره باید پنج تکبیر بگوید و بعد از هم تکبیر یک قنوت بخواند و بعد از قنوت پنجم تکبیر دیگری بگوید و به رکوع رود، بعد دو سجده به جا آورد و برخیزد و در رکعت دوم چهار تکبیر بگوید و بعد از هر تکبیر قنوت بخواند و تکبیر پنجم را بگوید و به رکوع رود و بعد از رکوع دو سجده به جا آورد و تشهد بخواند و سلام گوید.

۷۳- قبله چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ مسلمان باید نماز را رو به سمت کعبه بگزارد که به این اعتبار به آن «قبله» می گویند.

۷۴- در مسافرت نماز به چه شکل خوانده م شود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ در سفر باید نماز چهار رکعتی را با شرایطی که ذکر خواهد شد قصر (دو رکعت) خواند.

روزه

۱- کدام روزه‌ها از نظر شرع واجب هستند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ روزه‌های واجب عبارتند از: روزه ماه مبارک رمضان، روزه قضا، روزه کفاره، روزه قضای پدر بر پسر بزرگتر، روزه ای که به سبب نذر یا عهد یا قسم واجب شود.

۲- کدام روزه‌ها در شرع اسلام حرام هستند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ برخی از روزه‌های حرام عبارتند از:

- روزه عید فطر (روز اول ماه شوال).
- روزه عید قربان (روز دهم ماه ذی حجه).
- روزه مستحب فرزند که سبب اذیت و آزار پدر و مادر شود.
- روزه مستحب فرزند که پدر یا مادر او را از آن نهی کرده باشند (بنابر احتیاط واجب).

۳- کدام روزها برای گرفتن روزه مستحبی، تأکید و سفارش بیشتری شده است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ برخی از روزهایی که برای روزه گرفتن، تأکید و سفارش بیشتری شده است عبارتند از:

- هر پنجشنبه و جمعه.
- روز مبعث (۲۷ ماه رجب).
- عید غدیر (۱۸ ذی حجه).
- تمام ماه رجب و شعبان.
- عید نوروز.

٤- کدام روزه‌ها مکروه محسوب می‌شوند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ روزه‌های مکروه عبارتند از:

- روزه مستحب مهمان بدون اجازه میزبان.
- روزه مستحب مهمان با نهی میزبان.
- روزه مستحب فرزند بدون اجازه پدر.
- روزه عاشورا.
- روزه عرفه اگر سبب بازماندن از دعاهای آن روز بشود.
- روزه روزی که نمی‌داند عرفه است یا عید قربان.

۵- آیا نیت روزه لازم است به زبان آورده شود یا تنها قصد درونی کافی است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ لازم نیست نیت روزه را به زبان بگوید، بلکه همین قدر که برای اطاعت دستور خداوند عالم از اذان صبح تا مغرب، کاری که روزه را باطل می‌کند، انجام ندهد، کافی است.

٦- چه اعمالی به‌طور مشخص جزو مبطلات روزه محسوب می‌شوند؟ (حداقل ۵ مورد را ذکر کنید)

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ برخی از اعمالی که جزو مبطلات روزه محسوب می‌شوند، عبارتند از:

- خوردن و آشامیدن
- رساندن غبار غلیظ به حلق
- فرو بردن تمام سر در آب
- دروغ بستن به خدا و پیامبر
- قی کردن

۷- آیا فرو بردن آب دهان روزه را باطل می‌کند؟ و اگر روزه‌دار از روی فراموشی چیزی بخورد یا بیاشامد، چه حکمی دارد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ فرو بردن آب دهان روزه را باطل نمی‌کند، هر چند زیاد باشد. اگر روزه‌دار به سبب فراموشی (نمی‌داند روزه است) چیزی بخورد یا بیاشامد، روزه‌اش باطل نمی‌شود.

۸- آیا ضعف جسمانی مجوزی برای خوردن روزه است؟ و تزریق آمپول چه حکمی در مورد روزه دارد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ انسان نمی‌تواند به خاطر ضعف روزه را بخورد، ولی اگر ضعف او به قدری است که معمولاً نمی‌شود آن را تحمل کرد، خوردن روزه اشکال ندارد. تزریق آمپول، اگر به جای غذا نباشد، روزه را باطل نمی‌کند، هر چند عضو را بی‌حس کند.

۹- فرو بردن تمام سر در آب چه حکمی در رابطه با روزه دارد و چه مواردی باعث باطل نشدن روزه در این حالت می‌شود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ اگر روزه‌دار عمداً تمام سر را در آب فرو برد، روزه‌اش باطل می‌شود. در موارد زیر روزه باطل نیست:

- سهواً سر را زیر آب ببرد.
- قسمتی از سر را زیر آب ببرد.
- نصف سر را یک بار و نصف دیگر را بار دیگر در آب فرو برد.
- بی‌اختیار در آب بیفتد.
- شخص دیگری به زور سر او را در آب فرو برد.
- شک کند تمام سر زیر آب رفته است یا نه.

۱۰- چه مواردی در رابطه با رساندن غبار غلیظ به حلق وجود دارد که موجب باطل نشدن روزه می‌شود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ در موارد زیر روزه باطل نمی‌شود:

- غبار غلیظ نباشد.
- به حلق نرسد و فقط به داخل دهان برسد.
- بی‌اختیار به حلق برسد.
- فرد نداند روزه است.
- شک کند غبار غلیظ به حلق رسیده است یا نه.

۱۱- قی‌کردن در حین روزه چه تأثیری بر روزه دارد و در چه شرایطی روزه باطل می‌شود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ هرگاه روزه‌دار عمداً قی کند، هر چند به سبب بیماری باشد، روزه‌اش باطل می‌شود. اما اگر روزه‌دار نداند روزه است یا بی‌اختیار قی کند، روزه‌اش باطل نمی‌شود.

۱۲- باقی ماندن بر جنابت تا اذان صبح چه تأثیری بر روزه دارد و در چه شرایطی روزه باطل می‌شود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ اگر شخص جنب تا اذان صبح غسل نکند یا اگر وظیفه‌اش تیمم باشد، تیمم نکند، در برخی موارد روزه‌اش باطل می‌شود. اگر عمداً تا اذان صبح غسل نکند یا چنانچه وظیفه‌اش تیمم است، تیمم نکند، در روزه ماه رمضان، روزه‌اش باطل است؛ اما در قضای ماه رمضان و در بقیه روزه‌ها، روزه‌اش صحیح است.

۱۳- حکم جنب شدن روزه‌دار در خواب چیست و آیا نیاز به انجام غسل است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ اگر روزه‌دار در خواب جنب شود، واجب نیست فوراً غسل کند و روزه‌اش صحیح است.

۱۴- اگر روزه‌دار غسل یا تیمم را فراموش کند و پس از یک یا چند روز به یاد آورد، چه احکامی درباره روزه‌ها و قضا کردن آنها وجود دارد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ اگر روزه‌دار غسل یا تیمم را فراموش کند و پس از یک یا چند روز یادش بیاید، در روزه ماه رمضان، باید آن روزه‌ها را قضا کند. در روزه قضای ماه رمضان مجدداً باید به جا آورد. بنا بر احتیاط واجب باید آن روزه‌ها را در روزه‌های غیر ماه رمضان و قضای آن - مانند روزه نذر یا کفاره - نیز مطرح کند، و روزه‌اش صحیح است.

۱۵- اگر کسی قادر به انجام هیچ‌یک از موارد کفاره روزه نباشد، چه باید بکند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ اگر کسی نتواند هیچ یک از موارد کفاره روزه را انجام دهد، هر مقداری که می‌تواند باید به فقیر طعام بدهد. و اگر اصلاً نتواند طعام بدهد، باید استغفار کند.

۱۶- روزه قضا چیست و چه شرایطی دارد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ روزه قضا به روزه‌ای اطلاق می‌شود که فرد نتوانسته است آن را در وقت مقرر خود بگیرد. اگر کسی روزه را در وقت آن نگیرد، باید روز دیگری به جای آن روزه بگیرد. روزه‌ای که بعد از وقت به جا آورده می‌شود، «روزه قضا» نام دارد.

۱۷- در چه مواردی قضای روزه واجب است ولی کفاره ندارد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ در موارد زیر به جا آوردن قضای روزه واجب است، ولی کفاره ندارد:

- عمداً قی کند.
- در ماه رمضان غسل جنابت را فراموش کند و با حال جنابت یک یا چند روز روزه بگیرد.
- در ماه رمضان بدون اینکه تحقیق کند صبح شده یا نه، کاری کند که روزه را باطل می‌کند - مثلاً آب بخورد - و بعداً معلوم شود صبح بوده است.
- کسی بگوید صبح نشده و روزه‌دار به گفته او کاری کند که روزه را باطل می‌کند و بعداً معلوم شود صبح بوده است.

اگر عمداً روزه ماه رمضان را نگیرد یا آن را باطل کند، قضا و کفاره واجب می‌شود.

۱۸- اگر کفاره‌ای بر انسان واجب شود و چند سال بگذرد و آن را به جا نیاورد، چه حکمی دارد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ اگر کفّاره بر انسان واجب شود و چند سال بر آن بگذرد و به جا نیاورده باشد، چیزی بر آن اضافه نمیشود.

۱۹- اگر مسافر قبل از ظهر یا بعد از ظهر به مسافرت برود، روزه‌اش چه حکمی دارد؟ و اگر از سفر برگردد چطور؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦

- به سفر رفتن: اگر قبل از ظهر به مسافرت برود وقتی به حد ترخص رسید، روزه‌اش باطل میشود و اگر قبل از آن روزه را باطل کند، به احتیاط واجب باید کفاره بدهد. اگر بعد از ظهر به مسافرت برود روزه‌اش صحیح است و نباید آن را باطل کند.
- از سفر برگشتن: اگر قبل از ظهر به وطن یا جایی برسد که بنا دارد ده روز بماند و کاری که روزه را باطل می‌کند انجام نداده است، باید روزه آن روز را تمام کند و روزه‌اش صحیح است.

۲۰- اعتکاف چیست و چه هدفی دارد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ اعتکاف یکی از کارهای مستحب است که عبارت است از ماندن در مسجد برای عبادت خداوند با شرایطی که خواهد آمد.

۲۱- مدت اعتکاف چند روز می‌تواند باشد و چه شرایطی باید رعایت شود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ مدت اعتکاف حداقل سه روز است و کمتر از آن صحیح نیست ولی بیش از آن محدودیتی ندارد. اگر پنج روز معتکف شود، روز ششم نیز واجب است بماند و به احتیاط واجب هرگاه دو روز اضافه کرد، روز سومش هم باید بماند. بنابراین، اگر هشت روز معتکف شد، ماندن روز نهم نیز بنابر احتیاط واجب لازم است. این سه روز از طلوع فجر روز اول تا مغرب روز سوم است و اگر بعد از طلوع فجر، گرچه دقیقه‌ای با تأخیر به مسجد برسد، آن روز جزو اعتکاف به حساب نمی‌آید.

۲۲- بهترین زمان برای اعتکاف چه زمانی است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ در طول سال، هر زمانی که انسان بتواند حداقل سه روز در مسجد بماند و روزه بگیرد، اعتکاف صحیح است. اما بهترین زمان برای اعتکاف، ماه مبارک رمضان به ویژه دهه آخر آن است.

۲۳- در چه مواردی معتکف می‌تواند از مسجد خارج شود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ معتکف نباید از مسجد خارج شود، مگر در موارد زیر:

- برای گواهی دادن.
- برای تشییع جنازه در صورتی که میت طوری به معتکف وابستگی داشته باشد که شرکت در تشییع جنازه او از ضرورت‌های عرفی او به حساب آید.
- برای سایر کارهای ضروری عرفی یا شرعی، خواه واجب باشد یا مستحب، مربوط به امور دنیوی باشد یا اخروی، ولی مصلحتی در آن نهفته باشد.
- اگر معتکف جنب شود واجب است برای غسل از مسجد بیرون برود و اگر بیرون نرود، اعتکاف باطل می‌شود.
- اگر معتکف به جهتی از مسجد بیرون رفت این موارد را باید مراعات کند:

-بیش از مقدار ضرورت و نیاز بیرون مسجد نماند.

-در صورت امکان زیر سایه ننشیند بلکه مطلقاً ننشیند، مگر در حال ضرورت.

-بنابر احتیاط واجب نزدیک ترین راه را انتخاب کند.

- اگر معتکف به جهت ضرورتی از مسجد بیرون رود و به قدری طول بکشد که صورت اعتکاف به هم بخورد اعتکاف باطل است.
- اگر به سبب فراموشی از مسجد بیرون رود اعتکافش باطل نمی‌شود، ولی باید فوراً به مسجد برگردد.

۲۴- روزه در اعتکاف چه شرایطی دارد و چه روزهایی اعتکاف صحیح نیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ انسان در ایام اعتکاف باید روزه بگیرد. بنابراین، کسی که نمی‌تواند روزه بگیرد، مانند مسافر، بیمار و زن حائض یا نفساء و همچنین کسی که عمداً روزه نگیرد، اعتکافش صحیح نیست.

اعتکاف در روز عید فطر و قربان و دو روز قبل از عید – به طوری که روز سوم آن عید باشد – صحیح نیست. لازم نیست روزه مخصوص اعتکاف باشد؛ بلکه هر روزه‌ای صحیح است. به عنوان مثال، در ایام اعتکاف می‌تواند روزه قضا، نذر یا استیجاری بگیرد. همچنین انسان می‌تواند نذر کند در سفر روزه بگیرد و در این صورت، اعتکافش هر چند مسافر باشد، صحیح است.

۲۵- چه کسانی بدون اجازه نمی‌توانند معتکف شوند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ افراد ذیل بدون اجازه نمی‌توانند معتکف شوند:

- زن بدون اجازه شوهرش.
- فرزند بدون اجازه والدین.
- کسی که در استخدام دیگری باشد.

۲۶- چند مورد از مبطلات اعتکاف را بیان کنید؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ موارد زیر موجب باطل شدن اعتکاف می‌شود:

- اگر معتکف روزه خود را باطل کند، اعتکافش باطل می‌شود.
- آمیزش جنسی هر چند سهواً باشد، اعتکاف را باطل می‌کند.

۲۷- انسان در حال اعتکاف باید از چه کارهایی پرهیز کند؟ چند مورد را ذکر کنید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ انسان در حال اعتکاف باید از این کارها پرهیز کند:

- بوییدن چیزهای خوش‌بو و عطریات (حتی گیاهان خوشبو) همراه با لذت.
- خرید و فروش (بنابر احتیاط واجب).
- سایر انواع تجارت؛ مثل صلح و اجاره و غیر اینها (بنابر احتیاط واجب).
- جدال در امور دینی و دنیوی برای غلبه بر دیگری و اظهار فضل و برتری بر او.
- امور جنسی و شهوت‌آمیز؛ مانند بوسه، لمس و آمیزش.
- استمناء (بنابر احتیاط واجب).

۲۸- اگر معتکف جنب شود، چه تکلیفی دارد و چه شرایطی را باید رعایت کند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ اگر معتکف جنب شود، واجب است برای غسل از مسجد بیرون برود و اگر بیرون نرود، اعتکاف باطل می‌شود.

۲۹- اگر در یک شهر چند مسجد جامع وجود داشته باشد، اعتکاف در کدام‌یک صحیح است؟ و اعتکاف در چه مکان‌هایی صحیح نیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ اگر در یک شهر دو یا چند مسجد جامع وجود داشته باشد، در هر کدام که بخواهد می‌تواند به قصد رجاء معتکف شود. اعتکاف در خانه خود، تکیه، حسینیه و حتی مسجد غیر جامع صحیح نیست.

۳۰- اگر کسی به دلیل عذری روزه نگیرد و بعد از ماه رمضان عذرش برطرف شود، اما تا ماه رمضان سال بعد عمداً قضای آن را به جا نیاورد، چه وظایفی دارد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ اگر کسی به سبب عذری - مانند سفر - روزه نگرفته و پس از ماه رمضان عذر او برطرف شود و تا ماه رمضان سال بعد عمداً قضای آن را به جا نیاورد، باید علاوه بر قضا، برای هر روز، یک مُد طعام به فقیر بدهد.

➢ سایر احکام شرعی

۱- لباس شهرت چیست و حکم آن چیست؟ (طراحی توسط ایران عرضه)

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ لباسی که پوشیدن آن به خاطر رنگ، کیفیت دوخت، مندرس بودن یا علل دیگر، مناسب نیست، به طوری که اگر پوشیده شود توجه مردم جلب و صاحب لباس انگشت-نما شود، لباس شهرت، و پوشیدن آن حرام است.

۲- پوشش زن در مقابل نامحرم چگونه باید باشد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ پوشش زن در مقابل نامحرم باید به گونه ای باشد که:

یک- به جز گردی صورت و مچ دست به پایین (بدون آرایش و زیور آلات) آشکار نباشد .

دو- برجستگی ها و زیبایی های بدن زن، با وجود پوشیدن آن، آشکار نباشد.

سه- رنگ و خصوصیات آن به گونه ای نباشد که جلب توجه کنند و موجب تحریک اطرافیان شوند.

۳- پوشش مرد در مقابل نامحرم چگونه باید باشد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ یک- پوشش مرد در مقابل زن باید به گونه ای باشد که موجب مفسده نشود.

دو- کشیدن سرمه برای مردان به خودی خود جایز است، مگر اینکه مفسده ای داشته باشد.

۴- احکام نگاه مرد به غیر همسر به صورت کامل شرح دهید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ۱. توسط محارم نسبی یا سببی یا رضاعی

-عورتین: حرام است.

-غیر عورتین: با لذت و شهوت حرام است.

۲. توسط غیر محارم

الف) نگاه حضوری به:

یک- مسلمان؛ فقط به گردی صورت و مچ دست به پایین، بدون لذت جنسی، در صورتی که این مواضع بدون آرایش با زیور باشد، جایز است.

دو- غیر مسلمان؛ جاهایی که به صورت متعارف و معمول نمی پوشانند، بدون لذت جنسی جایز است.

ب) نگاه تصویری به:

یک - بخش مستقیم؛ اگر بشناسیم حرام است و در صورت عدم شناخت و بدون لذت جنسی، بنابر احتیاط واجب حرام است.

دو- عکس یا بخش غیر مستقیم؛ اگر بشناسیم، مانند نگاه حضوری است.

۵- وضو چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ وضو یعنی شستن صورت و دستها ومسح کردن جلو سر و روی پاها با شرایط و کیفیت خاص. این عمل که در شرح مقدس، وسیله ی طهارت معنوی شمرده شده، مقدمه ی برخی اعمال واجب و مستحب است، از قبیل نماز، طولف، تلاوت قرآن، ورود به مسجد و غیر اینها.

۶- در وضو چه قسمتهایی از بدن باید شسته و چه قسمتهایی باید مسح شوند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ۱. شستن: الف) صورت از بالای پیشانی تا سر چانه ب) دستها از آرنج تا سر انگشتان.

۲. مسح کردن: الف) جلوی سر ب) روی پاها از سر انگشتان تا مفصل

۷- اعمال وضو را به ترتیب شرح دهید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ترتیب وضو از این قرار است: شستشوی صورت از بالای پیشانی یعنی جایی که موی سر روییده است تا سر چانه، سپس شستن دست راست از آرنج تا سر انگلستان، سپس شستن دست چپ از آرنج تا سر انگشتان، سپس کشیدن دست مرطوب بر روی قسمت جلویی سر، و در آخر کشیدن دست مرطوب بر روی هر دو یا از سر انگشتان یا تا مفصل ساق پا.

۸- شرایط وضو گیرنده در وضو را نام ببرید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ الف) با قصد قربت وضو بگیرد (نیت)

ب) استعمال آب برای او مانعی نداشته باشد.

۹- شرایط آب و وضو را شرح دهید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ الف) آب وضو مطلق باشد.

ب) آب وضو پاک باشد. ج) آب وضو مباح باشد (غصبی نباشد).

۱۰- اعضای وضو در بین چه شرایطی هنگام وضو میبایستی داشته باشند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ الف) پاک باشد. ب) مانعی و رسیدن آب در آن نباشد.

۱۱- ترتیب، موالات و مباشرت در وضو چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ الف) ترتیب را در شستن و مسح کردن ما رعایت شده (ترتیب).

ب) کارهای وضو را پشت سر هم انجام دهد (موالات).

ج) کارهای وضو را خودش در حال اختیار انجام دهد (مباشرت).

۱۲- اگر وقت نماز به قدری تنگ است که در صورت وضو گرفتن، نمی تواند همه ی نماز را در وقت بخواند، فرد ملزم به انجام چه کاریست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ در این صورت وی نباید وضو بگیرد، بلکه باید تیمم کند و نماز بخواند. البته اگر تیمم هم به همان اندازه ی وضو وقت می گیرد در این صورت باید وضو بگیرد.

۱۳- وضوی ارتماسی چیست؟ (تهیه شده توسط ایران عرضه)

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ در وضو جایز است که انسان به جای ریختن آب بر روی صورت و دستها، آنها را به قصد وضو در آب فرو ببرد و بیرون بیاورد و این را «وضوی ارتماسی» می گویند.

۱۴- وضوی جبیره ای چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ اگر روی زخم بسته است، باید جاهایی را که میشود شست بشوید و روی زخم بند (جبیره) به جای شستن، دست تر بکشند. به این وضو، «وضوی جبیره ای» می گویند.

۱۵- مبطلات وضو را نام ببرید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ -خارج شدن ادرار - خارج شدن مدفوع - خارج شدن باد شکم - به خواب رفتن - چیزهایی که عقل را از بین می برد. مانند دیوانگی و مستی و بیهوشی - استحاضه ی زنان - هر چیزی که موجب غسل می شود. مانند جنابت و خون حیض.

۱۶- شکیات وضو را شرح دهید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ شک در اصل وضع (شک دارد وضو گرفته یا نه)

- قبل از نماز: باید وضو بگیرد.

- در بین نماز: نماز او باطل است و باید دوباره وضو بگیرد.

- پس از نماز (شک دارد نماز خوانده شده یا با وضو بوده یا نه): نمازی که خوانده صحیح است، ولی باید برای نمازهای دیگر وضو بگیرد .

- شک در بطلان وضو (شک دارد وضویی که گرفته باطل شده یا نه): بنا می گذارد که وضوی او باطل نشده است.

- شک در صحت ونمو (پس از انجام ولو شک دارد وضویی که گرفته صحیح بوده یا نه): در صورتی که احتمال میدهد وضو را صحیح انجام داده و در وقت وضو متوجه انجام آنچه در صحت وضو معتبر است بوده، و شک خود اعتنا نکند (و بنا بر صحت بگذارد)

۱۷- غایات وضو (کالاهایی که باید برای آن وضو گرفت) را شرح دهید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ۱. شرط صحت عمل یعنی اگر عمل بدون وضو، انجام شود صحیح نیست:

- همه ی نماز های واجب و مستحب (به جز نماز میت)

- اجزای فراموش شده ی نماز (سجده و تشهد)

- طواف واجب

۲. شرط جواز عمل (حرام نبودن) یعنی اگر آن عمل بدون وضو انجام گیرد حرام است:

-مس خط قرآن

-مس اسما و صفات مخصوص خداند

-مس اسمای انبیا و ایمه ی معصومان (م) به احتیاط (واجب)

۳. شرط کمال عمل، مانند وضو برای قرائت قرآن

٤. شرط تحقق عمل، مانند وضو برای با طهارت بودن

۵. رفع کراهت عمل، مانند غذا خوردن در جای جنایت که با وضو، کراهت آن برداشته می شود.

۱۸- در چه مواردی میبایستی به جای وضو و غسل، تیمم کرد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ۱. هنگامی که تهیه ی آب ممکن نباشد یا به این خاطر که آب وجود ندارد و یا این که آب هست، ولی مکلف به آن دسترسی ندارند، مثل این که آب در چاه است و او وسیله ی کشیدن آن از چاه را ندارد.

۲. هنگامی که آب برای سلامتی او مضر باشد.

۳. هنگامی که می ترسد اگر آب را مصرف کند، خود یا کسانش یا کسی که حفظ جانش بر او لازم است. در تشنگی بمانند.

٤. هنگامی که بخواهد با آبی که در اختیار دارد بدن یا لباس خود را برای نماز تطهیر کند.

۵. هنگامی که استعمال آب یا طرف آن بر او حرام باشد، مثل این که غصبی باشد.

٦. هنگامی که وقت نماز تنگ باشد و وضو و غسل موجب شود که همه ی نماز یا قسمتی از آن در خارج وقت واقع شود.

۱۹- تیمم بر چه چیزهایی صحیح است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ تیمم بر هر آنچه از زمین محسوب شود، مانند خاک، شن، ریگ، کلوخ (خاکهای به هم چسبیده)، سنگ (سنک گچ، سنگ آهک، سنگ سیاه و مانند آن) صحیح است و همچنین بر گچ و آهک پخته و آجر و امثال آنها.

۲۰- اعمال تیمم را به ترتیب نام ببرید. (تنظیم توسط فروشگاه ایران عرضه)

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ۱. نیت کردن

۲. زدن کف دو دست بر چیزی که تیمم بر آن صحیح است.

۳. کشیدن کف هر دو دست به تمام پیشانی و دو طرف آن، از جایی که موی سر می روید تا ابروها و بالای بینی.

٤. کشیدن کف دست چپ بر تمام پشت دست و کشیدن کف دست راست بر تمام پشت دست چپ.

۵. و بنابر احتیاط واجب زدن بار دیگر دستها به زمین و سپس کشیدن کف دست چپ بر پشت دست راست و کشیدن کف دست راست بر پشت دست چپ.

۲۱- تیمم جبیره ای چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ کسی که وظیفه اش تیمم است اگر محلی که باید بر روی آن مسح کند یا دستش که باید با آن مسلح کند، به واسطه ی زخم و امثال آن بسته باشد، به همان ترتیب تیمم می کند یعنی محل زخم بندی شده را به جای پوست بدن قرار می دهند.

۲۲- شرایط چیزی که در آن تیم میشود را نام ببرید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ پاک باشد. مباح باشد (غصبی نباشد).

۲۳- اگر چیزهایی که تیمم بر آن صحیح نشود، چه باید کرد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ اگر چیزهایی که تیمم بر آن صحیح است پیدا نشود باید به گرد و غباری که بر روی فرش و لباس و امثال آن نشسته است تیمم کند.

۲۴- چه مواردی باعث حرام شدن مراسم عزاداری و اعیاد میشود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ۱. باید از کارهایی که موجب تضعیف دین و سوء استفاده دشمنان دین می شود. مثل قمه زنی، پرهیز کرده حتی در خفا.

۲. برای بدن ضرر قابل توجه نداشته باشد.

۳. از دروغ گفتن و نسبت تاریا دادن به ساخت ائمه (علیهم السلام) و بزرگان دین یا روضه های دروغ پرهیز شود؛ مگر اینکه به زبان حال، و به حسب برداشت متکلم باشد. و علم به خلاف بودن آن نداشته باشد.

٤. موجب اذیت و مزاحمت برای دیگران نگردد.

۵. نباید با موسیقی حرام یا خواندنی همراه باشد که مناسب مجلس لهو و لعب، یا مهیج شهوت است.

٦. عزاداری یا شادی، همراه با کار حرام دیگری نباشد؛ مثل ایجاد مزاحمت برای نمازگران مسجد.

۷. خلاف مقررات عمل نشود.

۲۵- حکم ختنه در پسران چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ختنه پسران واجب است و شرط صحت طواف حج و عمره است و اگر تا بعد از بلوغ به تأخیر بیفتند، بر خود آنان واجب است ختنه کنند.

۲۶- مضاربه چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ مضاربه عقدی است بین دو نفر که یکی صاحب سرمایه و دیگری عامل تجارت برای سرمایه گذاری است؛ مبنی بر اینکه سود حاصل بین آنها، به نسبت مورد توافق، تقسیم شود.

۲۷- نفر چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ملتزم دانستن خود به اینکه عملی را برای خدا به نحو مخصوص انجام دهیم.

۲۸- وصیت چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ وصیت آن است که انسان سفارش کند بعد از مرگش برای او کاری انجام دهند یا بگوید بعد از مرگش چیزی از اموال او برای کسی باشد یا برای فرزندان خود قیم (سرپرست) مشخص کند.

۲۹- ربا به چه معناست و حکم آن چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ربا از گناهان کبیره بوده و حرمت آن از ضروریات دین است. ربا حرام است و اضطرار و ناچاری دلیل جواز معامله ربوی نیست و مقایسه آن با خوردن مردار در حال اضطرار صحیح نیست.

۳۰- چه نوع موسیقی حرام است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ اگر با آلات موسیقی، صوت لهوی مضل عن سبیل الله نواخته شود که موجب انحراف فکری و عقیدتی، یا افتادن در گناه شود که به اصطلاح ضلالت عملی است. مثل صدایی که تحریک شهوت کند، یا انسان را از عمل واجب غافل کند، این موسیقی حرام است.

۳۱- معنای امر به معروف و نهی از منکر چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ امر به معروف و نهی از منکر یعنی مردم را به کار نیک واداشتن و از کار زشت بازداشتن.

۱۳۱- شرایط امر به معروف و نهی از منکر را نام ببرید.

۱. علم به معروف و منکر ۲. احتمال تأثیر ۳. اصرار بر گناه ۴. نداشتن مفسده

۱۳۲- مراحل و مراتب امر معروف و نهی از منکر را نام ببرید.

۱. امر و نهی قلبی ۲. امر و نهی انسانی (زبانی) ۳. امر و نهی عملی.

۳۲- انفال چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ انفال یعنی اموال عمومی که در اختیار پیامبر(ص) و جانشینان معصوم او (ع) قرار دارد و در زمان غیبت اختیار آن با ولی امر مسلمین است (تحت تصرف حکومت اسلامی است) و از آن باید در مصالح عمومی جامعه و به سود همگان بهره برداری شود.

۳۳- غسل مس میت چه زمانی واجب میشود؟ (تالیف توسط سایت ایران عرضه)

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ اگر کسی بدن انسان مرده یی را که سرد شده ولی هنوز غسل داده نشده است، لمس کند یا جایی از دست و پا و صورت و سایر بدن خود را به هر جای بدن او برساند باید برای نماز و امثال آن غسل کند. این را «غسل مس میت» می نامند.

۳۴- واجبات پس از مرگ را نام ببرید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ غسل- حنوط- کفن- نماز- دفن

۳۵- سه غسل واجب میت را نام ببرید

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ الف) با آبی که قدری سدر در آن ریخته و مخلوط شده است (آب سدر)

ب) با آبی که قدری کافور در آن ریخته و مخلوط شده است (آب کافور)

ج) با آب خالص.

۳۶- شرایط کسی که میت را غسل میدهد را شرح دهید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ الف) مسلمان دوازده امامی باشد.

ب) بالغ باشد.

ج) عاقل باشد.

د) مسایل غسل را بداند.

هـ) اگر میت مرد است، مرد او را غسل دهد و اگر زن است، زن او را غسل دهد.

۳۷- نماز میت به چه شکل است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ نماز میت عبارت است از ثبت و پنج تکبیر که در خلال آنها دعا و صلوات وارد شده است. و اگر به این ترتیب بگوید کافی است:

الف) بعد از تکبیر اول بگوید: «أَشْهَدُ أَنْ لاَ اِلهَ اِلا اللّهُ وَ اَنَّ مُحَمَّداً رَسُولُ اللَّهِ».

ب) بعد از تکبیر دوم بگوید: «اللَّهُمَّ صَلَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ».

ج) بعد از تکبیر سوم بگوید: «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ».

د) بعد از تکبیر چهارم بگوید: «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِهذَا الْمَيتِ» (برای مرد) یا «لِهذِهِ الْمَيتِ» (برای میت زن).

هـ) بعد تکبیر پنجم را بگوید که پایان نماز است.

۳۸- شب قدر چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ شب قدر، شبی است که در تمام سال هیچ شبی به فضیلت آن نمی رسد و عمل در شب قدر بهتر از عمل در هزار ماه است. در شب قدر برنامه های یک سال هر کس مقدر می گردد. در شب قدر ملائکه و روح که اعظم ملائکه است به اذن پروردگار، خدمت امام زمان علیه السلام مشرف میشوند و مقدرات هر کس را به امام عرضه می دارند.

۳۹- اعمال شب قدر را شرح دهید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ۱- مقارن غروب آفتاب شب قدر غسل شود ۲- در شب قدر دورکعت نماز اقامه شود، در هر رکعت بعد از حمد، هفت مرتبه سوره توحید خوانده شود. بعد از نماز هفتاد باز ذکر " استغفر الله و اتوب الیه گفته شود. ۳- قرآن به سر گرفتن در شب قدر و خدا را به چهارده معصوم سوگند دادن ۴- خواندن زیارت امام حسین علیه السلام در شب قدر ۵- احیای این شبها ٦- یکی دیگر از اعمال شب قدر اقامه صد رکعت نماز به صورت دور کمتی وافضل آن است که در هر رکعت بعد از حمد، ده مرتبه سوره توحید خوانده شود ۷- یکی دیگر از اعمال شب قدر خواندن دعایی از امام زین العابدین علیه السلام که در مفاتیح الجنان آمده است. اللهم انی امسیت لک عبداً... ۸- قرائت دعای جوشن کبیر در شب قدر ۹- طلب

آمرزش از خدای متعال و در خواست از خدا جهت نیازهای دنیا و آخرت ۱۰- ذکر گفتن و صلوات بر محمد وآل محمد علیهم السلام

۴۰- اعمال مخصوص نوزدهم ماه رمضان را نام ببرید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ۱- صد بار ذکر "استغفر الله ربی واتوب الیه".۲- صد بار ذکر "اللهم العن قتلة امیرالمومنین" ۳ - دعای اللهم اجعل فیما تقضی و تقدر من الامر المحتوم .....

۴۱- اعمال مخصوص شب بیست و یکم ماه رمضان را نام ببرید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ۱- دعای اللهم صل علی محمد وال محمد و اقسم لی حلما یسد عنی باب الجهل ....

۲- لعن بر قاتل امیرالمومنین ۳- زیارت حضرت علی علیه السلام.

۴۲- اعمال مخصوص شب بیست و سوم ماه رمضان را نام ببرید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ۱- تلاوت سوره های عنکوبت و روم که امام صادق علیه السلام فرمود: که تلاوت کنند که این دو سوره در این شب از اهل بهشت است. ۲- قرائت سوره های ... ۳- هزار مرتبه سوره قدر ۴- خواندن و تکرار دعای اللهم کن لولیک حجه ابن الحسن ... ۵- دعای اللهم امتدلی فی عمری با وسع لی فی رزاقی ٦- تلاوت قرآن کریم به هر مقدار که توانستی ۷- دعاوی "یا باطنه فی ظهوره و یا ظاهراً فی بطونه...".

۴۳- در نماز جماعت، اگر فردی موقعی به جماعت رسد که امام مشغول خواندن تشهد آخر نماز است، چنانچه بخواهد به ثواب نماز جماعت برسد باید چه کند؟ - ناشر ایران عرضه -

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ باید نیت کند و تکبیرة الاحرام بگوید و بعد بنشیند و تشهد نماز را با امام بخواند، ولی سلام نگوید و صبر کند تا امام سلام نماز را بگوید، بعد بایستد و نماز را ادامه بدهد یعنی حمد و سوره را بخواند را رکعت اول نماز خود حساب کند. (این طریق مختص تشهد آخر نماز جماع و برای درک ثواب جماعت است و نمی توان آن را در تشهد رکعت دوم نمازهای سه رکعتی و چهار رکعتی انجام داد).

۴۴- خط ریش بستن با تیغ در زیر گلو و روی صورت چه حکمی دارد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ طبق استفتائات آیت الله مکارم اشکالی ندارد.

۴۵- احکام اصلاح صورت با تیغ چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ طبق استفتائات آیت الله مکارم احتیاط در ترک این کار است ولی چنانچه قسمت چانه باقی بماند، تراشیدن بقیه اشکالی ندارد.

۴۶- تفاوت های ولایت فقیه با مجتهد در چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه:** ولایت فقیه منصبی است که بر اساس ادله عقلی و نقلی متعدد و معتبر در عصر غیبت معصومین (ع) برای مجتهدان جامع الشرائط قرار داده شده است و بر اساس آن فقیه و مجتهد جامع الشرائط وظیفه اداره حکومت اسلامی را بر عهده دارد. به عنوان نمونه امام صادق (ع) در مقبوله عمر بن حنظله می فرماید: «... ینظران من کان منکم ممن

قد روی حدیثنا و نظر فی حلالنا و حرامنا و عرف احکامنا فلیرضوا به حکما فانی قد جعلته علیکم حاکما فاذا حکم بحکمنا فلم یقبل منه فانما استخف بحکم الله و علینا ردّ و الراد علینا الراد علی الله وهو علی حدّ الشرک بالله؛ مردم باید دقت کنند و از بین فقهایی که راوی حدیث ما هستند و در احکام حلال و حرام ما صاحب نظرند و با احکام اهل بیت (ع) آشنایی دارند، فقیهی را انتخاب کنند و او را در میان خود حاکم قرار دهند که من او را بر شما حاکم قرار دادم پس هرگاه حکمی کرد و از او قبول نکردند، حکم ما را سبک شمرده اند و ما را رد کرده اند، و آن کس که ما را رد کند خدا را رد کرده است و رد کردن خدا در حد شرک به خدا است» (وسائل الشیعه، ج ۱۸، باب ۱۱، ص ۹۸، ح ۱ - اصول کافی، ج ۱، ص ۶۷) مقصود از شخص آگاه به حلال و حرام، همان فقیه جامع الشرایط است که به هنگام دسترسی نداشتن به معصوم (ع)، عهده دار رهبری و زعامت جامعه اسلامی می باشد.

۴۷- کدام بخش از آموزه های اسلام را باید با یقین پذیرفت؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ آموزه های اسلام، دارای دو بخش اعتقادی و عملی اند. بخش اعتقادی از اصول دین و مذهب سخن میگوید و بخش عملی از فروع دین. اصول دین نیازمند یقین اند و تقلید را بر نمی‌تابد. برای پذیرش این اصول، باید پژوهش کرد تا به دلایلی برای خود برسیم که در توحید، نبوت، امامت، عدل و معاد به یقین برسیم.

۴۸- بخش عملی از احکام آموزه های اسلام شامل چه مواردی است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ بخش عملی از احکام آموزه‌های اسلام شامل فروع دین است که وظایف و آدابی که شارع مقدس بر مکلفان در مقام عمل و رفتار وضع و تشریع کرده است، را شامل می‌شود؛ این شامل نماز، روزه، خمس، زکات، حج، جهاد، امر به معروف، نهی از منکر، تَوَلّی و تبَری می‌شود.

۴۹- مجتهد کیست؟ (متعلق به سایت ایران عرضه)

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ مجتهد کسی است که با کوشش و تحمل رنج و سختی توانایی علمی استنباط احکام دینی از ادله و منابع مربوط را به دست آورده است و میتواند احکام شرعی را از منابعش استنباط و استخراج کند.

۵۰- بر اساس مذهب شیعه، مقصود از ولایت فقیه چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ولایت فقیه (که عبارت است از حکومت فقیه عادل و دین شناس) در رهبری جامعه اسلامی و اداره امور اجتماعی ملت اسلامی در هر عصر و زمان، از ارکان مذهب حقه اثناعشری است که ریشه در اصل امامت دارد.

۵۱- در چه شرایطی تقلید از مجتهد مرده ابتدائاً جایز است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ بنابر احتیاط واجب، تقلید از مجتهد مرده ابتداءاً جایز نیست. ولی اگر در زمان حیات مجتهدی به فتوایش عمل کرده باشد، میتواند با اجازه مجتهد زنده بر تقلید از او باقی بماند. بنابر احتیاط، عدول از مرجع تقلید زنده به مرجع تقلید دیگر جایز نیست، مگر اینکه مرجع دوم از مرجع اول اعلم باشد و فتوای او در مسأله ای مخالف فتوای مجتهد اول باشد

۵۲- مکلف برای شناخت احکام دین و عمل به کدام راه عمل می کند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ مکلف برای شناخت احکام دین و عمل به آنها سه راه دارد.۱ اجتهاد (استنباط و استخراج احکام شرعی و قوانین الهی از مدارک و منابع قطعی که نزد فقهای اسلام مقرر و ثابت شده است)؛۲. احتیاط (عمل کردن به طوریکه مطمئن شود وظیفه شرعی خود را انجام داده است)؛۳ تقلید (در احکام دین به مجتهد جامع الشرایط مراجعه کردن، و به عبارت دیگر، براساس تشخیص و فتوای او اعمال شرعی را به جا آوردن)

۵۳- آیا آب قلیل نجاست را پاک میکند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ اگر چیز نجسی در آب قلیل فرو برده شود نجس می‌شود و چیزی را که نجس شده پاک نمی‌کند. اگر آب قلیل را روی چیزهایی که نجس شده است بریزند، آنها را پاک می کند، ولی آن مقدار آبی که پس از ریخته شدن بر روی نجس، از آن سرازیر میشود، نجس است؛

٥٤- کدام نوع رطوبت باعث نقض طهارت می‌شوند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ب) اقسام رطوبتهایی که گاهی از انسان خارج میشود: ۱. رطوبتی که گاهی بعد از خروج منی از انسان خارج میشود و «وذْی» نام دارد؛۲ رطوبتی که بعضی از اوقات بعد از بول خارج میشود و «ودی» نام دارد؛.۳ رطوبتی که بعد از ملاعبه زن و مرد با یکدیگر خارج م یشود و «مذْی» نام دارد.

۵۵- ظرفهایی که آب طلا یا نقره به آن داده شده، و یا از فلزی ساخته شده که قدری طلا یا نقره مخلوط دارد چه حکمی دارند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ظرفهایی که آب طلا یا نقره به آن داده شده، و یا از فلزی ساخته شده که قدری طلا یا نقره مخلوط دارد؛ به طوریکه، به آن ظرف طلا یا نقره نمیگویند، حکم ظروف طلا و نقره را ندارند.

٥٦- غسل های واجب مخصوص بانوان چه مواردی می باشد ؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ غسل های مخصوص بانوان: حیض و استحاضه و نفاس است .

۵۷- چند مرحله برای انجام تیمم وجود دارد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ برای انجام تیمم ٤ مرحله وجود دارد: ۱. نیت کردن. ۲. زدن کف دو دست بر چیزی که تیمم بر آن صحیح است. ۳. کشیدن کف هر دو دست به تمام پیشانی و دو طرف آن. ٤. کشیدن کف دست چپ بر تمام پشت دست راست و کشیدن کف دست راست بر تمام پشت دست چپ.

۵۸- کدام غسل است که نیازی به وضو برای نماز ندارد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ کسی که غسل جنابت کرده است، نباید برای نماز وضو بگیرد؛ ولی با غسل های دیگر نمیشود نماز خواند و باید وضو هم بگیرد.

۵۹- به جا نیاوردن سهوی واجبات غیر رکنی نماز چه حکمی دارد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ به جا آوردن واجبات دیگر (غیررکنی) لازم است؛ اگر عمداً کم و زیاد شود نماز باطل میشود، اما اگر سهواً باشد نماز صحیح است، مانند قرایت.

٦٠- کدام یک از قیام ها در نماز قیام رکن است؟ {ا یر ا ن عر ضه}

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ قیام هنگام تکبیره الاحرام و قیام پیش از رکوع در نماز قیام رکن هستند اما قیام هنگام قرایت و قیام پس از رکوع قیام غیر رکن است

٦١- اگر نمازگزار پیش از رسیدن به سجده نخست، یادش آید که رکوع را فراموش کرده است حکم نمازش چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ اگر رکوع را فراموش کند و پیش از رسیدن به سجده اول یادش بیاید، باید بایستد؛ و از حالت ایستاده به رکوع برود و چنانچه به حالت خمیدگی به رکوع برگردد کافی نیست، و اگر به این رکوع اکتفا کند نمازش باطل است؛

٦٢- اگر قبل از رکوع رکعت سوم نمازگزار یادش بیاید که تشهد را نخوانده است، حکم چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ اگر نمازگزار برای رکعت سوم بایستد، ولی پیش از رکوع یادش بیاید که تشهد را نخوانده است، باید بنشیند و تشهد را بخواند و دوباره بایستد، سپس آنچه باید در آن رکعت خوانده شود را بخواند و نماز را تمام کند. و پس از نماز به خاطر ایستادن بیجا، بنابر احتیاط مستحب، دو سجده سهو به جا آورد.

٦٣- موالات در نماز به چه معنا است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ موالات یعنی پشت سرهم به جاآوردن اجزای نماز و فاصله نینداختن بین آنها.

٦٤- مبطلات نماز کدامند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ به چیزهایی که نماز را باطل میکند «مبطلات نماز» میگویند و عبارتند از:

۱. از بین رفتن یکی از چیزهایی که باید درحال نماز رعایت شود، مثل پوشش واجب یا غصبی نبودن مکان؛	۷. خندیدن (با صدا و عمدی) ؛
۲. باطل شدن وضو یا غسل یا تیمم	۸. گریه کردن (از ترس خدا و برای امور اخروی اشکال ندارد)؛
۳. رو گرداندن از قبله؛	۹. به‌هم خوردن صورت نماز، مانند کف زدن و به هوا پریدن؛
۴. حرف زدن (عمدی حتی اگر یک کلمه باشد)؛	۱۰. خوردن و آشامیدن؛
۵. روی هم گذاشتن دست ها در جلوی بدن (تکتف)،(آن گونه که بعضی از فرق اسلامی انجام می‌دهند)؛	۱۱. شک‌هایی که نماز را باطل می‌کند، مانند شک در رکعت‌های نماز دو رکعتی یا سه رکعتی؛
۶. آمین گفتن (بعد از حمد)؛	۱۲. کم و زیاد کردن ارکان، مانند کم و زیاد کردن رکوع.[1]

٦٥- موارد وجوب سجده سهو کدام است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ سجده سهو در سه موقعیت باید به جا آید؛ اگر در بین نماز، سهواً حرف بزند؛ اگر یک سجده را فراموش کند؛ اگر در نماز چهار رکعتی بعد از سجده دوم شک کند که چهار رکعت خوانده یا پنج رکعت.

٦٦- کسی که در نماز جمعه شرکت نکرده است، نمازش به چه صورت ادا می شود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ کسی که در نماز جمعه شرکت نکرده است، میتواند نماز ظهر و عصر را در اول وقت بخواند و واجب نیست صبر کند تا نماز جمعه تمام شود.

٦٧- کدام مورد خمس ندارد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ در خمس درآمد، مؤونه استثنا میشود و خمس ندارد. منظور از مؤونه در اینجا هزینه سالانه است (نه هزینه درآمد) و عبارت است از مخارجی که فرد برای اصلاح امر معاش و معاد خود و خانواده تحت تکفل خویش مصرف میکند، مثل مخارج هزینه ها ی خوراک، پوشاک، مسکن، اثاث خانه، وسیله نقلیه، کتاب، مسافرت های متداول، صدقات، جوایز، نذورات، کفارات، مهمانی ها و غیر.

٦٨- حکم تصرف در اموالی که خمس آن داده نشده چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ مکلف پس از رسیدن سال خمسی تا خمس مالش را نداده است، نمیتواند درآن تصرف کند و اگر پیش از پرداخت خمس در آن تصرف کند، مقدار خمس آن را ضامن است و چنانچه با عین مالی که خمسش را نداده است کالا یا زمین یا... بخرد، معامله در مقدار خمس فضولی و موقوف بر اجازه ولی امر خمس است؛ که پس از اجازه ولی امر باید خمس آن کالا یا زمین را به قیمت فعلی حساب نماید و آن را بپردازد.

٦٩- زکات برای کدام مورد واجب است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ پرداخت زکات در نه چیز واجب میشود : گندم، جو، خرما، کشمش، گاو، گوسفند، شتر، طلا و نقره. اسلام برای هریک از این اموال حدی قرارداده که اگر به آن حد رسید پرداخت زکات واجب میشود.

٧٠- امر به معروف و نهی از منکر به چه معناست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ امربه معروف و نهی ازمنکر یعنی مردم را به کار نیک واداشتن و از کار زشت بازداشتن و از واجبات و فرایض بسیار مهم و بزرگ اسلامی به شمار میرود.

٧١- حکم رشوه در قضاء چیست؟ {ا یـ ا ن عـ ض ه}

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ رشوه در قضا، هم بر راشی (رشوه دهنده) و هم بر مرتشی (رشوه گیرنده) حرام است. چنانچه راشی مضطر باشد، رشوه برای او به عنوان ثانوی حرام نیست.

٧٢- بازی با آلات قمار مانند پاسور و غیر آن از طریق کامپیوتر اگر دو نفره باشد، چه حکمی دارد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ بازی با آلات قمار مانند پاسور و غیر آن از طریق کامپیوتر، اگر دو نفره باشد، حکم بازی با آلات قمار را دارد؛ اما اگر کسی به تنهایی بازی می‌کند، بر فرض که مفسده ای بر آن مترتب نباشد، اشکال ندارد.

٧٣- آیا گرفتن سود دربرابر سپرده هایی که مردم در بانک میگذارند، حلال است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ به طور کلی، معاملات بانکی که بانکها بر اساس قوانین مصوب مجلس شورای اسلامی و مورد تأیید شورای محترم نگهبان انجام میدهند، اشکال ندارد و محکوم به صحت است و سود حاصل از به کارگیری سرمایه بر اساس یکی از عقود صحیح اسلامی شرعاً حلال است؛ بنابراین، اگر گرفتن پول از بانک برا ی خرید مسکن و مانند آن تحت عنوان یکی از آن عقود باشد، بدون اشکال است. ولی اگر به صورت قرض ربوی باشد، هرچند گرفتن آن از نظر حکم تکلیفی حرام است، ولی اصل قرض از نظر حکم وضعی صحیح است و آن مال، ملک قرض گیرنده می شود و جایز است در آن و در هر چیزی که با آن می خرد تصرف نماید.

٧٤- آیا نماز در لباس معطر به عطرهای امروزی که حاوی الکل است، صحیح است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ اگر علم به نجاست آن عطرها نداشته باشد، نماز در این لباس ها اشکال ندارد.

بخش دوم: معارف اسلامی

۱- آیه شریفه «ان فی السماوات و الارض لایات للمومنین » به کدام یک از براهین نظم اشاره دارد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ قرآن کریم؛به برهان نظم بسیار اهمیت داده و انسانها را دعوت می کند که در خلقت پیچیده موجودات و آسمانها و زمین و کوهها بیاندیشید و چنان دلالت نظم برناظر را بدیهی می داند که می فرماید؛ فقط به یاد آنها بیاور،یعنی انسانها با کمترین توجهی- اگر بخواهند- می توانند دست توانای خداوند علیم و حکیم را مشاهده کنند.چنانچه در این آیه می فرماید: (إِنَّ فِی السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآیاتٍ لِلْمُؤْمِنِینَ) به راستی در آسمانها و زمین برای مؤمنان نشانه هایی است که نشان از وجود هماهنگی در کل عالم دارد.

۲- چرا خداوند، یک کتاب را معجزه پیامبر اسلام (ص) قرار داده است؟ (تالیف سایت ایران عرضه)

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ از آن جا که پیامبر اکرم(ص) آخرین پیامبر و تعلیمات ایشان برای همه زمان های بعد از اوست، سند نبوت و حقانیت او نیز به گونه ای است که در همه زمان ها حضور دارد و هم اکنون نیز مخالفان را به آوردن سوره ای مانند سوره های خود دعوت می کند.اگر معجزه پیامبراکرم از نوع کتاب و علم و فرهنگ نبود، نمی توانست شاهدی حاضر و دائمی بر نبوت ایشان باشد.

۳- کدام یک از ماجراهای تاریخی اسلام در زمینه ی اثبات ولایت حضرت علی(ع) درحجه الوداع اتفاق افتاد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ غدیرخم نام ناحیه ای میان مکه و مدینه است که پیامبر اسلام درحجهالوداع،علی بن ابی طالب را «ولی»پس ازخود اعلام کرد.

٤- از آیه شریفه « فَمَنْ یَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّهٍ خَیْراً یَرَّهُ»، کدام مفهوم دریافت می شود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ تجسم اعمال: موضوع تجسم اعمال هم مربوط به پاداش و عقاب اخروی است و هم مربوط به گواهان روز قیامت؛ زیرا تجسم عمل، بهترین گواه بر عمل است.تجسم اعمال به این معنا است که اعمال نیک و بد انسان صورتی دنیوی دارند که ما آن را مشاهده می کنیم و نیز صورتی اخروی که هم اکنون در دل و نهاد عمل نهفته است.

۵- از ترجمه آیه شریفه «برای هر ملتی اجلی است، که چون فرا رسد نه ساعتی ان را پس اندازد و نه پیش»، کدام مفهموم دریافت می شود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ قرآن برای جامعه، همانند فرد، مرگ قائل شده است.مرگ جامعه بر اثر ظلم و ستم و گناه و نافرمانی خدا پیش می آید.

قرآن کریم در این باره می فرماید:(وَ لِکلِّ أُمَّه أَجَلٌ فَإِذا جاءَ أَجَلُهُمْ لا یسْتَأْخِرُونَ ساعَه وَ لا یسْتَقْدِمُونَ)

معنی آیه شریفه فوق این است که: هر امتی را أجلی [مهلت و سرآمدی] است؛ پس هنگامی که أجل‌شان سر رسید، نه [می‌توانند] لحظه‌ای به تاخیر اندازند و نه پیشی گیرند.

٦- قرآن کریم، کدام عبادت را در بسیاری از موارد، پس از برپا داشتن نماز؛ تاکید کرده است و شرایط آن کدام است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ زکات یکی از واجبات دین مبین اسلام است که در واقع آزمونی مالی و وسیله ای برای طهارت مادی و معنوی مسلمانان و ابزاری در جهت رفع و ریشه کن کردن فقر در جامعه اسلامی می باشد.در قرآن کریم در آیات بسیاری بر پیوستگی زکات با نمازتاکید شده است که زکات بر ۹ چیز شامل می شود با این شرط که مقدار آنها به حد نصاب معنینی برسد.

۷- عبارت «خداوند سمیع و بصیر است»؛ بیانگر کدام صفت خداوند است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ علم الهی از اوصاف ثبوتی و ذاتی خدواند؛ است.خدا به ذات خود و به همه موجودات آگاه است.بینابریان سمیع بصیر بودن خداوند بیانگر آگاهی خدا از همه مواردی است که در عالم رخ می دهد و علم آن نزد خداست.

۸- کدام مورد، بیانگر جنبه‌های اعجاز لفظی قرآن است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ هر کتابی از دو جنبه قابل بررسی است: یکی لفظی و دیگری محتوایی، قرآن کریم در هر دو جنبه معجزه است.

اعجاز لفظی:

۱- هرکس که اندکی با زبان عربی آشنا باشد، پس از انس با قرآن، درمی‌یابد که این کلام با سایر کلام‌ها کاملاً متفاوت است.

۲- فصاحت و بلاغت قرآن کریم، از آغاز نزول مورد توجه همگان و حتی مخالفان قرار گرفت.

۳- زیبایی‌های لفظی، ساختار موزون کلمه‌ها و جمله‌ها، رسایی در معنا با وجود ایجاز و اختصار و بسیاری دیگر از ویژگی‌های هنرمندانه ادبی قرآن کریم، بی‌مانند است.

٤- همین زیبایی و شیرینی بیان، موزون بودن کلمه ها و رسایی تعبیرات، در طول تاریخ سبب نفوذ خارق‌العاده این کتاب آسمانی در افکار و نفوس شده است.

۹- حکم قرآنی « قاعده نَفْیِ سَبیل» چگونه محقّق می‌شود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ضرورت حفظ استقلال جامعه‌ی اسلامی (یکی از دلایل ضرورت تشکیل حکومت اسلامی): یکی دیگر از عواملی که تشکیل حکومت اسلامی را ضروری می کند، استقلال جامعه اسلامی است.قرآن کریم از مؤمنان می خواهد که سلطه ی بیگانگان را نپذیرند و زیر بار آن ها نروند؛ این حکم قرآنی را «قاعده نفی سبیل» می گویند.

مستکبران و ستم گران جهان همواره بر آن اند که بر جوامع دیگر مسلط شوند و از منابع مادّی و معنوی آنان بهره ببرند.تشکیل حکومت اسلامی، هم مانع سلطه‌ی بیگانگان می شود و هم می تواند روابط سیاسی، اقتصادی و فرهنگی را با سایر کشورها به گونه ای تنظیم کند که جامعه اسلامی استقلال خود را در جهات مختلف حفظ نماید و بیگانگان برای تسلط بر مسلمانان راهی را نیابند.

۱۰- کدام یک از موارد زیر، معرّف صفات خداوند است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ صفات سلبی، صفاتی است که از نقص و نیاز ناشی می شود و خداوند از داشتن این صفات مبراست.

صفاتی که جنبه کمال دارد و خداوند آن ها را داراست؛ صفات ثبوتی است.

البته صفات کمالی خدا را نمی توان به شماری خاص محدود کرد، زیرا او هر کمالی را داراست.صفات سلبی نیز شمار خاصی ندارد، بلکه هرگونه نقصی و کاستی را باید از خدا سلب کرد و اگر متکلمان از برخی صفات ثبوتی و سلبی بیشتر یاد می کنند، از قبیل بیان مصداق و نمونه است.

۱۱- اگر جامعه‌ای بخواهد به عدالت اجتماعی دست یابد، مهم‌ترین شروط آن کدام است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ اگر جامعه ای بخواهد به عدالت اجتماعی دست یابد، مهم ترین شرط آن داشتن اختیار و همراهی عمومی افراد جامعه(ی مختار) است؛ زیرا اگر این شرط(همراهی عمومی جامعه) نباشد،خداوند کریم جامعه را تغییر نمی دهد؛ لذا آیه شریفه « انّ اللّه لا یغیّر و اما بقوم.....» نشان دهنده نقش اختیار در تعیین سرنوشت خود و جامعه است.(دینی سال سوم دبیرستان)

۱۲- از آیه شریفه (وابتع فیما اتاک اللّه الدّار الاخره و لاتنسی نصیبک من الدّنیا)، کدام مفهوم دریافت می شود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ متن کامل آیه شریفه فوق این است: (وَابْتَغِ فِيمَا آتَاک اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَه وَلَا تَنْسَ نَصِيبَک مِنَ الدُّنْيا وَأَحْسِنْ كمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيک وَلَا تَبْغِ الْفَسَادَ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لَا يحِبُّ الْمُفْسِدِينَ).

معنی آیه این است: و با آنچه خدایت داده سرای آخرت را بجوی و سهم خود را از دنیا فراموش مکن و همچنانکه خدا به تو نیکی کرده نیکی کن و در زمین فساد مجوی که خدا فسادگران را دوست نمی دارد.

از توجه به آیه فوق به روشنی قابل استنباط است که بیان شد که انسان نباید سهم خود از دنیا و اعمال نیکی که در آن می تواند انجام دهد را فراموش کند که این مفهوم به خوبی صحیح بودن گزینه (٤) را نشان می هد.

۱۳- از دیدگاه قرآن کریم؛معاد به کدام معناست؟ (طراحی توسط ایران عرضه)

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ از دیدگاه قرآن معاد به معنای برانگیخته شدن و زنده شدن دوباره روح وجسم با هم است.کسانی که معتقدند در عالم آخرت؛ فقط روح به تنهایی محشور می شود، دیدگاه آنان مخالف دیدگاه قرآن است.

١٤- سجود فرشتگان بر آدم، حاکی از کدام حقیقت است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه: گزینه ۲** ⇦ شیخ طوسی درباره این سجده دو وجه را ذکر کرده است: وجه نخست که امر به سجده برای تکریم و تعظیم شأن آدم بوده است.وجه دوم مبنی بر این‌که این سجده، به معنای خضوع و فرمان‌برداری بوده و نه جبین بر خاک نهادن در برابر آدم.براساس روایتی از امام رضا علیه‌السلام، سجده فرشتگان، پرستش خداوند از یک سو، واکرام و احترام آدم از سوی دیگر بود؛ چرا که اهل‌بیت علیهم‌السلام، در صلب آدم بودند (متعلق به سایت ایران عرضه)

۱۵- اولین قدم در دوستی خالصانه با خداوند، برخورداری از کدام مورد است؟

۱) حسن فاعلی و حسن فعلی ۲) حسن فاعلی و نیت خالصانه

۳) حسن فعلی و انجام عمل صالح ٤) حسن فعلی و تلاش برای کار خیر

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ اولین قدم در دوستی خالصانه با خداوند برخورداری از حسن فاعلی و فعلی می باشد.

۱٦- با توجه به حدیث پیامبر گرامی (ص) « نحن معاشر الانبیا، أمرنا ان نکلم الناس علی قدر عقولهم » علت آمدن پیامبران متعدد چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ علت آمدن پیامبران متعدد،رشد تدریجی فکر و اندیشه و امور مربوط به آن مانند دانش و فرهنگ میباشد.

۱۷- از آیه شریفه (فبشر عباد الّذین یستمعون القول فیتبعون احسنه)، کدام مفهوم دریافت می‌شود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ پس بندگان را بشارت ده! همان کسانی که آن سخن خاص را می‌شنوند و از آن به بهترین وجه پیروی می‌کنند.

علامه طباطبایی در تفسیر این آیه شریفه می نویسند: حق و رشد، مطلوب بندگان خداست، و به همین جهت هر چه بشنوند به آن گوش می‌دهند و این طور نیست که متابعت هوای نفس کنند و هر سخنی را به صرف شنیدن بدون تفکر و تدبر رد کنند.پس جمله" الَّذِینَ یسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَیتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ "مفادش این است که: بندگان خدا طالب حق و رشدند، به هر سخنی که گوش دهند بدین امید گوش می‌دهند که در آن حقی بیابند و می‌ترسند که در اثر گوش ندادن به آن، حق از ایشان فوت شود.

۱۸- ریشه مشترک غرایز اصلی در انسان، کدام است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ غریزه حبّ نفس و خود دوستی ریشه جمیع غرائز انسانی بوده، هدایت و ارضای صحیح آن، منشأ اصلاح سایر غرائز گشته، زمینه شایستگی فرد و جامعه را فراهم می آورد، انحراف آن نیز سرچشمه بسیاری از مفاسد فردی و اجتماعی و باعث پیدایش و ظهور صفات ناپسند زیادی در نفس خواهد گشت.

۱۹- اگر انسان چیزی را که اجاره کرده از بین برود،چه حکمی دارد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه: گزینه ۱** ⇦ ولو این که در نگهداری آن کوتاهی نکرده، ضامن است زیرا آن چیز هنگامی که در نزد ما بوده آسیب دیده است

۲۰- از حدیث امام صادق (ع) که فرمودند: «الله همان است که همه مخلوقات هنگام نیازها،سختیها و نا امیدی ازهرچیزبه او پناه می آورند» کدام موضوع مفهوم می گردد؟ (تهیه شده توسط ایران عرضه)

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ زیرا فطرت همه موجودات یک گرایش درونی است که آنهارا به سمت خدا سوق میدهد.

۲۱- آیه شریفه (الم أعهد الیکم یا بنی آدم لاتعبدو الشیطان انّه لکم عدّو مبین)، بیانگر کدام موضوع است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ با توجه به اینکه گفته شده" انه لکم عدو مبین" در میابیم که شیطان دشمن آشکار آدمی است.

۲۲- مضاربه، به کدام معنی است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ مضاربه در اصطلاح فقها عبارت است از عقد ی که به موجب آن شخصی با سرمایه شخص دیگر به تجارت می‌پردازد.و سود حاصل از آن میان آنها تقسیم می‌گردد.

۲۳- یکی از نام های قیامت، «یوم التّناد» است، جهت آن چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ یکی از تعبیرات قرآنی که بر سختی ها و مشکلات و گرفتاری های روز محشر، اشاره دارد؛ آیه ۳۲ سوره غافر است که قرآن کریم در توصیف آن ها از زبان مومن آل فرعون میگوید: «وَ يَا قَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ»غافر/۳۲ – (ای قوم من! همانا من از روزی که یکدیگر را به فریاد بخوانید بر شما بیمناکم.این آیه روز قیامت را با عبارت "یوم التناد" خاطرنشان کرده است.روزی که مردم همدیگر را صدا می زنند و از همدیگر طلب یاری می نمایند.

امام صادق (ع) می فرماید: یوم التناد روزی است که اهل جهنم، اهل بهشت را ندا می زنند که از آب یا رزق های بهشتی به ما هم بدهید.(البرهان٤ / ٧٥٦) اما پاسخ اهل بهشت در یک کلمه خلاصه می گردد: نمی توانیم! زیرا «انَّ اللّه حَرَّمَهُما عَلَى الكافِرِينَ» (اعراف / ۵۰) خدا آن دو (آب و رزق) را بر کافرین حرام کرده است.کسی که در این دنیا، میان دریای عظیم شهوات و لذات غیرالهی غرق است و ندای هدایت را گوش نمی دهد؛ یا فردی که پاسخ ندای تظلم خواهی مظلومی را نمی دهد؛ این گونه روز قیامت گرفتار خواهد شد.دست نیاز به سوی بهشتیان دراز می کند و پاسخی دریافت نمی کند.آن روز، روز فریاد او خواهد بود.فریاد از این همه بی خبری در دنیا.او انگشت حسرت را به دهان خواهد گرفت؛ ملتمسانه طلب کمک می کند؛ ولی صدایش به گوش نخواهد رسید.

۲٤- بهترین گواه بر اعمال خوب و بد انسان چیست و کدام آیه شریه موید آن است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ گواهان روز رستاخیز به دو گروه تقسیم می‌شوند: ۱- شاهدان عینی خارجی (خدا و پیامبران و...) ۲- گواهان داخلی (اعضاء بدن مجرم).در این جا می‌توان از نوع دیگر از شهادت نیز نام برد هر چند خود بحث جداگانه‌ای دارد و آن مسأله تجسم اعمال است.مقصود از «تجسم اعمال» این است که اعمال انسان اعم از نیک و بد در سرای دیگر جلوه خاصی دارند، افعال نیک انسان به صورت موجودات زیبا و دلنشین خود را نشان می‌دهند و گناهان انسان به صورت موجودات مهیب و کریه مجسم شده و در حالی که خود یک نوع کیفر برای مجرم به شمار می‌روند، بر جرائم او نیز گواهی می‌دهند.

۲۵- با توجه به آیهء شریفهء (لقد ارسلنا بالبینات و انزلنا معهم الکتاب و المیزان...) مسلمانان وظیفه دارند جامعه را براساس کدام مورد بنا کنند و برترین مقام رسول خدا (ص) کدام است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ در این آیه منظور از کتاب و میزان سنجش اعمال بر مبنای عدل و قسط است و برترین مقام رسول خدا ولایت معنوی می باشد.

۲٦- عصمت پیامبران ناشی از کدام مورد است و اگر پیامبری در دریافت و ابلاغ وحی معصوم نباشد، چه اتفاقی می افتد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ عصمت پیامبران ناشی از مرتبه ای از ایمان و تقوا ی آنها می باشد که هیچ گاه به سوی گناه نمی‌روند و اگر پیامبری: ۱- در دریافت و ابلاغ وحی معصوم نباشد دین الهی به درستی به دست مردم نمی رسد و امکان

هدایت از مردم سلب می شود.۲- اگر در مقام تعلیم و تبیین دین معصوم نباشد امکان انحراف در تعالیم الهی پیدا می شود و اعتمادمردم به دین از دست می رود ۳- اگر در اجرای فرمان الهی معصوم نباشد امکان دارد کارهایی مخالف دستورات الهی انجام دهد و مردم با سرمشق گرفتن از او منحرف شوند.در این سوال مورد اول مورد پرسش قرار گرفته است. (ایـران‌عـرضه)

۲۷- اضطراب از فنا و نابودی، گریبانگیر کدام افراد است و این اضطراب، برخاسته از چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ اضطراب از مرگ گریبان گیر کسانی است که میکوشند از مرگ غافل شوند و این اضطراب برخواسته از جهل به حقیقت مرگ است

۲۸- با توجه به آیه شریف « کتب علیکم اذا حضر احدکم الموت ان ترک خیرا...» از دستورهای الهی است که هر مسلمانی هنگام مرگ چه عملی را انجام دهد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ پاسخ تشریحی: بر شما مقرّر شده که چون یکی از شما را (نشانه‌های) مرگ فرا رسد، اگر مالی از خود به جای گذارده، برای پدر و مادر و نزدیکان به طور شایسته وصیّت کند، این کار حقّ و شایسته پرهیزکاران است.

۲۹- ارتکاب به کدام مورد موجب تنفر و بیزاری در انسان می‌گردد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ اگر انسان هنگامی که اولین گناهان را مرتکب می‌شود شخصیت آلوده و وحشتناک فردای خود را ببیند به شدت از آن بیزاری می‌جوید و دوری می‌کند.گرفتاری و عادت به گناه سبب فراموش شدن تنفر اولیه از گناه می‌شود و توجیه و عادت به گناه از پرتگاه‌های خطرناک سقوط در وادی ضلالت است.

۳۰- اگر متعلق شناخت علم حضوری؛خدا و امور مرتبط به آن باشد، آن را چه می گویند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ اگر متعلق علم حضوری،خدا و امور مرتبط با خدا باشد را شهود عرفانی گویند.در مورد شهود عرفانی فرمایش امام علی (ع) را داریم که میفرمایند: «من خدایی را که نبینم عبادت نمی کنم؛البته نه با چشم سر بلکه با چشم قلب»بنابراین امیر المومنین هم پیش از اینکه اشیا را مشاهده کند، خدا را مشاهده می کند و سپس در پرتو رویت خدا، به اشیا آگاه می شود.

۳۱- «ابتلای به بیماری در اثر عدم رعایت قوانین بهداشتی» و «خود را محاط در نتایج اعمال خویشتن یافتن»، به ترتیب منجر به تحقق کدام یک از انواع کیفر میشود؟ (تهیه شده توسط ایران عرضه)

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ابتلای بیماری در اثر رعایت نکردن بهداشت؛ کیفر طبیعی دارد زیرا محصول خود عمل می باشد و نمیتوان آن را تغییر داد و خود را محاط در نتایج اعمال خویشتن یافتن کیفر اخروی دارد زیرا در آن دنیا انسان عین عمل خود را میبیند و نه کمتر و نه بیشتر

۳۲- آیه شریفه « فَذَكِّرْ إِنَّما أَنْتَ مُذَكِّرٌ»، ناظر بر کدام یک از اهداف بعثت انبیاست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ آیات قرآن درباره ی رسالت و حکمت اصلی بعثت پیامبران، به چند دسته تقسیم می گردد:

۱.تحقق بخشیدن به طرح تکامل انسان، در قالب پرستش خداوند: «ان اعبدوالله واجتنبوا الطاغوت« (سوره نحل، ۳٦)

۲.زمینه سازی برای تحقق هدفی والا در قالب آموزش ها: «و یعلمهم الکتاب و الحکمه» (جمعه، ٤۲)

۳.یادآوری و بازگرداندن انسان به فطرت خدا جویش: « إِنَّما أَنْتَ مُذَكِّرٌ » (غاشیه، ۲۱)

٤.تشکیل حکومت و گسترش عدالت: «...لیقوم الناس بالقسط...» (حدید، ۲۵«(فاحکم بین الناس بالحق» (ص، ٢٦)

۳۳- با توجه به ترجمهٔ زیر از آیهٔ شریفه، کدام مفهوم دریافت می شود؟

«پس با دشواری، آسانی است، آری با دشواری آسانی است.»

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ساختار آدمی به گونه ای است که بسیاری از توانایی ها و استعدادهای او در سایه مواجهه با سختی ها و مشکلات شکوفا می شود.بسیاری از اختراعات و ابتکارات در برخورد با مشکلات و سختی ها حاصل می شوند.بنابراین، وجود شرور برای تکامل روحی و معنوی و علمی انسان سودمند است.قرآن در این باره در آیات ۵ و ٦ سوره حشر می فرماید: پس با دشواری،آسانی است.آری با دشواری آسانی است.

۳٤- مهم‌ترین شعار اسلام و بهای بهشت، به ترتیب کدامند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ «لا اله الا الله» مهم ترین شعار اسلام، کلمه ی توحید و جامع همه ی ابعاد و اقسام توحید و نفی هر گونه شرک است.رسوال اکرم (ص): بهای بهشت «لا اله الا الله» است.

۳۵- لباس نمازگزار نباید از حیوان حرام گوشت باشد.اگر مویی از آن، همراه نمازگزارباشد، نمازش چه حکمی دارد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ بنابر احتیاط باطل است

۳۶- قیام قبل از رکوع، از کدام واجبات نماز است و اگر بر اثر فراموشی ترک شود، نمازش چه حکمی دارد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ چون قیام قبل از رکوع واجب است، یک رکن از نمار محسوب میشود.و ترک آن چه عمدا و چه سهوا حرام است.

۳۷- در قرآن کریم، پس از توحید، بیشترین سخن درباره چه موضوعی است و عشق به خداوند در وجود ما چه چیزی را اثبات می نماید؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ بعد از توحید مهم ترین موضوعی که در قرآن کریم سخن رفته، معاد است.عشق به خدا در وجود ما لزوم توجه به اطاعت از دوستان خداوند را ایجاب می کند.

۳۸- این کلام امیرالمومنین علیه السلام، با کدام عبارت هم معنی است؟

« خدا رحمت کند کسی را که بداند از کجا آمده، در کجاست و به کجا می رود.»

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ زیرا کسی که بداند هدف از آفرینش وی چه بوده است و در چه جایگاهی قرار دارد؛ شایستگی رحمت خداوند را دارد.

۳۹- از آیهٔ شریفهٔ (و ما ارسلنا من رسول الّا بلسان قومه لیبین لهم...)، کدام پیام دریافت می شود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ خداوند در آیه ی ٤ سوره ی ابراهیم می فرماید:«و ما ارسلنا من رسول الا بلسان قومه لیبین لهم: و هیچ پیامبری را نفرستادیم جز به زبان قومش تا بتواتند برای آنان به روشنی بیان کند.»از این عبارت و آیه برداشت می شود که میزان درک و فهم انسان های هر زمان،تاثیر گذار در سطح تعلیمات انبیاء می باشد.

رشد تدریجی سطح فکر و اقوام،یکی از علل آمدن پیامبران متعدد است.یعنی در هرزمان، هر مکان،یک فرهنگ و زبان متفاوت از سایرین وجود داشته است،برای اینکه این افراد از نعمت پیامبران محروم نمانند؛ خداوند برای آنها پیامبری را فرستاده است.(درس سوم کتاب دین و زندگی سال سوم)

٤٠- اگر بگوییم: «خدا به اندازه ظرفیت و شایستگی هر شیء به او وجود و کمال افاضه کرده است»، به کدام موضوع اشاره کرده ایم؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ عدل تکوینی

معنای عدل در نظام تکوین یا جهان خلقت آن است که خدا در چنین نظامی به هر موجودی به اندازه شایستگی و قابلیت او نعمت داده است و به تعبیری خدا به اندازه ظرفیت و شایستگی هر شیء به او وجود و کمال افاضه کرده است و اجزای جهان در یک هماهنگی دقیق براساس قوانین ثابت با هم پیوند دارند، به گونه ای که نظم حاکم بر موجودات و کل نظام خلقت، گواه روشنی بر چنین عدلی است.در روایات نیز آمده است که جهان بر عدالت استوار شده است که این معنا به عدالت تکوینی اشاره دارد.

٤١- وعده خداوند به کسانی که ایمان دارند و عمل صالح انجام می دهند، چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ با تامل در آیه شریفه زیر به خوبی برمیاید که: «وعد الله الذین ءامنوا منکم و عملو الصالحات لیستخلفنهم فی الارض»

« خدا به کسانی که ایمان آوردند و عمل صاحل انجام دهند وعده داده است که آنان را جانشین در زمین قرار دهد.»

٤٢- کدام مورد باعث شد اسلام از خطر نابودی رهایی یابد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ثقلین؛ به معنای دو ثقل، دو چیز گرانبها.این دو ثقل عبارت اند از قرآن و عترت.

٤٣- چرا جامعه اسلامی نیازمند حکومت و ولایت است و رهبری جزو احکام بسیار مهم شمرده شده است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ دین یک برنامه کامل و همه جانبه است و غیر ممکن است که از حکومت و اداره جامعه غافل بماند و مردم را به یک نظام حکومتی درست هدایت نکند.

٤٤- «چیز نجس که انسان شک دارد پاک شده است یا نه» و «چیز پاک اگرشک کند نجس شده است یا نه»، به ترتیب ناظر بر کدام حکم است؟ (تنظیم توسط فروشگاه ایران عرضه)

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه: گزینه ۱** ⇦ در هر دو حالت برحسب احتیاط نجس است.

٤٥- آیات شریفهٔ (قُل هُوَ اللّهُ أحَدٌ) و (لَو کَانَ فِیهِمَا آلِهَه إلاّ اللّهُ لَفَسَدَتا)، به ترتیب، بیانگر کدام بُعد از ابعاد توحید است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ مقصود از توحید ذاتی، این است که خدا یگانه؛بی همتا و بی مانند است.به عبارت دیگر؛ خدا به گونه ای است که کثرت نمی پذیرد.مانند آیه شریف:« قل هُوَ اللّهُ أحَدٌ»

توحید در ربوبیت به معنای آن است که تنها خدا در اداره و تدبیر و کارگردانی جهان و انسان مؤثر است.مانند آیه شریفه: لَو کَانَ فِیهِمَا آلِهَه إلاّ اللّهُ لَفَسَدَتا

٤٦- شرط پذیرفته شدن نماز چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه**⇦ شرط پذیرفته شدن نماز این است که نمازگزار در انجام این وظیفه؛ اخلاص داشته باشد و از انگیزه های پست مادی،دور باشد.

٤٧- از آیه شریفه «وَ ما مِنَّا إِلاَّ لَهُ مَقامٌ مَعْلُومٌ» کدام مورد مفهوم می گردد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ و ما منّا إلاّ له مقام معلوم:

١ - هر یک از فرشتگان، دارای مقام و منزلتی معلوم و معین در پیشگاه خداوند

٢ - فرشتگان، دارای مراتب و درجات گوناگون

٣ - هر یک از فرشتگان، دارای کار و نقشی معین و معلوم در جهان« مقام» در اصل به معنای مکان قیام است; ولی چون قیام غالباً برای انجام عمل صورت می گیرد، ازاین رو این واژه بر عملی اطلاق می شود که فرد برای آن قیام می کند.

٤٨- پرستش و اطاعت از غیر خدا، به ترتیب موصوف به کدام شرک است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ شرک بر دو نوع جلی و خفی است، شرک جلی این است که به صورت علنی و زبانی برای خداوند سبحان شریک قائل بشوی و برای ذات مقدسش شریک قائل شود، اما شرک خفی این است که در ظاهر خداوند را واحد بپنداری اما در مقام عمل شریک قائل شوی.

٤٩- تاریخ انبیاء نشان می دهد که مسئله توحید در خالقیت؛ مورد مناقشه امت ها نبوده است.اگر شرکی در کار بوده،بیشتر مربوط به کدام بعد است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ بر طبق جنبه توحید در ربوبیت (توحید ربوبی)، تاریخ انبیاء نشان می دهد که مسئله توحید در خالقیت مورد مناقشه امتهای آنان نبوده و اگر شرکی در کار بوده، بیشتر مربوط به تدبیر و کارگردانی عالم بوده است.

٥٠- کدام نوع صفت خداوند با مصداق مقابل آن، از ارتباط ذات الهی با مخلوقات انتزاع می شود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ صفات ثبوتی خدا را می توان به صفات ذاتی و فعلی نیز تقسیم کرد:

صفات ذاتی آن دسته از صفات اند که از ذات الهی انتزاع می یابند.این صفات را بدان رو «ذاتی» نامیده اند که همواره با ذات الهی اند و در انتزاع آنها نیاز به تصور موجودات دیگر نیست و ذات همواره متصف به آنها است؛ مانند علم، قدرت و حیات.

صفات فعلی خدا آن دسته از صفات اند که از ارتباط ذات الهی با مخلوقات انتزاع می شوند؛ مانند صفت خالقیت که از وابستگی وجودی مخلوقات به ذات الهی انتزاع میگ ردند؛ یعنی آنگاه خدا به صفت خالقیت متصف می شود که او و مخلوقات و رابطه وجودی میان آنها را درنظر بگیریم.در این صورت است که صفت خالقیت انتزاع می شود و می گوییم خدا خالق موجودات است.

بدین سان، اگر خدا را بدون مخلوقات درنظر بگیریم، متصف به خالق و رازق بودن نمی شود؛ ولی در مقابل برای انتزاع صفات ذاتی، نیازی به فرض مخلوقات و موجودی غیر از خداوند نیست. اایران‌عرضهإ

۵۱- با توجه به اینکه خداوند به پیامبر گرامی اسلام (ص) می فرماید:« پس تذکر ده که تو تنها تذکر دهنده ای» به کدام موضوع اشاره دارد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ از دلایل نقلی فطری بودن خداشناسی این است که به استناد برخی از آیه های قرآن، انبیاء الهی آمده اند تا انسانها را به تأمل در آفاق و انفس دعوت کنند و به این شناخت فطری بازگردانند، مانند« پیامبر، پس تذکر ده که تو تنها تذکر دهنده ای.»

اصل معرفت خدا در روح و جان آدمی باقی است (حتی در فرزندان مشرکان) و از آنجایی که انسان ممکن است متعلق مناسب فطرت خود را نشناسد و یا در مصداق خطا کند پیامبران الهی می کوشند تا متعلق فطرت را به انسانها بازشناسانند.(کتاب اندیشه اسلامی۱)

۵۲- اولین ثمره و بالاترین میوه اخلاص به ترتیب کدام است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ - اولین ثمره اخلاص، عدم نفوذ شیطان در انسان و یأس او از فرد با اخلاص است

- بالاترین میوه اخلاص در بندگی، دیدار محبوب حقیقی و تقرب به پیشگاه کسی است که نهایت آرزوی عارفان، ولی مؤمنان و معبود عالمیان است.

۵۳- قرآن کریم در بسیاری از موارد پس از برپا داشتن نماز برکدام حکم تاکید کرده است و طلا و نقره در کدام صورت واجب است؟ {ا یر ا ن عر ضه}

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ قرآن در بسیاری از موارد پس از برپا داشتن نماز بر زکات تاکید کرده است.و طلا و نقره به صورت سکه‌ای باشد که معامله با آن رواج دارد.

۵٤- پیام حدیث شریف «کیف یعرف غیره من یجهل نفسه»، چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ انسان باید ابتدا قوا و ابزار شناخت خود و گستره و مرزهای آنها را بشناسد تا بعد به شناخت جهان دست یابد.

حضرت علی(ع) می فرماید: کیف یعرف غیره من یجهل نفسه: کسی که خود را نمی شناسد؛ چگونه غیر خود را تواند شناخت.

۵۵- آیه شریفه (و ان علیکم الاحافظین کراماً کاتبین یعلمون ما تفعلون) اشاره به کدام‌یک از شاهدان و گواهان روز حساب و در کدام مرحله از قیامت دارد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ برای شما نگهبانانی گمارده شده است، نویسندگانی گران قدر، آنچه را که انجام می‌دهید می‌دانند.و در مرحله دوم قیامت قرار دارد

۵٦- با توجه به آیه شریفه « کتب علیکم اذا حضر احدکم الموت ان ترک خیراً...» کدام دستورات الهی است که هر مسلمانی هنگام مرگ باید انجام دهد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ «کتب علیکم اذا حضر احدکم الموت ان ترک خیرا الوصیه للولدین والاقربین بالمعروف...؛» بر شما نوشته شده: «هنگامی که یکی از شما را مرگ فرا رسد، اگر چیز خوبی (مالی) از خود به جای گذارده، برای پدر و مادر

و نزدیکان، بطور شایسته وصیت کند! این حقّی است بر پرهیزکاران! («المعروف» چیزی را که اهل درک و فهم آن را بشناسند و در آن هیچ گونه ظلم و ستمی انجام نگیرد.

۵۷- کدام مورد، در رابطه با آمادگی جامعه بشری برای دریافت برنامه کامل زندگی، صحیح است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ زیرا رشد عقلی بشر به میزانی رسیده بود که بتواند کامل ترین برنامه را دریافت کند و تفکر در کتاب خدا به معرفت کاملی از خود و پیرامونش دست یابد.

۵۸- معنای «حکیم بودن خداوند»؛در کدام مورد آمده است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ یکی از صفات ثبوتی خداوند؛ حکمت است و از این رو؛ خدواند حکیم و همه افعال خدا غایتمند(هدفدار) است.

۵۹- عبارت‌های «خداوند به هر موجودی، به اندازه شایستگی و قابلیت او نعمت داده است» و «جهان بر عدالت استوار شده»، به ترتیب به کدام معنای عدل اشاره دارد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ در جمله اول خداوند شایستگی و قابلیت هر فرد را برای اعطای نعمت الهی در نظر گرفته است لذا میتوان به عدل تشریعی پی برد.در عدل تکوینی سخنی از وظایف و تکلیف های الهی نیست و تنها به جهان هستی اشاره شده است و عدالت در نظام آفرینش اشاره شده است، همانگونه که در جمله دوم به آن اشاره شده

٦٠- آیه شریفه « ان الصلاه کانت علی المومنین کتاباً موثوناً » به کدام یک از اسرار نماز اشاره دارد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه**⇦ «إِنَّ الصَّلَاه كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَاباً مَوْقُوتاً(نساء: ۱۰۳)؛ نماز بر مؤمنان در اوقات معین مقرر شده است. (متعلق به سایت ایران عرضه)

٦١- از حدیث امام صادق (ع) که فرمودند: «الله همان است که همه مخلوقات هنگام نیازها، سختیها و نا امیدی ازهرچیز به او پناه می آورند» کدام موضوع مفهوم می گردد؟ (متعلق به سایت ایران عرضه)

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه**⇦ بالفعل‌شدن فطرت خداآشنای انسان نیازمند شرایطی است.به تصریح صدر، مادی‌گرایی و دنیاگرایی، مانع شکوفایی و بالفعل‌شدن آن می‌شود.اما اگر انسان با «اختیار» یا «اضطرار» از دنیا و مادیات جدا شود؛ خدا را می‌یابد

حدیث از امام ششم شیعیان: الله همان است که همه مخلوقات هنگام نیازها سختی‌ها و ناامیدی از هر چیز به او پناه می‌آورند.

٦٢- فعالیت‌هایی که آدمی در طول زندگی انجام می‌دهد، ریشه در چه عواملی دارد و کدام آیه شریفه، به کمال آن اشاره نموده است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ محبت و دوستی سرچشمه بسیاری از تصمیم ها و کارهای انسان است.فعالیت هایی که آدمی در طول زندگی انجام میدهد ریشه در دلبستگی ها و محبت های او دارد و همین محبت هاست که به زندگی آدمی جهت

میدهد.خداوند در آیه ١٦٥ سوره بقره نیز فرموده است که: « لیکن آنها که اهل ایمانند کمال محبّت و دوستی را فقط به خدا مخصوص دارند»

٦٣- دعوت قران کریم به تفکر و تعقل در آیات و نشانه های الهی به چه مقصودی است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ خداوند در آیه ۱۹۰ سوره آل عمران انسان را به تفکر در چگونگی آفرینش آسمان‌ها و زمین دعوت می‌کند، و در آیه بعد نتیجه و ثمره این تفکر را بیان می‌نماید.معنای دو آیه چنین است؛ کسانی که از روی فکر و اندیشه در آسمان‌ها و زمین و اختلاف شب و روز نگاه کنند و بیندیشند، این اندیشه و تفکر موجب می‌شود تا یاد خدا در آنان نهادینه شود.

٦٤- «آنچه انسان را از گناه حفظ می کند و موجب می شود که او به واجبات و مستحبات اهتمام بیشتری نشان دهد»، در تعریف کدام واژه است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ تقوا در لغت به معنای پرهیز، حفاظت و مراقبت شدید و فوق العاده است و در اصطلاح صفتی است که انسان را از گناه و نافرمانی خداوند متعال، باز می دارد و بر طاعت و بندگی او برمی انگیزد.انسان با تقوا خود نگهدار است و خود را از گناه حفاظت میکند بدین معنی که بر خودش مسلط است و زمام و لجام نفس خود را در اختیار دارد و نمی گذارد نفس با سرکشی او را در گناه بیاندازد.

٦٥- « نمود ظاهری» ایمان، کدام مورد است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ میان ایمان و عمل ارتباط تنگاتنگی وجود دارد، هر چند از لحاظ مفهوم متمایز هستند.در برخی روایات درباره ایمان و عمل آمده که خداوند متعال یکی را بدون دیگری نمی پذیرد.همچنین از روایات بر می آید که عمل نمود ظاهری ایمان است و اگر عمل نباشد، آشکار می شود که ایمان در قلب ریشه نداونیده است.از این رو است که در آیات فراوانی ایمان و عمل صالح با هم ذکر شده اند.

٦٦- به ترتیب، اخلاص در بندگی به چه معناست و اولین ثمره ی آن کدام است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ اخلاص به معنی خالص کردن و پاک کردن یک چیز از غیر آن است.اخلاص در بندگی بدین معناست که شخص اندیشه و دل خود را جایگاه خدا کند و عملش را فقط برای رضای خداوند و همانگونه که او دستور داده است، انجام دهد.: اگر انسان در اخلاص پیش رود، به مرحله ای میرسد که دیگر فریب وسوسه های شیطان را نمیخورد و گرفتار دام های شیطان نمیشود؛ چراکه شیطان، خود اقرار کرده است که توانایی فریب دادن مؤمنان با اخلاص را ندارد.

٦٧- عبارت «جهان از اصل های متعدد پدید نیامده است»، بیانگر کدام مرحله از توحید میباشد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ توحید در خالقیت عبارت از این است که معتقد باشیم خداوند تنها مبدا و خالق جهان است و موجودات همه مخلوق او هستند و در کار آفرینش شریک و همتایی ندار.این مفهوم را میتوان از آیه ٦٢ سوره زمر نیز دریافت که میفرماید: «خدا آفریننده هر چیز است و بر هر چیز هم او نگهبان است.»

٦٨- جمله ی«لا حول و لا قوه الا بالله» کدام مرتبه توحید را بیان می کند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ «لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّه إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ»؛ یعنی هیچ نیرو و توانی جز از سوی خداوند بلند مرتبه و بزرگ نیست.لذا میتوان گفت این عبارت به توحید در عمل اشاره دارد و ویژگی هایی از خدا را بیان میکند که در کس دیگر نیست.

٦٩- روزه گرفتن در کدام روز حرام است؟ (تنظیم توسط فروشگاه ایران عرضه)

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ روزه در ایام عید فطر، عید قربان، یوم الشک و ایام تشریق حرام است.یوم الشک به روزی خطاب میشود که مشخص نمیباشد آخر شعبان است یا اول رمضان و ایام تشریق عبارتند از یازدم، دوازدهم و سیزدهم ماه ذی الحجه.

٧٠- آیات « و لا نکلف نفسا الا وسعها» و«فلا تظلم نفس شیئا » به ترتیب شامل کدام معنای عدل است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ عدل تشریعی به این معناست که تکالیفی که خدا به وسیله پیامبر بر مردم نازل کرده است بر پایه عدل و دادگری است و هیچ انسانی را بیش ار توانش مکلف نساخته است.همچنین عدل جزایی به این معناست که خداوند در روز قیامت میان افراد به عدل داوری میکند و حق کسی را تباه نمیکند.با توجه معنی آیات در آیه اول به عدل تشریعی و در آیه دوم به عدل جزایی اشاره شده است.

٧١- آنگاه که افعال فاعل در غایت استواری و کمال و به دور از هرگونه نقصانی مطرح می شوند آن فاعل موصوف به کدام وصف است؟ (ناشر سایت ایران عرضه)

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ «حکمت الهی» به معنای غایت و هدف داشتن افعال خداوند سبحان است و به فرموده قرآن کریم، خداوند «حکیم» است و تمام مخلوقاتش در نهایت اتقان و استواری خلق شده‌اند.

٧٢- توحید عبادی در فرد و در جامعه، به ترتیب، به کدام صورت تجلی پیدا می کند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ در بعد فردی توحید عملی می‌گوییم: هر کسی در زندگی خود از فرمان‌های خدا اطاعت کند و او را بپرستد، به مراتبی از توحید عملی رسیده است.در نتیجه توحید عبادی در فرد به صورت پرستش و اطاعت از خداست.
در بعد اجتماعی توحید عملی می‌گوییم: جامعه‌ای که در مسیر توحید اجتماعی حرکت می‌کند، اقتصاد و فرهنگ و سایر ابعاد و ارکان آن نیز به‌سوی اجرای فرمان‌های خدای یگانه پیش می‌رود و به صورت جامعه‌ای عدالت‌گستر حرکت می‌نماید؛ در نتیجه تجلی توحید عبادی در جامعه، تحقق قسط و عدالت است.

٧٣- آیه شریفه « فَإِذا رَکبوا فِی الفُلک دَعَوُا اللَّهَ مُخلِصینَ لَهُ الدّینَ فَلَمّا نَجّاهُم إِلَی البَرِّ إِذا هُم یشرِکونَ» به چه موضوعی اشاره دارد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ این آیه بدین موضوع اشاره میکند که خداگرایی موضوعی فطری میباشد که به هنگام حوادث و بلایای خطیر مورد توجه انسان قرار میگیرد.

٧٤- به ترتیب نگرش کلی انسان به جهان هستی را چه می گویند و شامل کدام اصول است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ جهان بینی عبارتست از نگرش انسان به هستی و توجیه و تبیین آن در رابطه با انسان.انواع آن نیز عبارتند از جهان بینی تجربی (علمی) - جهان بینی فلسفی و جهان بینی دینی (عرفانی)

۷۵- آیات شریفه «ام نجعل المتقین کالفجار» و «ان الله لا یظلم الناس شیئا» به ترتیب بیانگر کدام برهان عقلی معاد است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ آیه اول به عدم یکسان بودن پرهیزگاران و پلیدکاران اشاره دارد که ناشی از عدالت الهی است.آیه دوم نیز به عدم ظلم توسط خدا به هیچ مردمی اشاره دارد که این نیز خود از عدالت او خبر میدهد که بین هیچ کس تفاوتی قائل نشده است.

۷٦- از آیه شریفه «یا ایها الذین آمنو استجیبوا لله وللرسول اذا دعاکم لما یحییکم» کدام مفهوم دریافت میشود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ با توجه به معنی آیه که میفرماید: «ای اهل ایمان، چون خدا و رسول شما را به آنچه مایه حیات ابدی شماست (یعنی ایمان) دعوت کنند اجابت کنید».خداوند انسان را به دین و ایمان که مایه حیات انسان است دعوت میکند.

۷۷- از آیه شریفه «فَذَکِّرْ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَکِّرٌ» کدام مفهوم دریافت می شود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ همانطور که در معنی آیه میفرماید: (تذکر ده همانا که تو فقط تذکر دهنده هستی) این مفهوم برداشت میشود که پیامبر تنها وظیفه تذکر دهنده را دارد و این خود انسان است که با خرد و آگاهی خود و تدبر در امور عالم میتواند به وجود خاقی عالم و توانا پی ببرد.

۷۸- «آگاهی انسان از طریق صورت ها و مفاهیم ذهنی» و «آگاهی انسان به قوای ادراکی خود) موصوف به کدام علم است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ علم انسان به جهان خارج از طریق صورت، علم حصولی است، ولی علم انسان به خود صورتِ ذهنی، بی واسطه و حضوری است.

۷۹- صفات «سمیع» و «بصیر» بودن خداوند به کدام صفت الهی برمی‌گردد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ سَمیع و بَصیر از صفات خدا در قرآن است، که در معنای آنها اختلاف وجود دارد.برخی از عالمان شیعه این دو صفت را به معنای «شنوا» و «بینا» دانسته اند و به باور برخی از متکلمان امامیه، سمع و بصر خدا در حقیقت همان علم و ادراک او است.

۸۰- کدام یک از کارگزاران دولت علوی، هم از توان مدیریت بالا و هم مراتب بالای ایمان برخوردار بود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ مالک اشتر، با نام مالک بن حارث، از یاران ویژه امیرالمؤمنین (ع) و از رؤسای نیرومند عراق و امیران لشکر امام علی (ع)، که در سیاست، مردی دوراندیش و در جنگ، فرماندهی توانمند بود.او در جنگ هایی از جمله جنگ جمل و جنگ صفین شرکت داشت و سرانجام از طرف امام علی (ع) به استانداری مصر منصوب گردید، ولی قبل از رسیدن به مصر به شهادت رسید.عهدنامه معروف مالک اشتر، پیمان نامه ای است که امام علی (علیه السلام) خطاب بدو هنگام فرستادنش به مصر نگاشت.

۸۱- منظور از مارقین در تاریخ اسلام چه کسانی هستند؟ (طراحی توسط ایران عرضه)

۱) مرتدان زمان پیامبر ۲) دشمنان حضرت علی (ع) ۳) خوارج ۴) مشرکان معاند در صدر اسلام

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ مارقین (کسانی که از جمع مسلمانان بیرون رفتند) لقب «خوارج» است که پس از جنگ صفین با شعار «لا حُکمَ الّا لِلّه» بر علیه امام علی (ع) شوریدند.این گروه اولین بار در پیشگویی پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) در مورد آنان، به این نام نامیده شدند.امام علی (ع) در آغاز از در مسالمت و مدارا با آنان برخورد کرد، اما سرانجام مجبور گشت با این گروه بجنگد و شکست سختی به آنها متحمل کند.از این جنگ در تاریخ اسلام با عنوان «جنگ نهروان» یاد میشود که در سال ۳۸ هجری روی داد و چهار هزار نفر از خوارج در آن کشته شدند.

۸۲- رابطه ایمان و معرفت از دیدگاه قرآن چگونه است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ معرفت نقش زمینه و مقدمه را در حصول ایمان ایفا میکند لذا میتوان گفت ایمان مبتنی بر معرفت میباشد.

۸۳- هدف نهایی آفرینش انسان از دیدگاه آیات قرآن چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ بر اساس آیه ۵۲ سوره ذاریات که میفرماید: «وَ ما خَلَقْتُ الْجِنَّ وَ الْإِنْسَ إِلاّ لِيَعْبُدُونِ»، خداوند انسان و جن را جز برای پرستش و عبادت وی نیافریده است.

۸٤- خدای متعال در قرآن کریم خطاب به کدام پیامبر فرمودند تو را برای مردم قرار داده ایم؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ خداوند متعال در آیه ۱۲۴ سوره بقره که به آیهٔ ابتلاء معروف است فرموده اند: هنگامی که خداوند، ابراهیم (ع) را با وسایل گوناگونی آزمود [و او به خوبی از عهده آزمون برآمد]؛ خداوند به او فرمود: من تو را امام مردم قرار دادم. ابراهیم (ع) گفت: از فرزندان من نیز [امامانی قرار بده]خداوند فرمود: پیمان من به ستمکاران نمی‌رسد.

۸۵- با توجه به آیه شریفه « انَّ فی خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَ الارض وَ اخْتِلافِ اللیل وَ النَّهَارِ لأیات لاولی الالباب » کدام نوع ایمان به انسان معرفی می شود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ اسلام میگوید،ایمان آگاهانه باید باشد این آیاتی که در آخر سوره آل عمران است ایمان آگاهانه را به ما معرفی می کند. (إِنَّ فی خلق السماوات و الأرض) همانا در آفرینش آسمانها و زمین (و اختلافِ اللَّیلِ وَالنَّهَارِ) آمد و رفت شب و روز لآیات) همانا نشانه هایی است برای گیج ها؟ برای بیهوشها برای آنان که نمی اندیشند؟ ابدا (الأولی الألباب) برای خردمندان خردمند آن که دارای خرد و نیروی فهمیدن است

۸٦- مقام معظم رهبری در کتاب «طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن» معنای «ولی» در آیه شریفه «اللَّهُ ولی الذین آمَنُوا یخرجهم مِنَ الظُّلُماتِ الی النُّورِ» را به کدام معنی ترجیح داده‌اند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ (اللّهُ وَلِی الَّذِینَ آمَنُوا یخْرِجُهُم مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَی النَّورِ) خدا سرپرست و هم جبهه مؤمنان است ولی را،من هم جبهه پیوسته هم سطح معنا میکنم و بر سرپرست و دوست و یاور و این چیزهایی که معمول است

ترجیح میدهم چون ولایت به معنای پیوستگی است دو چیز که به همدیگر پیوسته بسته میشوند، به این میگویند ولایت خدا ولی مؤمنین است، یعنی پیوسته با مؤمنین است.

۸۷- آیه شریفه « إِذْ أعجبتکم کثرتکم فَلَمْ تُغْنِ عنکم شیئا» به چه موضوعی اشاره میکند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ پنج شش آیه در قرآن وجود دارد که در زمینه سکینه است در مواقع حساس مثلاً یکی در جنگ حنین. در جنگ حنین، بعد از آنی که لشکریان پیغمبر به خاطر یک غرور بیجا به خاطر مغرور شدن به نیروی خود و اینکه فکر کردند امروز کسی بر آنان غلبه نخواهد یافت و طبق سنت خدا که آدم مغرور باید با مغز بخورد به زمین و هر گروه مغرور بایستی غافل بشود و ضربه بخورد - دائماً هوشیاری و حساسیت برای هر انسانی و هر امتی و هر ملتی لازم است.

(إذ اعجبتکم کثْرَتُکم) . زیاد بودند و این زیاد بودن عده آنها را به اعجاب آورد، آنها را به شگفتی آورد. عجب این همه جمعیتیم ما ؟ (قلم تعنِ عَنْکم شَیئًا)، همین غرور شما موجب شد که در جنگ غافل ماندید و شکست خوردید.

۸۸- کدام مورد سبب اطمینان و سکینه در افراد با ایمان است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ (الَّذینَ آمَنوا وَتَطْمَئِنُ قلوبهم بذکر الله) آن کسانی که ایمان آوردند و آرامش گرفت دلهای آنان بذکر الله به یاد خدا ببینید، این یاد خدا همان جاذبه قوی است. همان جاذبه قوی که گفتم جاذبه های کوچک را محو میکند اثرشان را خنثی میکند همین ذکر الله است.

۸۹- کدام مورد باعث واجب شدن نماز آیات می گردد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ نماز آیات، نمازی است که به هنگام رخ دادن حوادث طبیعی ای مانند خورشید گرفتگی، ماه گرفتگی، زمین لرزه و نیز هر پدیده طبیعی ای که موجب ترس بیشتر مردم شود مانند بادهای زرد و سرخ واجب می شود. از آنجا که جنگ و کشتار از جمله بلایای طبیعی نمیباشد، رخ دادن آن باعث واجب شدن نماز آیات نمیباشد.

۹۰- طبق آیات قرآن کریم انجام چه عملی مانند خوردن گوشت انسان یا برادره مرده است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ مطابق با آیه ۱۲ سوره حجرات، خداوند میفرماید «ای کسانی که ایمان آورده اید، از بسیاری از گمانها بپرهیزید که پاره ای از گمانها گناه است، و جاسوسی میکنید، و بعضی از شما غیبت بعضی نکند؛ آیا کسی از شما دوست دارد که گوشت برادر مرده اش را بخورد؟ از آن کراهت دارید. [پس] از خدا بترسید، که خدا توبه پذیر مهربان است.». پس میتوان گفت که خداوند غیبت را هم میزان با خوردن گوشت انسان یا برادر مرده میداند.

۹۱- طبق آیات قرآن مجید کدام پیامبر الهی درحالی که بر عصای خویش تکیه داده بود از دنیا رفت و موریانه با خوردن و شکستن عصای وی مردم را از درگذشت او آگاه نمود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ اایران‌عرضهٔ بر اساس روایات، روزی سلیمان (ع) به اصحاب خود فرمود: فردا به قصر می روم و هیچ کس اجازه ندارد بر من وارد شود. فردای آن روز در حالی که سلیمان (ع) خوشحال به شکوه پایتخت خویش می نگریست، جوانی را دید که به سراغ او می آید. او گفت: من فرشته مرگم و به اذن پروردگار آمده ام تا جان تو را بستانم، او

حضرت را در حالی که بر عصای خویش تکیه زده بود قبض روح کرد و تا چند روز بدن سلیمان به همان حالت باقی بود تا آن که به اذن خدا موریانه سبب شکستن عصا و افتادن سلیمان(ع) گردید و همگان از مرگ او آگاه شدند.

۹۲- عبارت چهار قل به کدام سورهای قرآن کریم اشاره دارد؟ (منبع فروشگاه اینترنتی ایران عرضه)

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ چهار قُل یا چارقُل اصطلاحی است که به چهار سوره قرآن که با عبارت عربی «قُل» آغاز شده اند، اشاره می کند. این چهار سوره عبارتند از کافرون، توحید، فلق و ناس.

۹۳- کدام نگرش بر تمام آیات قرآن سایه افکنده است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه: گزینه ۳** ⇦ نگرش توحیدی بر تمام آیات قرآن سایه افکنده است. توحید به معنای یکتاپرستی و باور به وحدانیت خداوند، اصل محوری و اساسی تمام آموزه های قرآنی است و در تمامی آیات قرآن به صورت مستقیم یا غیرمستقیم به این اصل اشاره شده است.

۹۴- از جمله حوادث مرحله دوم قیامت چه موردی می باشد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ دادن نامه اعمال جزو حوادث مرحله دوم قیامت است، زمانی که انسان ها در روز حسابرسی، نامه اعمال خود را دریافت میکنند. این اتفاق پس از برپایی قیامت و زنده شدن دوباره رخ میدهد.

تغییر در ساختار زمین، مرگ اهل آسمان و زمین و شنیده شدن صدای مهیب از جمله حوادث مرحله اول قیامت هستند که قبل از برپایی کامل قیامت و پایان دنیا رخ می‌دهند.

۹۵- عامل درونی دعوت به گناه و عامل بیرونی وسوسه و فریب به ترتیب چه نام دارد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ عامل درونی و بیرونی گمراه کننده و وسوسه کننده انسانی به ترتیب عبارتند از نفس اماره و شیطان. نفس اماره عامل درونی است که انسان را به سوی گناه و نافرمانی دعوت میکند، و شیطان به عنوان عامل بیرونی، انسان را وسوسه و فریب میدهد. در آموزه های دینی، نفس اماره به معنای تمایل ذاتی انسان به بدی ها و گناه هاست، در حالی که شیطان از بیرون به وسوسه گری و تحریک انسان به گناه میپردازد.

۹۶- کدام سوره به قلب قرآن معروف است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ سوره یاسین به عنوان "قلب قرآن" معروف است. این سوره در روایات اسلامی به دلیل محتوای خاص آن که به توحید، نبوت و معاد اشاره دارد، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. همچنین پیامبر (ص) فرموده اند: «هر چیز قلبی دارد و قلب قرآن سوره «یس» است.» زیرا حیاتی ترین و مهم ترین مسائل اسلام یعنی توحید، نبوت و معاد در این سوره آمده است.

➢ بخش سوم: اطلاعات عمومی

➢ اطلاعات عمومی و دانش اجتماعی

۱- هرکس شکایتی از نحوه کار مجلس یا قوه مجریه یا قوه قضائیه داشته باشد،می تواند شکایت خود را به کدام مرجع عرضه کند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ «بر اساس اصل نود قانون اساسی، هرکس شکایتی از طرز کار مجلس یا قوه مجریه یا قوه قضائیه داشته باشد، می‌تواند شکایت خود را کتباً به مجلس شورای اسلامی عرضه کند. مجلس موظف است به این شکایات رسیدگی کند و پاسخ کافی دهد و در مواردی که شکایت به قوه مجریه و یا قضائیه مربوط است رسیدگی و پاسخ کافی از آنها بخواهد و در مدت متناسب نتیجه را اعلام نماید و در موردی که مربوط به عموم باشد به اطلاع عامه برساند.»

۲- مهمترین عامل طلاق زوجین در ایران،چیست؟ (منبع ایران عرضه)

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ در بررسی علل و عوامل اقتصادی مؤثر بر طلاق می توان موارد ذیل را از جمله متغیرهای مؤثر در بروز پدیده طلاق دانست بحران اقتصادی و عدم تأمین معیشت و فقر، پایین بودن سطح درآمد خانوار، بیکاری، مسکن نامناسب، ضعف یا فقدان ثبات شغلی، ورشکستگی و بدهکاری، عدم پرداخت نفقه از سوی مرد.

۳- ریاست اولین دوره مجلس شورای اسلامی بر عهده کدام شخصیت است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه**⇦ رئیس مجلس شورای اسلامی به وسیله رأی مستقیم نمایندگان مجلس شورای اسلامی برای یک دوره یک ساله انتخاب می شود و با توجه به آئین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی تکرار دوره ریاست مجلس منع قانونی ندارد.

رئیس مجلس همچنین رئیس هیئت رئیسه مجلس نیز هست. رئیس مجلس وظیفه اداره مجلس را بر عهده دارد و در صورت حضور نداشتن وی در جلسه، به ترتیب نایب اول و نایب دوم، عهده دار این سمت خواهند بود.

اولین رئیس مجلس شورای اسلامی اکبر هاشمی رفسنجانی بود و پس از وی به ترتیب مهدی کروبی، علی اکبر ناطق نوری، مهدی کروبی، غلامعلی حداد عادل و علی لاریجانی در این پست انتخاب شدند.

٤- حضرت محمد (ص)، در انجیل به کدام اسم نامیده شده‌اند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه**⇦ اشاره به این آیه از قرآن کریم خالی از لطف نیست که از زبان عیسی (ع) می‌فرماید:

"به رسولی که پس از من می‌آید و نامش «احمد» است، بشارت می‌دهم." اایران‌عرضهٔا

۵- طبق قانون اساسی، اعطای نشان های دولتی کشوری و لشکری، به ترتیب، از وظایف کدام مرجع است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه**⇦ نشان‌های کشوری (دولتی)، نشان‌هایی هستند که بنا بر قانون وظایف و اختیارات ریاست جمهوری، اختیار اعطای آن به رئیس قوه مجریه سپرده شده است.

ماده ۷ قانون تعیین حدود وظایف ریاست جمهوری پیش بینی نموده است: «به منظور اجرای اصل ۱۲۹؛ نشانهای کشوری به پیشنهاد وزرای ذیربط و تصویب هیأت دولت و نشانهای لشکری به پیشنهاد رئیس ستاد مشترک؛ تصویب فرمانده کل قوایا مقام مجاز از طرف وی، به وسیله رئیس جمهور اعطا می شود

٦- جنگ جهانی اول، با کدام مورد، رسماً به پایان رسید؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه⇦** پیمان ورسای که در ۲۸ ژوئن سال ۱۹۱۹ میلادی در کاخ ورسای واقع در حومه پاریس به امضا رسید رسماً به جنگ جهانی اول پایان داد.

۷- براساس قانون اساسی؛مقام رهبری در صدور فرمان جنگ، با کدام نهاد الزاماً باید مشورت نماید؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه⇦** طبق قانون اساسی در مورد اختیارات مقام رهبری در صدور فرمان جنگ،رهبر با شورای عالی امنیت ملی مشورت می کند.

۸- «سردار خیبر»، لقب کدام فرمانده دوران دفاع مقدس است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه ⇦** شهید محمد ابراهیم همت از فرماندهان سپاه پاسداران ایران در جنگ ایران و عراق بود. وی پس از انقلاب و در سال ۱۳۶۱ مدت کوتاهی را در جبهه جنگ لبنان و اسرائیل گذراند، و سپس به ایران بازگشت و در جبهه‌های جنگ ایران و عراق در عملیات‌های مهمی همچون فتح‌المبین، بیت‌المقدس، رمضان و خیبر مسئولیت‌های مهمی را عهده‌دار بود. او در اسفند ۱۳۶۲ در جریان عملیات خیبر به شهادت رسید. وی به سردار خیبر و چشم مجنون مشهور بود.

۹- بانک های دولتی تخصصی در کشور کدامند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه ⇦** بانک‌های تخصصی دولتی: بانک توسعه صادرات ایران، بانک صنعت و معدن، بانک کشاورزی، بانک مسکن، بانک توسعه تعاون

۱۰- دریاچه «مهارلو» در کدام استان ایران واقع شده است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه⇦** دریاچه مَهارلو (نام‌های دیگر: مهلو، مهلویه و ماهلویه، نام قدیمی: جنکال، یا دریاچه نمک) واقع در شهرستان سروستان، از دریاچه‌های استان فارس ایران است.

۱۱- «فارسی شکر است». از آثار کدام یک از نویسندگان ایران است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه ⇦** فارسی شکر است نخستین داستان کوتاه در زبان فارسی که به شیوه امروزی غربی، توسط محمدعلی جمال زاده نگاشته شده است.

۱۲- نامزد جایزه نوبل ادبیات و پدر داستان‌نویسی معاصر ایران کیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه ⇦** سید محمدعلی موسوی جمال زاده اصفهانی نویسنده و مترجم معاصر ایرانی بود. او را پیشتاز قصّه‌نویسی معاصر، پدر داستان کوتاه زبان فارسی و آغازگر سبک واقع‌گرایی در ادبیات فارسی می‌دانند. او نخستین مجموعه داستان‌های کوتاه ایرانی را با عنوان "یکی بود و یکی نبود" در سال ۱۳۰۰ در برلین منتشر ساخت.جمال‌زاده در سال ۱۹۶۵

نامزد جایزه نوبل ادبیات شد. داستان‌های وی انتقادی (از وضع زمانه)، ساده، طنزآمیز و آکنده از ضرب‌المثل‌ها و اصطلاحات عامیانه است.

۱۳- در اولین سال تأسیس اوپک، چند کشور عضو بودند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ در اولین سال تأسیس اوپک، ۵ کشور عضو بودند که شامل(دولت عراق در سپتامبر ۱۹۶۰ کشورهای ایران، کویت، ونزوئلا و عربستان را برای مذاکره درباره کاهش قیمت نفت از سوی شرکتهای نفتی به بغداد دعوت کرد). در نتیجه این مذاکرات، اوپک با هدف یکپارچه سازی و هماهنگ کردن سیاستهای ناظر بر قیمت نفت تولیدی کشورهای عضو تأسیس شد.

۱٤- آرامگاه خواجوی کرمانی، در کدام شهر واقع است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ کمال‌الدین ابوالعطاء محمودبن علی‌بن محمود، معروف به «خواجوی کرمانی» (زاده: ۶۸۹ هـ.ق در کرمان درگذشت: ۷۵۲ هـ.ق در شیراز) یکی از شاعران نیمه اول قرن هشتم است. آرامگاه خواجو در تنگ الله اکبر شیراز است. وی از شاعران عهد مغول است و اشعاری در مدح سلاطین منطقه فارس در کارنامه خود دارد.

۱۵- انتخاب دبیر کل سازمان ملل متحد، چگونه است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ دبیرکل بنا بر توصیه شورای امنیت توسط مجمع عمومی انتخاب می‌شود. در انتخاب دبیر کل توافق پنج عضو دائمی شورای امنیت و رأی هم‌سوی در رکن اصلی سازمان ملل متحد ضرورت دارد. در منشور ملل متحد هیچ اشاره‌ای به مدت خدمت دبیرکل نشده‌است ولی در عمل ۵ سال می‌باشد که برای یک‌بار قابل تجدید است.

۱٦- فرمانده عملیات بدر که پیکرش در اروندرود جاودانه شد، کدام شهید است؟ (تهیه شده توسط ایران عرضه)

۱) مهدی باکری ۲) مهدی زین‌الدین ۳) محمد ابراهیم همت ٤) حسین باقری

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦مهدی باکری از فرماندهان عملیات بدر بود که پیکرش در اروندرود جاودانه شد

۱۷- نحوه انتخاب فقهای شورای نگهبان چگونه است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ به موجب اصل ۹۱ قانون اساسی، انتخاب فقهای شورای نگهبان با مقام رهبری است.

۱۸- همه پرسی بازنگری قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران،درچه زمانی برگزار شد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ همه‌پرسی بازنگری قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران پس از پیشنهاد و تأیید اصلاح‌ها در هیئت بازنگری در تاریخ ۶ مرداد ۱۳۶۸ با ۹۷/۵٪ رای به تصویب مردم ایران رسید.

۱۹- بازه زمانی سند چشم انداز جمهوری اسلامی ایران، کدام است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه**⇦ سند چشم‌انداز ۲۰ ساله توسعه که به تعبیری، پس از قانون اساسی، مهم‌ترین سند و چشم‌انداز توسعه کشور تا سال ۱٤۰٤ محسوب می‌شود، مصداق برنامه‌ریزی بلندمدت برای تحقق توسعه همه‌جانبه در ایران است که براساس آن، برنامه‌های میان‌مدت توسعه طراحی و به اجرا گذاشته می‌شود.

۲۰- کدام شورا، در قانون اساسی ذکر نشده است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه**⇦ شورای عالی استانها و شورای شهرستان و نیز شواری بخش همگی در اصول ۷ام و ۱۰۰ام و ۱۰۱ ام و ۱۰۲ ام قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ذکر شده اند و تنها شورای شهرک در قانون اساسی بیان نشده است.

۲۱- پر افتخارترین رشته ورزشی ایران در مسابقات المپیک کدام است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ پرافتخارترین ورزش ایران در بازی‌های المپیک، با رتبه یک کشتی و با رتبه دو وزنه‌برداری است.

۲۲- محل استقرار « دیوان کیفری بین المللی » کجاست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ دیوان کیفری بین‌المللی (به انگلیسی: International Criminal Court به اختصار ICC) اولین دادگاه دائمی بین‌المللی برای رسیدگی به جرایم نسل‌کشی، جنایات علیه بشریت، جنایت جنگی و جنایت تجاوز جنسی است که مقر آن در لاهه، هلند قرار دارد.

۲۳- همه پرسی تایید قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران،در چه زمانی برگزار شد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ همه‌پرسی قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در ۱۱ و ۱۲ آذر ۱۳۵۸ برگزار شد و با ۹۹/۵٪ آرا تصویب شد.

۲٤- فرمان مشروطیت در زمان کدام پادشاه صادر شد؟ (تالیف توسط سایت ایران عرضه)

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ فرمان مشروطیت دراصل فرمان تشکیل مجلس شورای ملیست که مظفرالدین شاه قاجاردر ۱۴مرداد ۱۲۸۵ در پاسخ به متحصنین در جنبش مشروطه ایران امضاکرد واز طریق آنب امشارکت مردم در امر حکومت موافقت کرد و این چنین حکومت مشروطه برای نخستین باردرایران تأسیس شد.

۲۵- اولین شهید هسته ای جمهوری اسلامی ایران چه کسی است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ دکتر مسعود علیمحمدی؛ فارغ التحصیل دکترا از دانشگاه صنعتی شریف در رشته فیزیک نظری در تاریخ 1388/10/22 ساعت ۷:۰۵ صبح ,خیابان قیطریه روبروی منزل شخصی خود توسط عناصر وابسته دشمن ترور شد و اولین شهید هسته ای کشورمان می باشد. شهید علی‌محمدی؛ اولین دکترای فیزیک ایران و اولین شهید هسته‌ای ایران می باشد.

۲٦- جلسات مجلس شورای اسلامی، با حضور چه کسری از نمایندگان رسمیت می‌یابد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ پس از برگزاری انتخابات، جلسات مجلس شورای اسلامی با حضور دو سوم مجموع نمایندگان رسمیت می‌یابد و تصویب طرحها و لوایح طبق آیین‌نامه مصوب داخلی انجام می‌گیرد مگر در مواردی که در قانون اساسی حد نصاب خاصی تعیین شده باشد. برای تصویب آیین‌نامه داخلی موافقت دو سوم حاضران لازم است.

۲۷- در نظام تفکیک قوای نسبی؛حاکمیت مردم در قوه مجریه چگونه محقق می شود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ طبق نظام تفکیک قوای نسبی؛ حاکمیت مردم در قوه مجریه بطور غیر مستقیم هست.چون فقط رئیس جمهور در قوه مجریه توسط مردم انتخاب می شود ودر انتخاب سایر اعضای قوه مجریه نقش غیر مستقیم دارند.

۲۸- بهترین گلزن تاریخ فوتسال ایران چه کسی است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه**⇦ وحید شمسایی بازیکن و مربی فوتسال اردستانی الاصل ساکن تهران و اهل ایران است که با ۳۲۲ گل زده در رده ملی تا تاریخ ۲۴ اردیبهشت ۱۳۸۶، بهترین گلزن تاریخ فوتسال جهان است.

۲۹- به موجب قانون اساسی، نظارت بر حُسن جریان امور در دستگاه های اداری، بر عهده کدام مرجع نهاده شده است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه**⇦ سازمان بازرسی کل کشور یکی از دستگاه های وابسته به قوه قضاییه است که با توجه به حق نظارت این قوه نسبت به حسن جریان امور و اجرای صحیح قوانین در دستگاه‌های اداری (اصل ۱۷٤ قانون اساسی) زیر نظر رئیس قوه قضاییه انجام فعالیت می‌کند.

۳۰- در پی کدام اتفاق، اولین دولت موقت جمهوری اسلامی ایران استعفا کرد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه**⇦ با پیروزی انقلاب ۱۳۵۷، سید روح‌الله خمینی حکم نخست وزیری دولت موقت را به نام مهدی بازرگان صادر کرد. او به مدت ۹ ماه (به طور دقیق ۲۷۵ روز) سمت نخست وزیری موقت را بر عهده داشت. پس از اشغال سفارت آمریکا توسط دانشجویان در ۱۳ آبان وی و دولت او به طور کامل استعفا کردند. بازرگان بعد از استعفا از نخست وزیری در اولین دوره مجلس به نمایندگی مردم تهران انتخاب شد.

۳۱- در شرایط اضطراری و در صورت ملاحظات امنیتی، غیرعلنی شدن مذاکرات مجلس شورای اسلامی، به تقاضای کدام مقام (مقامات) محقق خواهد شد؟ {ا یر ا ن عر ضه}

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه**⇦ مذاکرات مجلس شورای اسلامی باید علنی باشد و گزارش کامل آن از طریق رادیو و روزنامه رسمی برای اطلاع عموم منتشر شود. تنها در شرایط اضطراری و در صورتی که رعایت امنیت کشور ایجاب کند، به تقاضای رئیس جمهور یا یکی از وزراء یا ده نفر از نمایندگان، جلسه غیر علنی تشکیل می‌شود.

۳۲- بر اساس قانون جرایم رایانه ای، کدام نهاد، موظف به بحث و تبادل در خصوص فیلتر شدن وبلاگ ها است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ کارگروه تعیین مصادیق مجرمانه سال ۱۳۸۸ و در پی تصویب قانون جرایم رایانه‌ای در مجلس شورای اسلامی بنیان نهاده شد. این کارگروه بر اساس ماده ۲۲ قانون جرائم رایانه‌ای تشکیل شده و مسئولیت نظارت بر فضای مجازی و پالایش تارنماهای حاوی محتوای مجرمانه و رسیدگی به شکایات مردمی را به عهده دارد.

۳۳- جلسات مجلس شورای اسلامی، با حضور چه تعداد از نمایندگان رسمیت می‌یابد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ پس از برگزاری انتخابات، جلسات مجلس شورای اسلامی با حضور دو سوم مجموع نمایندگان رسمیت می‌یابد و تصویب طرحها و لوایح طبق آیین‌نامه مصوب داخلی انجام می‌گیرد مگر در مواردی که در قانون اساسی حدنصاب خاصی تعیین شده باشد.

۳٤- پهناورترین استان ایران، کدام است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ عنوان وسیع ترین استان ایران به کرمان اختصاص می یابد که مساحتی برابر ۱۸۱۷۸۵ کیلومتر مربع دارد.در رتبه ی دوم این فهرست، نام استان سیستان و بلوچستان با ۱۸۰۷۲۶ کیلومتر مربع وسعت، قرار می گیرد.

۳۵- اجتهاد، شرط تصدی کدام مقام نیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ به غیر از رئیس کل دادگستری تهران؛ برای رئیس دیوان عالی کشور و دادستان کل کشور و اعضای مجلس خبرگان رهبری شرط اجتهاد و مجتهد بود فرد باید وجود دارد.

۳٦- آزادسازی خرمشهر طی چه عملیاتی صورت گرفت؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ آزادسازی خرمشهر یکی از مهم‌ترین اهداف عملیات الی بیت‌المقدس در دوره جنگ ایران و عراق بود که پس از ۵۷۸ روز اشغال در روز سوم خرداد سال ۱۳۶۱ صورت گرفت.

۳۷- چه کسانی، عضو شورای بازنگری قانون اساسی است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ اصل ۱۷۷ - که آخرین اصل قانون اساسی است - می گوید: « بازنگری در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، در موارد ضروری به ترتیب زیر انجام می گیرد:

مقام رهبری پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام طی حکمی خطاب به رئیس جمهور موارد اصلاح یا تتمیم قانون اساسی را به شورای بازنگری قانون اساسی با ترکیب زیر پیشنهاد می نماید:

۱- اعظای شورای نگهبان. ۲- رؤسای قوای سه گانه. ۳- اعضای ثابت مجمع تشخیص مصلحت نظام. ٤- پنج نفر از اعضای مجلس خبرگان رهبری. ۵- ده نفر به انتخاب مقام رهبری. ٦- سه نفر از هیأت وزیران. ۷- سه نفر از قوه قضائیه. ۸- ده نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی. ۹- سه نفر از دانشگاهیان.

۳۸- شورای حکام، از ارکان سیاست گذاری کدام سازمان جهانی است و چند عضو دارد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در کنار مجمع عمومی اعضا، یکی از دو رکن سیاست‌گذاری در آژانس بین‌المللی انرژی اتمی است. این شورا ۳۵ عضو دارد و معمولاً پنج بار در سال تشکیل جلسه می‌دهد.

۳۹- استانداران را چه مرجع یا مقامی منصوب می کند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ استانداران به پیشنهاد وزیر کشور و تصویب هیأت وزیران با حکم رئیس جمهور منصوب می‌گردند.

٤۰- کدام یک از بزرگان، پس از پیروزی انقلاب اسلامی، به عنوان نماینده اول مردم استان فارس به مجلس خبرگان راه یافت؟ (تنظیم توسط فروشگاه ایران عرضه)

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ از اولین نفراتی که از استان فارس به مجلس خبرگان راه یافتند میتوان به حائری شیرازی، سید علی محمد دستغیب، اسدالله ایمانی، سید علی اصغر دستغیب، فاضل هرندی اشاره کرد

٤١- مسئول اصلی و مستقیم تنظیم، سازماندهی و برقراری روابط فرهنگی و اعزام رایزن کشورمان به دیگ کشورها، برعهده کدام نهاد است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ مسئولیت تبلیغات دینی خارج ازکشور به سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی محول گردیده است.

٤٢- شهید محمد ابراهیم همت، سردار فاتح ایرانی، در کدام عملیات به درجه رفیع شهادت نائل آمد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ در جریان عملیات خیبر، همچنان که نیروهای ایرانی در برابر ارتش عراق مقاومت می‌کردند هنگامی که همت برای بررسی وضعیت جبهه جلو رفته بود بر اثر اصابت گلوله توپ در نزدیکی اش به شهادت رسیدند.

٤٣- تنها غزوه ای که حضرت علی به واسطه جانشینی پیامبر (ص) در مدینه در آن شرکت نکرد کدام است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ منافقان و عده‌ای از قریش دنبال فرصتی هستند تا در غیاب پیامبر، وضع را دگرگون سازند و حکومت نوبنیاد اسلامی را واژگون کنند. غزوه تبوک است، پیامبر به جهاد می‌رود و علی در مدینه مانده و توطئه‌ای که در پیش است.

٤٤- در جلسه هیئت دولت و با حضور رئیس‌جمهور، کدام‌یک از موارد زیر، حق رأی نخواهد داشت؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ در جلسات هیأت دولت فقط رئیس‌جمهوری و وزیران دارای حق رأی هستند. معاون اول نیز هنگامی‌که ریاست جلسه را برعهده دارد، دارای حق رأی است.

٤٥- کدام کشورها، نقشی در توافقی جامع نهایی هسته‌ای وین با عنوان «برجام» داشت؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه: گزینه ٤** ⇦ امضاکنندگان: جمهوری خلق چین، اتحادیه اروپا، آلمان، فرانسه، ایران، روسیه، بریتانیا، ایالات متحده آمریکا

٤٦- کتاب «معاد» از آثار کدام یک از بزرگان انقلاب است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ کتاب «معاد» اثر «مرتضی مطهری» است. این کتاب به بیان دیدگاه کلی درمورد مسئله‌ی «معاد» پرداخته است. فصل مهمی از این کتاب، ماهیت مرگ و وجود عالم برزخ از نظر قرآن را بررسی کرده است.

٤٧- براساس قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران،اداره امور کشور با اتکاء به چه کسانی صورت می پذیرد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ اصل ششم - در جمهوری اسلامی ایران امور کشور باید به اتکاء آرای عمومی اداره شود

٤٨- برای معرفی به مجلس و اخذ رأی اعتماد، کدام وزیر را دیگران باید به رئیس‌جمهور پیشنهاد کنند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ وزارت دادگستری یکی از وزارت خانه‌های ایران است که به موجب اصل یکصد و شصتم قانون اساسی وزیر آن مسئولیت کلیه مسائل مربوط به روابط قوه قضائیه با قوه مجریه و قوه مقننه را بر عهده دارد و از میان کسانی که رئیس قوه قضاییه به رئیس جمهور پیشنهاد می‌کند انتخاب می‌گردد.

٤٩- مقر سازمان اوپک، درکدام کشور است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ سازمان کشورهای صادر کننده نفت با نام اختصاری اوپک (OPEC)، متشکل از کشورهای الجزایر، ایران، عراق، کویت، لیبی، نیجریه، قطر، عربستان سعودی، امارات متحده عربی، اکوادور، آنگولا و ونزوئلا است. مقر بین‌المللی اوپک از بدو تاسیس در سال ۱۳۳۹ در ژنو بود و در سال ۱۳۴۴ به شهر وین در کشور اتریش انتقال یافت.

۵۰- آیسسکو (ISESCO)، از جمله تشکیلات زیرمجموعه کدام نهاد است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ آیسسکو یا سازمان اسلامی، آموزشی، علمی و فرهنگی یا ISESCO (به انگلیسی: Islamic Educational Scientific and Cultural Organization) یک سازمان علمی، فرهنگی و آموزشی وابسته به سازمان کنفرانس اسلامی است که در مه ۱۹۷۹ تأسیس شد. مقر آن در در رباط در مراکش قرار دارد. ۵۷ کشور اسلامی از جمله ایران عضو این سازمان هستند.

۵۱- قیام موسوم به تنباکو در زمان کدام پادشاه قاجار صورت گرفت؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ قیام تنباکو، قیام تحریم تنباکو، جنبش تحریم تنباکو، نهضت تحریم تنباکو یا نهضت تنباکو در اعتراض به اعطای امتیاز توتون و تنباکو (انحصار- مونوپل) در سفر سوم ناصرالدین شاه قاجار به فرنگ شکل گرفت

۵۲- اایران‌عرضها کدام پادشاه سلسلهٔ صفوی را تثبیت کرد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ پس از شاه اسماعیل، پسرش تهماسب به حکومت رسید. او با سر و سامان دادن به اوضاع داخلی و دفع حمله های ازبکان و دولت عثمانی موفق شد حکومت صفوی را تثبیت و تحکیم کند.

۵۳- شناخت و آگاهی هر فرد نسبت به جهان هستی، چه نام دارد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ چنانچه در خود عبارت نیز آمده است، شناخت و آگاهی هر فرد نسبت به جهان هستی را میتوان جهان بینی عنوان کرد. جهان‌بینی عبارتست از نگرش انسان به هستی و توجیه و تبیین آن در رابطه با انسان. و یا نوع تفکر و برداشتی که یک مکتب و دینی نسبت به جهان و هستی عرضه داشته و در واقع تکیه‌گاه فکری همان مکتب حساب می‌گردد.

۵٤- سوسیالیسم یعنی چه؟ (تالیف سایت ایران عرضه)

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ سوسیالیسم (به فرانسوی: Socialisme) که در فارسی جامعه‌خواهی یا جامعه‌گرایی نیز خوانده می‌شود، اندیشه‌ای سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است که هدف آن ایجاد نظم اجتماعی و اقتصادی مبتنی بر برابری است، به معنای آن که تمامی قشرها و طبقات جامعه سهمی برابر و هم اندازه در سود همگانی داشته باشند.

۵۵- دولت مکلف است برای افراد جامعه تحصیلات رایگان را تا چه زمانی فراهم کند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ بر اساس اصل ۳۰ قانون اساسی، دولت موظف است وسایل آموزش و پرورش رایگان را برای همه ملت تا پایان دوره متوسطه فراهم سازد و وسایل تحصیلات عالی را تا سر حد خودکفایی کشور به طور رایگان گسترش دهد.

۵۶- رسیدگی به تخلفات رئیس جمهور بر عهده کیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ دیوان عالی کشور، عالی‌ترین مرجع قضایی در ایران است که به‌منظور نظارت بر اجرای صحیح قوانین در محاکم و ایجاد وحدت رویه قضایی و انجام مسئولیت‌هایی که طبق قانون به آن محول می‌شود براساس ضوابطی که رئیس قوه قضاییه تعیین می‌کند، تشکیل شده‌است. از از وظایف دیوان عالی کشور میتوان به موارد زیر اشاره کرد:

* نظارت بر حسن اجرای قوانین در دادگاه‌ها

* ایجاد وحدت رویهٔ قضایی

* مرجع تجدید نظر احکام صادره محاکم نظامی ۱ و احکام مهم دادگاه‌های عمومی و انقلاب

* رسیدگی به اتهامات رئیس‌جمهور در صورت تخلف رئیس‌جمهور از قانون اساسی بر عهده دیوان عالی کشور است.

۵۷- از دیدگاه امام خمینی (ره)، کدام مورد زیر در رأس تمام واجبات است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ چنانچه در وصیت نامه سیاسی الهی امام خمینی آمده است، آنچه در این حکومت اسلامی مطرح است اسلام و احکام مترقی آن است، بر ملت عظیم الشأن ایران است که در تحقق محتوای آن به جمیع ابعاد و حفظ و حراست آن بکوشند که حفظ اسلام در رأس تمام واجبات است که انبیای عظام از آدم (ع) تا خاتم النبیین (ص) در راه آن کوشش و فداکاری جانفرسا نموده اند و هیچ مانعی آنان را از این فریضه بزرگ باز نداشته و همچنین پس از آنان اصحاب متعهد و ائمه اسلام (ع) در حفظ آن کوشیده اند.

۵۸- امام خمینی (ره) ملت ایران را از مردم چه عهدی و چه سرزمینی برتر اعلام کردند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ در وصیت نامه الهی - سیاسی امام خمینی چنین آمده است که: من با جرأت مدعی هستم که ملت ایران و توده میلیونی آن در عصر حاضر بهتر از ملت حجاز در عهد رسول الله (ص) و کوفه و عراق در عهد امیرالمؤمنین و حسین بن علی (ع) میباشند. آن حجاز که در عهد رسول الله (ص) مسلمانان نیز اطاعت از ایشان نمی کردند و با بهانه هایی به جبهه نمی رفتند که خداوند تعالی در سوره «توبه» با آیاتی آنها را توبیخ فرموده و وعده عذاب داده است.

۵۹- امام خمینی (ره) اخراج چه کسانی را از صحنه، موجب انحراف در مشروطیت می‌دانستند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ در وصیت نامه امام خمینی چنین آمده است که: همه دیدید و نسل آتیه خواهد شنید که دست سیاست بازان پیرو شرق و غرب، روحانیون را که اساس مشروطیت را با زحمات و رنجها بنیان گذاشتند از صحنه خارج کردند و روحانیون نیز بازی سیاست بازان را خورده و دخالت در امور کشور و مسلمین را خارج از مقام خود انگاشتند و صحنه را به دست غربزدگان سپردند و به سر مشروطیت و قانون اساسی و کشور و اسلام آن آوردند که جبرانش احتیاج به زمان طولانی دارد.

۶۰- از دیدگاه امام خمینی (ره) حزب توده با چه ماسکی می‌خواست مردم و کشور ایران را به اسارت شوروی بکشاند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ امام خمینی خطاب به چپ گرایان در وصیت نامه خود مینویسند: شما «طرفدار خلق محروم» میخواهید خلق مظلوم و محروم ایران را به دست دیکتاتوری شوروی دهید و چنین خیانتی را با سرپوش «فدایی خلق» و

طرفدار محرومین در حال اجرا هستید، منتها «حزب توده» و رفقای آن با توطئه و زیر ماسک طرفداری از جمهوری اسلامی، و دیگر گروه ها با اسلحه و ترور و انفجار.

٦١- در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، از کدام مورد تا ابد دفاع خواهد شد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ انقلاب اسلامی همچون پدیده ای زنده و با اراده، همواره دارای انعطاف و آماده ی تصحیح خطاهای خویش است. انقلاب اسلامی پس از نظام سازی، به رکود و خموشی دچار نشده و نمیشود و میان جوشش انقلابی و نظم سیاسی و اجتماعی تضاد و ناسازگاری نمیبیند، بلکه از نظریه ی نظام انقلابی تا ابد دفاع میکند.

٦٢- شرایط صفات «رهبری» از منظر قانون اساسی چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ بر اساس اصل یکصد و نهم قانون اساسی، شرایط و صفات رهبری به شرح زیر میباشد:

١- صلاحیت علمی لازم برای افتاء در ابواب مختلف فقه.

٢- عدالت و تقوای لازم برای رهبری امت اسلام.

٣- بینش صحیح سیاسی و اجتماعی، تدبیر، شجاعت، مدیریت و قدرت کافی برای رهبری. درصورت تعدد واجدین شرایط فوق، شخصی که دارای بینش فقهی و سیاسی قوی تر باشد مقدم است.

٦٣- پس از سلسله هخامنشیان چه سلسله ای در ایران حاکم شد؟ - ناشر ایران عرضه -

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ شاهنشاهی ایران مجموعه ای از دودمان های ایران یا ایرانی تبار است که بر فلات ایران، سرزمین مادری ایرانی ها، فرمانروایی کرده اند. پس از سقوط هخامنشیان، سلسله اشکانیان که از تیره ایرانی پرنی بودند، از ایالت پارت که مشتمل بر خراسان فعلی بود برخاستند. این شاهنشاهی در دوره اقتدارش از رود فرات در غرب تا رشته کوه های هندوکش در شرق و از کوه های قفقاز در شمال تا خلیج فارس در جنوب گسترش یافت. در دوره اشکانی جنگ های ایران و روم آغاز شد. سلسله اشکانی در اثر اختلافات داخلی و جنگ های خارجی به تدریج ضعیف شد تا سر انجام به دست اردشیر یکم ساسانی منقرض گردید.

➢ جنگ ۱۲ روزه ایران و اسرائیل

١- از جنگ ۱۲ روزه ایران و اسرائیل چه میدانید؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ جنگ ایران و اسرائیل یا جنگ ۱۲ روزه، درگیری مسلحانه‌ای بود که با انجام مجموعه‌ای از حملات غافلگیرکننده از سوی اسرائیل غاصب به ایران در ۲۳ خرداد ۱۴۰۴ آغاز شد و تا ۳ تیر همان سال ادامه یافت. این جنگ با حملات غافلگیرانه و غیرقانونی رژیم صهیونیستی علیه ایران آغاز شد و با پاسخ کوبنده جمهوری اسلامی و پشتیبانی جبهه مقاومت به یک نبرد منطقه‌ای تبدیل گردید. رژیم صهیونیستی در نخستین ساعات با حمله به چند مرکز نظامی و هسته‌ای ایران، شماری از فرماندهان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و دانشمندان هسته‌ای را به شهادت رساند. این حملات به زیرساخت‌های عمومی از جمله بیمارستان و مراکز غیرنظامی نیز آسیب زد. بسیاری از کشورهای اسلامی از جمله مصر، اردن، پاکستان و ترکیه تجاوز رژیم صهیونیستی را محکوم کردند. کشورهای روسیه، چین، کوبا و آفریقای جنوبی نیز این

حملات را نقض قوانین بین‌المللی دانستند. آمریکا، انگلیس، فرانسه و برخی کشورهای غربی به حمایت از رژیم صهیونیستی پرداختند.

۲- اگر جنگ میدانی میبود میرفتید؟ اگر بله چرا؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ اگر جنگی در میان باشد، وظیفه اصلی من به عنوان یک شهروند متعهد، دفاع از تمامیت ارضی و ارزش‌های والای کشورم است. در چنین شرایطی، حضور در میدان و انجام وظایف محوله، کوچکترین کاری است که می‌توان در قبال امنیتی که کشورم برایم فراهم کرده، انجام داد. وطن، همه چیز ماست، کشور فقط خاک نیست، بلکه هویت، فرهنگ، تاریخ و آینده ماست. دفاع از وطن، دفاع از همین داشته‌ها و ارزش‌هاست. هر فردی در قبال سرنوشت کشورش مسئولیت دارد. این مسئولیت در شرایط بحرانی، رنگی دیگر به خود می‌گیرد و به معنای فداکاری است. تاریخ گواه است که مردمان آزاده و وطن‌دوست، هیچ‌گاه در برابر تجاوز سکوت نکرده‌اند و جان خود را در راه دفاع از ناموس و سرزمین فدا کرده‌اند. این یک اصل انسانی و اخلاقی است. دفاع امروز، تضمین‌کننده فردای فرزندانمان است. باید کشوری امن و آباد را به آن‌ها بسپاریم.

۳- اسامی شهدای جنگ ۱۲ روزه را نام ببرید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ چند تن از فرماندهان نظامی

- شهید محمد باقری: رئیس ستاد کل نیروهای مسلح
- شهید حسین سلامی: فرمانده کل سپاه پاسداران
- شهید امیرعلی حاجی زاده: فرمانده نیروی هوافضای سپاه
- شهید غلامعلی رشید: فرمانده قرارگاه مرکزی خاتم الانبیا
- شهید مهدی ربانی: معاون عملیات ستاد کل نیروهای مسلح
- شهید داوود شیخیان: فرمانده پدافند هوایی نیروی هوافضای سپاه

چند تن از شهدای پدافند هوایی

- شهید علی پیری: سرتیپ دوم پدافند هوایی ارتش
- شهید غلامعلی نجفی: سرتیپ دوم پدافند هوایی ارتش
- شهید محمد علیزاده: سرهنگ پدافند هوایی ارتش

چند تن از دانشمندان هسته ای

- شهید فریدون عباسی: رئیس اسبق سازمان انرژی اتمی
- شهید محمد مهدی تهرانچی: رئیس دانشگاه آزاد اسلامی
- شهید عبدالحمید مینوچهر: رئیس دانشکده مهندسی هسته ای دانشگاه شهید بهشتی
- شهید امیرحسین فقهی: رئیس پژوهشگاه علوم و فنون هسته ای

۴- نظر شما در مورد جنگ مستقیم بین ایران و اسرائیل چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ این جنگ حاصل تجاوز و تهدیدات مستمر رژیم صهیونیستی به امنیت منطقه و ملت ایران است. ایستادگی ایران مقابل این تجاوزات نشانه پایبندی به حاکمیت و دفاع از آرمان های انقلاب اسلامی است.

۵- خلاصه ای از سخنرانی های حضرت امام خامنه ای درباره جنگ ۱۲ روزه مطرح کنید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ گزیده ای از سخنان رهبر در سخنرانی های جنگ ۱۲ روزه به این شرح است:

- با زنده بودن بسیج، مقاومت در دنیا زنده میماند.

- کشور ما که قربانی استکبار جهانی (آمریکا، اسرائیل و غیره) است، بیش از هر کس دیگری به بسیج و نیروهای مردمی نیاز دارد.

- مفهوم مقاومت در ایران پایه‌گذاری شد و از آن زمان جهانی شده و همچنان گسترش و تشدید خواهد شد.

- در جنگ ۱۲ روزه ایران هم آمریکا را شکست داد و هم رژیم صهیونیستی را. آنها شرارت کردند و دست خالی برگشتند.

- صهیونیست ها ۲۰ سال برنامه ریزی کردند تا علیه ایران جنگ آغاز کنند.

- در جنگ ۱۲ روزه برنامه ریزی ۲۰ ساله دشمن شکست خورد/ حتی کسانی که با نظام زاویه داشتند هم متحد شدند.

- ما تلفات دادیم و عزیزانی از دست رفتند، اما این طبیعت جنگ است. با این حال، جمهوری اسلامی نشان داده است که مرکز قدرت و شجاعت است.

- آمریکا بزرگ ترین بازنده جنگ ۱۲ روزه است. آن‌ها از پیشرفته ترین توانایی‌های نظامی خود استفاده کردند اما به هدفشان (از بین بردن برنامه هسته ای) نرسیدند.

- اگر ایالات متحده به حمایت مداوم از اسرائیل ادامه نمی‌داد، نسل کشی هرگز رخ نمی‌داد.

- از رئیس جمهور محترم و دولت خدمتگزار حمایت کنیم. دولت بار سنگینی را بر دوش دارد و در حال انجام کارهای مهمی است.

۶- نام راهپیمایی جنگ ۱۲ روزه چه بود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ راهپیمایی خشم و نصر

۷- نقطه قوت ایران در جنگ ۱۲ روزه چه بود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ از نقاط قوت ایران در این جنگ میتوان به این موارد اشاره کرد:

قدرت موشکی: نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران در عملیات وعده صادق ۱ و ۲ نیز نشان دادند که توان زیادی در عملیات آفندی موشکی دارند. با این حال، عملکرد آنها در موج های گوناگون عملیات وعده صادق ۳ کم نظیر بود.

قدرت پهپادی: در کنار عملکرد موشکی، عملکرد پهپادی ایران نیز مورد ستایش قرار گرفت. در میان پهپادهای ایران، پهپاد انتحاری آرش ۱ و ۲ ارتش جمهوری اسلامی ایران عملکردی فراتر از تصور داشت و بارها توانست از گنبد آهنین عبور کرده و وارد آسمان رژیم صهیونیستی شود.

همدلی، اتحاد و همکاری مردم: تا پیش از آغاز جنگ تحمیلی ۱۲ روزه بسیاری معتقد بودند مردم به دلیل انتقاداتی که دارند، دیگر آن انسجام گذشته را نداشته و در صورت وقوع یک جنگ خارجی، از نیروهای مسلح پشتیبانی نمی کنند اما غیرت ملی ایرانیان در جنگ ۱۲ ساله جوشید و آنها به طرق مختلف از ایران حمایت کردند.

تنظیم مناسب بازار توسط دولت: معمولا جیره غذایی و سوخت در روزهای نخست جنگ ها کم می شود. با این حال، مدیریت دولت، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت نفت، وزارت اقتصاد و دیگر نهادهای دولتی در این ۱۲ روز مناسب بود و سبب گردید که کشور با کمبود سوخت و مواد غذایی مواجه نشود.

۸- جنگ ۱۲ روزه ایران و اسرائیل در چه بازه زمانی و به چه علتی رخ داد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ این جنگ از ۱۳ تا ۲۴ ژوئن ۲۰۲۵ (۲۳ خرداد تا ۳ تیر ۱۴۰۴) به مدت ۱۲ روز رخ داد. اسرائیل با حملات غافلگیرانه به تاسیسات هسته ای و نظامی ایران حمله کرد و چندین فرمانده و دانشمند هسته ای را ترور کرد، تا زیرساخت های دفاعی ایران تا تهدید کند و ایران پاسخ داد.

۹- خسارت های انسانی جنگ ۱۲ روزه چه بود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ گزارش ها مبنی بر این است که بیش از ۱۰۰۰ نفر در ایران و حدود ۲۸ نفر در اسرائیل کشته شدند. همچنین هزاران نفر زخمی و ده ها هزار غیرنظامی در هر دو کشور آواره شدند.

۱۰- واکنش های بین المللی در جنگ ۱۲ روزه چه بود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ جنگ با دخالت آمریکا همراه بود. آمریکا در روز نهم جنگ، سه سایت هسته ای ایران را بمباران کرد. آتش بس نیز به واسطه میانجیگری قطر و آمریکا برقرار شد.

۱۱- نگاه نظام جمهوری اسلامی به جنگ ۱۲ روزه چگونه است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ جمهوری اسلامی جنگ را دفاعی و مشروع میداند و تاکید دارد که این مقابله برای حفظ امنیت ملی و حمایت از مظلومان فلسطین و مقاومت در برابر ظلم است.

۱۲- در شرایطی که جنگ در کشور ادامه دارد، نقش جوانان و معلمان چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ جوانان و معلمان باید با افزایش آگاهی سیاسی، ترویج فرهنگ ایثار و مقاومت و آموزش ارزش های انقلاب اسلامی، پشتوانه مستحکمی برای نظام و ملت باشند.

۱۳- چگونه میتوان با جنگ روانی و رسانه ای دشمن مقابله کرد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ جنگ روانی و رسانه ای بخش جدایی ناپذیری از هر درگیری، چه نظامی و چه غیرنظامی است. مقابله با آن نیازمند یک رویکرد چندوجهی، هوشمندانه و با تکیه بر واقعیت هاست. چند راهکار کلیدی برای مقابله با جنگ روانی:

- تشخیص منابع موثق: آموزش معیارهای تشخیص رسانه های بی طرف و معتبر از رسانه های جهت دار و تبلیغاتی. تأکید بر بررسی منابع خبر، تاریخ انتشار و سابقه رسانه.

- شناخت تاکتیکهای جنگ روانی: آموزش در مورد تکنیک هایی مانند بزرگنمایی، کوچکنمایی، سکوت خبری، برچسب زنی، شایعه پراکنی و تحریک احساسات.

- روایت سازی قوی و صادقانه: ارائه روایتی منسجم، واقع بینانه و مستند از وقایع. تأکید بر حقیقت گویی، حتی اگر تلخ باشد، به جای پنهان کاری یا دروغ پردازی که در بلندمدت اعتماد عمومی را از بین میبرد.

پاسخگویی سریع و شفاف: به شایعات، اخبار جعلی و اتهامات باید سریع، مستند و شفاف پاسخ داد. تأخیر در پاسخگویی میتواند به تثبیت روایت طرف مقابل کمک کند.

۱۴- نقش ولایت فقیه در هدایت کشور در شرایط جنگ چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ولایت فقیه منبع قدرت و فرماندهی کل قواست که با رهبری حکیمانه خود موجب اتحاد، مقاومت و پیروزی ملت در برابر دشمنان شد.

۱۵- پیام حضرت امام خامنه ای، خطاب به مردم درباره حمله اسرائیل به ایران چه بود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ایشان فرمودند: رژیم صهیونیستی اشتباه بزرگی کرد؛ غلطی کرد و عواقب آن، او را بیچاره خواهد کرد. رژیم صهیونی ذات خبیث خود را با زدن مناطق مسکونی بیش از گذشته آشکار کرد. رژیم باید منتظر مجازاتی سخت باشد؛ رژیم صهیونی با این جنایت برای خود سرنوشت تلخی را رقم زد و آن را از طرف جانشینان مقامات و دانشمندان دریافت خواهد کرد.

۱۶- چند استانی که در جنگ ۱۲ روزه مورد حمله قرار گرفتند را شرح دهید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ تهران، البرز، اصفهان، همدان، آذربایجان شرقی، مرکزی و ...

۱۷- نام عملیاتی که در آن رژیم صهیونی به تهران حمله کرد چه بود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ در بامداد ۲۳ خرداد ۱۴۰۴، نیروی هوایی اسرائیل به چندین نقطه در سراسر ایران حملاتی را تحت رمز عملیات طلوع شیران انجام داد و جنگ ایران و اسرائیل را آغاز کرد.

۱۸- پاسخ ایران به تجاوز اسرائیل چه بود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ایران در پاسخ در همان روز اول آغاز جنگ، عملیات وعده صادق ۳ را آغاز کرد. موشک ها و پرنده های ایرانی مثل موشک فتاح به سرزمین های اشغالی از جمله تل آویو و حیفا پرتاب شدند.

۱۹- آمریکا در جنگ ۱۲ روزه چه نقشی داشت؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ آمریکا در این جنگ با بی توجهی به انجام مذاکرات با اسرائیل همسنگر و همدست بود و حتی به تاسیسات هسته ای ایران حمله کرد.

۲۰- آمریکا چه زمانی به کدام مراکز حمله کرد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ در ۱ تیر ۱۴۰۴ به مراکز هسته ای فردو، نطنز و اصفهان حمله کرد.

۲۱- آیا دشمن در جنگ ۱۲ روزه فقط حمله هوایی انجام داد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ خیر؛ برخی عوامل موساد در ایران خرابکاری میکردند. برای مثال بارها حمله سایبری به زیرساخت های ایران مثل حساب های بانکی انجام دادند.

۲۲- سرانجام جنگ ۱۲ روزه چه شد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ سرانجام با میانجی گری سایر کشورها، ایران و اسرائیل در تاریخ ۳ تیر ۱۴۰۴ آتش بس کردند.

۲۳- نظر شما درباره اسرائیل چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ رژیم صهیونی یک رژیم غاصب و اشغالگر است که سرزمین فلسطین را اشغال کرده و علیه مردم مظلوم فلسطین ظلم میکند.

۲۴- موضع شما درباره جنگ ایران و اسرائیل چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ایران همیشه به دنبال صلح و امنیت منطقه است اما در برابر تجاوز یا تهدید دشمن با قدرت از خود و مردم مظلوم منطقه دفاع میکند.

۲۵- نظر شما درباره شعار "مرگ بر اسرائیل" چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ این شعار علیه مردم یهودی نیست، بلکه علیه رژیم اشغالگر و جنایتکار اسرائیل است. منظور نابودی رژیم صهیونیستی و پایان دادن به ظلم و اشغالگری است.

۲۶- جنگ تحمیلی ۱۲ روزه رژیم صهیونیستی علیه کشورمان را چگونه ارزیابی میکنید؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ جنگ ۱۲ روزه رژیم صهیونیستی علیه جمهوری اسلامی ایران، یکی از نشانه های آشکار دشمنی عمیق این رژیم با ملت ما بود. این حمله نشان داد که رژیم صهیونیستی از قدرت منطقه ای و نفوذ ایران به شدت نگران است و تلاش میکند با اقدامات نظامی، امنیتی و جنگ روانی، ایران تضعیف کند. اسرائیل با حمله بر مناطق مسکونی و کشتن غیرنظامیان نشان داد به هیچ اصل انسانی، اخلاقی، بنی المللی و قانونی پایبند نیست. آمریکا نیز با حمایت از این حملات بار دیگر بی اعتمادی خود را ثابت کرد و علی رغم در جریان بودن مذاکرات نشان داد به دیپلماسی باور ندارد و فقط به دنبال جنگ است.

این جنگ با هوشیاری نیروهای مسلح جمهوری اسلامی، به ویژه سپاه پاسداران و پدافند هوایی، با شکست مفتضحانه صهیونیست ها پایان یافت و اقتدار دفاعی کشور کاملا آشکار شد. این اتفاق ثابت کرد که امنیت کشور حاصل مقاومت، پیشرفت علمی و ایمان مردم است. همچنین نشان داد که هر گونه تجاوز به کشور ما، با پاسخ قاطع و پشیمان کننده روبرو خواهد شد.

۲۷- پیامدهای نظامی جنگ ۱۲ روزه را شرح دهید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ پیامدهای نظامی این جنگ را میتوان در دو بخش توانایی های هسته ای و جنگ نیابتی مطرح کرد:

- توانایی های هسته ای: یکی از بزرگ ترین تهدیدات در این جنگ، احتمال استفاده از سلاح های هسته ای است و این احتمال وجود داشت که جنگ ها به سوی تهدیدات هسته ای پیش برود. خطر حملات به تاسیسات هسته ای ایران و یا احتمال حملات هسته ای بسیار جدی بود.

- جنگ نیابتی: علاوه بر درگیری های مستقیم میان دو کشور، ایران و اسرائیل ممکن است از گروه های نیابتی در کشورهای همسایه برای انجام عملیات های غیرمستقیم استفاده کنند. این میتواند به ایجاد درگیری های بیشتر در منطقه خاورمیانه منجر شود.

۲۸- پیامدهای اقتصادی جنگ ۱۲ روزه را شرح دهید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ پیامدهای اقتصادی این جنگ را میتوان در دو بخش تاثیر بر نفت و تحریم ها مطرح کرد:

- تاثیر بر بازار نفت: ایران یکی از بزرگ ترین تولیدکنندگان نفت است و هر گونه اختلال در تاسیسات نفتی یا حملات به این تاسیسات میتواند موجب افزایش قیمت نفت جهانی و بحران های اقتصادی در کشورهای وابسته به نفت شود.

- تحریم ها و بحران اقتصادی: کشورهایی که درگیر جنگ میشوند معمولا با تحریم های اقتصادی مواجه میشوند که فشار زیادی به اقتصاد وارد میکند.

۲۹- در مورد موساد چه میدانید؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ موساد در سال ۱۹۴۹، پس از تاسیس اسرائیل، به دستور دیوید بن گوریون، نخسین نخست وزیر اسرائیل، تشکیل شد. هدف اصلی آن جمع آوری اطلاعات و انجام عملیات جاسوسی علیه تهدیدات خارجی بود. این سازمان نقش کلیدی در امنیت ملی اسرائیل ایفا کرده و تاکنون در بسیاری از عملیات های مهم جهانی حضور داشته است.

۳۰- بعد از شهادت سردار سلامی چه کسی به عنوان فرمانده کل سپاه پاسداران منصوب شد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ سرلشکر محمد پاکپور

۳۱- بعد از شهادت سردار غلامعلی رشید چه کسی به عنوان فرمانده قرارگاه مرکزی خاتم الانبیا منصوب شد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ سرلشکر علی شادمانی

۳۲- در پی شهادت سردار باقری چه کسی به عنوان ریاست ستاد کل نیروهای مسلح منصوب شد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ امیر سرلشکر سید عبدالرحیم موسوی

۳۳- چند تن از شهدای هسته ای ایران در اثر حملات اسرائیل را نام ببرید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ عبدالحمید مینوچهر، احمدرضا ذوالفقاری، سیدامیرحسین فقهی، مطلبی زاده، محمدمهدی طهرانچی و فریدون عباسی.

۳۴- هدف یا اهداف آمریکا و رژیم از حمله به ایران چه بوده است؟ آیا آمریکا و رژیم به اهداف خود در حمله به ایران رسیدند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ با اینکه روز ۵ شنبه ۲۲ خرداد سفیر آمریکا در سرزمین های اشغالی گفت: بعید است اسرائیل بدون چراغ سبز واشنگتن به ایران حمله کند. یعنی خودشان اعتراف کردند که این جنگ هماهنگ شده بود. ترامپ گفت: ما در حال مذاکره با ایران هستیم. اگرچه حمله اسرائیل به تاسیسات هسته ای ایران ممکن است اتفاق بیفتد، اما قریب الوقوع نیست. اما چه شد؟ فقط چند ساعت بعد، حمله انجام شد. نتانیاهو در ۲۶ خرداد یعنی چند روز بعد از حمله اعلام کرد: ما با آمریکا هماهنگ بودیم. این حمله با اطلاع کامل واشنتگن انجام شد. یعنی ترامپ، رئیس جمهور کشوری بزرگ، به افکار عمومی دنیا دروغ گفت. گفت قریب الوقوع نیست. اما خودش همه چیز را برنامه ریزی کرده بود.

رژیم صهیونیستی سه هدف اصلی را در رابطه با ایران مدنظر داشت: اول رهایی از حلقه آتش یعنی نابودی جبهه مقاومت، دوم، نابودی توانمندی موشکی، سوم نابودی توانمندی های هسته ای. از بین بردن زیرساخت های کشور و تضعیف جمهوری اسلامی یکی دیگر از اهداف رژیم در حمله به ایران می باشد. در سالهای اخیر به ویژه بعد از اغتشاشات سال ۱۴۰۱ و درخواست برخی از معاندین از جمله جریان رضا پهلوی و منافقین از ورود یک نیروی نظامی خارجی برای سرنگونی جمهوری اسلامی ایران و با این برآورد که در صورت حمله نظامی مردم علیه نظام قیام خواهند کرد، این هدف یعنی سرنگونی به اهداف قبلی اضافه شد. البته طبق نظر کارشناسان، برآورد رژیم این بود که با ترور حلقه فرماندهی و با به میدان آمدن مخالفان، ظرف ۴ روز براندازی اتفاق خواهد افتاد. اهداف ترامپ و رژیم صهیونیستی کاملا همپوشانی دارد و هیچ اختلاف راهبردی بین این ها وجود ندارد.

۳۵- چرا جمهوری اسلامی آتش بس را پذیرفت و اگر توانایی ادامه حمله را داشت، چرا تا نابودی رژیم پیش نرفت؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ همانطور که توقف جنگ برای آمریکا و رژیم فرصتی را فراهم آورد برای بازسازی و آسیب شناسی به همان میزان نیز برای ایران فرصت ایجاد کرد تا اقدامات خود را آسیب شناسی کند، برخی از ضعف های خود را مرتفع نماید و همچنین جنگ فقط از راه دور نمیتواند راهبردهای اساسی و نهایی را محقق کند هر چند این رزمندگان ایران اسلامی بودند که آخرین موشک ها را شلیک کردند و همانطور که وعده داده بودند که آغازگر جنگ نیستند، پایان و توقف را به دشمن تحمیل کردند و از طرف دیگر نباید بهانه به دست جوامع بین المللی و حتی عوامل داخلی دشمن داده شود.

۳۶- نقاط قوت ایران در مواجهه با نظام سلطه و عبور از بحرانها چه هستند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ۱- مهم ترین نقطه قوت نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران، اتکا به خداوند متعال و اعتماد به تحقق وعده های الهی مبنی بر پیروزی مومنان بر کافران و غلبه حق بر باطل و وجود نعمت ولایت فقیه و رهبری شجاع، حکیم، مدیر و مدبر در شرایط بحرانی است. قدرت مدیریت بحران و بسیج کنندگی مقام معظم رهبری در این جنگ به خوبی برای همگان حتی دشمنان ایران اسلامی روشن شد و همگان دریافتند که با وجود رهبری معظم انقلاب اسلامی است که میتوانیم از شرایط دشوار عبور کنیم و اگر این نعمت وجود نداشت، در برابر توطئه های داخلی و خارجی چندان دوام نمی آوردیم.

۲- سرمایه اجتماعی و همبستگی و همراهی مردم و پشتیبانی آنها از نیروهای مسلح و دفاع از کشور در مواجهه با دشمن.

۳- اراده قوی فرماندهان و ایثار و از خودگذشتگی نیروهای مسلح در دفاع از کشور اسلامی.

۴- عنصر معنویت و شهادت طلبی.

۵- روحیه استکبار ستیزی در مردم.

۶- وجود حس میهن دوستی عمیق در مردم.

۷- قدرت بسیج مستضعفین.

۸- مقاومت فعال، بصیرت و شجاعت خانواده های شهدا و ایثارگران.

۳۷- نهادها و سازمان های بین المللی چه نقش و جایگاهی دارند و چرا در برابر تجاوز آمریکا و رژیم موضعی نگرفتند؟ با اینکه زن و کودک و پیر و ... را هدف قرار دادند.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ واقعیت امر این است که روابط کشورها را بیش از اینکخ قواعد و هنجارهای بین المللی تعیین و تنظیم کند، قلدری آمریکا و وابستگی سازمان ها و نهادهای بین المللی به نظام سلطه تعیین میکند. روز دوشنبه ۲۶ خرداد، یعنی روز چهارم جنگ، گروه ۷ تشکیل جلسه داد و در بیانیه ای نوشت: اسرائیل حق دفاع از خود را دارد. یعنی به جای اینکه علت جنگ و نقش آمریکا را زیر سوال ببرند، به حمایت سیاسی از رژیم صهیونیستی پرداختند

➢ جنگ رمضان

۱- واقعه ۹ اسفند (شهادت رهبری) چگونه به جای فروپاشی، منجر به انسجام ملی بی سابقه در ایران شد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ واقعه ۹ اسفند برخلاف محاسبات مادی دشمن، به سه دلیل اصلی باعث انسجام ملی شد:

۱. تبدیل رابطه سیاسی به پیوند عاطفی: شهادت رهبری، نظام را از یک ساختار اداری به یک "آرمان مشترک "تبدیل کرد. خون ایشان باعث شد حتی طیف‌های خاکستری جامعه نیز برای حفظ کیان کشور در برابر تروریسم دولتی ائتلاف به میدان بیایند.

اثبات ثبات ساختاری: انتقال سریع و قانونی قدرت به شورای موقت، رؤیای "خلأ قدرت" را به کابوس دشمن تبدیل کرد و نشان داد نظام جمهوری اسلامی متکی به شخص نیست، بلکه ریشه‌دار و نهادینه است.

۳. تولید خشم مقدس و انگیزه مضاعف: این واقعه سوختِ اصلی پویش‌هایی مثل "جان‌فدا "شد. مردم به‌جای عقب‌نشینی، به این باور رسیدند که وقتی رهبر جامعه در خط مقدم جان نثار می‌کند، پایداری آن‌ها یک تکلیف ملی و الهی است.

۲- نقش «شورای موقت رهبری» را در حفظ مشروعیت نظام چگونه ارزیابی می‌کنید؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ نقش این شورا فراتر از یک جایگزینی اداری، در واقع نمایش صلابت ساختاری نظام در بحرانی‌ترین لحظه تاریخ معاصر بود. در شرایطی که دشمن با ترور رهبری به دنبال ایجاد "کوری استراتژیک" و فروپاشی لایه‌های مدیریتی بود، تشکیل فوری این شورا بر اساس نص صریح قانون اساسی، پیام اقتدار و بن‌بست‌شکنی را به اتاق‌های جنگ ائتلاف مخابره کرد.

این شورا با مدیریت هوشمندانه دوران گذار، توانست مشروعیت نظام را در دو جبهه حفظ کند؛ نخست با تثبیت فرماندهی واحد نظامی که منجر به تداوم ضربات موشکی و حفظ بازدارندگی شد، و دوم با آرامش‌بخشی به افکار عمومی که مانع از

بروز هرگونه تزلزل در صفوف ملت گشت. در حقیقت، عملکرد موفق این شورا ثابت کرد که جمهوری اسلامی به چنان بلوغی رسیده است که فرآیندهای حاکمیتی آن، حتی در نبود فیزیکی بزرگان نیز با قدرت و بدون انحراف از آرمان‌ها به مسیر خود ادامه می‌دهد.

۳- چگونه می‌توان آرمان‌های امام راحل (ره) را در مدیریت بحران‌های مشابه نبرد ۱۴۰۴ بازخوانی کرد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ در این جنگ، مدیریت بحران بر اساس آرمان امام، به جای مرعوب شدن در برابر تکنولوژی پیچیده ائتلاف، بر اصل «ما می‌توانیم» و خودباوری ملی تکیه کرد؛ همان تفکری که باعث شد جوانان این مرز و بوم با دست خالی اما با ایمانی راسخ، معادلات نظامی جهان را به هم بریزند. امام به ما آموختند که هر جا به نیروی بی‌کران مردم تکیه کنیم، بن‌بستی وجود نخواهد داشت و دیدیم که حضور میلیونی ملت در صحنه و پویش‌هایی نظیر «جان‌فدا»، چگونه لایه‌ای از بازدارندگی نفوذناپذیر ایجاد کرد که هیچ راداری قادر به رصد آن نبود.

علاوه بر این، مدیریت بحران در این نبرد ثابت کرد که هزینه مقاومت به مراتب کمتر از سازش است و این دقیقاً همان خط قرمزی است که امام راحل برای حفظ عزت اسلام و ایران ترسیم کرده بودند. پاسخ قاطع و پشیمان کننده به متجاوز نشان داد که مدیریت بحران در جمهوری اسلامی، تحت تأثیر فشارهای سیاسی یا تهدیدهای نظامی، از اصول استکبارستیزی خود عدول نمی‌کند. در واقع، پیروزی در این نبرد بیش از آنکه مدیون تجهیزات باشد، مدیون احیای تفکر امام بود که به ما یادآوری کرد اگر برای خدا قیام کنیم و پشتیبان ولایت فقیه باشیم، حتی بزرگ‌ترین قدرت‌های پوشالی نیز در برابر اراده این ملت مجبور به عقب نشینی خواهند شد

۴- چرا دونالد ترامپ و جریان‌های تندرو در آمریکا، حتی پس از آتش‌بس ۱۹ فروردین، همچنان بر طبل جنگ می‌کوبند؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ جریان‌های تندرو در آمریکا و به ویژه شخص دونالد ترامپ، آتش‌بس ۱۹ فروردین را نه یک اقدام صلح‌طلبانه، بلکه یک «شکست استراتژیک» برای هیمنه ایالات متحده می‌بینند. دلیل اصلی طبل زدن آن‌ها بر جنگ، ضربه سنگینی است که به اعتبار نظامی و بازدارندگی آمریکا در خاورمیانه وارد شده؛ چرا که ائتلاف تحت رهبری آن‌ها نتوانست به اهداف اعلامی خود یعنی نابودی کامل توان هسته‌ای و موشکی ایران دست یابد. از نگاه ترامپ، این آتش‌بس فرصتی برای تنفس و بازسازی توان دفاعی ایران فراهم کرده و او با استفاده از ادبیات تهاجمی، سعی دارد رقبای دموکرات خود را به «ضعف» متهم کند تا از این نمد، کلاهی برای رقابت‌های انتخاباتی خود بدوزد.

علاوه بر این، تندروها به خوبی درک کرده‌اند که پایان این نبرد بدون تغییر رژیم در ایران، به معنای تثبیت ایران به عنوان قدرت بلامنازع منطقه و پیروزی نهایی جبهه مقاومت است. آن‌ها نگرانند که این آتش‌بس، نظم نوین منطقه‌ای را به نفع تهران رقم بزند و متحدان سنتی آمریکا را به سمت شرق سوق دهد. لذا با تداوم لفاظی‌های جنگ‌طلبانه، به دنبال حفظ فضای امنیتی و تداوم تحریم‌های فلج‌کننده هستند تا مانع از آن شوند که ایران ثمرات سیاسی و اقتصادی ایستادگی خود را برداشت کند. در واقع، طبل جنگ آن‌ها، تلاشی مذبوحانه برای سرپوش گذاشتن بر ناکامی در میدان نبرد و بازگرداندن ایران به پای میز مذاکره از موضع ضعف است؛ هدفی که با هوشیاری ملت و حاکمیت هرگز محقق نخواهد شد.

۵- نظر شما در مورد خیانت برخی کشورهای همسایه در اختیار گذاشتن حریم هوایی خود به دشمن چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ این اقدام، فراتر از یک همکاری نظامی، نقض آشکار حسن همجواری و مشارکت مستقیم در جنایات آمریکا و اسرائیل بود که ثابت کرد برخی حکام منطقه، بقای خود را به خوش‌خدمتی برای استکبار گره زده‌اند. ایران با پاسخ قاطع به مبدأ حملات نشان داد که امنیت ملی خط قرمز ماست و هر کشوری که حریم هوایی خود را به معبر تجاوز تبدیل کند، دیگر "همسایه بی‌طرف" شناخته نشده و باید تبعات سنگین شرارت دشمن را در خاک خود بپذیرد؛ این واقعه پیامی تاریخی بود که امنیت در منطقه یا برای همه است یا برای هیچ‌کس.

۶- قدرت موشکی و پهپادی ایران (مانند شکار F-35) چه تغییری در مفهوم «اقتدار ملی» در ذهن شما ایجاد کرد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ قدرت موشکی و پهپادی ما در این نبرد، به‌ویژه حماسه شکار F-35 ، مفهوم «اقتدار ملی» را از یک واژه ذهنی به یک واقعیت عینی و غرورآفرین تبدیل کرد که ثابت نمود بن‌بست‌شکنی در سایه ایمان و تخصص بومی ممکن است. این موفقیت نشان داد که اقتدار واقعی نه در خرید تسلیحات گران‌قیمت غربی، بلکه در اراده‌ی جوانانی است که توانستند با سامانه «باور ۳۷۳» و موشک‌های هایپرسونیک، افسانه شکست‌ناپذیری تکنولوژی استکبار را در آسمان ایران دفن کنند. امروز وقتی از اقتدار صحبت می‌کنیم، یعنی دنیا فهمیده است که دوران «بزن و دررو» به پایان رسیده و هر وجب از خاک این کشور، تحت حفاظتِ لایه‌های نفوذناپذیری است که ثمره خودباوری انقلابی و خون شهدای صنعت دفاعی ماست.

۷- نبرد در تنگه هرمز چگونه ثابت کرد که امنیت جهانی به ثبات جمهوری اسلامی گره خورده است؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ نبرد در تنگه هرمز به جهانیان ثابت کرد که این آبراهه استراتژیک، نه یک گذرگاه صرفاً تجاری، بلکه «نبض امنیت انرژی جهان» است که کلید آن در دستان مقتدر ایران قرار دارد. توقف جریان صادرات نفت و افزایش سرسام‌آور قیمت‌های جهانی در پی حماقت ائتلاف، نشان داد که امنیت بین‌المللی یکپارچه است و نمی‌توان ایران را ناامن کرد و انتظار داشت بازارهای جهانی در آرامش بمانند. در واقع، اقتدار ما در بستن و گشودن این گلوگاه راهبردی به دشمنان فهماند که هرگونه تزلزل در ثبات جمهوری اسلامی، به معنای فروپاشی نظم اقتصادی جهان خواهد بود و صلح پایدار در منطقه تنها از مسیر احترام به حاکمیت و اقتدار ایران می‌گذرد.

۸- نظر شما در مورد سکوت سازمان‌های بین‌المللی در قبال حمله بی رحمانه مدرسه میناب چیست؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ سکوت سازمان‌های بین‌المللی در قبال جنایت جنگی مدرسه میناب، بزرگ‌ترین سند برای اثبات استاندارد دوگانه و بی‌خاصیت بودن نهادهایی است که ادعای صیانت از حقوق بشر را دارند. این بی‌عملی نشان داد که قوانین بین‌المللی تنها ابزاری در دست قدرت‌های بزرگ برای فشار بر کشورهای مستقل هستند و زمانی که نوبت به محکومیت تجاوزات ائتلاف می‌رسد، وجدان جهانی دچار «لکنت سیاسی» می‌شود. از نظر من، این واقعه بار دیگر به ما ثابت کرد که در دنیای امروز، تنها راه محافظت از جان کودکانمان، تکیه بر قدرت دفاعی خودمان و اقتدار بازدارندگی است؛ چرا که پشت میزهای سازمان ملل، حقی برای ملت‌های مظلوم بازپس گرفته نمی‌شود و امنیت ما تنها در سایه قدرت موشکی و وحدت ملی تضمین می‌گردد.

۹- در پویش جانفدا عضو شدید؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ بله، بنده به همراه تمام اعضای خانواده‌ام در همان روزهای نخست و با افتخار در پویش «جان‌فدا» ثبت‌نام کردیم، چرا که این حرکت را کمترین وظیفه برای پاسداری از خون مطهر شهدای این جنگ و حمایت از اقتدار میهن می‌دانستیم. این حضور خانوادگی برای ما پیامی فراتر از یک عدد بود؛ ما می‌خواستیم به دشمن نشان دهیم که در ایران، دفاع از آرمان‌ها نه یک انتخاب فردی، بلکه یک میثاق خانوادگی و ریشه‌دار است که از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌شود. این همبستگی عمومی در قالب پویش جان‌فدا، در واقع تیر خلاصی بر پیکر جنگ روانی ائتلاف بود، چرا که آن‌ها فهمیدند با ارتشی به وسعت یک ملت روبرو هستند که نه با تهدید عقب‌نشینی می‌کند و نه با تحریم متزلزل می‌شود؛ همین اراده‌های پولادین بود که در نهایت دشمن را در جبهه دیپلماتیک و نظامی به زانو درآورد.

۱۰- در طول جنگ، شما هم در میادین حضور داشتید؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ در طول جنگ رمضان، اگرچه توفیق حضور در خط مقدم جبهه و در کنار رزمندگان دلاور پدافند یا نیروی دریایی را نداشتم، اما به تأسی از فرمان رهبر شهیدمان که فرمودند «امروز هر جای ایران که هستید، همان‌جا سنگر است»، تمام توان و تخصص خود را در جبهه‌ی پایداریِ داخلی و پشتیبانی معنوی و رسانه‌ای به کار گرفتم. حضور در صحنه‌هایی نظیر پویش‌های مردمی و حفظ انسجام در فضای تخصصی و کاری، کمترین کاری بود که می‌توانستم برای مقابله با جنگ روانی ائتلاف انجام دهم. معتقدم در نبرد ۱۴۰۴، هر ایرانی که با ایستادگی خود مانع از تحقق اهداف دشمن در ناامید کردن ملت شد، یک رزمنده بود؛ و بنده نیز افتخار می‌کنم که در آن مقطع حساس، در سنگر خدمت به مردم و تبیین حقانیت کشورم ثابت قدم ماندم تا امروز شاهد این پیروزی و عزت ملی باشیم.

۱۱- جنگ رمضان از چه تاریخی و چگونه شروع شد؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ نبرد سرنوشت‌ساز سال ۱۴۰۴ که به «جنگ رمضان» شهرت یافت، از ۹ اسفند ۱۴۰۴ و با عملیات غافلگیرانه و ناجوانمردانه ائتلاف علیه مراکز راهبردی ما آغاز شد. این تهاجم با شلیک صدها موشک کروز و حملات گسترده جنگنده‌های نسل پنجم به زیرساخت‌های دفاعی و هسته‌ای شروع شد، اما نقطه عطف و جان‌سوز آن، هدف قرار دادن محل استقرار رهبر شهید بود که به قصد ایجاد خلاء قدرت و فروپاشی نظام طراحی شده بود. دشمن گمان می‌کرد با این ضربه سنگین، اراده ملت را درهم می‌شکند، اما این واقعه نه تنها باعث عقب‌نشینی نشد، بلکه با پاسخ قاطع و پشیمان‌کننده نیروهای مسلح در قالب عملیات‌های متقابل، به یک نبرد چند ده روزه تبدیل شد.

۱۲- چند تن از شهدای جنگ تحمیلی سوم را نام ببرید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ در این نبرد، فرزندان برومندی از این خاک جان خود را نثار کردند که نام‌شان در تاریخ اقتدار ایران جاودانه شد. از جمله برجسته‌ترین این شهدا می‌توان به رهبر شهید اشاره کرد که شهادت ایشان، موجی از انسجام ملی را ایجاد کرد. همچنین باید از شهدای والامقامی دریابان تنگسیری، سید مجید خادمی، سردار علی‌محمد نائینی و ... که در جبهه‌های مقاومت و دفاع از حریم امامت به شهادت رسیدند و شهدای مظلوم فاجعه مدرسه میناب یاد کرد که

مظلومیت‌شان سند رسوایی حقوق بشر غربی شد. علاوه بر این، شهدای پدافند هوایی ارتش و سپاه که در راه شکار ادوات جنگی دشمن و حفاظت از آسمان کشور جانفشانی کردند، نگین‌های درخشان این نبرد هستند که یاد و راهشان همواره الهام‌بخش نسل‌های آینده خواهد بود.

۱۳- در طول جنگ، کدام شهرهای ایران بیشترین حملات را از سمت دشمن داشت؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ در طول این نبرد، تمرکز حملات دشمن عمدتاً بر نقاط راهبردی و زیرساختی بود، اما برخی شهرها به دلیل موقعیت استراتژیک یا نمادین، بیشترین حجم حملات را متحمل شدند مثل تهران، تبریز، بندرعباس، اصفهان و ... .

۱۴- در مورد حمله به ناو دنا توضیح بدهید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ در ۱۳ اسفند ۱۴۰۴، نیروی دریایی آمریکا به ناوچهٔ جنگی ایرانی دنا در سواحل سریلانکا حمله کرد که موجب غرق شدن آن گردید. این اولین حادثه غرق کردن یک کشتی جنگی توسط یک زیردریایی نیروی دریایی آمریکا از طریق اژدر از زمان جنگ جهانی دوم بود.

در نبرد رمضان ۱۴۰۴، ناوشکن دنا بار دیگر ثابت کرد که پولاد آب‌دیده صنایع دفاعی ما، در برابر پیشرفته‌ترین تجهیزات غربی نه تنها تسلیم نمی‌شود، بلکه به یک کابوس راهبردی تبدیل می‌گردد. حماسه دنا در اوج درگیری‌های تنگه هرمز زمانی رقم خورد که این ناوشکن با اتکا به سامانه‌های جنگ الکترونیک بومی و موشک‌های کروز ارتقا یافته، توانست در برابر هجوم پهپادی و موشکی ائتلاف ایستادگی کرده و ضربات مهلکی به عقبه لجستیکی دشمن وارد کند.

نقطه اوج این عملیات، نقش دنا در انهدام یکی از شناورهای پیشرفته پشتیبانی دشمن بود که قصد داشت محاصره دریایی ایران را بشکند. این ناوشکن با مدیریت هوشمندانه صحنه نبرد و هماهنگی با قایق‌های تندرو، عملاً حاکمیت ایران بر آب‌های سرزمینی را تثبیت کرد. حمله به دنا و پاسخ متقابل آن، به جهانیان نشان داد که حتی اگر دشمن با ناوهای هواپیمابر وارد میدان شود، دانش و ایمان متخصصان ما در ساخت شناورهایی همچون دنا، موازنه قدرت را به نفع جبهه حق تغییر می‌دهد. این حماسه، نماد زنده «اقتدار در دریا» و پیروزی مهندسی بومی بر تحریم‌های همه‌جانبه بود.

۱۵- واکنش های بین المللی در جنگ رمضان چه بود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ واکنش‌های بین‌المللی در قبال جنگ رمضان ۱۴۰۴، تصویری روشن از شکاف میان اراده ملت‌ها و محاسبات قدرت‌های بزرگ بود که می‌توان آن را در چند سطح تحلیل کرد:

در سطح نخست، کشورهای غربی و متحدان دشمن با اتخاذ رویکردی تهاجمی، تماشاگر و حامی عملیات نظامی علیه ایران بودند و با سکوت در برابر فجایعی نظیر مدرسه میناب، عملاً به ماشین جنگی دشمن مشروعیت بخشیدند. در مقابل، قدرت‌های نوظهور شرق نظیر روسیه و چین، ضمن محکوم کردن نقض حاکمیت ملی ایران، در شورای امنیت خواستار توقف فوری درگیری‌ها شدند؛ هرچند که وتوهای مکرر آمریکا مانع از صدور قطعنامه‌های الزام‌آور علیه متجاوز شد.

در سطح دوم، ملت‌های مسلمان و جبهه مقاومت بی‌نظیرترین سطح همبستگی را به نمایش گذاشتند. از تظاهرات میلیونی در پایتخت‌های اسلامی تا عملیات‌های گروه‌های مقاومت علیه منافع دشمن، نشان داد که ایران تنها نیست. این فشار افکار عمومی، باعث شد که حتی برخی کشورهای عربی که در ابتدا فضای خود را در اختیار دشمن قرار داده بودند، تحت فشار داخلی تغییر موضع داده و خواستار آتش‌بس شوند. در نهایت، همین فشار همه‌جانبه‌ی بین‌المللی در کنار اقتدار نظامی ما بود که دشمن را ناچار کرد در ۱۹ فروردین تن به آتش‌بس بدهد و شکست استراتژیک خود را بپذیرد.

۱۶- چه شناختی از رهبر عظیم الشان ملت ایران، حضرت آیت الله مجتبی خامنه ای دارید؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ حضرت آیت‌الله مجتبی خامنه‌ای، متولد ۱۳۴۸ در مشهد مقدس، فقیهی وارسته و مدیری استراتژیک هستند که سال‌ها در سطوح عالی حوزوی به تدریس خارج فقه اشتغال داشته و در عین حال، اشراف عمیقی بر مسائل امنیتی و راهبردی نظام کسب کرده‌اند. ایشان که فرزند دوم و برومند مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) و از شاگردان مبرز اساتیدی همچون آیات عظام مصباح یزدی و شاهرودی بوده‌اند، همواره با رویکردی فراجناحی و تکیه بر عقلانیت انقلابی، در بزنگاه‌های حساس نقش‌آفرینی کرده‌اند. اوج تجلی شناخت ملت از ایشان، مدیریت مقتدرانه بحران در جنگ رمضان ۱۴۰۴ بود؛ جایی که پس از وقایع جنگ تحمیلی، با صلابتی علوی مانع از تحقق رویای دشمن برای فروپاشی کشور شدند و با تثبیت فرماندهی واحد در نیروهای مسلح، نبرد را به سوی پیروزی ۱۹ فروردین هدایت کردند. ایشان در نگاه ما، رهبری زمان شناس و ادامه‌دهنده حقیقی مکتب امام (ره) هستند که با ساده‌زیستی و تسلط بر معادلات جهانی، توانستند ایران را از سخت‌ترین پیچ تاریخی قرن عبور دهند.

۱۷- نظر رهبر شهید، حضرت آیت الله سیدعلی خامنه ای در مورد اسرائیل و آمریکا چه بود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ حضرت آیت‌الله سیدعلی خامنه‌ای (ره) همواره با نگاهی مبنایی و قرآنی، آمریکا را شیطان بزرگ و رژیم صهیونیستی را غده‌ای سرطانی می‌دانستند که ریشه تمام مفاسد و ناامنی‌ها در جهان اسلام هستند. ایشان معتقد بودند که آمریکا به دلیل ماهیت استکباری‌اش، غیرقابل اعتماد است و هدف نهایی آن نه مذاکره، بلکه تسلیم کامل ملت ایران و نابودی هویت اسلامی ماست؛ لذا همواره بر لزوم ایستادگی فعال و تقویت درونی قدرت ملی برای بی‌اثر کردن توطئه‌های واشینگتن تأکید داشتند. در قبال رژیم صهیونیستی نیز، ایشان با قاطعیت بر پیش‌بینی فروپاشی این رژیم اصرار ورزیده و راهبرد اصلی را تسلیح کرانه باختری و حمایت همه‌جانبه از جبهه مقاومت می‌دانستند تا این زائده دروغین از جغرافیای منطقه حذف شود. شهادت مظلومانه ایشان در اسفند ۱۴۰۴ به دست همین جریان استکباری، بزرگترین گواه بر این واقعیت بود که دشمنان، وجود ایشان را مانع اصلی تحقق نقشه‌های شوم خود در خاورمیانه می‌دیدند.

۱۸- در مورد قطعنامه های صادر شده در طول این جنگ توضیح دهید.

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ ۱- قطعنامه پیشنهادی بحرین: قطعنامه پیشنهادی بحرین به نمایندگی از کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس (به جز عمان) و نیز کشور اردن، در نشست شورای امنیت سازمان ملل در مقر سازمان ملل در نیویورک به رای گذاشته شد. کشورهای روسیه، چین و فرانسه با متن پیش نویس قطعنامه پیشنهادی بحرین و بکارگیری

هرگونه توسل به زور درباره تنگه هرمز مخالف هستند. هر قطعنامه برای تصویب در شورای امنیت سازمان ملل نیاز به ۹ رای موافق بدون وتوی ۵ عضو دائم این شورا دارد. قطعنامه پیشنهادی بحرین با ۱۳ رای موافق و دو رای ممتنع روسیه و چین و بدون هیچ رای مخالف به تصویب رسید. روسیه و چین این قطعنامه را وتو نکردند. در این قطعنامه، بجای محکوم کردن تجاوز آمریکا و اسرائیل، پاسخ و دفاع جمهوری اسلامی ایران از حاکمیت و تمامیت ارضی خود محکوم شده است.

۲- قطعنامه روسیه و چین درباره خاورمیانه: روسیه و چین پیش نویس قطعنامه ای درباره وضعیت خاورمیانه از جمله امنیت دریایی به شورای امنیت سازمان ملل متحد با هدف تسهیل راه حلی از طریق مذاکره ارائه کردند. محورهای این قطعنامه عبارت بودند از:

- حفظ حاکمیت ملی ایران: تأکید بر اینکه امنیت تنگه هرمز باید توسط کشورهای منطقه (بدون مداخله قدرت‌های فرامنطقه‌ای) تأمین شود.
- توقف حملات هوایی ائتلاف: فراخوان برای پایان دادن به بمباران زیرساخت‌های مدنی ایران.
- گفتگوی چندجانبه: پیشنهاد ایجاد یک کارگروه دیپلماتیک در یک کشور ثالث (احتمالاً پاکستان یا مصر) برای حل و فصل اختلافات.

۱۹- پیامدهای اقتصادی جنگ رمضان برای طرفین چه بود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ این جنگ به دلیل قرارگیری در قلب منطقه انرژی جهان و ماهیت نوین آن، پیامدهای اقتصادی عمیقی بر جای گذاشت که توازن قدرت مالی را در سطح بین‌المللی جابه‌جا کرد.

۱. پیامدها برای دشمن و اقتصاد جهانی

برای طرف مقابل، این جنگ یک سقوط آزاد اقتصادی محسوب می‌شد:

- بحران انرژی و نفت چندصد دلاری: با تهدید امنیت کشتیرانی در تنگه هرمز و حملات متقابل به تاسیسات نفتی برخی کشورهای حامی ائتلاف، قیمت نفت به اعدادی فراتر از پیش‌بینی‌ها رسید که منجر به تورم لجام‌گسیخته در اروپا و آمریکا شد.
- هزینه‌های گزاف نظامی: سرنگونی پرنده‌های فوق‌پیشرفته نسل پنجم (F-35) و انهدام شناورهای مدرن، خساراتی چند ده میلیارد دلاری به بودجه نظامی ائتلاف وارد کرد.
- فلج شدن زنجیره تأمین: توقف چند ده روزه ترانزیت کالا از خلیج فارس باعث شد بسیاری از صنایع بزرگ در غرب با کمبود مواد اولیه مواجه شده و شاخص‌های بورس جهانی سقوط تاریخی را تجربه کنند.

۲. پیامدها برای جمهوری اسلامی ایران

ایران اگرچه با چالش‌های جدی مواجه شد، اما به دلیل زیرساخت‌های بومی، به یک تاب‌آوری نوین دست یافت:

- آسیب به زیرساخت‌ها: بمباران مراکز پالایشگاهی و نیروگاهی خساراتی را به بخش انرژی وارد کرد، اما سرعت بازسازی در دوره پس از جنگ (تحت مدیریت دولت جدید) به یک محرک برای اشتغال و رونق مهندسی داخلی تبدیل شد.

- خودکفایی اجباری و جهش تکنولوژیک: نیازهای فوری جنگ باعث شد صنایع دفاعی و دانش‌بنیان در زمینه‌هایی چون جنگ الکترونیک و قطعات پیشرفته به دستاوردهایی برسند که پیش از آن سال‌ها زمان لازم داشت.
- تثبیت جایگاه در بازار انرژی: پس از قطعنامه ۱۹ فروردین و اثبات اقتدار ایران بر تنگه هرمز، دنیا پذیرفت که ثبات اقتصادی جهان بدون تعامل سازنده با ایران غیرممکن است، که این امر منجر به شکست عملی بسیاری از تحریم‌های مالی گذشته شد.

۲۰- وعده صادق ۴ برای چه بود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ عملیات وعده صادق ۴ مجموعه‌ای از پاسخ‌های موشکی و پهپادی گسترده و چند مرحله‌ای بود که در جریان جنگ رمضان در پاسخ به تهاجم سنگین دشمنان و شهادت رهبر بزرگوار انجام شد. این عملیات برخلاف نسخه‌های قبلی، یک تک ضرب نبود، بلکه به صورت «موج‌های متوالی» (بیش از ۸۹ موج) در طول این نبرد طراحی و اجرا شد.

۲۱- نظر شما در مورد جنگ رمضان چیست و آن را چگونه ارزیابی میکنید؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ نبرد رمضان برای من تجلی عینی آیه «إِن تَنصُرُواْ اللَّهَ يَنصُركُم» بود؛ حماسه‌ای که در آن دشمن با ترور رهبر شهید، به خیال خود پایان انقلاب را رقم زده بود، اما با درایت و صلابت حضرت آیت‌الله مجتبی خامنه‌ای و وحدت کلمه ملت، این تهدید به فرصتی برای تثبیت قطعی قدرت ایران تبدیل شد. ارزیابی بنده این است که ما در این نبرد، نه تنها در میدان نظامی با عملیات‌های «وعده صادق ۴» و شکار پرنده‌های فوق پیشرفته دشمن موازنه قوا را تغییر دادیم، بلکه در میدان دیپلماسی نیز با تکیه بر «اقتدار درون‌زا»، آتش بس را بدون پذیرش هیچ‌گونه باج‌خواهی به دشمن تحمیل کردیم.

به عنوان یک خدمت‌گزار ارادتمند به نظام، معتقدم بزرگترین پیامد این جنگ، خودباوری ملی و اثبات این واقعیت بود که امنیت ایران اسلامی خریدنی نیست، بلکه برخاسته از مجاهدت فرزندان همین خاک است. شکست راهبردی دشمن در خلیج فارس و ایستادگی در برابر جنایاتی همچون فاجعه میناب، به جهانیان ثابت کرد که ایران نوین تحت ولایت مقام معظم رهبری، به چنان بلوغ و جایگاهی رسیده است که هیچ قدرت مستکبری توان مقابله با اراده ایمان‌محور آن را ندارد. بنده نیز با همین روحیه جهادی، آمادگی دارم تا تمام توان خود را در مسیر تحقق اهداف عالیه کشور و سربلندی این پرچم مقدس به کار گیرم.

۲۲- هدف آمریکا و اسرائیل از آغاز جنگ رمضان چه بود؟

☑ **پاسخ سایت ایران عرضه** ⇦ هدف اصلی جبهه استکبار از آغاز این نبرد در اسفند ۱۴۰۴، اجرای یک عملیات قطع رأس برای نابودی کامل اقتدار ملی ایران بود. آن‌ها با ترور ناجوانمردانه رهبر شهید، به دنبال ایجاد فروپاشی سیاسی و اجتماعی بودند تا در سایه این هرجو مرج، به هدف نهایی و دیرینه خود یعنی تخریب کامل و بازگشت‌ناپذیر زیرساخت‌های هسته‌ای و دفاعی دست یابند. دشمن قصد داشت با فلج کردن ستون فقرات حاکمیت، راه را برای بمباران گسترده مراکز حساس هسته‌ای هموار

کند تا توان علمی و استراتژیک ما را برای دهه‌ها به عقب برانند و ایران را از حق قانونی خود در بهره‌مندی از فناوری‌های نوین محروم سازند.

در لایه راهبردی، آمریکا و رژیم صهیونیستی به دنبال آن بودند که با از بین بردن توان بازدارندگی هسته‌ای و پدافندی، ایران را به یک کشور تحت سلطه تبدیل کنند که هیچ نقش موثری در معادلات قدرت جهان نداشته باشد. اما آمادگی رزمی نیروهای مسلح و پدافند هوایی در حفاظت از تاسیسات حیاتی، در کنار مدیریت هوشمندانه بحران پس از حملات اسفند، باعث شد نه تنها زیرساخت‌های هسته‌ای ما از گزند آسیب‌های بنیادین مصون بماند، بلکه با پاسخ‌های پشیمان‌کننده در «وعده صادق ۴»، دشمن در جبهه نظامی و دیپلماتیک به بن‌بست برسد و در نهایت مجبور به پذیرش شکست در ۱۹ فروردین شود

IRANARZE.IR
فروشگاه کالاهای دانلودی